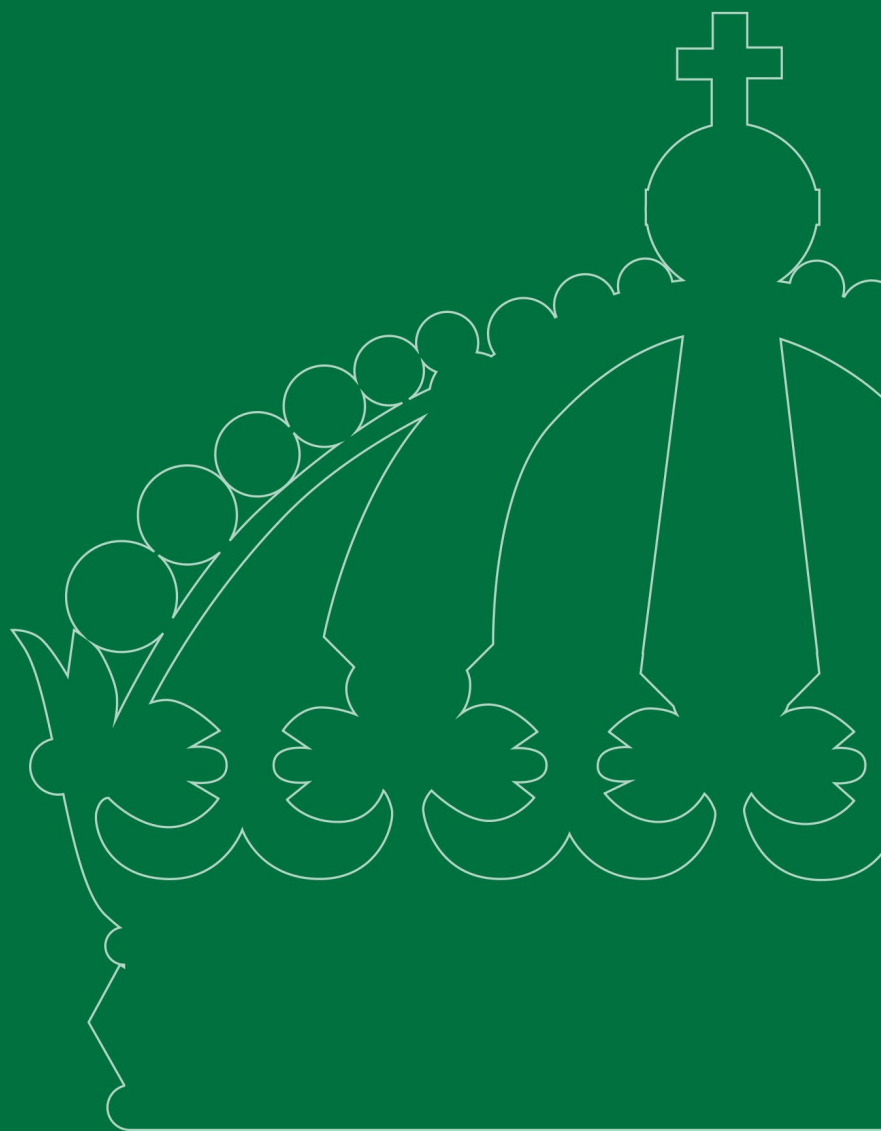

Årsredovisning 2021

UTGIVEN AV: Länsstyrelsen i Jämtlands län, februari, 2022

TEXT: Länsstyrelsen Jämtlands län

FOTO OMSLAG: Marcus Elmerstad, Foto från Rogens naturreservat

LÖPNUMMER: 2022:3

DIARIENUMMER: 1254-2022

PUBLIKATIONEN KAN LADDAS NER FRÅN VÅR HEMSIDA: www.lansstyrelsen.se/jamtland

Länsstyrelsen – en samlande kraft

Sverige är indelat i 21 län och varje län har en länsstyrelse och en landshövding.

Länsstyrelsen är regeringens ombud i länet och ska både förverkliga den nationella politiken och samtidigt ta hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelsen är alltså en viktig länk mellan länets kommuner och dess invånare å ena sidan och regeringen, riksdagen och de centrala myndigheterna å den andra sidan.

Innehållsförteckning

LANDSHÖVDINGEN HAR ORDET.....	1
OM ÅRSREDOVISNINGEN	2
ÅRSREDOVISNINGENS KAPITELINDELNING	2
OM RESULTATREDOVISNINGEN.....	2
OM LÄNSSTYRELSEN	4
OM VÅRA UPPGIFTER, UPPDRAG OCH MÅL	4
STRATEGISK STYRNING OCH PLANERING	4
ORGANISATION.....	6
LÄNSSTYRELSEGEMENSAMMA STÖDVERKSAMHETER.....	7
RESULTATREDOVISNING.....	9
MYNDIGHETSÖVERGRIPANDE REDOVISNING	9
REDOVISNING AV VERKSAMHETSOMRÅDEN	27
Övrig förvaltning och trafikföreskrifter.....	28
Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor	35
Regional tillväxt och infrastrukturplanering.....	43
Hållbar samhällsplanering och boende	49
Energi och klimat	55
Kulturmiljö	59
Samhällsskydd och beredskap	64
Naturvård och miljöskydd	70
Areella näringar.....	93
Folkhälsa, jämställdhet, integration med mera.....	112
ÖVRIG REDOVISNING	119
ÅRET I SIFFROR.....	125
FINANSIELL REDOVISNING	137
RESULTATRÄKNING	139
BALANSRÄKNING	140
ANSLAGSREDOVISNING	142
TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER	146
LANDSHÖVDINGENS UNDERSKRIFT AV ÅRSREDOVISNINGEN.....	159
BILAGOR.....	161

Landshövdingen har ordet

Jag hade den stora äran och glädjen att tillträda som landshövding den 1 april 2021. Jämtlands län och Sverige befann sig då, och befinner sig fortfarande, i en pågående pandemi. Vård, omsorg och skola har mött svåra utmaningar och stora påfrestningar. Samma sak gäller vår besöksnäring.

Länsstyrelsen är en regional myndighet med uppdrag från regeringen. Uppdragen kräver ofta samarbete, samverkan och samordning med länets åtta kommuner, Region Jämtland Härjedalen samt med företagare, organisationer och Mittuniversitetet.

I vår roll behöver vi jobba så att olika aktörer både är engagerade och överens. Det arbetet utför vi med ett helhetsperspektiv. Vi ser till hela länet och till olika organisationer. Det tycker jag att vi har lyckats väl med. Jag är väldigt stolt över mina medarbetare här på Länsstyrelsen som under året har hanterat en mängd olika frågor, oftast på distans.

Jag har sett att frågor som rör fjällen ofta är svåra och kan leda till målkonflikter. Det gäller bland annat fisket, småviltsjakten, rennäringen, besöksnäringen och vindkraften.

Vi hanterar många olika frågor. Och det gör vi på ett oberoende sätt. Vi måste vara neutrala och opartiska samtidigt som vi gör mycket för att stötta och hjälpa den regionala utvecklingen. Det kräver att vi tar hänsyn till alla inblandade parter. Så vi arbetar med en tydlig helhetssyn och har ett stort perspektiv.

En annan stor fråga för länets utveckling är skogen. I november 2021 presenterade regeringen ett nytt förslag om hur vi ska arbeta med att skydda delar av den svenska skogen. Vi förbereder oss nu inför riksdagens beslut.

Det kommer att bestämma hur vi ska arbeta och vad vi på Länsstyrelsen ska göra tillsammans med länets skogsägare och det fortsatta arbetet med att värna den biologiska mångfalden. Året som kommer blir ett spännande år med förändrade arbetssätt, dialoger och samverkan med skogens intressenter samt kunskapshöjande insatser som viktiga fokusområden.

En annan värdefull del av vår regionala utveckling är Försvarsmakten. Den är tillbaka i länet genom utbyggnaden av totalförsvaret i Jämtland. I början av 2022 invigdes Jämtlands Fältjägarbataljon, en bataljon i Västernorrlands regemente. Så med glädje välkomnar jag Försvarsmakten tillbaka till länet.

Jag välkomnar även alla nya länsbor hit! För första gången på flera decennier kan vi konstatera att nettoinflyttning till länet pekar uppåt. Det betyder att fler personer flyttar till länet i jämförelse med hur många som flyttar från länet.

Pandemin har nog skyndat på den positiva inflyttningstrend som vi sett under några år. Det vi vet helt säkert är att det så kallade livsstilsboendet hjälper till. Att få bo och leva i det här underbara länet, är kanske den största anledningen till att flytta hit.

Marita Ljung, landshövding Jämtlands län

Om årsredovisningen

Syftet med detta avsnitt är att informera om årsredovisningens upplägg och disposition samt att beskriva de huvudsakliga begrepp, mät- och värderingsmetoder som vi använder. Redovisningsprinciper avseende finansiella delar, tabeller och ärendestatistik redovisas under rubriken Tilläggsupplysningar och noter i avsnittet Finansiell redovisning.

Årsredovisningens kapitelindelning

Länsstyrelsens årsredovisning är uppbyggd för att motsvara kraven i förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB). Den består av delarna:

- Landshövdingen har ordet
- Om årsredovisningen
- Om Länsstyrelsen
- Resultatredovisning
- Finansiell redovisning
- Landshövdingens underskrift av årsredovisningen
- Bilagor

Avsnittet **Om Länsstyrelsen** beskriver Länsstyrelsens övergripande uppgift, hur vi arbetar med den strategiska styrningen, verksamhets- och organisationsutveckling samt de länsstyrelsegemensamma stödverksamheterna. **Resultatredovisningen** innehåller bland annat en myndighetsövergripande redovisning och en redovisning per verksamhetsområde, som utgår från den länsstyrelsegemensamma verksamhets- och ärendestrukturen (VÄS). Den **finansiella redovisningen** innehåller resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisningen samt tilläggsupplysningar och noter.

Bilaga A-C beskriver vilka paragrafer i Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, regleringsbrevsuppdrag och övriga uppdrag som ingår i resultatredovisningen samt var i årsredovisningen de redovisas. Bilaga D tydliggör vilka regleringsbrevsuppdrag som redovisas i särskild ordning.

Om resultatredovisningen

Redovisningen per verksamhetsområde inleds med en tabell med instruktionsuppgifter, regleringsbrevsuppdrag eller andra återsrapporteringsgrunder som redovisas i avsnittet. Därefter följer en redogörelse för verksamhetsområdets uppgifter, uppdrag och mål samt en beskrivning av hur vi genomför verksamheten. Vi redovisar resultatet genom att beskriva prestationer och effekter för att slutligen göra en bedömning av resultatet, bland annat med stöd av indikatorer. Avsnittet innehåller även en tabell med verksamheten i siffror som visar årsarbetskrafter, viss ärendestatistik och uppgifter om kostnader, finansiering och transfereringar.

Förklaring av begrepp

Nedan förklarar och definierar vi några av de begrepp som vi använder oss av i resultatredovisningen.

Uppgifter utgår i regel från förordningar, till största delen från det som står i Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion.

Uppdrag utgår till största delen från tidsatta uppdrag som regeringen angett i regleringsbrevet eller i något annat beslut.

Länsstyrelsens verksamhet styrs av att vi i utförandet av våra uppgifter och uppdrag ska bidra till att nationella och mer övergripande **mål** får genomslag i länet och där Länsstyrelsens insatser som enskild myndighet i olika grad påverkar måluppfyllelsen. Dessa mål kan alltså vara olika verksamhetsnära, det vill säga de kan ha varierande koppling till de egna arbetsinsatserna.

I enlighet med Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 3 kap. 1 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) har Länsstyrelsen tagit fram **resultatindikatorer** som ska användas som stöd för bedömningar av måluppfyllelsen och resultaten inom respektive verksamhetsområde. Indikatorer är mått som används i bedömning av måluppfyllelse. En indikator mäter i regel en avgränsad del av ett mål. Under året har ett särskilt uppdrag genomförts som syftar till att ta fram länsstyrelsegemensamma indikatorer. I uppdraget att ta fram gemensamma indikatorer har fokus legat på prestationer/leveranser och sådana effekter i länet som till relativt hög grad beror på Länsstyrelsens eget arbete. Vi har också fokuserat på att välja ut eller ta fram relativt få och relevanta indikatorer.

Det finns flera områden i resultatredovisningen som Länsstyrelsen inte redovisar indikatorer för. Skälen till det är bland annat:

- svårigheter inom vissa områden att definiera relevanta indikatorer som påvisar eller indikerar en resultatutveckling utifrån uppdraget,
- att tid och/eller kostnad för att ta fram underlaget till resultatindikatorn är för stor, eller
- att länsstyrelserna i vissa fall kan behöva samordna sig och komma överens om vilka indikatorer som bör följas över tid.

Resultatbedömningen är den samlade bedömningen av resultatet av myndighetens insatser inom verksamheten, i förhållande till verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål.

Grunder för bedömningar

För varje verksamhetsområde bedöms resultatet av genomförda insatser i förhållande till verksamhetsområdets uppgifter, uppdrag och mål. Bedömningarna motiveras med stöd av indikatorer och övriga resultatbeskrivningar. De bedömningsnivåer som vi använder är:

- **Otillfredsställande:** Resultaten når inte upp till målen eller endast i begränsad omfattning når de uppsatta målen.
- **Utvecklingsbehov:** Resultaten når delvis upp till de uppsatta målen men inte i tillräcklig omfattning.
- **Gott:** Resultaten i all väsentlighet uppnår de uppsatta målen.
- **Utmärkt:** Resultaten i alla delar uppnår de uppsatta målen med god marginal.

Resultatbedömningen kan även innehålla en bedömning av **trend** och **riktning** i ett regionalt perspektiv.

Om Länsstyrelsen

I Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion (länsstyrelseinstruktionen) anges att i varje län finns en länsstyrelse som ansvarar för den statliga förvaltningen i länet, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret för särskilda förvaltningsuppgifter.

Om våra uppgifter, uppdrag och mål

Länsstyrelseinstruktionen anger övergripande inom vilka områden Länsstyrelsen har uppgifter och hur Länsstyrelsen ska styras och organiseras. Länsstyrelsernas uppdrag ges via lag av riksdagen och via förordning eller beslut av regeringen, främst i vårt regleringsbrev. Även EU:s direktiv och förordningar styr länsstyrelsernas verksamhet.

Länsstyrelsen arbetar för det hållbara samhället. Utifrån de tre dimensionerna social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet arbetar vi för en hållbar utveckling i länet. Vi ansvarar för att beslut från riksdagen och regeringen får regionalt genomslag och vi samordnar den statliga verksamheten. Vi ska tillvarata såväl individens som samhällets intressen i utvecklingen av länet. Vi bedriver verksamhet inom flera olika samhällsområden och vi ska vara en kunskapsorganisation som har förmågan att arbeta tvärssektoriellt i många frågor.

Det saknas ett riksdagsbundet mål för länsstyrelserna. Övergripande ska dock länsstyrelserna verka för att nationella mål ska få genomslag i länen, samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Detta omfattar samtliga län, oavsett ansvars- och uppgiftsfördelning mellan staten, kommunerna och regionerna. I redovisningen av respektive verksamhetsområde knyter vi an till relevanta nationella och regionala mål som uppgifterna och uppdragen ska bidra till att uppnå. Resultaten vi redovisar kan bestå av såväl prestationer som effekter på kort, medellång eller lång sikt.

Strategisk styrning och planering

Länsstyrelsens uppgifter, uppdrag och mål ligger till grund för den strategiska styrningen och planeringen inom myndigheten. Därutöver är Länsstyrelsens vision ”Tillsammans för en hållbar framtid” och värdegrund vägledande för myndighetens prioriteringar. Värdeorden, som baseras på den statliga värdegrundens principer, tydliggör hur vi vill uppfattas och vad som ska prägla vårt arbete i vardagen. Våra värdeord Respekt, Professionalitet och Öppenhet ska genomsyra allt vi gör på alla nivåer.

Under året har Länsstyrelsen drivit ett visionsarbete som involverat alla medarbetare. Syftet är att öka förståelsen för Länsstyrelsens roll och uppdrag samt att skapa förutsättningar för att möta förändrade behov och förväntningar framöver. Arbetet kommer att fortsätta även år 2022.

I Länsstyrelsens verksamhetsplan för 2021 har ledningen prioriterat sju strategiskt viktiga utvecklingsområden. Dessa områden är; Agenda 2030, visionsarbetet, digitalisering, totalförsvar och krisberedskap, tillståndet i länet – fjällmiljö, goda samarbeten med externa aktörer samt en attraktiv arbetsplats.

De strategiska områdena bedöms viktiga för att närma oss vår vision och de har identifierats mot bakgrund av förändringar i vår omvärld och identifierade trender i samhället. De återspeglar inriktningen i den nationella politiken och regeringens styrning och uppdrag till länsstyrelserna. De strategiska områdena är sektorsövergripande och förutsätter samverkan inom organisationen och med andra aktörer i länet. Myndighetens enheter har i sin tur planerat för aktiviteter som bidrar till de strategiska utvecklingsområdena i den enhetsvisa verksamhetsplaneringen.

Verksamhetsuppföljning, riskhantering samt processen för budget och prognos sker i systemstödet LISA. Utifrån länsstyrelsernas roll och krav på sammanvägda beslut och helhetsbedömningar är en samordnad planering och uppföljningsprocess angelägen. Arbetet med att utveckla planeringsprocessen och vår strategiska styrning pågår löpande. Exempelvis har uppföljningsprocessen under året utvecklats med gemensamma uppföljningsdialoger där samtliga chefer deltar i syfte att öka förståelsen och dialogen relaterat till Länsstyrelsens uppdrag.

Intern styrning och kontroll samt risker

Länsstyrelsen i Jämtlands län är en av sex länsstyrelser som ska följa förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll. Arbetet med detta beskrivs kort här.

Länsstyrelsens arbete med intern styrning och kontroll för att uppfylla myndighetsförordningens krav på verksamheten är omfattande. Styrning och kontroll sker kontinuerligt och rutinmässigt och är helt eller delvis integrerat i Länsstyrelsens ordinarie verksamhetsprocesser, löpande uppföljning och i de rutiner som ledning och enheter tillämpar. Den inre miljön och den interna styrningen och kontrollen beskrivs utförligare i dokument Intern styrning och kontroll 2021¹ vid Länsstyrelsen Jämtlands län.

Under 2021 har inte några oegentligheter eller annat, som följd av eventuella svagheter eller brister i intern styrning och kontroll av Länsstyrelsens verksamheter, framkommit som påverkat årsredovisningen avseende om den är rättvisande eller inte.

Riskhantering - handlingsplan

Som en del av den interna styrningen och kontrollen finns en särskild risk och handlingsplan² med åtgärder under året utifrån identifierade myndighetsrisker i verksamheten.

Risk- och handlingsplanen för 2021 hade fem risker med tillhörande åtgärder och/eller uppföljningspunkter:

- Risk vid samhällsstörningar,
- risk för störningar i myndighetens funktionalitet på grund av brister i intern krishantering,
- risk för brister i ärendehantering,
- risk för felaktigt genomförda upphandlingar och inköp och
- risk för att mutor och korruption eller andra oegentligheter uppstår.

Två av de fem identifierade riskerna bedömdes initialt ha riskvärde 12 som enligt vår riskmodell måste åtgärdas snarast och det var risk vid samhällsstörningar och risk för störningar i myndighetens funktionalitet på grund av brister i intern krishantering.

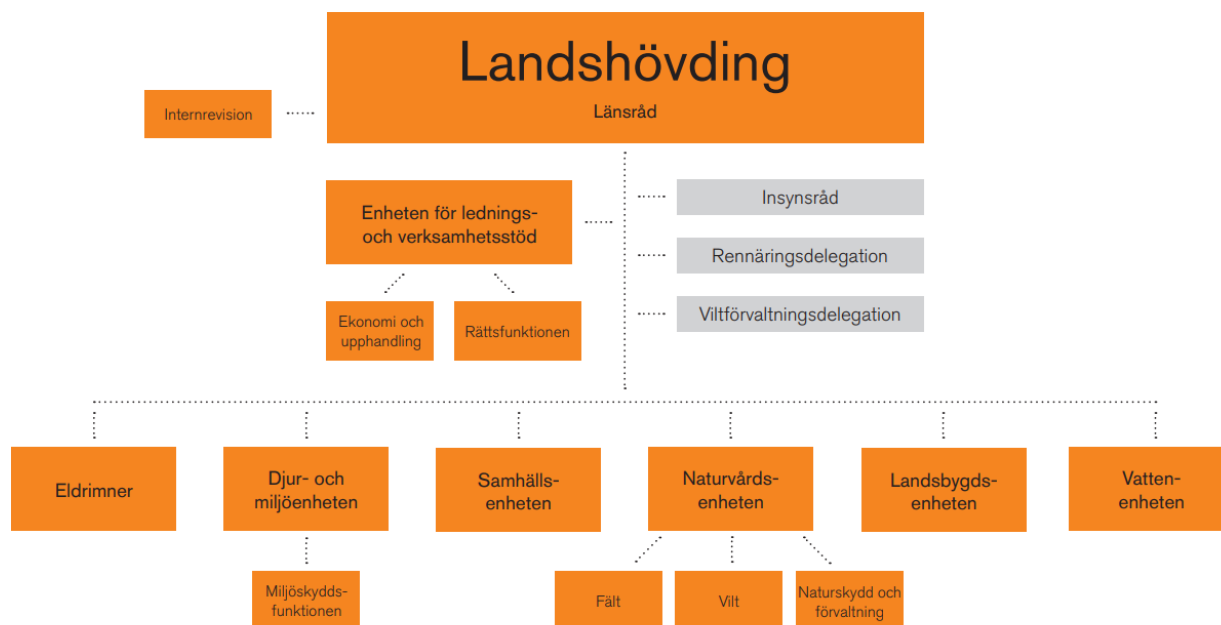
De tre övriga riskerna bedömdes ha riskvärde 9 eller lägre. Länsstyrelsen planerar alltid åtgärder på alla risker i planen oavsett riskvärde för att minska sannolikheten för att risken ska öka eller falla ut vid myndigheten under året.

Under året har åtgärder genomförts och vid ledningsgruppens möte den första februari 2022 behandlades riskarbetet under 2021. Då bedömdes att riskvärdena kunde sättas ned till riskvärde 8 för risk för samhällsstörningar och risk för störningar i myndighetens funktionalitet på grund av brister i intern krishantering som en följd av genomförda åtgärder under året. De övriga tre riskerna med riskvärde 9 eller lägre kunde behålla sina initiala riskvärden.

¹ Länsstyrelsens diarienumr 504-2022

² Länsstyrelsens diarienumr 869-2021

Organisation

Länsstyrelsen Jämtlands län är en enrådsmyndighet. Det innebär att landshövdingen svarar direkt inför regeringen och att myndigheten har ett insynsråd istället för styrelse. Internrevisionen är underställd landshövdingen och fristående från den övriga organisationen.

Vidare finns en rennäringsdelegation och en viltförvaltningsdelegation. Rennäringsdelegationen är ett samrådsforum i frågor som rör rennärning och fjällförvaltning och delegationen beslutar i policyfrågor som rör upplåtelse av mark, jakt och fiske på statens mark på renbetesfjällen. Viltförvaltningsdelegationen beslutar om övergripande riktlinjer för viltförvaltningen i länet. Den operativa verksamheten inom Länsstyrelsen fördelas på sju enheter.

Länsstyrelsegemensamma stödverksamheter

Ett antal av Länsstyrelsens stödverksamheter har inordnats i nationella funktioner med hemvist vid en länsstyrelse. Dessa är:

Länsstyrelsernas gemensamma IT-avdelning

Funktionen har till uppgift att försörja samtliga länsstyrelser med IT. Former och inriktning samt ansvarsfördelning inom ramen för samverkan regleras via den gemensamma överenskommelsen. Vårdlän för IT-avdelningen är Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Samordnad löneservice

Funktionens uppdrag är att hantera löner för 22 myndigheter, 21 länsstyrelser samt Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF. Tillfälligt hanterar löneservice även lönerna för Brottförebyggande rådet, Brå. Den övergripande inriktningen för löneservice är att bedriva verksamheten med balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och god service. Vårdlän för funktionen löneservice är Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Telefonistorganisation

Funktionens uppdrag är att hantera samtal för 21 myndigheter, 20 länsstyrelser samt Fastighetsmäklarinspektionen och ska vidarebefordra samtalen till rätt person i rätt myndighet. Den övergripande inriktningen för Telefonistorganisationen är att bedriva verksamheten med balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och god service. Vårdlän för telefonistorganisationen är Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Ekonomiadministration LstEA

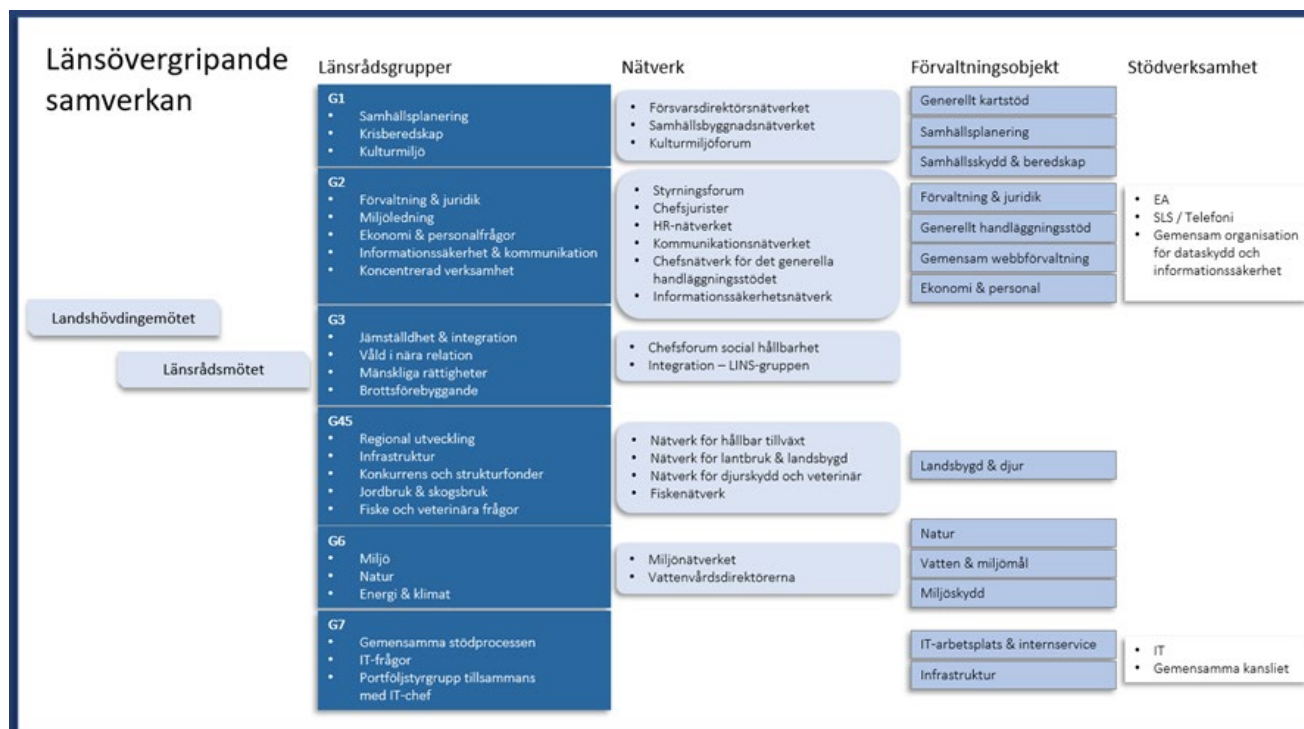
LstEA har i uppdrag att effektivisera och samordna ekonomiadministration och redovisningsmodell så att länsstyrelsernas ekonomiska information är enhetlig, jämförbar och rättvisande. LstEA äger länsstyrelsernas redovisningsmodell.

Dataskydd och informationssäkerhet

Funktionens uppdrag främja en god dataskyddskultur och informationssäkerhet både i det nationella perspektivet och inom varje länsstyrelse. Genom gemensam IT, gemensamma system och identiska uppdrag behöver de 21 länsstyrelserna hantera och lösa dessa frågor på samma sätt. I funktionen ingår befattningen dataskyddsombud, som är obligatorisk enligt förordningen. Vårdlän för funktionen för dataskydd och informationssäkerhet är Länsstyrelsen i Stockholm.

Gemensamma kansliet

Gemensamma kansliets ska i sitt övergripande uppdrag skapa förutsättningar för gemensam utveckling- och förvaltning och inom området stärka och effektivisera samarbetet. Detta genom att på länsrådets uppdrag arbeta med länsstyrelsegemensamma strukturer och styrning av utveckling och förvaltning. Vårdlän för det gemensamma kansliet är Länsstyrelsen i Västmanland.

Figur 1 Länsövergripande samverkan

För att kunna hantera länsstyrelsernas bredd av verksamhetsområden har länsråden delat in sig i sex länsrådsgrupper och i respektive länsrådsgrupp deltar fem till sju länsråd. Varje länsrådsgrupp har ett antal nätverk knutna till sig vilka arbetar operativt på uppdrag från länsrådsgruppen. Alla nätverk har representation från samtliga 21 länsstyrelser.

Förvaltnings- och utvecklingsportfölj

För att åstadkomma en effektiv samverkan har länsstyrelserna sedan 2015 en etablerad portföljstyrning av sin utveckling och förvaltning. På en aggregerad nivå styrs den gemensamma utvecklings- respektive förvaltningsportföljen genom att planering, uppföljning och beredning med mera sker hos Gemensamma kansliet som också utgör en portföljhanteringsfunktion. Beslut fattas därefter av länsrådsgrupp 7 som tillsammans med IT-chef utgör portföljstyrgrupp.

Förvaltningsportföljen har en förvaltningsmodell och 13 etablerade förvaltningsobjekt. Varje objekt styrs, inom ramen för sitt mandat, av en objektstyrgrupp med objektägare från såväl verksamheten som IT-avdelningen. Objekten är knutna till den länsrådsgrupp som ansvarar för verksamhetsområdet och har även koppling till ett eller flera av länsrådsgruppens nätverk.

Utvecklingsportföljens utvecklingsinsatser kopplas till en gemensam digital strategi samt en gemensam målkarta som bland annat omfattar nedanstående strategiska mål.

- Kontakten med länsstyrelserna är enkel och effektiv
- Länsstyrelserna främjar samarbete och innovation
- Länsstyrelsernas gemensamma förvaltning och utveckling är effektiv
- Förtroendet för länsstyrelserna är stort
-

Därutöver har länsstyrelserna alltid ett antal initiativ som måste genomföras utifrån beroenden till sektorsmyndigheters uppdrag. För 2021 är det exempelvis Samtjänst vattenbruk tillsammans med Tillväxtverket samt uppdrag samordnade av DIGG såsom Single Digital Gateway. I övrigt anpassas innehållet i de båda portföljerna utifrån verksamheternas behov.

Resultatredovisning

Länsstyrelsens resultatredovisning är indelad i fyra avsnitt: myndighetsövergripande redovisning, redovisning per verksamhetsområde, övrig redovisning och året i siffror.

Myndighetsövergripande redovisning

I det här avsnittet redovisar vi resultat av verksamhet som berör flera verksamhetsområden eller som inte kan placeras i ett enskilt verksamhetsområde.

Verksamhetsöversikt

Nyckeltal: Verksamhetsöversikt	År 2021	År 2020	År 2019
Antal årsarbetskrafter totalt	254,4	248,1	225,7
Antal årsarbetskrafter kvinnor	145,1	135,4	122,2
Antal årsarbetskrafter män	109,3	112,7	103,5
Antal ärenden, inkomna och upprättade	15 470	14 360	14 322
Antal beslutade ärenden	16 339	14 410	15 240
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	615	1 154	1 119
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	271 672	242 210	237 161
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	150 768	165 705	169 321

Kommentar till tabellen Nyckeltal Verksamhetsöversikt

Verksamhetskostnad inkl. OH för 2020 har för höga kostnader med 71 tkr. Detta beror på ej justerad OH-fördelning på grund av sent upptäckt saldo i SPV-avsättning. Kommentarer kring årsarbetskrafter, antal ärenden, verksamhetskostnader och lämnade bidrag görs i redovisningen av respektive verksamhetsområde.

Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
2§ p1 Verka för att nationella mål får genomslag	Länsstyrelseinstruktion
2§ p2 Arbeta sektorsövergripande och samordna olika samhällsintressen och statliga insatser	Länsstyrelseinstruktion
2§ p3 Följa tillståndet i länet	Länsstyrelseinstruktion
2§ p4 Främja samverkan	Länsstyrelseinstruktion
2§ p5 Ansvara för angivna tillsynsuppgifter	Länsstyrelseinstruktion
1A1 Agenda 2030	Regleringsbrev
1E1 Struktur för återrapportering enligt 2 § förordningen med länsstyrelseinstruktion*	Regleringsbrev

* för gemensam struktur resultatindikatorer se redovisning av respektive sakområde.

Nationella mål

En huvuduppgift för Länsstyrelsen är att verka för att de nationella målen får genomslag i länet utifrån regionala förutsättningarna. En annan uppgift är att hantera de målkonflikter som uppstår i olika verksamheter och ärenden. Detta arbete görs i samverkan med olika aktörer, såväl nationella som regionala.

Internt har Länsstyrelsen utarbetat kontaktvägar mellan enheterna och arbetar på ett strukturerat sätt via intern organisering och genom fastställda mötesformer. Ledningsgruppen består av landshövdingen, länsrådet, och alla enhetschefer. Ledningsgruppen behandlar övergripande frågor om strategisk inriktning, prioriteringar, resursfördelning, resultat- och verksamhetsuppföljning, arbetsgivarfrågor, tvärsektoriella frågor och projekt.

Samtliga chefer har möjlighet att delta vid så kallade Ledningsforum som genomförs månatligen. På agendan finns myndighetsövergripande information, diskussion och förankring av övergripande frågor, policyer, riktlinjer, administrativa rutiner, instruktioner och ledningsfrågor som rör hela myndigheten.

Vidare finns Samrådsforum som är ett internt samråd för tvärsektoriella frågor. Alla enheter är representerade i forumet. Huvudsyftet med Samrådsforum är att besluta om den fortsatta processen för ärendeberedningen av aktuellt ärende. I samordningen ingår att i alla relevanta ärenden beakta olika perspektiv exempelvis utifrån länsstyrelseinstruktionens § 2 och § 5. Forumet behandlar större ärenden av tvärsektoriell karaktär, ärenden av principiell betydelse och ärenden med hög komplexitet eller med inbyggda målkonflikter.

Länsstyrelsens arbete med nationella mål, tvärsektoriella uppdrag och resultatet därav samt arbetets koppling till Agenda 2030 beskrivs närmare i Resultatredovisningen dels under Integrering av sektorövergripande områden dels i redovisningen av respektive verksamhetsområde.

Samordna samhällsintressen och främja samverkan

Länsstyrelsen fyller en viktig roll när det gäller samverkan. Vi samverkar med kommuner, regionen, näringsliv och akademi inom flertalet politikområden, bland annat i rollen som länssamordnare för integration, miljö, klimatanpassning, funktionshinder och jämställdhet inklusive mäns våld mot kvinnor. Länsstyrelsen samverkar också med olika parter när det gäller efterbehandlingsarbete (EBH) och frågor kring höglfluorerade ämnen (PFAS) och den nationella provningsplanen (NAP). Mer om vår samverkan samt effekter och resultat finns i redovisningen av respektive verksamhetsområde.

Länsstyrelsen och Region Jämtland Härjedalen samverkar i en rad grupperingar, både fasta och tillfälliga. Under 2021 har vi bland annat samarbetat kring färdigställandet av den regionala utvecklingsstrategin och i arbetet med att ta fram ett strategiskt dokument för smart specialisering. Länsstyrelsen har i dessa

samarbeten verkat för att integrera bland annat miljömålsfrågorna. Under året har Länsstyrelsen Jämtlands län och Region Jämtland Härjedalen arbetat med en ny överenskommelse kring formerna för samverkan på ledningsnivå såväl som på tjänstepersonsnivå i syfte att bibehålla och vidareutveckla samverkan mellan båda parter.

Samverkan har också varit en förutsättning för att ta fram ERUF-programmet för nästa programperiod, Interreg Sverige Norge, den strategiska planen för gemensam jordbrukspolitik, det regionala skogsprogrammet, handlingsplanen för mat- och livsmedelsstrategin samt i strategin för smart specialisering.

Länsstyrelsen ingår också i det näringslivscheffsnätverk som Region Jämtland Härjedalen är sammankallande för. Här träffar Region Jämtland Härjedalen och Länsstyrelsen regelbundet näringslivscheferna för länets åtta kommuner. Därutöver har Länsstyrelsen under året deltagit på tillväxtchefsträffar med regionen och länets kommuner.

I arbetet med tillsyn av pandemilagen har Länsstyrelsen samverkat kring vissa frågor med övriga kontrollmyndigheter, till exempel med Polisen och kommunernas inspektörer, men även med destinationsbolag, Jämtland Härjedalen Turism samt regionen.

Inom ramen för nationellt centrum för mathantverk, Eldrimner, sker samverkan inom länet men främst nationellt med myndigheter som Livsmedelsverket och Jordbruksverket för att stärka mathantverkarens position, undanröja hinder för mathantverkare, bidra till kompetensutveckling och utveckling av arbete som för mathantverket framåt. Eldrimner medverkar i ett flertal samrådsgrupper, exempelvis rörande slakt, livsmedelsmärkning och landsbygdsutveckling.

Statlig samverkan

Landshövdingen har regelbundna möten med myndighetscheferna i länet. På dessa möten lyfts aktuella frågor för länet samt för respektive myndighet. Mötena används också som en plattform för att utveckla samverkan mellan myndigheterna. Genom dessa möten startade bland annat myndighetsnätverket år 2019. Myndighetsnätverket består av ett antal myndigheter som byggt upp en regional samarbetsorganisation i länet. Tanken är att lära och inspireras av varandra, att samordna och underlätta exempelvis rekryteringar, utbildningar och att nätverka i olika frågor samt att visa att Jämtlands län är ett attraktivt län att etablera nya myndighetsuppdrag i.

Projekt

Genom myndighetsnätverket har det Vinnova-finansierade projektet "Samverket" startats upp. På Samverket skapas Sveriges första innovation- och coworkinghubb för offentlig verksamhet. Det är en arena där offentligt anställda ska kunna utbyta erfarenheter och expertkunskap, bygga relationer och tillsammans hitta lösningar på olika samhällsutmaningar. Samverket syftar till att bättre möta framtidens behov och utmaningar.

Ett annat projekt där Länsstyrelsen ingår är Attraktiv Region. Här ingår samtliga kommuner i länet, Region Jämtland Härjedalen, Länsstyrelsen, Jämtkraft, Länsförsäkringar, samling näringsliv med flera. Projektets mål är att locka fler att bosätta sig i och arbeta i Jämtland Härjedalen. Syftet med projektet är också att skapa ett utvecklat samarbete mellan det offentliga och det privata exempelvis för att attrahera arbetskraft.

Främja länets utveckling och följa tillståndet i länet

Länsstyrelsen främjar länets utveckling på många olika sätt, exempelvis genom ekonomiska bidrag via landsbygdsprogrammet och Interreg Sverige Norge, men också genom tillsyn och kontroll. Länsstyrelsen samordnar och sprider också kunskap och om många olika områden som sociala frågor, hållbarhet, miljö, lantbruk, näringsliv, infrastruktur och kultur, vilket bidrar till länets utveckling.

Mer om de insatser som främjar länets utveckling finns under rubrikerna Integrering av sektorsövergripande områden och i redovisningen av verksamhetsområdena.

Tillståndet i länet

Redovisningen görs i de tre dimensionerna i Agenda 2030 för i hållbar utveckling, den ekonomiska, den sociala och miljömässiga dimensionen. I resultatredovisningen av respektive verksamhetsområden finns också resultat och effekter rapporterade och ibland också indikatorer, vilket bidrar till att ge en övergripande bild av läget i länet.

Befolkning

Jämtlands län är till ytan rikets tredje största län. Här bor drygt 132 000 invånare, varav nästan en tredjedel utanför tätorterna. Östersund är den enda staden i länet och är med sina cirka 50 000 invånare ungefär tio gånger så stor som den näst största tätorten, Strömsund. Länets ortstruktur är gles och kännetecknas av ett stort antal orter med färre än 500 invånare. Befolkningen har ökat de senaste åren och vid årsskiftet hade länet 6 000 fler invånare än år 2012. Utvecklingen skiljer sig dock mellan olika kommuner. Det är framförallt i Krokom, Åre och Östersunds kommuner som befolkningen ökar. I dessa kommuner är befolkningen också förhållandevis ung i jämförelse med övriga kommuner i Jämtlands län. Flera kommuner har en åldrande befolkning, vilket aktualiserar behovet av arbetskraft för att tillgodose vård och omsorg om de äldre.

Arbetspendlingen sker främst till Östersund och andra centralorter, vilket kan innebära långa pendlingsavstånd. Att få tillgång till offentlig och kommersiell service innebär för många längre restider jämfört med hur det nationellt ser ut.

Jämtlands län tillhör de län i landet som har sämst bredbandstäckning. Endast tre fjärdedelar av befolkningen har tillgång till fast bredband med hastigheten 100 Mbit/ sekund. Östersund är den enda kommunen i länet som ligger i nivå med riket, 87 procent av befolkningen³. Tillgång till snabbt bredband är en viktig förutsättning för att kunna leva och arbeta i länet. Flera orter har själva tagit initiativ till att gräva för fiber.

Ekonomisk dimension

Länets näringslivsstruktur kännetecknas av varuproduktion, tjänsteproduktion och offentliga tjänster. Turismen utgör en viktig del av näringslivet och är för många yngre länsbor det första steget in på arbetsmarknaden. Antalet gästnätter⁴ hade i november 2021 nästan helt återhämtat sig jämfört med samma period 2019. Fjällturismen har ökat, medan exempelvis hotell i tätorter fortfarande har låg beläggning, till följd av pandemin. Utländska gästnätter har totalt sett minskat, men ersatts av inhemska besökare. Flygtrafiken till och från Åre Östersund Airport har minskat jämfört med 2019.

Inom den privata sektorn klassas ett stort antal företag som mikro- och småföretag där många är egenföretagare. Antalet nyregistrerade företag har under 2021 fortsatt att öka i antal trots pandemin. Antalet konkurser under året har minskat jämfört med både 2019 och 2020 (65 konkurser år 2021, att jämföra med 82 år 2020).

³ PTS statistik avser år 2020, statistik för 2021 ännu ej tillgänglig

⁴ Hotell, stugbyar, vandrarhem, campingplatser och kommersiellt förmedlade privata stugor och lägenheter i länet

Majoriteten av länets största arbetsgivare tillhör offentlig sektor. Utöver kommunerna och regionen finns ett trettiotal statliga myndigheter med totalt cirka 3 600 anställda. Inga större omstruktureringar eller avvecklingar av myndigheter har skett under det senaste året⁵.

Arbetslösheten i Jämtlands län är låg i jämförelse med genomsnittet för riket. Turismen är, som tidigare nämnts en betydande näring, som sysselsätter många, utan krav på högre utbildning. Under år 2020 ökade arbetslösheten till följd av pandemin, för att under 2021 åter ha stabiliserats till låga nivåer. Totalt var 5,4 procent av arbetskraften i åldern 16 till 64 år arbetslösa i december 2021. Även här finns inomregionala skillnader, med högre arbetslöshet i vissa kommuner än i andra.

Under de senaste två åren har många arrangemang över hela länet ställts in på grund av covid. Det påverkar både stora och små arrangörer, företag, by- och idrottsföreningar samt enskilda som har sin försörjning inom främst kultur- eller turismbranschen.

Sociala dimensionen

I Jämtlands län bor människor i alla delar av länet. Östersunds kommun, med hälften av invånarna, ligger i mitten av länet. Övriga sju kommuner är små, med mellan 5 200 och 15 000 invånare. De långa avstånden till samhällets skydds- och hjälpinsatser är den största utmaningen för länets kommuner, regionen, rättsväsendet och frivilligorganisationer.

En ändamålsenlig samordning och samverkan mellan kommuner, myndigheter och frivilligorganisationer är en förutsättning för att klara utmaningarna och länet har en god tradition av ett sådant arbetssätt. Inte minst i tider av kris har det visat sig att organisationerna intensifierat arbetet med exempelvis våldsutsatta och kunnat ställa om till ett så tillgängligt stöd som möjligt.

Länsstyrelsen ingår i de regionala stödstrukturerna och har ett kontinuerligt och nära samarbete med berörda politiker och chefer inom kommunerna. Dessa samverkansarenor är en förutsättning för, och en god förankring av, länets utvecklingsarbete inom olika områden.

Trots att flertalet kommuner är mycket små, med begränsade personella resurser, fungerar det främjande och förebyggande arbetet inom social hållbarhet bra, vilket till stor del kan förklaras av en god samverkan mellan Länsstyrelsen och länets olika aktörer. Områden som kan nämnas är exempelvis arbetet inom brottsförebyggande, föräldraskapsstöd och ANDTS.

Arbetet ”Tillsammans mot våld i Jämtlands län” leds av en grupp bestående av Polisen, Åklagarkammaren i Östersund, Region Jämtland Härjedalen och samtliga kommuner i länet. Landshövdingen är ordförande och Länsstyrelsen samordnar arbetet. Ett exempel på den samverkan som pågår inom området är den gemensamma funktionen ”Centrum mot våld”, där länets samtliga kommuner är aktörer. Inom ramen för detta har det även bildats ett så kallat ”barnahus”.

Även arbetet med ideella organisationer fungerar bra. Nämnas kan samverkan mellan Rädda Barnen och ovan nämnda barnahus, som genomfört seminarier kring materialet ”Stopp min kropp”, riktat till personal inom länets skolor samt förskola.

⁵ Enligt en enkät som Länsstyrelsen gjort

Miljömässiga dimensionen

Årets miljömålsuppföljning visar att den biologiska mångfalden i Jämtlands län är under press. Klimatförändringarna hotar både samhället och miljön och temperaturökningen i norr har redan överstigit målet om 1,5 grader. Målkonflikter mellan klimatåtgärder och den biologiska mångfalden har aktualiserats och hantering av dessa är en förutsättning för att nå Agenda 2030-målen.

Skogen har alltmer hamnat i fokus i länets miljöarbete. Skogen har en roll att ersätta fossila produkter som plast, betong och drivmedel, med skogsprodukter. Samtidigt har skogen betydelse för den biologiska mångfalden och för att nå de båda målen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv. Ett ökat tryck på skogen och inte minst förlusten av biologiskt värdefulla skogar är hinder för att nå målen. Areal med skogsmark som aldrig föryngringsavverkats minskar, vilket innebär att skogar och myrmarker med mycket höga naturvärden förvinns. Att skyddsvärd skog på detta sätt fragmenteras innebär att många hotade skogslevande arter påverkas negativt. Aktuell debatt lyfter också skogens roll som kolsänka, på vilket sätt skogen gör mest nytta för att begränsa vår klimatpåverkan. Jämtlands län är en nettoexportör av fossilfri el, men vattenkraften har sedan länge utgjort ett problem för fungerande vattenekosystem, den biologiska mångfalden och målet Levande sjöar och vattendrag. Därför är pågående utformning av den nationella planen för miljöanpassning av vattenkraften viktig. Det ökade elbehovet i Sverige innebär en fortsatt utbyggnad av vindkraft. Utbyggnaden behöver dock ske med hänsyn till många olika intressen.

Tillsyn

Länsstyrelsen har under året påverkats starkt av pågående pandemi. Vi fick i början av året uppdrag att utöva tillsyn enligt en tillfällig covid-lag, den så kallade pandemilagen. Det föranledde ett omedelbart behov av personal med tillsynskompetens, särskilt som det var högsäsong för turismen i fjällområdena. Detta har påverkat andra områden där Länsstyrelsen utövar tillsyn. Vidare har tillsynsverksamheten påverkats av arbetsmiljöskäl och behov av skydda personalen mot smitta. Rutiner för tillsyn har justerats och sammantaget har tillsynsfrekvensen minskat.

Länsstyrelsen gjorde tidigt ett ställningstagande om att huvuddelen av tillsynen skulle utövas preventivt, detta för att hindra smitta. Inriktningen var att vi ska hjälpa och stödja verksamhetsutövare att göra rätt. Mycket information, fysiska besök och samtal har haft som primärt syfte att minska smittspridningen. Länsstyrelsen fann att de som drev en verksamhet som omfattades av restriktionerna verkligen har försökt att ta sitt ansvar och göra rätt.

Tillsyn har gjorts på distans, där så har varit möjligt. Verksamhetsutövare har skickat in material och man har haft samtal via distansteknik. Pandemin har påverkat möjligheterna att utöva en bredare tillsyn över verksamheter då såväl Länsstyrelsen som enskilda verksamhetsutövare har velat begränsa antalet personer som vistas tillsammans. Länsstyrelsen har ändå genomfört ett antal totalkontroller inom djurskydd, livsmedel i primärproduktionen, foder, läkemedel på gård samt smittskydd vid ett och samma tillfälle.

Länsstyrelsen har naturbevakare förordnade som jakttillsynsmän och naturvårdsvakter. Under året har Länsstyrelsen hanterat två licensjakter, en efter lodjur och en efter björn. Länsstyrelsen har använt sig av corona-anpassade särskilda besiktningsstationer för besiktning av skjutna björnar och i samband med det också skapat tillfälle att informera om jaktens regler och bedrivande. Länsstyrelsen har också kontrollerat åtgärder vidtagna enligt § 28-28b i jaktförordningen, skyddsjakt på eget initiativ. För att bedriva effektivare tillsyn har Länsstyrelsen samarbetat med andra länsstyrelser och med polis. Tillsynen har också medfört ett antal polisanmälningar angående brott mot jaktlagstiftningen. Effekten av hanteringen av licensjakterna är att det även nästa år kommer att finnas förutsättningar för Naturvårdsverket att kunna delegera beslut om kommande licensjakter efter lo och björn till Länsstyrelsen. Informationen som ges i samband med besiktningen av björnar har lett till ökad medvetenhet om jaktens bedrivande och regler hos de som kommit till besiktningsstationerna. Tillsynen har lett till ökad medvetenhet hos allmänheten, jägare och markägare om att det förekommer kontroll och tillsyn och därmed till ökad motivation att bedriva jakt i enlighet med regelverket.

Information och tillsyn i fågelskyddsområdet Stekenjokk har medfört större medvetenhet bland allmänheten om fågelskyddet, även om det förekommer en hel del mindre överträdelser.

Mer om vår tillsyn finns under redovisningen av respektive verksamhetsområde.

Agenda 2030

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med Agenda 2030

Det länsstyrelsegemensamma arbetet med Agenda 2030 har som syfte att stödja länsstyrelserna i arbetet med regleringsbrevsuppdrag 1A1 avseende Agenda 2030 och fylla rollen som en regional huvudaktör i arbetet med de globala målen. Arbetet har resulterat i fördjupad kunskap om de globala målen koppling till länsstyrelsernas verksamhet, spridning av goda exempel och tvärsektoriella arbetssätt länsstyrelserna emellan, samt en bättre omvärldsbevakning. Samordningen har även bidragit och utvecklat länsstyrelsernas förmåga att på ett samlat sätt kunnat möta och föra dialog med olika aktörer. Exempel på väsentliga insatser under året:

- Implementering av processtödet för länsstyrelsernas arbete med Agenda 2030; tre större workshoppar med kontaktpersoner för Agenda 2030 och andra medarbetare med intresse för Agenda 2030 från de olika länen har genomförts.
- Länsstyrelsegemensam konferens för länsledningar, länsstyrelsernas kontaktpersoner för Agenda 2030, chefer och strateger som berörs av arbetet med Agenda 2030. Medverkade gjorde bland annat civilministern, Sveriges kommuner och regioner, Nationella samordnaren för Agenda 2030 och Tillväxtverket.
- Tematiska föreläsningar utifrån fokusområdena i regeringens handlingsplan för Agenda 2030, bland annat utifrån temat kommun/region samt hållbara städer och samhällen.
- Kommunikationsinsatser, exempelvis nyhetsbrev om Agenda 2030 och utveckling av den gemensamma samverkansytan för Agenda 2030.
- Samverkan och dialog med andra aktörer såsom Nationella samordnaren för Agenda 2030, Globala Sverige⁶, SCB och RKA⁷. Länsstyrelserna finns även representerade i GD-forum, där svenska myndigheter samverkar för att uppnå de globala målen, och dess operativa arbetsgrupp.

Bedömningen är att resultatet är gott och i allt väsentligt uppnår målet för det länsstyrelsegemensamma arbetet.

Länsstyrelsens arbete med Agenda 2030

Länsstyrelsens vision sedan 2014 ”Tillsammans för en hållbar framtid” har koppling till målen och de tre dimensionerna i Agenda 2030. Hållbarhet har varit ett återkommande tema på personaldagarna under åren och Agenda 2030 är både inarbetat och prioriterat i myndighetens verksamhetsplan⁸, även om arbetet påverkats negativt av pandemin och de resurser den har krävt.

⁶ Projekt som drivs av FN-förbundet och SKR

⁷ Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA)

⁸ Länsstyrelsens verksamhetsplan 2021 diariernr 1151-2021

Exempel på politikområden som Länsstyrelsen arbetar med i varierande grad och där verksamheten bidrar till ett eller flera mål inom Agenda 2030 är demokrati och mänskliga rättigheter, miljö- och klimatmål, folkhälsa, jämställdhet, energifrågor, kulturmiljöarbete, näringslivsfrågor, funktionshinder, areella näringar, landsbygd och livsmedel, samepolitik och nationella minoriteter. Totalt är det ett trettio⁹ olika riksdagsbundna mål med tillhörande politikområden där Länsstyrelsen verkar för, och bidrar till, nationella mål och till målen i Agenda 2030.

Inom flertalet av våra verksamheter finns en väl utvecklad samverkan med externa parter. Vi behöver dock ytterligare utveckla vår information avseende hur vår verksamhet bidrar till Agenda 2030. Vi behöver också bli aktivare och tydligare i samverkanssituationer om vikten av att i arbetet bidra till målen i Agenda 2030. Vidare behöver vi utveckla vår verksamhet för en vidare syn på vilka mål som ska beaktas i en verksamhet eller ärendegrupp.

En kartläggning genomfördes hösten 2021 avseende myndighetens arbete och kunskap inom Agenda 2030. Resultatet används för att planera arbetet som ska startas 2022 med intern samordning och kompetensutveckling samt intern och extern kommunikation och samverkan.

Länsstyrelsen har under året gett medarbetarna möjlighet att delta i olika möten, utbildningar och seminarier som anordnats på nationell nivå. Dessa har annonserats via saknätverken men också via vårt intranät på särskild Agenda 2030 sida. Där finns omfattande information, utbildningar och statistiklänkar med koppling till Agendan. Där finns också inspelningar och filmer från genomförda seminarier och utbildningar tillgängligt. Vi stärker löpande vår kunskap om kopplingen mellan vår verksamhet och Agenda 2030.

Mer om Länsstyrelsens samverkan med andra aktörer i länet finns under redovisningarna av respektive verksamhetsområde. Där redovisas också respektive verksamhets koppling till Agenda 2030.

Bedömningen av vårt Agenda 2030 arbete är att det finns ett utvecklingsbehov då resultaten delvis når upp till de uppsatta målen men inte i tillräcklig omfattning.

⁹ Källa Agenda 2030 utredningens delrapport mars 2018 FI 2016:1

Integrering av sektorsövergripande områden

Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion (länsstyrelseinstruktionen) 5 § tar upp ett antal sektorsövergripande områden som ska hanteras i vårt myndighetsarbete. Dessa omfattar bland annat jämställdhet, könsuppdelad statistik, barnperspektiv, tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning, mänskliga rättigheter, folkhälsa och förenkla för företag.

Avsnittet innehåller redovisningar och återsrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
5§ p1 Integrering av jämställdhetsperspektiv	Länsstyrelseinstruktion
5§ p2 Individbaserad statistik med kön som fördelningsgrund	Länsstyrelseinstruktion
5§ p3 Vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn, analysera konsekvenserna och ta särskild hänsyn till barns bästa	Länsstyrelseinstruktion
5§ p4 Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning	Länsstyrelseinstruktion
5§ p5 Integrera mänskliga rättigheter genom att belysa, analysera och beakta dem, särskilt skyddet mot diskriminering	Länsstyrelseinstruktion
5§ p6 Beakta folkhälsomålet i arbetet med bl. a regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak	Länsstyrelseinstruktion
5§ p7 Verka för att förenkla för företag	Länsstyrelseinstruktion
1C3 Förenkla för företag	Regleringsbrev

Jämställdhet och könsuppdelad statistik

Integrerat jämställdhetsperspektiv

Länsstyrelsen har under året fortsatt att utveckla och bredda arbetet med att integrera jämställdhetsperspektivet inom myndighetens verksamhetsområden och beslut. Detta genom att tillämpa ett strukturerat arbetssätt och höja kunskapen om vikten av att beakta hur våra beslut påverkar kvinnor och män, samt flickor och pojkars villkor och förutsättningar. Arbetet syftar till att tydliggöra vilka normer och strukturer som påverkar Länsstyrelsens verksamhetsområden, för att i steg två kunna belysa bristande jämställdhet och åtgärda den.

Under 2021 har den interna jämställdhetsintegreringen stärkts ytterligare, trots en covid-19 pandemi. Arbetet med att identifiera jämställdhetsproblem, verksamhetsnära på handläggares och samordnares nivå, börjar alltmer utvecklas till en metod. Det är ett långsiktigt strukturerat arbete som följs upp kontinuerligt vid tertiärluppföljningar, inför verksamhetsplanering och slutligen inför årsredovisning. Vanliga jämställdhetsproblem som identifierats handlar om att hos samhällsaktörer efterfråga könsuppdelad statistik, att vid medelstilldelning använda sig av ett mer inkluderande arbetssätt, att analyser saknar ett jämställdhetsperspektiv samt att det behöver göras könkonsekvens- och jämställdhetsanalyser i större utsträckning. Sakområdena har således funnit problem med grundläggande förutsättningar för att kartlägga ojämställdhet och kan behöva fortsatt stöd att fördjupa och utveckla arbetet vidare.

Under året har det interna arbetet stärkts mellan jämställdhetsuppdragen och vår personalfunktion (HR) där kontinuerliga avstämningar och samarbeten utifrån en intern handlingsplan genomförts. Bland annat har arbete kring "vård som arbetsgivarfråga" inletts och kommer att fördjupas. HR har reviderat riktlinjen och förbättrat information och arbetssätt mot kränkande särbehandling. Vidare börjar vi se över hur medarbetarundersökningar kan analyseras utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Lönekartläggning genomförs årligen, men analysarbetet behöver utvecklas. I lönerevisionen redovisas alltid hur löneökningarna påverkar män och kvinnors utfall, både på enhet- och myndighetsnivå. I slutet av året anställdes en extra resurs på HR för att utveckla och kvalitetssäkra rekryteringsprocessen utifrån bland annat jämställdhet och mångfald.

De sakområden som gått före i arbetet med att öka kunskaperna om jämställdhetspolitiken samt metoden att finna jämställdhetsproblem är goda förebilder och vid spridning av arbetet har det inspirerat fler enheter och sakområden att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering. Den interna samverkan över sakområdesgränser har blivit mer strukturerad och kopplad till jämställdhetsintegreringen. Arbetet med jämställdhet påverkar samhällsutvecklingen brett och därmed också många mål inom ramen för Agenda 2030. Länsstyrelsen bedömer att arbetet bidragit till bland andra målen 3 Hälsa och välbefinnande, 5 Jämställdhet, 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt och 11 Hållbara städer och samhällen.

Resultaten bedöms vara goda och uppnår i all väsentlighet uppsatta mål.

Könsuppdelad statistik

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med könsuppdelad statistik

Individbaserad statistik redovisas inte genomgående könsuppdelat vid Länsstyrelsen. Under rådande pandemi har arbetet med könsuppdelad statistik i ärendesystemet Platina försenats. Ett beslut har fattats om att länsstyrelserna gemensamt ska driva ett nationellt utvecklingsprojekt då det saknas ett förvaltningsobjekt för sakområdet jämställdhet. Arbetet ska resultera i en vidareutveckling av statistiken och vårt system. Under året har ett underlag tagits fram för att ringa in frågeställningar för det fortsatta arbetet.

Länsstyrelsens arbete

I Länsstyrelsens arbete med att identifiera jämställdhetsproblem inom myndighetens verksamheter har ett flertal sakområden i större utsträckning, hos externa aktörer, börjat efterfråga könsuppdelad statistik, genomfört analyser samt satt in lämpliga åtgärder. Det gäller flera sakområden vid framförallt Samhällsenheten. Några fler som kan nämnas är Naturvårdsenheten som i sin redovisning av aktiverade jaktdagar redovisar fördelning mellan kvinnor och män. Vattenenheten har börjat samla in och se över könsfördelning inom styrelser för fiskevårdsområden. Eldrimner använder könsuppdelad statistik för alla externa aktiviteter som genomförs och har ökat sin kompetens om hur statistiken kan analyseras för att utgöra underlag för eventuella åtgärder.

Barnrätt

Det interna arbetet med att barnperspektivet ska genomsyra Länsstyrelsens alla verksamheter har fortsatt. Bland annat har en handfull personer från områden inom Social hållbarhet deltagit på Sveriges kommuners och regioners (SKR) fyra-dagars utbildning om barnkonventionen. I övrigt har arbetet i huvudsak bestått av att påtala behovet av uppföljning och belysa barnrättsperspektivet i större utsträckning och inom fler områden. Exempelvis har barnperspektivet under året beaktats i EU-projektet "Rivers of LIFE" där skolelever fått ökad kunskap om fiske- och vattenfrågor. Inom arbetet med förorenade områden ligger barnperspektivet med vid bedömning av föroreningsrisker och behov av åtgärder.

Tidigare års utbildningar till enheterna har bland annat resulterat i att barnperspektivet tas med i högre utsträckning. Inom barnrättsområdet finns behov av att utveckla strukturen för barnrättsarbetet i Jämtlands län överlag men även att metodstödet avseende prövning av barnets bästa används i större utsträckning internt.

Den samlade bedömningen av barnrättsarbetet är att det finns ett fortsatt utvecklingsbehov inom området. Detta handlar särskilt om att integrera perspektivet i de ordinarie verksamheterna för att få tydligare effekt i det arbetet som bedrivs internt och gentemot våra målgrupper.

Mänskliga rättigheter och folkhälsa

Det övergripande arbetet med mänskliga rättigheter och folkhälsa behöver vara långsiktigt och kopplas till Länsstyrelsens dagliga kärnverksamheter för att få genomslag. Detta förutsätter att verksamhetsområden och uppdrag kartläggs i syfte att finna relevanta områden där insatserna inte sidoordnas.

Arbetet med att beakta skyddet mot diskriminering i verksamheten är en utmaning då diskrimineringslagen omfattar områden där Länsstyrelsen saknar uppdrag och mandat. Exempelvis tjänstesektorn, arbets- och bostadsmarknad och utbildningsverksamhet. Inom detta område är det Diskrimineringsombudsmannen som har i uppdrag att hantera både det främjande och i tillsynsarbetet.

Länsstyrelsen har i sin verksamhet utifrån lagen om nationella minoriteter fortsatt haft samråd med ordförandena för länets samebyar. Delaktighet och inflytande har varit viktiga ledord när frågor såsom upplåtelser av mark, fiske, jakt på renbetesfjällen, rennäringsfrågor, rovdjursförvaltnings- och skyddsjaktfrågor, kulturmiljöfrågor, exploateringsfrågor stått på dagordningen. Även information om kommande omprövningsarbete enligt den nationella prövningsplanen för vattenkraft, (NAP) och om den samverkansprocess som föregår de kommande domstolsprövningarna har lyfts.

Demokrati och demokratiska beslutsprocesser förstärker skyddet för de mänskliga rättigheterna. Länsstyrelsen har under 2021 påbörjat planeringen inför riksdagsvalet 2022. Vidare har vandringsutställningen "Fira demokratin!" besökt länet liksom den så kallade demokratistugan som besökt de flesta län under året.

Länsstyrelsen har under det gångna året arbetat aktivt med tillgänglighet, bland annat genom att upprusta fler naturområden med besöksramper. Länsstyrelsen har även deltagit i diskussioner för att anpassa fiskeplatser för rörelsehindrade. Arbetet med tillgänglighetsanpassad kommunikation har fortsatt att utvecklas utifrån lagen om tillgänglighet till digital offentlig service. Exempelvis har anpassningar skett av publicerat material på hemsidan genom bland annat uppläsning av bevarandeplaner för Natura 2000-områden. Vidare har digitalt utbildningsmaterial erbjudits samtliga medarbetare och arbetet med att anpassa och tillgänglighetsanpassa intranätet har fortsatt.

Ett av folkhälsopolitikens målområden är arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö. Länsstyrelsen har under året bedrivit ett aktivt och systematiskt arbetsmiljöarbete för att säkerställa en trygg och säker arbetsplats. Under hösten har våld som arbetsgivarfråga diskuterats internt och hur vi som arbetsgivare kan stödja medarbetare att få rätt hjälp i händelse av våld i nära relation. Medarbetarundersökningar har genomförts under två omgångar och frågor kring upplevd diskriminering har systematiskt följts upp. Även olika typer av funktionshinder har beaktats vid renovering av lokaler exempelvis genom ljudabsorberande materialval och tillgänglighet till toaletter.

Genom samråd med länets samebyar har angelägna frågor lyfts för diskussion. Dessa samråd har andats en ömsesidig respekt även då uppfattningarna skiljts åt.

Länsstyrelsens arbete med att tillgängliggöra och anpassa både material och miljöer har bidragit till en ökad tillgänglighet för hela befolkningen. Med anledning av covid-19 pandemin har många av Länsstyrelsens verksamheter som riktas till allmänheten bedrivits utomhus. Detta har bidragit till ökad tillgänglighet i utställningar och övrig verksamhet för barn och för personer med funktionsnedsättning.

Det finns behov av att utveckla det interna arbetet med fokus på användning av metodstödet avseende ett rättighetsbaserat arbetssätt.

Arbetet med mänskliga rättigheter och folkhälsa påverkar samhällsutvecklingen brett och därmed också många mål inom ramen för Agenda 2030. Länsstyrelsen bedömer att arbetet bidragit till bland andra målen 3 Hälsa och välbefinnande, 4 God utbildning för alla, 5 Jämställdhet, 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, 10 Minskad ojämlikhet och 11 Hållbara städer och samhällen.

Länsstyrelsen gör bedömningen att resultaten av årets arbete är gott men att det finns fortsatt behov av utveckling. Detta gäller framförallt hur perspektiven kan genomsyra Länsstyrelsens alla verksamheter på ett ännu tydligare sätt.

Förenkla för företag

Här redovisas dels länsstyrelseinstruktionen 5§ p7 i sin verksamhet verka för att förenkla för företag och regleringsbrevsuppdraget 1C3 åtgärder med fokus på service, bemötande och tillståndsgivning som underlättar för företagen att följa gällande regler, underlätta att starta och driva företag.

Länsstyrelsens verksamhet berör företagare på många olika sätt. Arbetet med att underlätta för företagarna utgår från att detta ska göras i den ordinarie verksamheten. Det innebär att när förenklingar genomförs märks det i verksamheten. Det innebär också att i redovisning av verksamheten ingår även förenklingar i regelverk, förutsättningsskapande verksamhet för företagande och information hur ”man gör rätt”. Det innebär också att följande sammanfattning kan återfinnas i verksamheternas redovisningar och där också verifieras. Denna sammanfattning har samlats under några rubriker för Länsstyrelsens breda verksamhet.

Åtgärder för att stärka företagens likviditet

Under första halvåret införde vi manuell tidigareläggning av förfallodatum på leverantörsfakturer när de var attesterade, för att göra betalningar till företagen så snart vi kunde under svår pandemitid för företagen. Senare under året återgick vi till angivna förfallodagar. Länsstyrelsen kan göra avbetalningsplaner och förlänga betaldatum för de som har svårt att betala skulder till oss.

Ett tillägg om force majeure i konsultavtal med anledning av coronapandemin, där det blir fördelaktigt för leverantören, om aktiviteter eller uppdrag måste ställas in. För deltagare, som ofta är företag, vid utbildning och andra aktiviteter har vi även infört fri avbokning och slopat avbokningsavgiften.

Länsstyrelsen prioriterar utbetalningar till företagare som sökt och beviljats investeringsstöd, vilket underlättar företagens likviditet under investeringen. På samma sätt verkar handläggare för att så många företag som möjligt ska ingå i årets utbetalningar av jordbrukarstöden.

Åtgärder för att frigöra tid hos företagen

I tillståndprocessen fokuserar Länsstyrelsen på information till företagare. I detta ligger att vara tydlig med vad tillståndprocessen innebär och vilka krav som lagstiftningen ställer på verksamhetsutövaren kontra prövning- eller tillsynsmyndigheten.

Länsstyrelsen arbetar ständigt för att prioritera verksamhetskritiska tillstånds- och tillsynsärenden. Under coronapandemin har vi särskilt tagit fram en prioritetsordning där dessa ärenden ligger högst upp i prioritet. Många ärendegrupper där handläggningstiden är tidsatt gör att ärenden alltid är i gång och det krävs att handläggare ständigt har dialog med den som söker eller anmäler sådana ärenden hos Länsstyrelsen.

Om en sökande begär tidsfrist i ett ärende beviljas detta i de allra flesta fall.

Inom arbetet med den nationella prövningsplanen har vi börjat att utveckla den interna kommunikationen i syfte att förbättra informationen till vattenkraftsägarna.

Kontrollbesök och tillsynsbesök har till viss del blivit uppskjutna på grund av covidpandemin. Det är det svårt att genomföra vissa besök fysiskt samtidigt som inte alla besök passar att genomföras digitalt. Anpassning och flexibilitet över rådande förutsättningar har varit ledstjärna. Där det är möjligt har kontrollarbetet samordnats vilket har varit tidsbesparande för företagaren. Informationen har då också blivit samlad. Länsstyrelsen har under 2021 även arbetat med revisionsbaserad kontrollmetodik och motiverande samtal för djurhållare och djurhälsopersonal.

Med anledning av kontroller kopplat till pandemilagen har Länsstyrelsen i stor utsträckning informerat verksamhetsutövare om gällande regler och bistått med rådgivning, vilket har gett god effekt för efterlevnaden och underlättat för företagen att göra rätt.

Under coronapandemins andra år har vårt uppdrag fortsatt att samordna länet med samhällsviktiga aktörer så väl inom offentliga som privata sektorn. Genom detta får aktörerna inklusive företagare en samlad lägesbild. Bland aktörer inom jordbrukssektorn görs också samlade lägesbilder på initiativ av Länsstyrelsen. Under 2021 har Lägesbild länets lantbruk genomförts fem gånger. Under året har jordbrukarnas ekonomiska utsatthet som följd av kraftiga prisökningar lyfts. Utifrån den samlade bilden, så väl från coronapandemin som från länets lantbruk skapas underlag för myndigheter, organisationer och företagare för att kunna fatta beslut inom sitt ansvarsområde.

Den eftersläpande uppdateringen av Kulturmiljöregistret leder till längre handläggningstider för Länsstyrelsen och innebär osäkerheter för exploatörer och enskilda. Länsstyrelsen prioriterar hantering av ärenden inom kulturmiljölagen där företag, framförallt skogsbolag och markägare kan bli drabbade. Det handlar exempelvis om att skyndsamt inspektera mark där arkeologiska fornlämningar kan finnas inför olika markberedningar.

Informationen på webben och i samtal har gjorts tydligare inom flera områden med syfte ”lätt att göra rätt”. Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt för att förbättra information till företagare och samordnar åtgärder och informerar samlat till företag där det är möjligt. Ett exempel är en tydligare information kring 12:6 anmälningar enligt miljöbalken där syftet är att klargöra vad som *inte* behöver anmälas för samråd och därmed bespara företagen och myndigheten en del arbete och kostnader. Ett annat exempel är samlad information hur jordbrukande kan anpassas och förslag på åtgärder för att främja hotade arter. Länsstyrelsen använder sig av flera olika kanaler som nyhetsbrev, webb och sociala medier för att nå ut med information till företagare.

Länsstyrelsen bistår med stöd och hjälp till företagare som inte kan arbeta med datorer och internet, så att även dessa kan göra e-anmälan, söka tillstånd och stöd via nätet.

Åtgärder för att skapa förutsättningar för utveckling av företag

Länsstyrelsen har tillsammans med mark- och fiskerättsägare, intresseorganisationer, kommuner samt andra myndigheter arbetat med att återställa vattenmiljöer i Jämtlands län påverkade främst av historiskt skogsbruk i form av timmerflottnings. Detta ger till exempel underlag för att på sikt förbättra fiske och möjligheter till lokala fisketurismföretag.

Länsstyrelsen handlägger investeringsstöd till lantbruket och andra näringar på landsbygden genom Landsbygdsprogrammet. Genom att samverka och se var stödsökande har störst möjlighet till stöd har Klimatklivet riktat information och erbjudit lantbrukare i länet stöd till klimatinvesteringar i större utsträckning än tidigare.

Länsstyrelsen följer utvecklingen och den ekonomiska situationen för fisketurismföretagen och arbetar med att få fungerande fiskevårdsområden i syfte att ge förutsättning för fisketurismföretagen.

Myndigheten ingår i referensgruppen för Region Jämtland Härjedalens projekt om planering för landbaserat vattenbruk som bland annat kommer att bidra till att förenkla för kommande företagsetableringar.

Tillsammans med företrädare för olika branscher har vi tagit fram faktaunderlag, utbildningsmaterial och verktyg för att företag ska kunna genomföra risk- och sårbarhetsanalyser av hur den egna verksamheten påverkas av klimatförändringar i Sverige och i andra länder. Responsen från företagen har varit god då man insett att dessa frågor behöver hanteras för att säkerställa långsiktiga affärsmöjligheter och bibehålla konkurrenskraft.

Eldrimner¹⁰ och övriga Länsstyrelsen förenklar för företag genom utbildning. Genom att utbilda mathantverksföretagare inom livsmedelslagstiftning och säker livsmedelshantering bidrar verksamheten till en ökad förståelse och för tolkning av lagstiftningen. Eldrimner verkar för att likvärdighet ska gälla vid livsmedelskontroller i hela landet genom att höja kompetensen hos livsmedelsinspektörer avseende hantverksmässig livsmedelsproduktion. För att underlätta för företagen erbjuds utbildning i livsmedelssäkerhet för mathantverkare även digitalt. Lantbrukare erbjuds utbildningar och rådgivning kopplade till miljölagstiftning, klimat och biologisk mångfald. Genom det underlättas och förstärks efterlevnaden av regler och villkor som är kopplat till EU-stöd och nationell lagstiftning. Företag på landsbygden erbjuds utbildningar för att kunna höja kompetensen inom områden som kan ge konkurrensfördelar som till exempel tillgänglighet, marknadsföring och att levandegöra besöksanläggningar. Under året har anpassning till rådande pandemi fortsatt och inneburit flertalet digitala aktiviteter, utbildningar och rådgivning för att underlätta företagets deltagande.

Åtgärder i syfte att förenkla regler

Eldrimner arbetar med regelförenklningar för mathantverksföretag på flera sätt, bland annat inom slakt, livsmedelskontroller och avgifter inom livsmedelsförädling. Medarbetare har rådgivande funktioner i olika expertgrupper initierade av exempelvis Livsmedelsverket, Regeringskansliet, universitet samt nationella och regionala organisationer och nätverk som LRF och olika hushållningssällskap. Arbetet syftar till att förenkla för mathantverksföretagen samt att uppmärksamma och förklara deras förutsättningar och hitta lösningar som fungerar för dem.

Eldrimner synpunkter efterfrågas ofta i frågor kopplade till småskalig livsmedelsförädling och är en viktig remissinstans. Under året har yttranden lämnats för remisser gällande föreskrift om planering av besiktning före och efter slakt, föreskrifter om ändring av Livsmedelsverkets föreskrifter om livsmedelsavgifter, föreskrifter om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet och föreskrifter om offentlig kontroll, ansökan om skyddad geografisk beteckning för vit färsksaltad Östgötagurka samt implementering av UTP-direktivet¹¹ om otillbörliga handelsmetoder.

Sedan 2020 har Eldrimner lyft svårigheter och problem för mathantverksföretag i en årlig ”krångellista”. 2021 års lista innefattar bland annat administration och regler kring hantering av vassle, Livsmedelsverkets riskklassningsmodell för livsmedelskontroll, salmonellaprovtagning vid lammslakterier samt svårigheter för ägare av enskilda fiskerätter att få licens för yrkesfiske med förädling. Krångelträffar har anordnats för företag, riksdagspolitiker och tjänstemän för att belysa svårigheterna för företagen och försöka hitta lösningar.

Länsstyrelsen deltar i flera arbetsgrupper kring strategisk plan för den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP)¹² 2023-2027 med fokus att underlätta för företagen samtidigt som stöden leder mot målen.

Det är svårt att mäta de samlade effekterna av Länsstyrelsens arbete att verka för att underlätta för företagarna. Fokus på dessa frågor medverkar dock till ökad medvetenhet kring företagande och det är lättare att se lösningar som kan ge effekter för företagarna. Någon direkt mätning av effekterna har dock inte gjorts.

¹⁰ Eldrimner, enhet vid Länsstyrelsen Jämtlands län som är nationellt centrum för mathantverk.

¹¹ Direktiv (EU) 2019/633, (eng: ”unfair trading practices”)

¹² Common agricultural policy (CAP).

Några exempel på bedömda effekter som ses i verksamheterna är:

- Eldrimners funktion som remissinstans ger en möjlighet att lyfta förutsättningar, behov och konsekvenser hos mathantverksföretag utifrån föreslagna åtgärder. Sammantaget har årets arbete med remisser och krångelträffar har lett till ökad förståelse hos myndigheter och politiker för den småskaliga livsmedelsproduktionen.
- Andelen mathantverkare som väljer att delta digitalt i aktiviteter har ökat markant. Eldrimners utvärderingar av aktiviteter visar att digitala lösningar underlättar företagens möjligheter till rådgivning och kompetensutveckling.
- Införandet av motiverande samtal har bidragit till en god kontrollsituation och en konstruktiv dialog med djurhållare och djurhälsopersonal.
- Handläggningstider för utbetalning av investeringsstöd visar effekten av prioriteringar.
- Inom Klimatklivet har 35 procent av årets ansökningar kommit från jordbrukssektorn, att jämföras med 12 procent 2020 och inga ansökningar från den sektorn tidigare år.
- Modellen för risk- och sårbarhetsanalyser har uppmärksamrats av Tillväxtverket och uttrycker att de kommer att utlysa medel till företag för denna typ av analyser.

Årets resultat är gott, arbetet bidrar till att förenkla och underlätta för företagen, även om många krångel kvarstår och är komplexa att lösa. Såväl tillståndsgivning som service och bemötande har ingått i årets arbete. Flera förebyggande diskussioner förs som på sikt underlättar för att starta och driva företag, inte minst i branscher som inte är så vanliga i länet. Eldrimners samlade arbete med att hjälpa företagen medför att mathantverket och den småskaliga livsmedelsproduktionens situation synliggörs och lyfts som en viktig del att ta hänsyn till för att säkra hela livsmedelskedjan.

Arbetsmiljö och medarbetare

Avsnittet innehåller redovisningar och återsrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
3 kap. 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
7 kap. 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Länsstyrelsen strävar ständigt efter att vara en attraktiv och trygg arbetsplats fri från olycksfall och ohälsa. Vi vill kunna erbjuda förutsättningar för en god fysisk-, psykosocial-, organisatorisk- och digital arbetsmiljö. Arbetsplatsen ska vara fri från kränkande särbehandling, trakasserier och diskriminering.

Som en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet genomförs två medarbetarundersökningar, så kallade pulsmätningar per år.

Under året har vi i samverkan med berörda medarbetare, skyddsombud och chefer arbetat fram ett antal instruktioner, bland annat instruktion för snöskoteråkning¹³, instruktion för hot och våld¹⁴ och intern krisledning¹⁵. Vidare har en arbetsmiljöhandbok¹⁶ tagits fram samt att vi gjort dokumenterade riskbedömningar för respektive enhet. Samtliga chefer har dokumenterat uppgiftsfördelning inom arbetsmiljö.

Information om arbetsmiljöarbetet och åtgärder har getts löpande under året till samtliga medarbetare på personalmöten.

Kompetensförsörjning

Arbetet med kompetensförsörjning utgår från att Länsstyrelsen som en attraktiv arbetsgivare ska attrahera, rekrytera, utveckla, behålla och avveckla kompetens.

Personalomsättning

Personalomsättning tillsvidareanställda ¹⁾	2021	2020	2019
- Nyanställda (%)	14,8	14,6	6,1
- Avgångna (%)	11,6	9,4	9,0

¹⁾ Nyckeltalet är beräknat så att provanställningar som leder till en tillsvidareanställning räknas som en anställning. I tidigare årsredovisningar har både provanställningens inledning, avslut samt vid övergången till en tillsvidareanställning räknats med. Siffrorna för 2019 har uppdaterats enligt nya beräkningsmodellen.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 ERP via LISA.

Länsstyrelsen har under året genomfört 56 rekryteringar. De flesta har varit ersättningsrekryteringar, men vi har också förstärkt inom till exempel vård och förvaltning av skyddade områden. Vi har även fått nya och utökade uppdrag från Havs- och vattenmyndigheten liksom beviljade EU-projekt som bidragit till antalet rekryteringar.

¹³ Länsstyrelsens diari nr 9601-2021

¹⁴ Länsstyrelsens diari nr 1235-2021

¹⁵ Länsstyrelsens diari nr 4748-2021

¹⁶ Länsstyrelsens diari nr 7933-2021

I övrigt har följande kompetensutvecklingsinsatser genomförts:

- Introduktionsutbildning för nyanställda medarbetare har skett vid två tillfällen, vår och höst. I utbildningen ingår utbildningsblock om tjänstemannarollen, ärendehantering, offentlighet och sekretess, dataintrång, mutor och jäv.
- Inom ramen för introduktion har utbildningstillfällen i Platina¹⁷ erbjudits under året.
- Grundläggande arbetsmiljöutbildning till nya chefer och till skyddsombud.
- Så arbetar du bättre hemifrån (alla medarbetare).
- Kris och bemötande till alla chefer.
- Kris och bemötande fördjupad utbildning till skyddsombud och HR.
- Rapportering av tillbud och olyckor.
- Utbildning i systematiskt brandskyddsarbete till systematiskt brandskyddsansvariga.

Utöver ovanstående kompetensutvecklingsåtgärder och insatser kopplade till arbetsmiljön genomförs årligen ett flertal andra informations- och utbildningsinsatser anordnade av bland andra olika nationella nätverk.

Länsstyrelsens bedömning är att de vidtagna åtgärderna sammantaget bidragit till att medarbetarna och medarbetarnas kompetens svarat mot myndighetens krav att fullgöra sina uppgifter.

¹⁷ Länsstyrelsens ärendehanteringssystem

Sjukfrånvaro

Kön och ålder	År 2021: Antal anställda ¹⁾	År 2021: Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	År 2021: Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	År 2020: Antal anställda ¹⁾	År 2020: Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	År 2020: Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	År 2019: Antal anställda ¹⁾	År 2019: Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	År 2019: Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män ≤ 29 år	5,3	.. ²⁾	.. ²⁾	6,0	.. ²⁾	.. ²⁾	2,6	.. ²⁾	.. ²⁾
Män 30–49 år	51,8	1,1%	-	48,2	2,0%	48,6%	50,2	2,7%	56,6%
Män 50 år ≥	57,9	2,6%	60,0%	59,6	3,2%	30,9%	60,2	4,4%	81,8%
Män totalt	115,0	1,9%	47,9%	113,8	2,6%	37,4%	112,9	3,6%	74,9%
Kvinnor ≤ 29 år	11,9	5,4%	66,8%	3,4	.. ²⁾	.. ²⁾	4,2	.. ²⁾	.. ²⁾
Kvinnor 30–49 år	87,0	4,3%	62,0%	76,7	4,6%	47,0%	74,2	4,6%	65,4%
Kvinnor 50 år ≥	60,3	3,6%	50,2%	58,6	3,7%	39,1%	58,1	2,8%	54,4%
Kvinnor totalt	159,2	4,1%	58,4%	138,7	4,1%	44,3%	136,5	3,8%	61,5%
Samtliga ≤ 29 år	17,2	4,2%	64,1%	9,3	.. ²⁾	.. ²⁾	6,8	.. ²⁾	.. ²⁾
Samtliga 30–49 år	138,8	3,1%	55,9%	124,9	3,6%	47,3%	124,4	3,8%	63,3%
Samtliga 50 år ≥	118,3	3,1%	54,4%	118,2	3,4%	35,4%	118,2	3,6%	72,6%
Samtliga totalt	274,2	3,2%	55,9%	252,4	3,4%	42,1%	249,5	3,7%	67,5%

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

¹⁾ Antal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

²⁾ Enligt 7 kap. 3 § FÅB (2000:605) framgår att uppgifter för grupper med högst 10 anställda inte ska lämnas och inte heller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Kommentar till tabellen sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron fortsätter att minska och jämfört med 2020 har den totala sjukfrånvaron minskat från 3,4 procent till 3,2 procent. Detta trots ytterligare ett år präglad pandemi och restriktioner om att stanna hemma vid symtom. Medan den totala sjukfrånvaron minskat kan vi se att långtidssjukfrånvaron ökat. Främst är det gruppen över 50 år som har ökat långtidssjukfrånvaro där männen står för den största ökningen. De längre sjukskrivningarna är i stor utsträckning arbetsrelaterade, men aktiva rehabiliteringsåtgärder har vidtagits och vissa ärenden har avslutats under året och personerna är åter i tjänst. I den totala sjukfrånvaron är kvinnornas frånvaro oförändrad, men männens minskat.

Redovisning av verksamhetsområden

Länsstyrelsen i Jämtlands län bedriver följande verksamheter.

Verksamhet (VÅS)	Benämning
20–21, 25	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor
30, 34	Regional tillväxt och infrastrukturplanering
40–41	Hållbar samhällsplanering och boende
42	Energi och klimat
43	Kulturmiljö
45	Samhällsskydd och beredskap
50–58	Naturvård och miljöskydd
60–62	Areella näringar
70, 80–85	Folkhälsa, jämställdhet, integration m.m.

Övrig förvaltning och trafikföreskrifter

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p1 De allmänna valen	Länsstyrelseinstruktion
18§ Viltförvaltningsdelegation	Länsstyrelseinstruktion
1B4 Regionalt arbete med vilt- och rovdjursförvaltning	Regleringsbrev
1D7 Ersättning för skada av vilt på annat än renar, fisk och fiskeredskap	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet omfattar många olika uppgifter och uppdrag. Som regionala valmyndigheter ansvarar länsstyrelserna för att planera och genomföra allmänna val, val till Europaparlamentet och nationella folkomröstningar. Mellan valen utses efterträdare för ledamöter och ersättare i landstings- och kommunfullmäktige som avgår under mandatperioden. Vidare fattar länsstyrelserna beslut om diverse förordnanden, som exempelvis borgerliga vigsselförrättare. Inom trafikområdet har länsstyrelserna bland annat ansvar för att besluta om lokala vägtrafikföreskrifter i vissa fall. Även tillstånd för att hålla tävlingar på väg, skyltar och andra anordningar längs väg samt beslut om sjötrafikföreskrifter ingår i länsstyrelsernas uppgifter och uppdrag.

När det gäller jakt- och viltvård beslutar länsstyrelserna om licensjakt och skyddsjakt på stora rovdjur, klövdjur och vildsvin, bedriver tillsyn, bildar och upplöser viltvårdsområden, arbetar för att öka den frivilliga jaksamverkan inom älgförvaltningen, granskar förvaltningsplaner och skötselplaner, beslutar om bidrag ur älgvårdsfonden, informerar om skadeförebyggande åtgärder och beslutar om ersättning för viltskador. Detta sker i samverkan med regionala intressen genom länets viltförvaltningsdelegation, vilken också fastställer övergripande riktlinjer för verksamhetsområdet.

Det övergripande nationella målet för *viltförvaltningen* är att alla djur som naturligt lever i Sverige ska finnas kvar på lång sikt i livskraftiga bestånd. Samtidigt ska tamdjurshållningen inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn ska tas. Det nationella målet kompletteras i vissa fall med nationella och regionala mål för specifika arter.

Under året har länsstyrelserna hanterat nya uppdrag. Dessa omfattar tillsynen enligt lag (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (tillfälliga covid-19-lagen) och förordning (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (begränsningsförordningen).

Sveriges nationella mål knyter an till flera av de globala målen i Agenda 2030. När Länsstyrelsen bidrar till att nationella mål får genomslag i länet bidrar vi också till genomförandet av Agenda 2030. Vilka mål den här verksamheten bidrar till beskrivs närmare nedan.

Regionala uppgifter, uppdrag och mål

Länsstyrelsen administrerar ansökningar och utbetalningar av bygdemedel, ett ekonomiskt stöd till bygder som påverkats av utbyggnaden av vattenkraft.

Verksamhetens resultat

Nedan redovisas verksamhetens resultat med nyckeltal, resultatindikatorer och beskrivningar av våra prestationer och effekter.

Nyckeltal

Nyckeltal: Övrig förvaltning och trafikföreskrifter (20–21, 25)	År 2021	År 2020	År 2019
Antal årsarbetskrafter totalt	14,0	8,7	9,0
Antal årsarbetskrafter kvinnor	8,1	4,0	4,7
Antal årsarbetskrafter män	5,9	4,7	4,3
Antal ärenden, inkomna och upprättade	2 884	1 811	1 680
Antal beslutade ärenden	2 840	1 772	1 756
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	3	4
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	15 728	9 485	9 900
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	34 126	36 687	34 968

Kommentar tabell

Den stora ökningen av antalet årsarbetskrafter, ärenden samt kostnader förklaras av de tillkommande uppdragen med anledning av covid-19. Totalt har cirka 4,5 årsarbetskrafter arbetat med uppdragen under året, varav 18 personer arbetat mer stadigvarande (> 20 timmar), av dessa elva kvinnor och sju män. Antal ärenden som har hanterats i uppdraget uppgår till 1 194 där beslut fattats i 1 183 ärenden, vilket motsvarar en beslutstakt på drygt 99 procent.

Resultatindikatorer

De nationella målen och indikatorerna som berör verksamhetsområdet är övergripande och har i regel svag koppling till länsstyrelsernas uppgifter och uppdrag. Nedan tar vi upp några indikatorer som kan bidra till att bedöma resultatet för delar av jakt- och viltvårdsområdet.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2021	År 2020	År 2019
Andel av länets totala jaktareal som ingår i något älgskötselområde	Ökad samverkan i älgförvaltningen	Jakt och viltvård (218)	JaktAdm ¹⁾	– ³⁾	75 %	75 %	75 %
Antal beslut om skyddsjakt på rovdjur som överklagats och slutligt ändrats i högre instans under året i relation till det (sammanlagda antalet fattade skyddsjakt-beslut under året)	Rättssäkerhet	Jakt och viltvård (218)	Platina ²⁾	– ³⁾	1 (90)	3 (95)	0 (80)

- 1) Administrationssystem, Länsstyrelsen
- 2) Ärendehanteringssystem, Länsstyrelsen
- 3) Mål saknas.

Kommentar tabell

Den registrerade älgjaktarealen som Länsstyrelsen i Jämtlands län förvaltar uppgår till cirka 5,4 miljoner hektar. Av dessa utgör älgskötselområden cirka 75 procent av den totala arealen och cirka 25 procent utgör licensområden för älgjakt. Fördelningen mellan älgskötselområden och licensområden är tämligen konstant över tid. Areal som är oregistrerad mark för älgjakt utgör endast en bråkdel av den totala arealen. Därtill har totalt 90 beslut fattats om skyddsjakt under 2021, där ett beslut senare har ändrats i högre instans vid slutlig prövning.

Prestationer och effekter

Allmänna val

Antalet ärenden rörande efterträdarval har varit i linje med tidigare år. Dock har uppdraget ökat i omfattning med anledning av förberedelserna till de allmänna valen 2022.

Delgivning, viten och diverse förordnanden

Delgivning på begäran av utländsk nordisk myndighet är på samma nivå som fjolåret, däremot har antalet kungörelsedelgivningar sjunkit jämfört med föregående år.

Under 2021 gjordes en översyn av borgerliga vigsselförrättare. Den omfattade en uppdatering av kontaktuppgifter inklusive en förfrågan om fortsatt förordnande. Översynen resulterade i att många avsa sig förordnandet men också att många nya ansökningar kom in, vilket innebar en ökning av nya och avgående vigsselförrättare jämfört med tidigare år.

Trafikföreskrifter

Färre trafikärenden har inkommit jämfört med föregående år och ärendebalansen har minskat. En förklaring till minskningen bedöms vara att Länsstyrelsen numera lämnar en utförligare motivering i sina avslagsbesked. Denna justering infördes efter erfarenheterna från år 2020 där förslagsställare om införande av trafikföreskrifter ofta återkom i samma ärenden efter erhållet avslagsbesked. Även ärenden som rör reklamskyltar och övriga byggnationer vid väg har minskat i antal gentemot föregående år.

Den rutin som infördes år 2020 rörande förslag på trafikföreskrifter har inneburit något längre handläggningstider för trafikföreskriftsärenden under innevarande år. Samtidigt är bedömningen att det bidragit till ökad tydlighet för den sökande och ett minskat antal inkommande kompletteringar i samma ärende.

Antalet ärenden som avser tävling och uppvisning på väg har ökat jämfört med föregående år, men antalet är fortfarande lägre än perioden före coronapandemin. Med anledning av skärpt pandemilagstiftning har handläggning av dessa ärenden också blivit mer komplicerad och med längre handläggningstider som följd. Beslut har dock meddelats en månad före ett arrangemangs genomförande, vilket är i enlighet med den nationella rutinen.

Bygdemedel

Under året tog Länsstyrelsen emot 321 bygdemedelsansökningar vilket är i linje med tidigare år. Alla bygdemedelsärenden äldre än två år är beslutade.

Beslut om stöd och utbetalningar av bygdemedel har skett löpande under året. Tio markägare har under året ersatts för direkta skador. Dessutom har Länsstyrelsen under 2021 i samverkan med berörda kommuner gett bifall till 220 nya investeringar till ett värde av 31,8 mnkr.

Årets bifall till nya investeringar bedöms stärka länets föreningsliv och organisationer. För att ytterligare säkra upp och effektivisera den stora mängden bygdemedelsärenden har Länsstyrelsen under 2021 i samarbete med extern part påbörjat processen med att införa ett handläggningssystem.

Nya uppdrag med anledning av Covid-19

Från den 10 januari 2021 till den 31 januari 2022 gällde en tillfällig covid-19-lag i Sverige. Länsstyrelserna var utsedda till tillsynsmyndigheter och hade i uppdrag att kontrollera att lagen och tillhörande föreskrifter följdes. Tillsyn bedrevs genom information, rådgivning och tillsynsbesök. Verksamheter som omfattats av länsstyrelsernas tillsyn är allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, platser för fritids- och kulturverksamhet, handelsplatser, kollektivtrafik och platser för privata sammankomster. Tillsynen har bedrivits där den bedömts minska smittspridningen i störst omfattning.

Av länsstyrelsernas regelbundna redovisning till Regeringskansliet har det framgått hur länsstyrelserna anpassat tillsynsarbetet efter smittspridningens utveckling och de områden där länsstyrelserna identifierat störst brist på efterlevnad.

Länsstyrelsen har bedrivit tillsyn enligt pandemilagen och tillsynen har utförts i fält eller på distans. Tillsyn har skett på nästan tusen verksamheter. I samband med tillsyn har tillsynsprotokoll upprättats. Stöd och råd har även getts till allmänhet och verksamhetsutövare i syfte att de restriktioner och allmänna råd för begränsning av spridning av pandemin ska efterlevas.

Länsstyrelsens arbete med att informera verksamhetsutövare om gällande regler bedöms ha gett god effekt för efterlevnaden och på så sätt bidragit till minskad smittspridning. Vid påtalade brister har de flesta verksamhetsutövare valt att åtgärda bristerna redan vid tillsynsbesöket och i övriga fall har länsstyrelserna kunnat kräva att smittskyddsåtgärder vidtas genom föreläggande. Flera verksamheter valde även att behålla de smittskyddande åtgärderna även efter det att restriktionerna lyftes i slutet av september.

Pandemitillsynen är kopplat till mål 3, God hälsa och välbefinnande i Agenda 2030. Delmål 3.3 omfattar att bland annat bekämpa hepatit, vattenburna sjukdomar och andra smittsamma sjukdomar.

Läs mer om uppdraget under Övrig redovisning och avsnittet Information av väsentlig betydelse.

Regleringsbrevsuppdrag 1B4 Regionalt arbete med vilt- och rovdjursförvaltning

Klövviltsförvaltning

Länsstyrelsen administrerar registrering av jaktområden för älg och kronhjort och har under 2021 avslutat ett stort digitaliseringsarbete av samtliga jaktområden i Jaktadm, ett system för administration av älg- och kronhjortsförvaltning som gemensamt ägs och förvaltas av samtliga länsstyrelser. Resultatet finns publikt på Älgdata.se.

Länsstyrelsen har granskat samtliga inkomna älgförvaltnings- och älgskötselplaner, beslutat om tilldelning av antalet älgar för länets licensområden samt samrått med samebyarna om fördelning av tilldelade älgar mellan samebyar och arrendatorer. Länsstyrelsen har också handlagt ett fåtal skyddsjaksansökningar på älg, kronhjort, vitkindad gås och bäver. Även ärenden kopplade till viltvårdsområden har hanterats under året. Länsstyrelsen har vidare varit behjälplig med service till jägare, markägare, fastighetsägare, samebyar samt mäklare i en rad frågor av allmän jakträttslig karaktär.

Länsstyrelsen har förvaltat älgvårdsfonden och fattat beslut om uttag, bland annat arvoden till ledamöter i älgförvaltningsgrupperna och bidrag till skjutbanor. Länsstyrelsen har tillsammans med länsstyrelserna i Västernorrlands, Norrbottens och Västerbottens län arrangerat ett gemensamt utbildningstillfälle för älgförvaltningsgrupperna. Länsstyrelserna i Jämtlands och Västernorrlands län har även arrangerat ytterligare ett utbildningstillfälle för älgförvaltningsgrupperna under 2021.

Resultatet av det omfattande digitaliseringsarbetet förväntas underlätta för Länsstyrelsen, älgförvaltningsgrupperna, olika organisationer såväl som för enskilda markägare, jägare och mäklare att se vilken jaktområdestillhörighet en fastighet har. Det kommer även att underlätta i förvaltningen av älg och kronhjort. Detta arbete bidrar till att mål 12 Hållbar konsumtion och produktion, och mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald i Agenda 2030 kan uppnås. Vidare innebär de gemensamma utbildningsaktiviteterna att aktörerna inom älgförvaltningen givits samma kunskapsbas att använda i sitt arbete. Detta bidrar till att öka den frivilliga jaktsamverkan inom älgförvaltningen.

Rovdjursförvaltning

Länsstyrelsen har under 2021 handlagt 88 ärenden rörande skyddsjakt efter stora rovdjur. Därtill tillkommer ett antal överklagandeprocesser. Länsstyrelsen har dessutom beslutat om licensjakt på lodjur och björn under 2021 för att de båda stammarna ska närma sig länets förvaltningsmål och för att minska skadorna för rennäringen. Länsstyrelsen har också intensifierat arbetet med att revidera länets rovdjursförvaltningsplan vilket inkluderar översyn av och beslut om förvaltningsmål och -intervall för länets stora rovdjur.

Förvaltningsplanen kommer att färdigställas under första halvåret 2022. Under året har regelbundna samverkansmöten med övriga renskötellän samt med Naturvårdsverket skett ungefär en gång per månad.

Under året har en rutin för hantering av djurdelar från djur fällda vid skyddsjakt tagits fram. Grunden är den omtolkning av lagen som Naturvårdsverket gjorde 2020 och som klargjorde att det är jakträttshavaren som har den starkaste rätten till ett djur fällt vid skyddsjakt.

Länsstyrelsen har medverkat digitalt på konferenser om rovdjursförvaltning och rennäring under året för att bibehålla och bredda kompetensen inom myndigheten.

Skyddsjakter på stora rovdjur används för att avvärja en akut risk för skada och licensjakt används för att förvalta rovdjursstammarna på lång sikt. Licensjakten efter lodjur har lett till att lodjursstammen i Jämtlands län år 2021 befinner sig på länets förvaltningsmål, det vill säga 24 föryngringar. Länsstyrelsen har riktat jakten så att lodjursstammen främst minskats i skadeutsatta områden för rennäringen. Under våren 2021 fick Länsstyrelsen resultatet från björnsplinningsinventeringen som genomfördes hösten 2020. Resultatet visade att björnstammen ökat sedan den tidigare plinningsinventeringen 2015 från 907 individer till 1 044 individer. Förvaltningsmålet för björn i Jämtlands län är 650 björnar och därför fattade Länsstyrelsen beslut om licensjakt efter 200 björnar hösten 2021. Likt licensjakt efter lodjur riktades en huvuddel av avskjutningen till de mest skadeutsatta områdena, det vill säga samebyarnas kalvningsland. Totalt fälldes 166 björnar under licensjakten. Jakten gick trögt i de nordvästliga delarna av länet, vilket medförde att inte hela tilldelningen fälldes. Länsstyrelsen har för avsikt att till kommande björnsplinningsinventering 2025 nå länets förvaltningsmål för björn. Länsstyrelsens beslut om skyddsjakt efter stora rovdjur under 2021 har syftat till att förhindra allvarlig skada för främst rennäringen i länet. I varje beslut görs en bedömning gentemot artens status nationellt och regionalt för att inte äventyra artens bevarandestatus eller försvåra upprätthållandet av densamma. En del av Länsstyrelsens beslut har under året överklagats och överprövats i högre instans vilket har gett Länsstyrelsen värdefull vägledning i fortsatt förvaltning.

Viltförvaltningsdelegation

Viltförvaltningsdelegationen är enligt Förordning (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer, ett organ inom Länsstyrelsen för samverkan i frågor som rör viltförvaltningen i länet. Landshövdingen är ordförande och övriga ledamöter ska representera politiska företrädare för regionen, kunskap om trafiksäkerhet och illegal jakt, jakt- och viltvårdsintresset, naturvårdsintresset, friluftsinintresset, ägare och brukare av jordbruksmark, lokalt näringsliv och turism, skogsnäringen, natur- och ekoturismföretag samt fåbodbruket. Rennäringen representeras av en ledamot och rennäringen har även en ledamot som utses efter samråd med Sametinget.

Under året har två ledamöter, en ordinarie och en suppleant, för naturvårdsintresset av sagt sig uppdraget i delegationen. En ordinarie ledamot kvarstår. Ingen ny ledamot har föreslagits av berörda organisationer trots upprepade förfrågan.

Under året har vårens tre möten i delegationen genomförts digitalt, med anledning av pandemin, och höstens två möten har genomförts fysiskt men med möjlighet till digital medverkan.

Länsstyrelsen har under hösten 2021 beslutat om en uppdaterad arbetsordning som är resultatet av ett samarbete mellan länsstyrelserna i norra rovdjursförvaltningsområdet. Arbetsordningen i de olika länen är nu mer synkroniserad än tidigare. Arbetet med nya mål och förvaltningsintervall för de marklevande rovdjuren har fortsatt under 2021 och beslut kommer att fattas av viltförvaltningsdelegationen februari 2022.

I ett samarbete inom norra rovdjursförvaltningsområdet har ett arbete med att ta fram en gemensam grundutbildning påbörjats. Utbildningen ska fungera som introduktion av nya delegater, som tillsätts från och med 2023. Arbetet beräknas slutföras under första tertialet 2022.

Årets arbete inom delegationen och det gemensamma utvecklingsarbetet inom norra rovdjursförvaltningsområdet bidrar till ökad tydlighet, transparens och effektiva processer inom viltförvaltningen.

Övrig ärendehandläggning - dispenser

Enligt jaktförordningen får skjutvapen inte medföras vid färd med motordrivet fordon i terräng. Länsstyrelsen kan besluta om undantag från förbudet om det finns särskilda skäl.

Antalet ärenden har under året uppgått till ett 30-tal, vilket är en minskning från år 2020 då antalet ärenden var cirka 40. Ärendena omfattar transport av vapen i samband med älg- och björnjakt, småviltsjakt, skyddsjakt av rovdjur och avlivning av sjuka och skadade renar i samband med renskötsel. Samtliga ärenden har beslutats inom utsatt tid. Majoriteten av ansökningarna gällande transport av vapen lämnas in i samband med ansökan om dispens från terrängkörningsförbudet på barmark samt snötäckt mark. Länsstyrelsen samprövar ansökningarna om terrängkörning och vapen på fordon.

En stor del av ansökningarna på snötäckt mark berör transport av vapen i samband med ripjakt. Länsstyrelsen har under året avslagit en stor andel av ansökningar om undantag om vapen på fordon i samband med småviltsjakt på renbetesfjäll då Länsstyrelsen inte anser att särskilda skäl föreligger. I Västerbottens och Norrbottens län finns ett generellt undantag från förbudet att medföra vapen på snöskoter längs skoterleder i samband med småviltsjakt. Det finns ett stort intresse hos framförallt småviltsjägare av motsvarande generellt undantag även i Jämtland. Förutsättningarna ser olika ut mellan länen och Länsstyrelsen i Jämtlands län anser inte att det finns tillräckliga skäl för att besluta om ett generellt undantag då många av jaktområdena i länet är relativt lättillgängliga. Länsstyrelsen lägger varje år mycket resurser på att informera om myndighetens ställningstagande.

Länsstyrelsen har under året beslutat om undantag i enskilda ärenden vilket möjliggjort för bland annat personer med rörelsehinder att delta vid jakt. Beslut om undantag har även gjort det möjligt för vissa samebymedlemmar att medföra vapen på motorfordon i terräng för att på ett effektivt sätt minska lidandet för sjuka och skadade renar genom distansavlivning. Beviljade undantag bidrar även till att målen för vilt- och rovdjursförvaltning kan uppnås genom att transport av vapen på motorfordon medges till avlägsna jaktområden.

Tillsyn

Länsstyrelsen har naturbevakare förordnade som jakttillsynsmän och naturvårdsvakter. Under året har Länsstyrelsen hanterat två licensjakter, en efter lodjur och en efter björn. Länsstyrelsen har använt sig av corona-anpassade särskilda besiktningsstationer när det gäller besiktning av skjutna björnar. I samband med det har Länsstyrelsen också skapat tillfälle att informera om jaktens regler och bedrivande. Länsstyrelsen har också kontrollerat åtgärder vidtagna enligt § 28-28b i jaktförordningen (1987:905), skyddsjakt på eget initiativ. Länsstyrelsen har samarbetat med andra länsstyrelser och med polis för att kunna bedriva effektivare tillsyn. Tillsynen har också medfört ett antal polisanmälningar angående brott mot jaktlagstiftningen.

Effekten av hanteringen av licensjakterna är att det även nästa år kommer att finnas förutsättningar för Naturvårdsverket att kunna delegera beslut om kommande licensjakter efter lo och björn till Länsstyrelsen. Informationen som ges i samband med besiktningen av björnar har lett till ökad medvetenhet hos de jägare som kommit till besiktningsstationerna, om jaktens bedrivande och regler. Därutöver har tillsynen lett till ökad medvetenhet hos allmänhet, jägare och markägare om att det förekommer kontroll och tillsyn och därmed ökad motivation att jakten bedrivs i enlighet med regelverket.

Uppdraget bidrar i varierande omfattning till att mål 3 Hälsa och välbefinnande, mål 12 Hållbar konsumtion och produktion och mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald, i Agenda 2030 kan uppnås.

Se mer om vilt och rovdjursförvaltning under redovisningen av Naturvård och miljöskydd och där under regleringsbrevsuppdrag 1B4 Regionalt arbete med vilt- och rovdjursförvaltning.

Regleringsbrevsuppdrag 1D7 Ersättning för skada av vilt på annat än renar, fisk och fiskeredskap

Antalet ärenden avseende ansökningar om bidrag till förebyggande åtgärder för att förhindra viltskador har under året ökat med fyra ärenden jämfört med 2020. För ansökningar om ersättning för viltskador har dock antalet minskat med ett ärende i jämförelse med föregående år. Sammanlagt har 22 viltskadeärenden kommit in under 2021 att jämföra med 33 ärenden år 2019 och 19 ärenden 2020. Av dessa är tolv ansökningar om ersättning för rovdjursangripna tamdjur varav elva ärenden rör hundar och ett ärende rör får. Vidare har Länsstyrelsen mottagit tre ansökningar om ersättning för viltskador på gröda och ett ärende om ansökan om ersättning för viltskador orsakade av hackspett. Antalet ansökningar för skadeförebyggande åtgärder uppgår totalt till sex ärenden under 2021. Av dessa ärenden är samtliga ansökningar om åtgärder för att förebygga skada av rovdjur på tamdjur och bikupor. Utbetald ersättning och bidrag för 2021 är cirka 120 tkr. Detta kan jämföras med 2019 års utbetalning om cirka 460 tkr och 2020 års utbetalning om cirka 330 tkr. Skillnaden förklaras främst genom att omfattningen av viltskador på gröda varit mindre samt att antalet bikupor som utsatts för viltskador var fler under 2020 jämfört med 2021. Länsstyrelsen har även deltagit i Storfågelkonferens under november 2021 som kompetensutveckling samt samverkat med olika myndigheter och intresseorganisationer.

Att hantera viltskadeärenden på ett effektivt och rättssäkert sätt bedöms underlätta för näringsidkare i länet att bedriva sin verksamhet. Detta i kombination med att Länsstyrelsen håller sig uppdaterad med den senaste forskningen och nya rön inom viltskadeområdet bidrar till mål 12 Hållbar konsumtion och produktion i Agenda 2030.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att resultatet inom verksamhetsområdet övrig förvaltning och trafikföreskrifter sammantaget är gott där ärendehanteringens genomförts effektivt och rättssäkert i förhållande till uppdraget och uppsatta mål.

Likaså bedöms uppdraget att utföra tillsyn enligt pandemilagen ha utförts med gott resultat, även om tillsynsverksamheten enligt pandemilagen saknar uppsatta mål. Länsstyrelsen bedömer generellt att det funnits en stor förståelse bland tillsynade verksamheter om vikten av åtgärder för att begränsa smittspridningen av covid-19.

Viltskador varierar mellan åren och där flera faktorer påverkar slutresultatet, såsom väder- och snöförhållanden, förebyggande arbete, enskilda individer av rovdjur, möjligheter till skydds jakt på enskilda initiativ eller flockar av betande fåglar. Resultatet för området bedöms som gott där samtliga inkomna ansökningar hanterats löpande under året.

Länsstyrelsen bedömer att resultatet inom vilt och rovdjursförvaltningen sammantaget också är gott då verksamheten i all väsentlighet sker i enlighet med det nationella målet för *viltförvaltningen* att alla djur som naturligt lever i Sverige ska finnas kvar på lång sikt i livskraftiga bestånd samtidigt som tamdjurshållningen inte påtagligt försvåras. Vägledande domar, till följd av EU-domstolens avgörande i den så kallade Tapioladomen, rörande den juridiska innebörden av miniminivå har inneburit att Länsstyrelsen vid beslut om skydds- och licensjakt nu ytterligare behöver förklara och bedöma jaktens effekt på den lokala populationen och gynnsam bevarandestatus. Det har i sin tur medfört att några av de beslut om skydds jakt som fattades inledningsvis under året upphävdes i domstol efter överklagan, men genom domarna fick Länsstyrelsen samtidigt vägledning hur bedömningen kan göras. Ytterligare åtgärder behöver genomföras för att förvaltningsmålet för björn ska kunna nås till år 2025.

Vad gäller hanteringen av licensjakterna har Länsstyrelsen skapat förutsättningar och genomfört besiktningar och skottplatsundersökningar. Vi har även förbättrat arbetsmiljön väsentligt genom att ordna särskilda besiktningsstationer vid licensjakten efter björn. Länsstyrelsen har även utbildat och anställt fler besiktningsmän och bedöms ha ett gott samarbete med Polisen.

Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p2 Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar	Länsstyrelseinstruktion
1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan	Regleringsbrev
1D2 Kontroll av livsmedel och foder i primärproduktionen	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet kan delas in i områdena livsmedelskontroll, djurskydd, smittskydd, allmänna veterinära frågor, foder och animaliska biprodukter och tillsyn av hund och katt. Tillstånd och provning, tillsyn och kontroll, samverkan och samordning samt information är de arbetsmetoder som används för genomförande av uppdragen.

Inom delområdet livsmedelskontroll genomförs bland annat kontroll riktad till verksamhetsutövare med primärproduktion av livsmedel samt revision av kommunal livsmedelskontroll.

Djurskyddsverksamheten omfattar planerade kontroller som anmälningskontroller, riktade både till verksamheter där djur ingår och till privatpersoner som håller djur. Även förprovning av djurstallar samt handläggning av tillståndsärenden ingår.

Delområdet smittskydd innehåller samverkans- och samordningsuppdrag kopplade till bland annat epizooti- och smittskyddslagens sjukdomar, hälsoövervakning samt kontroll av seminverksamhet.

Inom delområdet allmänna veterinära frågor bedrivs bland annat tillsyn av djurhälsopersonal, kontroll av läkemedel på gård samt kontroll av hästpass och avelsorganisationer.

Inom delområdet foder och animaliska biprodukter genomförs bland annat kontroll riktad till verksamhetsutövare med primärproduktion av foder samt till verksamheter där animaliska biprodukter hanteras.

Ärenden inom ramen för lagen om tillsyn av hund och katt är händelsestyrda och omfattar i allt väsentligt ärenden där hundar orsakat, eller riskerar att orsaka, skada.

Många av de nationella målen inom området framgår av Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP). Samtliga myndigheter som verkar i livsmedelskedjan omfattas av NKP. Målen anger hur bland andra länsstyrelserna ska arbeta för att bidra till de övergripande mål och uppdrag som fastställts av riksdag och regering. I NKP finns mål för olika områden. För djurskydd finns bland andra mål beträffande riskbaserad kontroll, resurseffektivitet och effekt av kontroll, samt service. För foder och livsmedel inom primärproduktionen finns bland andra mål beträffande kontroll av primärproduktion.

Sveriges nationella mål knyter an till flera av de globala målen i Agenda 2030. När Länsstyrelsen bidrar till att nationella mål får genomslag i länet bidrar vi också till genomförandet av Agenda 2030. Vilka mål den här verksamheten bidrar till beskrivs närmare nedan.

Regionalt

Regionalt arbetar Länsstyrelsen aktivt med samordning, samverkan och kunskapsfrämjande inom sakområdet. Några exempel på detta är samordning av livsmedelskontrollen i form av länsmöten och deltagande i djurskyddssamordningsmöten och länsveterinärsmöten. Vidare deltar Länsstyrelsen på möten med regionala företrädare för olika intressen och branscher och vi informerar bland annat om djursmittor på Länsstyrelsens web-sida och Facebook. På nationell nivå sker aktiv medverkan i nationella referens- och arbetsgrupper.

Verksamhetens resultat

Nedan redovisas verksamhetens resultat med nyckeltal, resultatindikatorer och beskrivningar av våra prestationer och effekter.

Nyckeltal

Nyckeltal: Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor (28)	År 2021	År 2020	År 2019
Antal årsarbetskrafter totalt	8,7	9,6	8,0
Antal årsarbetskrafter kvinnor	8,1	8,7	6,9
Antal årsarbetskrafter män	0,6	0,9	1,1
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 068	1 169	1 241
Antal beslutade ärenden	1 044	1 193	1 216
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	0	0
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	11 224	11 636	10 006
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Kommentar till tabellen

Under 2021 har medarbetare varit föräldralediga samt gått i pension. Det har dröjt innan ersättare varit på plats, vilket kan förklara nedgången i årsarbetskrafter jämfört med året innan. Verksamhetsområdet präglas av en ojämn könsfördelning och trots att en man anställts inom djurskyddskontrollen under året är könsfördelningen i stark obalans med stor övervikt av kvinnor.

Den minskning av antal inkomna och upprättade ärenden liksom i antalet beslutade ärenden år 2021 är en fortsättning på minskningen från året innan och beror främst på neddragningar och prioriteringar av kontrollerna till följd av covid-19-pandemin.

Kostnadsutvecklingen inom verksamhetsområdet visar på en liten nedgång från föregående år vilket hänger samman med minskad kostnad för kontroll till följd av covid-19-restriktioner samt något färre antal årsarbetskrafter under året.

Resultatindikatorer

I nedanstående tabell listar vi några relevanta indikatorer som är kopplade till länsstyrelsernas uppgifter, uppdrag och mål inom verksamhetsområdet

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Mål värde	År 2021	År 2020	År 2019
Hur många normalkontroller (i förväg planerade och riskbaserade kontroller) som har genomförts i förhållande till antalet anmälningskontroller	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	DUS ¹⁾	≥1	1,23	2,41	1,87
Andel kontrollobjekt med livsmedelsproducerande djur som ingått i planerad normalkontroll	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	DUS ¹⁾	10 %	5,1 %	10,1 %	12,8 %
Andel utförda av tilldelade primärproduktionskontroller (Mål 100 %)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Livsmedelskontroll	PRIMÖR ²⁾	100 %	79 %	100 %	- ⁴⁾
Andel anmälningsärenden avslutade inom tre månader (90 dagar)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	Platina ³⁾	90 %	97 %	98 %	98 %
Andel kontrollrapporter för djurskyddskontroller som är meddelade inom 21 dagar	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	Platina ³⁾	90 %	90 %	96 %	92 %

- 1) Register, Jordbruksverket
- 2) Register, Länsstyrelsen
- 3) Ärendehanteringssystem, Länsstyrelsen
- 4) Nationellt först år 2020.

Kommentar tabell

Möjligheterna att utföra kontroll inom verksamhetsområde 28 har påverkats av covid-19 pandemin och de restriktioner som följt, där de mest nödvändiga kontrollerna har prioriterats. Under det senare halvåret 2021 när restriktionerna lättade gjordes arbete för att ta igen de tappade kontrollerna. Trots det uppnåddes inte målen fullt ut för vissa kontrollområden.

Ytterligare beskrivning av mål och måloppfyllelse följer under Resultatredovisning.

Länsstyrelsernas arbete med livsmedels- och foderkontroll**Regleringsbrevsuppdrag 1D2**

Inför verksamhetsåren 2020–2022 har länsstyrelserna tilldelats 10 mnkr per år i riktade medel för kontroll inom området primärproduktion av livsmedel och foder. Nationellt har målet satts att kontrollera 1 000 företag inom primärproduktionen. Livsmedelsverket gör ett riskbaserat urval av 1000 kontrollobjekt utifrån branscher och fördelar ut per län.

Länsstyrelserna gör i sin tur ett riskbaserat urval av företag inom respektive bransch i registret Primör för sitt län. Kontrollerna utförs utifrån branschspecifika checklistor. Efter utförd kontroll registreras resultatet i Primör. Under 2021 har registret över foderföretag flyttats från Jordbruksverket till Primör. Primör är länsstyrelsernas IT-stöd för registrering av livsmedels- och foderföretag samt för registrering av kontroll. Kontrollen innebär att företagare inom primärproduktionen blir uppmärksammade på krav som ställs inom produktionen. Kontrollen är viktig för att upprätthålla en produktion som ger säkra livsmedel och foder för människor och djur.

Det är mycket stor variation i hur många kontroller länen har gjort av det antal de har tilldelats enligt den nationella kontrollplanen. Vissa län har kunnat utföra kontroller som normalt medan flytten av foderregistret från Jordbruksverket har i stor omfattning inneburit ett omfattande arbete med registervård då många företag har uppstått som dubletter, både livsmedelsföretag och foderföretag. I samband med rättning av dubletter har många län även gjort annan registervård. Tillförlitligheten i registret är begränsad och det är vanligt att företag som har upphört inte blivit avregistrerade. Flera län har prioriterat registervården framför utförande av kontroll för att på sikt få ett tillförlitligt register för uttag av kontrollgårdar.

Sammantaget har länsstyrelserna inte kunnat uppnå 1 000 kontroller för 2021 med anledning av pandemin och arbete med registervård av Primör.

Prestationer och effekter**Regleringsbrevsuppdragen 1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan och 1D2 Kontroll av livsmedel och foder*****Kontrollplan***

Länsstyrelsen har en kontrollplan för hela verksamhetsområdet som är kopplad till den nationella kontrollplanen (NKP) som fastställer tillsynsmålen inom respektive kontrollområde. För att hela kontrollcykeln, det vill säga planering och utförande av kontrollen, granskning och analys av kontrollarbetet och vid behov åtgärdsplan för korrigering, ska fullföljas, har Länsstyrelsen dokumenterade förfaranden som stödjer alla delar av kontrollprocessen.

Samtliga relevanta mål i NKP är införda i kontrollplanen för varje kontrollområde. Förutom dessa mål har Länsstyrelsen även satt upp egna mål, bland annat att kontroll i möjligaste mån ska samordnas så att flera kontrollområden granskas vid varje besök och att eventuell åtgärdsplan från föregående år också ska utföras.

Länsstyrelsen kan konstatera att på grund av påverkan av covid-19 har kontrolluppdraget inom kontrollområdena inte kunnat utföras helt enligt plan. Länsstyrelsen ställde in i princip all kontroll i fält det första halvåret, förutom absolut nödvändig, för att förhindra smittspridning och skydda personal och djurhållare.

Endast några kontrollmål enligt NKP har uppfyllts helt. I övrigt varierar måluppfyllelsen i olika grad för respektive kontrollområde och mål, se nedanstående tabell. Huvudskälet är främst föreliggande restriktioner och begränsningar i möjligheterna att utföra kontroller till följd covidpandemin. Prioritering av kontrollerna har skett mot de viktigaste och mest akuta ärendena.

Kontrollområde Djurskydd ¹⁸	Mål	Resultat
Mål i NKP	Likvärdighet i bedömning	Målet är enligt de aktiviteter som ska genomföras till stora delar uppfyllt. Områden där inte målen fullt ut uppnåtts är: Parallell- och dokumentationskontroll utförs årligen på alla handläggare. Under 2021 har dokumentationskontroll genomförts på 25 procent av alla normalkontroller.
Mål i NKP	Riskbaserad kontroll utförs.	Utifrån antalet kontrollobjekt har 3 procent planerade kontroller av livsmedelsproducerande djur utförts. Övriga mål är uppfyllda. Vad gäller den Nationella handlägningsrutinen för anmälningsärenden följs prioriteringarna men vi anser inte att det inte går att bedöma om anmälan är befogad eller obefogad om inte kontroll utförts på plats, därför avviker vi något från rutinen i denna del.
Mål i NKP	Resurseffektivitet och effekt av kontrollen.	Målet är uppnått – avvikelser som noteras vid kontroll följs upp.
Mål i NKP	Öka kunskapen hos djurhållare.	Målet till största delen uppfyllt. Dokumenterad samverkansplan saknas.
Mål i NKP	Snabb återkoppling och gott bemötande.	Målet är inte helt uppfyllt.
Eget mål	Eget mål saknas	-

Kommentar tabell

Målet som rör parallellkontroller har prioriterats bort även under 2021 med anledning av restriktionerna för att minska smittspridning av covid-19. Personella resurser har fokuserats på annat arbete. Föreliggande restriktioner avspeglar sig även på den låga andelen utförda kontroller av livsmedelsproducerande samt att antalet kontrollobjekt ökade med nästan 700 objekt i och med införandet av EU:s nya djurhälsolag Animal Health Law (AHL).

Enligt AHL ska alla som håller livsmedelsproducerande djur och alla som har hästar låta sig registreras hos Jordbruksverket och föras in i Djurskyddskontrollregistret. Det är framförallt hästarna som medfört den betydande ökningen av kontrollobjekt. Länsstyrelsen har även haft förhållandevis stor personalomsättning inom sakområdet och det har dröjt innan ny personal varit på plats och hunnit skolats in.

Kontrollområde Foder ¹⁹	Mål	Resultat
Mål i NKP	Mål 100 procent utförda kontroller enligt nationell kontrollplan.	Målet ej uppfyllt – 75 procent av kontroller utförda enligt plan.
Eget mål	Samordning av kontroll. Minst 90 procent av planerad kontroll är samordnad.	Målet uppfyllt - andel samordnad kontroll är 100 procent.
Eget mål	Beakta analys av föregående års kontroll.	Ingen åtgärdsplan aktuell

Kommentar tabell

För kontrollområde Foder har NKP-målet inte nåtts fullt ut även om det uppfyllts till övervägande delen. Dock har offentlig kontroll även utförts i samband med några tvärvillkorskontroller samt i samband med eget uttag vilket kompenserar för målavvikelsen mot plan. Kontrollområdet har även legat med resurstapp i samband med pensionsavgång av erfaren personal.

¹⁸ Länsstyrelsens diariennr. 424-2022

¹⁹ Länsstyrelsens diariennr. 426-2022

Kontrollområde Livsmedel ²⁰	Mål	Resultat
Mål i NKP	Mål 100 procent utförda kontroller enligt Nationell kontrollplan.	Målet ej uppfyllt – 79 procent kontroller utförda enligt plan.
Eget mål	Samordning av kontroll minst 80 procent av planerad kontroll är samordnad.	Målet uppfyllt
Eget mål	Beakta analys av föregående års kontroll	Ingen åtgärdsplan aktuell

Kommentar tabell

För livsmedelskontrollen har målen nåtts i stor omfattning även om inte alla har uppnåtts fullt ut, vilket till stor del hänger samman med covidrestriktionerna samt att en erfaren handläggare med den till största delen tilldelade kontroller slutade under våren. Även här har offentlig kontroll utförts i samband med några tvärvillkorskontroller samt i samband med eget uttag vilket kompenserar för målavvikelsen mot plan.

Kontrollområde animaliska biprodukter (ABP) ²¹	Mål	Resultat
Mål i NKP	Delta i webutbildning.	Inga nya utbildningar har arrangerats under året.
Mål i NKP	Utföra kontroll av transportörer av ABP enligt kontrollplan.	Målet uppfyllt.
Eget mål	Beakta analys av föregående års kontroll.	Ingen åtgärdsplan aktuell.
Eget mål	Samordning av kontroll när verksamhetsutövare omfattas av fler kontrollområden.	Inga verksamhetsutövare har omfattats av fler än ett kontrollområde varför målet inte har varit aktuellt.

Kommentar tabell

Samtliga NKP-mål för kontrollområdet har uppnåtts. Målet om deltagande i webutbildningar har utgått då inga sådana har arrangerats under året.

Kontrollområde Smittskydd, djurhälsa hygien ²²	Mål	Resultat
Mål i NKP	Kontroll av hästseminstation.	Målet uppfyllt.
Eget mål	Beakta analys av föregående års kontroll	Målet uppfyllt.
Eget mål	Samordning av kontroll när verksamhetsutövare omfattas av flera kontrollområden. Minst 90 procent av fysisk kontroll samordnad.	Målet är uppfyllt – 100 procent samordnad.
Eget mål	Utföra kontroll av hygien i djurhållningar, semin, embryotransfer, tuberkulos hjort, salmonella värphöns, obligatoriska BVD-programmet och hästpass enligt kontrollplan. Mål minst 90 procent av kontrollerna utförda.	Målet ej uppfyllt – 86 procent av planerade kontroller är utförda.

Kommentar tabell

NKP-mål samt flertalet av egna mål för kontrollområdet har uppnåtts.

²⁰ Länsstyrelsens diarienumr. 422-2022

²¹ Länsstyrelsens diarienumr. 453-2022

²² Länsstyrelsens diarienumr. 454-2022

Kontrollområde Veterinärmedicinska produkter, djurhälsopersonal ²³	Mål	Resultat
Mål i NKP	Sprida kunskap om antibiotikaresistens.	Målet är uppfyllt – information via nyhetsbrev till djurhälsopersonal, webben och muntligt i samband med kontroll av läkemedel på gård och tillsyn av djurhälsopersonal.
Mål i NKP	Verka för återhållsam läkemedelsanvändning –utföra tillsyn av djurhälsopersonal enligt kontrollplan.	Målet är delvis uppfyllt –merparten av den planerade tillsynen är utförd.
Eget mål	Beakta analys av föregående års kontroll	Målet är uppfyllt.
Eget mål	Utföra kontroll av läkemedel på gård enligt kontrollplan. Mål minst 90 procent utförd.	Målet är ej uppnått. 75 procent är utfört

Kommentar tabell

På grund av covid-19 situationen utfördes inga fysiska fältkontroller första halvåret, varpå några NKP-mål inte uppnåddes fullt ut.

Måluppfyllelse regleringsbrevsuppdragen 1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan och 1D2 Kontroll av livsmedel och foder

Genom det utförda kontrollarbetet enligt planen för de olika kontrollområdena tillses att livsmedelsproduktionen håller en hög kvalitet genom livsmedelskedjans samtliga led. Bristande kontroll kan medföra ökad risk för att brister faller ut som kan påverka livsmedelssäkerheten och försörjningen. Då kontrollmålen till stor del ändå har uppnåtts eller utförts till övervägande del bedöms dock denna risk som liten.

Effekt av kontrollen inom det veterinära området är även minskad läkemedelsanvändning och därmed minskad risk för antibiotikaresistens.

I arbetet med revisioner av kommunal livsmedelskontroll, kan Länsstyrelsen konstatera att livsmedelskontrollen bedrivs på ett fungerande sätt. Covidsituationen har gjort att vissa kontroller i kommunerna har fått utföras på distans. I en kommun har ett stort ärende med livsmedelsfusk tagit mycket stora resurser i anspråk. Detta upplevs som ett stort problem för den berörda kommunen då detta spiller över så att övriga kontroller påverkas.

Några av de kommuner som reviderats under året, har ingått ett samverkansavtal med varandra för att kunna få hjälp med personella resurser och kompetens vid till exempel sjukskrivningar, där en kommun å sin sida har överanställt viss personal för att kunna hjälpa de inom ramen för samverkansavtalet. Länsstyrelsen ser mycket positivt på denna typ av regional samverkan.

Länsstyrelsen har under året samordnat en stor del av kontrollarbetet, flera områden har kontrollerats vid samma tillfälle vilket är tidsbesparande för lantbrukaren som då också kan få samlad information. Arbetssättet ligger även i linje med länsstyrelseinstruktionens uppdrag om Främjande av länets utveckling samt uppdraget att Förenkla och underlätta för företag.

Länsstyrelsen har under 2021 även arbetat med revisionsbaserad kontrollmetodik och motiverande samtal. Detta har bidragit till en god kontrollsituation och en konstruktiv dialog med djurhållare och djurhälsopersonal. Kontrollmetodiken av djurhälsopersonal enligt den modell som Länsstyrelsen Jämtlands län tagit fram, var också en del av programmet vid årets länsveterinärdagar.

Insatserna inom regleringsbrevsuppdraget har även bidragit till att uppnå mål 2 Ingen hunger, mål 3 God hälsa och välbefinnande, mål 6 Rent vatten och sanitet, mål 9 Hållbar industri, innovationer och

²³ Länsstyrelsens diariennr. 456-2022

infrastruktur, mål 12 Hållbar konsumtion och produktion och mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald i Agenda 2030.

Övriga väsentliga insatser

Länsstyrelsen har under året även gjort insatser för att främja länsutvecklingen inom verksamhetsområdet genom bland annat ha;

- bidragit med information och rådgivning i djurskyddsfrågor till lantbrukare i form av nyhetsbrev,
- informerat om smittskydd rörande bland annat rabies, afrikansk svinpest och fågelinfluensa på Facebook och hemsida,
- skickat ut informationsbrev till djurhälsopersonalen i länet,
- samordnat ett länsmöte för livsmedelskontrollen²⁴ och medverkat i ytterligare ett länsmöte som arrangerades av en kommun²⁵,
- utfört foderprovtagning på uppdrag av Jordbruksverket, samt
- utfört restsubstansprovtagning på fisk på uppdrag av Livsmedelsverket.

Trots den eftersläpning som skett av kontrollerna utifrån pandemisituationen i förhållande till vad som har planerats, har Länsstyrelsen under hösten ändå lyckats ta igen dessa till stor del, framför allt inom det veterinära området med en genomsnittlig måluppfyllelse av utförda kontroller på mer än 81 procent.

Insatserna med informationsspridning direkt till lantbrukarna samt via webbsida och andra kanaler har ökat kunskapen hos berörda om djurskyddsfrågor, smittskydd med mera. Arbetet bidrar till att uppnå mål 2 Ingen hunger, mål 3 Hälsa och välbefinnande, mål 4 God utbildning för alla, mål 5 Jämställdhet, mål 12 Hållbar konsumtion och produktion och mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald i Agenda 2030.

Utförda kontroller och provtagningar av foder och fisk med mera har bidragit att säkerställa att livsmedelsproduktionskedjan ligger på en säker nivå. Arbetet bidrar till att uppnå Agenda 2030 och mål 2 Ingen hunger, mål 3 Hälsa och välbefinnande, mål 12 Hållbar konsumtion och produktion och mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

Resultatbedömning

Regleringsbrevsuppdragen 1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan och 1D2 Kontroll av livsmedel och foder

Länsstyrelsen kan konstatera att på grund av inverkan av covid-19 pandemin har uppdraget inom verksamhetsområdet inte kunnat utföras helt enligt plan. Länsstyrelsen ställde in i princip all kontroll i fält det första halvåret, förutom absolut nödvändig, för att förhindra smittspridning och skydda personal och djurhållare.

Inom kontrollområdet djurskydd bedöms resultatet som gott utifrån de förutsättningar som funnits. Uppföljningar av avvikelser har utförts enligt plan. Endast ett par mål har inte till fullo uppnåtts.

²⁴ Länsmöte livsmedelskontrollen 2021, Länsstyrelsens diariennr 8307-2021

²⁵ Länsmöte livsmedelskontrollen 2021, Länsstyrelsens diariennr 5197-2021

Vad gäller foder- och livsmedelskontroller har Länsstyrelsen sammantaget utfört det antal kontroller som var målet i den nationella kontrollplanen eftersom offentlig kontroll även utförts i samband med ett par av tvärvillkorskontrollerna och ett par kontroller gjordes med eget uttag. Resultatet bedöms som gott.

Inom kontrollen av animaliska biprodukter bedöms resultatet vara gott. De nationella målen har uppnåtts och de egna mål som satts upp för området har inte varit aktuella.

Inom smittskydd/djurhälsa/hygien bedöms resultatet som helhet vara gott. Några kontroller har fått ställas in på grund av tidsbrist. Eget mål om att 90 procent av de planerade kontrollerna ska vara utförda har inte riktigt uppnåtts då 86 procent av planerade kontroller har utförts. Att kontrollmålen inte uppnåtts fullt ut hänger mycket samman med den allmänna neddragningen av kontrollerna till följd av restriktionerna i samband med covid-19-pandemin. Några mindre brister i eget mål gällande diarieföring har noterats i den interna uppföljningen.

Inom kontrollen av veterinärmedicinska produkter, läkemedel på gård, bedöms resultatet vara gott. Merparten av alla planerade kontroller har utförts. Kontrollerna har samordnats med hygien-, djurskydds-, foder- och livsmedelskontroller i syfte att underlätta för lantbrukarna och att utnyttja resurserna effektivt.

Inom område tillsyn av djurhälsopersonal har aktiviteterna i den nationella kontrollplanen utförts och alla mål har uppnåtts utom antalet planerade tillsynsbesök av djurhälsopersonal. Sammantaget bedöms resultatet inom området vara gott.

Av de revisioner som gjorts av den kommunala livsmedelskontrollen kan konstateras att denna bedrivs på ett fungerande sätt och i samverkan mellan kommuner för att effektivisera och resursoptimera, varför resultatet bedöms vara gott.

Länsstyrelsen bedömer resultatet av kontrollverksamheten under 2021 sammantaget som gott, trots att pandemin påverkat möjligheterna att uppnå fastställda kontrollmål. Genom det utförda kontrollarbetet enligt kontrollplanen för de olika kontrollområdena tillses att livsmedelsproduktionen och kontrollen av denna håller en hög kvalitet genom livsmedelskedjans samtliga led. De mindre avvikelser som funnits med avseende på brister och måluppfyllelse bedöms inte haft någon inverkan på livsmedelssäkerheten.

Övriga väsentliga insatser

Länsstyrelsen bedömer, trots påverkan av covid-19, att resultatet av övriga insatser inom verksamhetsområdet under 2021 får anses som utmärkt.

Regional tillväxt och infrastrukturplanering

Avsnittet innehåller redovisningar och återslagganden enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p3 Regional tillväxt	Länsstyrelseinstruktion
3§ p4 Infrastrukturplanering	Länsstyrelseinstruktion
4§ p4 I utpekade län vara förvaltande och attesterande myndighet för vissa program inom EU:s strukturfonder	Länsstyrelseinstruktion
4§ p5 I utpekade län vara behörig myndighet för kontroller och inspektioner på plats av program inom Europeiskt territoriellt samarbete.	Länsstyrelseinstruktion
4§ p6 I utpekade län vara ansvarig för kontroller av program inom Europeiskt territoriellt samarbete.	Länsstyrelseinstruktion
1C1 Regionalt tillväxtarbete och samverkan med regionerna	Regleringsbrev
1C2 Mål i regionala utvecklingsstrategin	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Nedanstående punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen på verksamhetsområdet.

- Samordna och skapa förutsättningar för samverkan mellan viktiga aktörer i länet såsom statliga myndigheter, kommuner, regioner, näringsliv, föreningar och andra frivilligorganisationer, för att skapa tillväxt i länet. Samverkan är inte minst viktig när regionala strategier tas fram för hur länet ska utvecklas.
- Fördela bidrag och stöd för strategiska utvecklingsinsatser i länet.
- Bevilja ekonomiskt omsättningsstöd²⁶ till enskilda näringsidkare och handelsbolag vars omsättning har minskat i större omfattning till följd av Covid-19-pandemin.
- Fysisk planering av vägar och järnvägar genom att tillhandahålla statliga planeringsunderlag, godkänna miljökonsekvensbeskrivningar, samverka med sökanden i processen, besluta om tillstånd enligt miljöbalken och tillsyn över kommunala detaljplaner.

Målet för den *regionala utvecklingspolitiken* är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet. En viktig bedömningsgrund för den regionala utvecklingspolitiken är statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet.

Den regionala utvecklingspolitiken ska även bidra till att nå andra mål:

- Den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till att nå det långsiktiga klimatmålet och de nya etappmålen för minskad klimatpåverkan samt bidra till att nå övriga relevanta miljömål.
- Den regionala utvecklingspolitiken har en geografisk utgångspunkt där landsbygder ingår och därför ska den bidra till att uppnå landsbygdspolitikens mål.

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktig hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Utöver det övergripande målet finns ett funktionsmål om tillgänglighet och ett hänsynsmål om säkerhet, miljö och hälsa.

²⁶ Ansökningar för Jämtlands län hanteras av länsstyrelsen Västernorrland.

Målet för *politiken för de grundläggande betaltjänsterna* är att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser.

Sveriges nationella mål knyter an till flera av de globala målen i Agenda 2030. När Länsstyrelsen bidrar till att nationella mål får genomslag i länet bidrar vi också till genomförandet av Agenda 2030. Vilka mål den här verksamheten bidrar till beskrivs närmare nedan.

Regionala uppgifter, uppdrag och mål

Länsstyrelsen Jämtlands län ska vara förvaltande och attesterande myndighet för Interreg Sverige-Norge och behörig myndighet för kontroller och inspektioner på plats av europeiska byrån för bedrägeribekämpning vid kontroller av Interreg Sverige-Norge. Vidare ska Länsstyrelsen vara ansvarig för kontroller av särskilda bestämmelser för målet europeiskt territoriellt samarbete inom europeiska regionala utvecklingsfonden. Länsstyrelsen ska uppfylla programdokumentets mål om att stödja gränsöverskridande projekt inom programområdet som innefattar fem län i Sverige och tre fylkeskommuner i Norge.

Projektet ”Service- och trygghetspunkter i Jämtlands län” har som mål att skapa förutsättningar för att service ska fungera i händelse av en samhällsstörning. Dessa så kallade SOT-punkter är utpekade av respektive berörd kommun. Målet är tio punkter i länet inom projektperioden.

Verksamhetens resultat

Nedan redovisas verksamhetens resultat med nyckeltal, resultatindikatorer och beskrivningar av våra prestationer och effekter.

Nyckeltal

Nyckeltal: Regional tillväxt och infrastrukturplanering (30, 34)	År 2021	År 2020	År 2019
Antal årsarbetskrafter totalt	9,1	9,3	10,4
Antal årsarbetskrafter kvinnor	7,7	6,8	7,4
Antal årsarbetskrafter män	1,5	2,5	3,0
Antal ärenden, inkomna och upprättade	85	84	98
Antal beslutade ärenden	65	55	92
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	10	7	5
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	10 678	9 474	12 727
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	52 217	67 243	76 693

Kommentar tabell

Lämnade bidrag avser till största delen utbetalningar från Interreg Sverige-Norge. De minskande utbetalningarna hänger ihop med minskad verksamhet i projekten under coronapandemins restriktioner i Sverige och i Norge. Variationerna i verksamhetskostnader kan till största del härledas till minskat resande inom Interregprogrammet till följd av pandemin. Den största nedgången i resandet ses mellan 2019 och 2020. Under delar av 2021 återupptogs resandet men inte i samma omfattning som innan pandemin.

Resultatindikatorer

Länsstyrelserna har valt att inte ha några resultatindikatorer för verksamhetsområdet i årsredovisningen 2021.

Prestationer och effekter

Förvaltande myndighet och sekretariat Interreg Sverige-Norge

Under året har rådgivning, handläggning, granskning, och kommunikationsarbete av EU-stöd i Interreg Sverige-Norgeprogrammet 2014–2020 genomförts. Av totalt 160 projekt är 65 fortfarande igång. Programmet stängdes vid årsskiftet för nya ansökningar men projektverksamheten fortgår till sista september 2022. En resultatutvärdering har tagits fram för hela programperioden och den har presenterats för övervakningskommittén.

Parallellt har förvaltande myndighet varit stöd till programmets regioner och fylken i framtagandet av Interreg Sverige-Norge 2021–2027. Ett programförslag skickades in till regeringen i december 2021.

Effekter av verksamheten är projektbeslut, utbetalningsbeslut och kommunikationsevent och utbildningar för svensk-norska projekt som bidrar till programmets måluppfyllelse. Resultatutvärderingens slutrapport presenterades i december. För Interreg VA Sverige – Norge 2014-2020 framgår följande slutsatser:

”Interreg Sverige-Norgeprogrammet och dess projektportfölj har bidragit till konkreta resultat för de projektengagerade aktörerna och målgrupperna och har bidragit till utvecklingen i regionerna längs gränsen.”

Grundläggande betaltjänster

Under processen tillsyn och kontroll har bevakningsrapportering av grundläggande betaltjänster skett genom informationsinhämtning från olika aktörer i länet. Förarbetet till bevakningsrapporteringen har i viss del genomförts i samverkan med de tre nordligaste länsstyrelserna genom skapande av bland annat en gemensam webbenkät. I rapporten synliggörs bland annat en nedåtgående trend bland betalningsförmedling över disk.

Länsstyrelsen har under året tillsammans med de tre övriga nordligaste länen genomfört en aktivitet under namnet – ”Robustare betaltjänster i norr”. En kunskapshöjande aktivitet där syftet är att synliggöra problemställningar, konsekvenser i samhället, roller, mandat och ansvar i och mellan olika organisationer vid en samhällsstörning i betalsystemet.

Under året har Länsstyrelsen tillsammans med de tre nordligaste länen genomfört en digital utbildning med en betaltjänstaktör. Syftet med utbildningen var att höja kunskapen om att hantera Swish och Bank-Id.

Kommunerna kopplad till projektet ”Service- och trygghetspunkter”, om SOT-punkter, har återupptagit arbetet under året med förhoppning om att tre till fyra SOT-punkter kommer att kunna etableras under nästa år.

Projektet inom grundläggande betaltjänster har uppfyllt flertalet mål och det övergripande syftet. Länet har beviljat två betaltjänstombud under året, tillika två som är att betrakta som förlängningar av tidigare beslut. Totalt har länet fyra statligt finansierade ombud. Länsstyrelsen har funnit projektet som en viktig del i helheten för servicefrågorna. Länet fortsätter att utveckla samarbetet med de övriga tre nordligaste länen.

Bevakningsrapporteringen har bidragit till ett medialt fokus på bland annat kontantlagen där även länets ICA-handlare har gjort sina röster hörda om bland annat de faktiska möjligheterna till kontantuttag från deras växel- och dagskassor.

Under året har SOT-projektet huvudsakligen informerat utåt vilka resultat som uppnåtts och om processen till var vi är idag. Projektet finns med i kommunernas processer i skapandet av SOT-punkter. Pandemin har varit en hämmande faktor.

Projektet har bidragit till att stärka samverkan genom serviceforumet – ”Service Z”- mellan de offentliga aktörerna och blivit en känd och respekterad arena i länet gällande bland annat kommersiella och offentliga servicefrågor.

Infrastrukturplanering

Länsstyrelsen förfogar över små ekonomiska resurser kopplat till infrastrukturplanering. De utbetalningar av stöd som har gjorts handlar företrädesvis om mindre stöd till uttagsautomater och kontanthantering. I övrigt handlar våra aktiviteter till stora delar om samråd, tillsyn och remissvar. Länsstyrelsen är också representerade i styrgruppen för utveckling av tågtrafiken som leds av Region Jämtland Härjedalen. Länsstyrelsen har uppdrag i andra verksamhetsområden och ärendegrupper som har bäring på infrastruktur. Ett exempel är stöden till bredbandsutbyggnad som hanteras inom ramen för Landsbygdsprogrammet och som redovisas under verksamhetsområde Areella näringar.

Regleringsbrevsuppdrag 1C1 Regionalt tillväxtarbete och samverkan med regionerna

Samverkan mellan Länsstyrelsen och Region Jämtland Härjedalen sker i en rad, både fasta och tillfälliga grupperingar. Under 2021 har vi bland annat samarbetat kring färdigställandet av den regionala utvecklingsstrategin och arbetet med att ta fram strategiskt dokument för smart specialisering. Länsstyrelsen har i dessa bland annat verkat för att miljömålsfrågorna integreras.

Länsstyrelsen har deltagit i Länspartnerskapet och i Strukturfondspartnerskapet och är med i programskrivningen för nästa ERUF²⁷ -program. Här sker samverkan med både Region Jämtland Härjedalen och Region Västernorrland. Vidare är Länsstyrelsen i egenskap av förvaltande myndighet för Interreg Sverige-Norge-programmet involverad i programskrivningen för kommande Interreg-program.

Utöver detta ingår Länsstyrelsen i det näringslivschefsnätverk som Region Jämtland Härjedalen är sammankallande för. Här träffar Region Jämtland Härjedalen och Länsstyrelsen regelbundet näringslivscheferna för länets åtta kommuner.

Regleringsbrevsuppdrag 1C2 Mål i regionala utvecklingsstrategin

1:1-medel

Länsstyrelsen i Jämtlands län disponerade årligen drygt 6 mnkr i 1:1-medel för regional tillväxt. Dessa medel drogs in sista december 2019. Medlen användes bland annat som medfinansiering i ERUF och Interreg-projekt. Medlen gav goda förutsättningar för Länsstyrelsen att delta som fullvärdig part i en rad viktiga tillväxtprojekt. I och med att medlen drogs in försvårades detta arbete. Dock kvarstår hanteringen av redan beslutade projekt.

Skogsprogram

Under 2021 har arbetet med att skriva fram ett regionalt skogsprogram²⁸ slutförts och signerats av företrädare för Region Jämtland-Härjedalen, Skogsstyrelsen samt Länsstyrelsen.

Arbetet leds av Länsstyrelsen, Region Jämtland-Härjedalen samt Skogsstyrelsen som tillika utgör styrgrupp för arbetet. Därutöver finns sedan arbetets början ett programråd bestående av en bred gruppering av företrädare som alla har skogen som gemensam fråga. I början av året genomfördes ett digitalt programrådsmöte där en rad olika förslag till handlingsplan och aktiviteter arbetades fram. Tyvärr har många tänkta aktiviteter fått skjutas på framtiden på grund av pandemin.

²⁷ Europeiska regionala utvecklingsfonden, ERUF

²⁸ Länsstyrelsens diariennr 1680-2019

Internt har dock arbete mellan huvudmännen fortsatt under året. Likaså har det redan etablerade samarbetet mellan de fyra nordligast länen fortsatt och i november genomfördes ett fysiskt möte i Västerbotten mellan organisationernas högsta politiker och beslutsfattande.

Arbetet i Jämtlands län har fokuserats på att vidarebereda det utkast till handlings och aktivitetsplan som togs fram i början av året. Utöver detta har ett arbete utförts där vi med hjälp av externa konsulter tagit fram ett förslag till kommunikationsstrategi.

Verksamheten bidrar till Agenda 2030 som exempelvis:

- Målen 1 Ingen fattigdom och 2 Ingen hunger genom att bevakning av att säkerställa att grundläggande betaltjänster erbjuds.
- Mål 8 Anständiga arbetsvillkor genom att vara aktiv vid framtagande av program och strategier och stödja ansökningar om stöd som gynnar produktion och anständiga arbetsvillkor för alla liksom genom att verka för hållbar turism.
- Mål 11 Hållbara städer och samhällen genom stärkta insatser för att skydda och trygga vår del av världens kultur- och naturarv, att öka tillgången till informations- och kommunikationsteknik och att säkra service och trygghetspunkter i landsbygder.
- Mål 8 Jämställdhet genom att öka tillgången på informations- och kommunikationsteknik.

Resultatbedömning

Den samlade bedömningen av Länsstyrelsens resultat är att gott. Trots att coronapandemin har förskjutit visst genomförande i tiden har förberedelser genomförts och resultatet, med hänsyn till effekterna av coronapandemin, bedöms som gott.

Samverkan har även under 2021 genomförts och utvecklats i digital form. Länsstyrelsens samarbete med Region Jämtland-Härjedalen gällande regional tillväxt är gott och samverkan och samarbete sker på alla nivåer i respektive organisation.

Genomförande av projekt inom Interreg Sverige-Norge har haft utmaningar när stor del av projekten utgår från samverkan och möten mellan människor i olika länder. Coronapandemin har påverkat och till viss del saktat ner programgenomförandet då många projekt varit tvungna att förlängas under 2021 för att ha en chans att nå sina mål, vilket inneburit att 40 procent av projektstocken fortfarande är igång.

Ur SWECOS utvärdering²⁹ av Interreg VA Sverige – Norge 2014-2020 framgår:

”Coronapandemin har utan tvekan påverkat projektens förmåga att genomföra alla planerade aktiviteter som satts upp. Samtidigt har finansieringsmodellen, med ojämna projektbudgetar för svenska respektive norska parter, också varit en bidragande orsak till att programbudgeten inte kommer att användas fullt ut. Flera projekt pekar tydligt på att den ojämna resursfördelningen har påverkat förmågan att genomföra projekten enligt plan, och att den största nyttan av projekten har hamnat på svensk sida.”

Av programmets budget är 90 procent beslutad vilket innebär att minst 10 procent av budgeten återförs från programmet. Trots arbetet med två program parallellt och en liten genomförandeorganisations så har två tredjedelar av beslutat budget betalats ut.

Förberedelserna för kommande program har under 2021 har varit en stor arbetsinsats för Länsstyrelsen.

²⁹ Länsstyrelsen diariernr 10340-2021

När det gäller grundläggande betaltjänster så har den teoretiska ökningen av kontantuttagspunkter varit stor. Det var 45 kontantuttagspunkter under 2020. Idag finns det 97 punkter³⁰. Den stora ökningen beror på att samtliga ICA-handlare i länet nu betraktas som en kontantuttagspunkt. Tidigare ingick endast handlarna med en uttagsautomat. I den tillsyn som Post- och telestyrelsen (PTS) genomför definieras ICA-handlarnas dags-/växelkassor som en kontantuttagspunkt. Länsstyrelsen har påtalat i bland annat bevakningsrapporten att tillsynen har utvecklingsbehov alternativt är bristfällig. Detta tydliggörs också genom att Länsstyrelsen blivit beviljade medel till två betaltjänstombudsmedel som är ICA-handlare för drift av var sin uttagsautomat. Detta trots den nya definitionen där ICA-handlarna redan betraktas som en kontantuttagspunkt enligt Post- och telestyrelsens tillsynsuppdrag. Resultatet är att PTS givit Länsstyrelsen medhåll om att ICA-handlarna utgör bristfälliga kontantuttagspunkter, vilket är ett gott resultat av PTS att följa den regionala bedömningen.

³⁰ Pipo 2021-09-21

Hållbar samhällsplanering och boende

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p5 Hållbar samhällsplanering och boende	Länsstyrelseinstruktion
5§ p9 Verka för att behovet av bostäder tillgodoses	Länsstyrelseinstruktion
Uppdrag att bistå Rådet för hållbara städer i dess arbete (M2017/03235/Mm)	Övriga uppdrag

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Nedanstående punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet:

- Samordna de planeringsunderlag som olika myndigheter tar fram som stöd till kommunens planläggning (natur- och kulturvärden, infrastruktur, militära intressen, vattenfrågor).
- Samordna länsstyrelsernas uppdrag om rådgivning och vägledning till kommunerna inom ramen för tidig dialog för ökat bostadsbyggande.
- Utveckla länsstyrelsernas arbete med digital samhällsbyggnadsprocess.
- Samordna och ta tillvara statens intressen i den kommunala översiktsplaneringen och vid detaljplaner och områdesbestämmelser. Länsstyrelsens uppdrag gäller följande områden: riksintressen, miljökvalitetsnormer, områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, mellankommunal samordning, människors hälsa eller säkerhet, risken för olyckor, översvämning eller erosion
- Prövning enligt plan- och bygglagen (översikts- och regionplaner, detaljplaner, områdesbestämmelser, överklagande av kommuns beslut, tillsyn, vägledning och uppföljning)
- Ansvara för att analysera och rapportera hur bostadsmarknaden ser ut i länet. Vi stödjer även kommunerna i att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjning. I uppdraget ingår även att årligen ta fram en regional bostadsmarknadsanalys, säkerställa kommunernas medverkan i Boverkets årliga bostadsmarknadsenkät och att sammanställa uppgifter om värdeöverföringar i kommunala bostadsbolag.
- Stöd till hyresbostäder och bostäder för studenter och till bostäder för äldre, samt stöd till energiåtgärder.
- Samordna arbetet med klimatanpassning, strandskyddsdispenser och havsplanering.
- Hantera överklaganden av kommunala beslut och uppföljning av tillsynsarbetet i kommunernas byggnadsnämnder.
- *Handläggning och prövning av lokalhyresstöd³¹ för hyresvärdar som gett rabatt på lokalhyran till utsatta branscher under Covid-19-pandemin.*
- Samverkan och samordning inom ramen för uppdraget om Rådet för hållbara städer.

³¹ Ansökningar för Jämtlands län hanteras av länsstyrelsen Västernorrland.

Det övergripande målet för området *samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande* och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en ur social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas. För området *bostadsmarknad* är målet långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Länsstyrelserna ska även verka för genomslag av nationella mål, såsom gestaltad livsmiljö och miljömålet god bebyggd miljö.

Sveriges nationella mål knyter an till flera av de globala målen i Agenda 2030. När Länsstyrelsen bidrar till att nationella mål får genomslag i länet bidrar vi också till genomförandet av Agenda 2030. Vilka mål den här verksamheten bidrar till beskrivs närmare nedan.

Verksamhetens resultat

Nedan redovisas verksamhetens resultat med nyckeltal, resultatindikatorer och beskrivningar av våra prestationer och effekter.

Nyckeltal

Nyckeltal: Hållbar samhällsplanering och boende (40–41)	År 2021	År 2020	År 2019
Antal årsarbetskrafter totalt	8,4	7,7	6,6
Antal årsarbetskrafter kvinnor	6,5	4,8	3,5
Antal årsarbetskrafter män	1,9	2,9	3,2
Antal ärenden, inkomna och upprättade	851	1 305	1 011
Antal beslutade ärenden	1 030	1 400	920
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	3	0
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	8 600	7 819	6 862
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	2

Kommentar tabell

Antal årsarbetskrafter har ökat sedan 2019 vilket kan förklaras av att det råder en stark utveckling inom bostadsbyggande i länet. Detta har resulterat i en överanställning för att förstärka och möta befintligt behov. Länsstyrelsen gör bedömningen att behovet kommer att kvarstå.

Under 2021 har antalet handlagda detaljplaneärenden minskat. Flera kommuner har signalerat att komplexiteten i planerna kräver fördjupade utredningar och dialog vilket gör att planprocesserna ofta tar längre tid mellan respektive steg. Ärenden som gäller översiktsplaner har ökat och det finns tydliga signaler att ökningen kvarstår framgent då flera kommuner arbetar med både fördjupningar och kommuntäckande översiktsplan.

En väsentlig ändring är de dispensärenden som ökat, vilket troligtvis beror på att covid-pandemin ökat intresset för att bygga hus och göra tillbyggnader av befintliga byggnader i länet. Detta har i sin tur medfört en ökning av antal bygglovsärenden i kommunerna med tillhörande beslut om dispens från strandskydd. I dispensärenden ingår även prövningsbeslut, vilka har ökat jämfört med tidigare år och också bidragit till en ökning av det totala antalet ärenden om dispens från strandskyddet.

Resultatindikatorer

Detta är ett komplext verksamhetsområde och det är svårt att mäta länsstyrelsernas bidrag till det övergripande nationella målet. Några indikatorer listas nedan.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2021	År 2020	År 2019
Antal påbörjade bostäder	Ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas. Långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.	Årlig analys och rapport om läget i länet på bostadsmarknaden	SCB ¹⁾	– ³⁾	265 ⁴⁾	415	684
Antal färdigställda bostäder	Se mål ovan.	Årlig analys och rapport om läget i länet på bostadsmarknaden	SCB ¹⁾	– ³⁾	190 ⁴⁾	520	633
Länsstyrelsens handläggningstid för överklagade bygglov för bostäder, dock inte fritidshus; andel avgjorda inom 80 dagar	Se mål ovan.	Prövning enligt plan- och bygglagen	Platina ²⁾	75%	– ⁵⁾	43%	– ⁵⁾
Länsstyrelsens handläggningstid för överklagade bygglov för bostäder, dock inte fritidshus; andel ärenden avgjorda inom 120 dagar	Se mål ovan.	Prövning enligt plan- och bygglagen	Platina ²⁾	90%	– ⁵⁾	57%	– ⁵⁾

1) Statistiska centralbyråns statistik: Nybyggnad av bostäder.

2) Ärendehanteringssystem, Länsstyrelsen.

3) Mål saknas.

4) Antal för 2021 avser kvartal k1, k2 och k3, siffror för k4 är inte tillgängliga än.

5) Någon siffra anges inte i tabellen då antal beslutade ärenden 2021 är färre än tio. Se också tabell I handläggningstider.

Kommentar tabell

Överklagade av bygglov för bostäder, dock inte fritidshus;

Under 2021 så har Länsstyrelsen avgjort äldre ärenden vilket i statistiken visar sig som långa handläggningstider. För att närma oss inriktningsmålen har vi köpt in handläggarkapacitet från annan länsstyrelse samt rekryterat en vakans. Även arbetssätt har setts över för att prioritera handläggning av äldre ärenden och under året har arbetet fortsatt varit att prioritera de äldsta ärendena för att komma i fas.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med uppdrag Rådet för hållbara städer

Länsstyrelserna ingår som en av 13 medlemmar i regeringens råd för hållbara städer. I februari 2021 lämnade rådet sin årliga rapportering av uppdraget till Regeringskansliet. Rådets medlemmar har under år 2021 samverkat kring ett trettiotal åtgärder. Ett tiotal samverkansåtgärder har avslutats under året och övriga fortsätter under 2022. Länsstyrelserna har haft drivansvar för tre av åtgärderna, bland annat anordnat ett kompetensutvecklingsseminarium för Länsstyrelsens tjänstepersoner om hållbar stadsutveckling.

Fyra möten har hållits i rådet och åtta möten har hållits i rådets expertnätverk. Ett gemensamt möte har hållits för rådets samtliga referensgrupper: Kommungruppen, Forsknings- och innovationsgruppen och Näringslivsgruppen. Ett stormöte har hållits för Rådet, expertnätverket och referensgrupperna. Rådet har

blivit partner i EU-satsningen New European Bauhaus (NEB). Boverket, ArkDes³², Energimyndigheten, Formas och Vinnova har arrangerat workshoppar om NEB, som dokumenterats i en rapport som skickats till EU. Rådet har också samverkat med bland annat satsningarna Viable Cities och Horisont Europa. Rådets ordförande har tillsammans med landshövdingarna i Kalmar, Västernorrland, Stockholm, Örebro och Kronobergs län, anordnat träffar för kommunerna i respektive län med syfte att föra dialog kring kommunernas arbete med hållbar stadsutveckling.

Rådets gemensamma webbplats www.hallbarstad.se, som nylanserades i december 2020, har under året fyllts på och vidareutvecklats i syfte att underlätta för kommuner och andra aktörer att hitta aktuellt material inom hållbar stadsutveckling. Rådet har låtit ta fram en rapport om pandemins påverkan på hållbar stads- och samhällsutveckling. Rapporten har presenterats för berörda sakområden på länsstyrelserna. En förstudie om nationell samordning av finansiering och kunskap inom hållbara städer och samhällen har tagits fram inom en av samverkansåtgärderna.

Regeringskansliet har gjort en utvärdering av Rådet för hållbara städers verksamhet. Utvärderingen bedömer att rådet uppfyller sitt syfte.

Prestationer och effekter

Bostadsförsörjning

Arbetet med att utveckla den årliga bostadsmarknadsanalysen (BMA) har fortsatt under 2021. Kompletterande data om bostadsmarknaden har köpts in för att kunna visa statistik på demografiska statistikområden (DeSO) vilket givit en mer nyanserad bild av bostadsmarknaden inom varje kommun. Syftet med insatsen är att förbättra kunskap om bostadsmarknaden både på regional och kommunal nivå samt stödja kommunerna med relevant underlag för att kunna bemöta utmaningar i bostadsfrågor. För att kvalitetssäkra kommunernas svar inför analysen har Länsstyrelsen haft digitala möten med respektive kommun i länet under 2021. Vid dessa möten har kommunerna lyft önskemål om att utveckla bostadsmarknadsanalysen och att fortsätta hålla regionala forum om bostadsfrågor. Framförallt var syftet med mötena att diskutera vägar för närmare samarbete i frågor om bostadsförsörjning och med den regionala bostadsmarknadsanalysen. I arbetet med årets bostadsmarknadsanalys har även dialog förts med handläggare inom social hållbarhet inom egna myndigheten. Årets analys har förfinat och utvecklat analysen av boendesituationen för pojkar, flickor, kvinnor och män i länet.

Vi ser ett ökat intresse hos kommuner avseende dialog med Länsstyrelsen om bostadsförsörjning då fler möten än tidigare har ägt rum med fokus på bostadsförsörjning. Vi ser också ökad acceptans av bostadsmarknadsanalysen som lämpligt underlag inför kommunal planering och dialog vid framtagande av kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning.

Strandskydd

Under 2021 har antal inkomna dispenser ökat i förhållande till förra året. Länsstyrelsens överprövningar av strandskyddsdispenser har också ökat markant. Det kan finnas flera orsaker till detta, utöver ökningen av inkomna ärenden. Bristande underlag eller motiveringar i kommunala beslut samt tillämpningen av rådande rättspraxis gällande bryggor kan vara möjliga orsaker till ökningen av överprövningar. Länsstyrelsen arrangerade i maj 2021 ett seminarium om strandskyddet för att gå igenom bestämmelserna och föra en närmare dialog med kommunerna i frågor om strandskyddet.

³² Sveriges nationella centrum för arkitektur och design

Dialog och utbildningstillfällen skapar förutsättningar för ökad förståelse för strandskyddsbestämmelser, bättre dialog mellan myndigheter samt kvalitativt bättre beslut från kommunerna. På medellång sikt kommer det att innebära en minskning av överprövade strandskyddsdispenser.

Tvärsektoriell samverkan

Under 2021 har den interna dialogen kring handläggning av kommunala planer utvecklats. Rutiner, syfte och form för planberedningarna, där sakkunniga vid Länsstyrelsen inom berörda områden deltar i veckovisa möten, har fastställts. Digitala verktyg för att kunna överblicka pågående ärenden med remisstider och andra relevanta uppgifter har tagits fram. I samband med olika sakfrågor har även interna digitala kunskapshöjande möten genomförts, som exempelvis genomgång av kunskapsläge om miljö kvalitetsnormer för vatten för planhandläggare och handläggare på vattenenheten.

Dialogen internt med handläggare inom integration, mäns våld mot kvinnor, sakkunnig inom jämställdhet och samordnare inom brottsförebyggande har förstärkts under året. Främst i arbetet med bostadsförsörjning men även utifrån den rapport om brottsförebyggande i samhällsplanering som tagits fram samt med hänsyn till förtydligande av remissförfarande och dialog i tvärsektoriella frågor.

Funktionen samhällsplanering och boende har under året jobbat med ett utvecklingsarbete tillsammans med konsult för att förtydliga struktur och rollfördelning i verksamheten. Under året har Länsstyrelsen tagit fram en strategisk plan och även en långsiktig plan för att utveckla det tvärsektoriella samarbetet inom organisationen och externt med kommuner och andra aktörer.

Vi ser ökad intern dialog mellan sakkunniga inom Länsstyrelsens olika enheter som underlättar att relevant information och underlag för planeringen kommer fram och förmedlas till kommunerna på ett effektivare sätt. I slutet av året har det i snitt varit ett möte i veckan med en kommun i länet för att diskutera sakfrågor relaterade till framtagande av detaljplan och översiktsplan. Vid dessa möten har samhällsplanering och boende samverkat med sakkunniga internt, ledning i kommuner och statliga myndigheter för att säkerställa att kommunen får råd och stöd för att komma framåt i sina planprocesser.

Regionalt planeringsunderlag

Under året har en konsult tillsammans med handläggare inom funktionen samhällsplanering och boende samt krisberedskap tagit fram riktlinjer för riskbedömning inom fysisk planering i Jämtlands län. Syftet med riktlinjerna är att förtydliga och skapa enhetlighet i frågor om riskbedömning i fysisk planering inom länet. Riktlinjerna lyfter aspekter av förändrat klimat och de klimatrelaterade risker som kräver en riskbedömning som tar även förändrat klimat över tid i beaktning.

Länsstyrelsen har i samband med ett pilotprojekt om nya kriterier för riksintressen initierat en dialog med Naturvårdsverket gällande ofullständiga värdebeskrivningar för riksintresse friluftsliv i länet.

Gestaltad livsmiljö och kulturvärden i planering

Länsstyrelsen har genomfört en intern workshop med deltagande från funktionerna Samhällsplanering och boende samt Kulturmiljö. Syftet med dagen var att öka förståelsen om det politiska målet för arkitektur, form och design "Gestaltad livsmiljö", diskutera Länsstyrelsens roll samt planera fortsatt arbete internt och externt. En utbildning om plan- och bygglagen och kulturvärden har också genomförts där målgruppen var kommunernas politiker och tjänstemän.

Insatserna kring målet gestaltad livsmiljö samt kulturvärden i plan- och bygglagen bidrar till en ökad medvetenhet kring hur kulturvärden långsiktigt kan skyddas samt hur kommunerna kan arbeta för att aktivt bidra till det politiska målet för arkitektur, form och design i sin planering. Detta kommer att minimera risken att viktiga kulturmiljöer skadas vid exploatering och bidra till att skapa förutsättningar att uppnå målet.

För att få genomslag för nationella mål, såsom gestaltad livsmiljö och miljömålet god bebyggd miljö, medverkar Länsstyrelsen i ett samhällsbyggnadsnätverk och i Boverkets miljömålsenkät.

Samhällsplanering och boende

Gällande verksamhetens löpande ärenden så har de handlagts inom angivna mål vad gäller handläggningstider. Detta har bidragit till att hålla den kommunala planprocessen igång samt att inrikta kommunernas planer mot en hållbar samhällsplanering i enlighet med relevanta nationella mål.

Arbetets koppling till Agenda 2030

Årets arbete har bland annat bidragit till måluppfyllelse av mål 5. Jämställdhet, mål 11. Hållbara städer och samhällen samt mål 16. Fredliga och inkluderande samhällen. Till exempel har arbetet med årets bostadsmarknadsanalys fokuserat på att inkludera frågor om jämställdhet på bostadsmarknaden, detta för att säkerställa att könsuppdelad statistik presenteras. Analysen har bland annat visat tydliga skillnader i fråga om boendesituation i länet för olika grupper, baserat på ålder och kön vilket berör mål 5. Jämställdhet.

Gällande hållbar planering har den intensifierade dialogen mellan kommuner och Länsstyrelsen bidragit till ökad hänsyn till viktiga samhällsintressen. Genom närmare samarbete mellan kommuner och länsstyrelse främjas lärande i samarbete och verkar för att stärka den kommunala planeringen av mark och vatten, vilket berör mål 11. Hållbara städer och samhällen.

Genom att förtydliga verksamhetens mål, syfte och strategiska plan har verksamhetens transparens förtydligats. Och genom att stärka dialog med fler externa aktörer säkerställer vi ett lyhört, inkluderande beslutsfattande vilket bidrar till 16 Fredliga och inkluderande samhällen.

Resultatbedömning

Sammantaget är resultaten i all väsentlighet gott då Länsstyrelsen uppnått ovan nämnda målsättningar för året. De utbildningssatsningar och regelbundna möten som genomförts internt under året, se avsnittet Tvärsektoriell samverkan ovan, har resulterat i att kvaliteten på Länsstyrelsens yttranden avsevärt har förbättrats under året. Yttranden och dialog med kommuner har blivit mer enhetliga, mer pedagogiskt inriktade och med riktat, relevant kunskapsunderlag för kommunerna. Kommunernas handläggare och politiker har fått stöd i sitt arbete genom rådgivning till exempel gällande tolkning av lagar och förordningar, men även i frågor om underlag och digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen.

Energi och klimat

Avsnittet innehåller redovisningar och återsrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p6 Energi och klimat	Länsstyrelseinstruktion
5§ p8 Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat	Länsstyrelseinstruktion

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Länsstyrelsernas uppgifter och uppdrag inom verksamhetsområdet sammanfattas i nedanstående punkter.

- Leda och samordna det regionala arbetet mot de energi- och klimatpolitiska målen. Uppdraget omfattar att tillsammans med andra aktörer genomföra den regionala energi- och klimatstrategin och att verka för att energi och klimat ska bli en integrerad del i alla ansvarsområden. Detta innebär att förmedla kunskap, ge inspiration samt att driva och samordna regionala insatser som stärker genomförandet av uppdraget. Dessutom ingår att främja effektiva klimatinvesteringar.
- Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat utifrån uppdrag i förordning om myndigheters klimatanpassningsarbete (2018:1428) samt målen i den nationella strategin för klimatanpassning. Uppdraget omfattar samverkan, samordning och kunskapsfrämjande insatser om hur länet påverkas av ett förändrat klimat och vilka åtgärder som kan vidtas för att minska länets sårbarheter, främst till målgruppen kommuner och regionala sektorsmyndigheter. Dessutom ska detta utvärderas och följas upp.

Nedan sammanfattas några mål som rör länsstyrelsernas uppgifter och uppdrag inom verksamhetsområdet.

- Preciseringen av miljö kvalitetsmålet begränsad klimatpåverkan ligger i linje med Parisavtalets temperaturmål, som är att hålla den globala uppvärmningen under två grader, men helst under 1,5 grader. Det långsiktiga målet är att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från svenskt territorium senast år 2045 ska ha minskat med minst 85 procent, jämfört med år 1990.
- Etappmålen på vägen mot det långsiktiga målet omfattar utsläpp av växthusgaser i den så kallade icke-handlande sektorn. I icke-handlande sektorn ingår framförallt utsläpp från inrikes transporter, byggnader och jordbruk.
- Mål för *energi politiken* handlar om att skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.
- Regeringens mål för samhällets *anpassning till ett förändrat klimat* är att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter. Målsättningarna om klimatanpassning i Parisavtalet och Agenda 2030 med de globala målen för hållbar utveckling ska också uppnås.
- Det finns även andra relevanta mål för verksamhetsområdet, till exempel under generationsmålet i miljömålssystemet. I årsredovisningen redovisar vi information av väsentlig betydelse i förhållande till dessa mål.

Sveriges nationella mål knyter an till flera av de globala målen i Agenda 2030. När Länsstyrelsen bidrar till att nationella mål får genomslag i länet bidrar vi också till genomförandet av Agenda 2030. Vilka mål den här verksamheten bidrar till beskrivs närmare nedan.

Verksamhetens resultat

Nedan redovisas verksamhetens resultat med nyckeltal, resultatindikatorer och beskrivningar av våra prestationer och effekter.

Nyckeltal

Nyckeltal: Energi och klimat (42)	År 2021	År 2020	År 2019
Antal årsarbetskrafter totalt	2,1	2,2	3,0
Antal årsarbetskrafter kvinnor	0,7	0,7	1,5
Antal årsarbetskrafter män	1,3	1,5	1,5
Antal ärenden, inkomna och upprättade	54	28	42
Antal beslutade ärenden	50	59	54
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	3	15
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	3 391	2 897	4 637
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	846	100	172

Kommentar tabell

Antalet årsarbetskrafter har minskat sedan 2019 vilket beror på att Länsstyrelsen under detta år genomförde ett stort projekt kring hållbara transporter i samband med skidskytte VM. Detta innebär att området tillfälligt förstärktes upp.

Ökning av antal ärenden över tid beror till största del på ökat antal ansökningar i Klimatklivet, vilket kan förklaras av att det erbjuds fler ansökningsomgångar 2021. Även pandemin kan ha påverkat utvecklingen med färre antal ansökningar under 2020.

Resultatindikatorer

SCB:s statistik för energi på länsnivå är förknippad med sekretess för vissa län, vilket gör att data är svår att använda för att mäta utfall och effekter. Vi har valt att ta med en indikator i tabellen nedan.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2021	År 2020	År 2019
Antal inlämnade ansökningar under året inom Klimatklivet per 10 000 invånare	Sveriges klimatmål	Stöd till klimatinvesteringar	Naturvårdsverket ¹⁾	– ²⁾	34	16	17

1) Naturvårdsverkets ärendehanteringssystem.

2) Mål saknas.

Kommentar tabell

Den stora ökningen i antal inkomna ansökningar 2021, jämfört med åren innan, kan delvis förklaras av ett ökat intresse från jordbrukssektorn. År 2019 gjordes inga ansökningar från den sektorn, år 2021 kom en tredjedel av ansökningarna från jordbrukssektorn. En sektor som prioriterats nationellt genom generösare villkor än andra sektorer, och också prioriterats regionalt, genom riktade informationsinsatser.

Prestationer och effekter

Länsstyrelsen redovisar genomförandet av sina uppdrag inom energi och klimat till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, (SMHI), till Naturvårdsverket och till Länsstyrelsens energi- och klimatsamordning (LEKS) vid Länsstyrelsen Dalarna³³. Därför ges endast en sammanfattande redovisning nedan.

På grund av covid-19 pandemin har större möten, workshops och seminarier genomförts digitalt. Uppdragen har trots detta fullföljts på ett tillfredställande sätt.

Energi- och klimatarbetet har bedrivits enligt prioriteringar i länets energi- och klimatstrategi samt länets handlingsplan för klimatanpassning. Som en del av de uppdrag som följer av regleringsbrev har Länsstyrelsen genomfört och deltagit i flera egeninitierade aktiviteter och även i aktiviteter och projekt som initierats i samarbete med andra regionala aktörer. Nämnas kan:

- Förnybart i tanken. Projektet ska genom strategiskt arbete, kunskapsspridning, stöttning till företag, och offentlig upphandling bidra till ökad tillgång och efterfrågan på förnybara och hållbara drivmedel.
- Ladda mittstråket. Inom ramen för projektet installeras 85 nya laddstolpar längs mittstråkets järnvägsstationer i Västernorrland och i Jämtlands län. Målet är att öka möjligheterna till elektrifierade transporter samt skapa bättre förutsättningar för överflyttning från biltrafik till kollektivtrafik. Under året har 17 av de planerade laddstolparna satts i drift.
- Projektet ”Green Flyway”, som finansieras av Interreg Norge-Sverige, har i lufrummet mellan Östersund, Röros och Trondheim etablerat en testarena för elflyg och autonoma drönare. Under hösten har på försök en drönare dagligen trafikerat den 120 km långa sträckan mellan Hälsocentralen i Funäsdalen och Östersunds sjukhus för transport av blodprover. Något som bidrar till minskade koldioxidutsläpp jämfört med de dubbelt så långa biltransporterna samtidigt som det ger ökad patientsäkerhet och minskade kostnader. Därutöver har flygplanstillverkare nyttjat projektets resurser, bland annat för utprovning av nya vingar för elflyg.
- Genomförande av klimatsårbarhetsanalyser i samarbete med tre samebyar i länet. Syftet med analyserna har varit att identifiera risker och sårbarheter för rennäringen till följd av klimatförändringarna.
- Faktasammanställning om klimatrelaterade risker och möjligheter för näringslivet i Jämtlands län. Materialet är tänkt att tjäna som kunskapsunderlag för att påbörja arbetet med att identifiera risker, sårbarheter och möjligheter kopplat till ett förändrat klimat.
- Länets miljö- och klimatråd har under året i workshop- och seminarieform fokuserat på områdena klimatanpassning, cirkulär ekonomi, skogens roll i klimatarbetet och biologisk mångfald. Rådet leds gemensamt av Länsstyrelsen Jämtlands län och Region Jämtland Härjedalen och samlar ett 60-tal regionala aktörer från både offentlighet och näringsliv.
- Länsstyrelsen Jämtlands län, Region Jämtland Härjedalen, Östersunds kommun och Länsförsäkringar Jämtland arrangerar årligen en regional klimatkonferens för politiker, tjänstemän, näringsliv, akademi och privatpersoner. 600 personer var anmälda i år och 2 000 visningar av konferensen på internet har registrerats. Målsättningen med den årliga konferensen är att sprida kunskap, inspirera till nya åtgärder samt att vara en plattform för kontakter mellan länets aktörer.
- Länsstyrelsen har under 2021 medverkat i Region Jämtland Härjedalens processer för att ta fram ny regional utvecklingsstrategi, RUS, och ny regional transportplan. Detta i syfte att integrera energi- och klimatfrågorna i det regionala tillväxtarbetet.

³³ Länsstyrelsens diariernr 423-2022

- Länsstyrelsen har verkat för effektiva klimatinvesteringar via Klimatklivet, bland annat genom samverkan med projektet ”Förnybart i tanken” och genom att tillsammans med Länsstyrelsen Västernorrlands län genomföra informationsinsatser. Under 2021 har jordbrukssektorn varit en prioriterad målgrupp, som fått riktad information om investeringsstödet via bland annat nyhetsbrev.

Arbetets inverkan på utveckling av området Energi och klimat

Den övergripande målsättningen med Länsstyrelsens arbete är att samordna länets aktörer och få genomslag för det nationella klimatmålet ”Nettonollutsläpp 2050” på regional nivå. Effekten i form av utsläppsminskning utifrån årets prestationer är svåra att mäta, men det går ändå att uppmätta kortsiktiga effekter i form av att strategisk samverkan och informationsinsatser som ger effekt.

Exempel på det är att temat för årets regionala klimatkonferens, ”Skogens roll som kolsänka och resurs”, uppmärksammades massmedialt. En långsiktig effekt kan därmed bli ökat intresse och kunskap om skogens roll som kolsänka vilket kan bidra till ett annat brukande av skogen, med minskad klimatpåverkan.

Ett annat exempel är Länsstyrelsens medverkan i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin och regionala transportplanen, vilket bidragit till att båda dokumenten hänvisar tydligt till den regionala koldioxidbudgeten, som är en bärande del i den regionala energi- och klimatstrategin. På sikt kan detta leda till att den regionala utvecklingen blir mer hållbar och att ekosystemfrågor får en tyngre roll i planering och medelstillsättning.

Exempel på effekt av informationsinsatser är att jordbrukssektorn var prioriterad i arbetet med Klimatklivet och särskild information riktades till den sektorn. Detta kan ha bidragit till att 35 procent av årets ansökningar har kommit från jordbrukssektorn att jämföra med 12 procent år 2020 och inga ansökningar från den sektorn tidigare år.

Jämtlands läns energi- och klimatstrategi och den regionala handlingsplanen för klimatanpassning utgör viktiga delar i genomförande av det regionala Agenda 2030-arbetet utifrån FN:s globala hållbarhetsmål. Primärt bidrar det regionala energi- och klimatarbetet till att nå mål 7 Hållbar energi för alla, mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur, mål 11 Hållbara städer och samhällen, mål 12 Hållbar konsumtion och produktion och mål 13 Bekämpa klimatförändringen.

Resultatbedömning

Jämtlands läns offentliga aktörer och företag har goda förutsättningar för att ställa om till ett förändrat klimat. Något som är avgörande för att skapa ett hållbart och robust samhälle där även de ekonomiska riskerna minskar.

Arbetet har skett genom att utföra uppgifter som ålagts Länsstyrelsen i kombination med att uppdragen i hög utsträckning även fullföljts med egeninitierade aktiviteter. Dessa aktiviteter har bidragit till att involvera, vägleda och inspirera berörda aktörer i länet i det direkta klimatarbetet och med att integrera klimataspekter i andra processer. Aktiviteterna har också bidragit till ökad kunskap och genomförande av åtgärder för att minska klimatpåverkan och öka klimatanpassningen.

Länsstyrelsens bedömning är att uppdragen inom området energi och klimat fullföljts mycket väl och har utgått ifrån länets förutsättningar och uppsatta mål för verksamheten. Resultatet bedöms därför vara utmärkt.

Kulturmiljö

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p7 Kulturmiljö	Länsstyrelseinstruktion
1A5 Nationella målen för kulturmiljöarbetet	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Kärnverksamheten består av tillsyn och tillstånd enligt kulturmiljölagen och miljöbalken, samt prövning av kulturmiljöbidrag till vård, information, kunskapsuppbyggnad och tillgänglighetssatsningar.

Kulturmiljöhänsyn tas till stor del i annan lagstiftning än i kulturmiljölagen. Tvärsektoriell samverkan upptar därmed en betydande del av verksamheten både internt och externt i samrådsärenden, framförallt enligt miljöbalken och plan- och bygglagen. Samverkan genom dialog är ett viktigt verktyg för att främja, utveckla och förnya kulturmiljöarbetet i samverkan med länets aktörer.

Respektive läns prioriterade inriktning anges i kulturmiljöstrategi eller i motsvarande dokument.

Kulturmiljöarbete utgår från fyra prioriterade miljö kvalitetsmål:

- God bebyggd miljö.
- Levande sjöar och vattendrag.
- Ett rikt odlingslandskap.
- Levande skogar.

Vidare tar kulturmiljöarbetet sin utgångspunkt i Riksantikvarieämbetets samlade vision 2030 att ”Alla, oavsett bakgrund, upplever att de kan göra anspråk på det kulturarv som format Sverige” och de fyra nationella kulturmiljömålen. Dessa är:

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas,
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön,
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser,
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas tillvara i samhällsutvecklingen.

Sveriges nationella mål knyter an till flera av de globala målen i Agenda 2030. När Länsstyrelsen bidrar till att nationella mål får genomslag i länet bidrar vi också till genomförandet av Agenda 2030. Vilka mål den här verksamheten bidrar till beskrivs närmare nedan.

Regionala uppgifter, uppdrag och mål

De nationella målen som beskrivs ovan har regionaliserats och brutits ned till en regional kulturmiljöstrategi. Strategin har kompletterats med riktlinje för inkluderade ärendehandläggning av kulturmiljöbidraget samt en strategi för tillgängliga natur- och kulturmiljöer. Detta utgör även en del i arbetet med jämställdhetsintegrering av kulturmiljöarbetet. Arbetet följs upp inom verksamhetsplaneringen för kulturmiljö.

Länsstyrelsen följer Kulturmiljöforums rekommendationer för prioriteringar av miljö kvalitetsmålen och mål för Agenda 2030. Ett undantag är miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö, som är ett viktigt mål för Länsstyrelsen i Jämtlands län.

Verksamhetens resultat

Nedan redovisas verksamhetens resultat med nyckeltal, resultatindikatorer och beskrivningar av våra prestationer och effekter.

Nyckeltal

Nyckeltal: Kulturmiljö (43)	År 2021	År 2020	År 2019
Antal årsarbetskrafter totalt	5,8	5,1	5,6
Antal årsarbetskrafter kvinnor	2,7	2,7	3,2
Antal årsarbetskrafter män	3,1	2,5	2,4
Antal ärenden, inkomna och upprättade	509	476	487
Antal beslutade ärenden	535	456	572
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	17	10
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	6 212	5 690	5 818
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	7 677	7 725	8 816

Kommentar tabell

Under 2021 har antal årsarbetskrafter ökat vilket beror på en förstärkning av området med anledning av arbetet med den nationella planen för moderna miljö villkor i vattenkraften (NAP).

Internremisser redovisas på andra verksamhetskoder och syns därför inte här i verksamhetens ärendestatistik. Under 2019–2021 har en ökning av tid för hantering av internremisserna skett vilket motsvarar 0,6 av en heltidstjänst.

Resultatindikatorer

Detta är ett komplext verksamhetsområde och det är svårt att mäta länsstyrelsernas bidrag till det övergripande nationella målet. Några indikatorer listas nedan.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2021	År 2020	År 2019
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina lämningar)	Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas	Skydd av fornlämningar och deras kulturhistoriska information.	Fornreg ¹⁾	– ⁵⁾	12 778	12 612	12 202
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap kulturmiljölagen	Se mål ovan.	Skydd av kulturhistoriskt värdefulla byggnader, miljöer och anläggningar	Bebyggelseregistret (BeBR) ²⁾	– ⁵⁾	95	95	95
Antal kulturresevat enligt miljöbalken	Se mål ovan.	Skydd och vård av kulturhistoriskt värdefulla kulturpräglade landskap.	GIS-skikt ³⁾	– ⁵⁾	1	1	1
Antal riksintresseområden för kulturmiljövården	Se mål ovan.	Tillgodose och kunskapsförsörja riksintressen för kulturmiljövården	Riksintressebeskrivningar ⁴⁾	– ⁵⁾	62	62	62

- 1) Register, Riksantikvarieämbetet.
- 2) Register, Riksantikvarieämbetet.
- 3) Stödsystem, Länsstyrelsen.
- 4) Förteckning, Riksantikvarieämbetet.
- 5) Mål saknas.

Prestationer och effekter

Regleringsbrevsuppdrag 1A5 Nationella målen för kulturmiljöarbetet

Länsstyrelsen har inom ramen för uppdraget att uppnå målen för kulturmiljöarbetet respektive målen för arkitektur-, form-, och designpolitiken, startat ett arbete med ett nytt program för samiska kulturlandskap. Projektets syfte är att höja intresset för och kunskapen om samiska kulturmiljöer och dess förutsättningar bland ansvariga myndigheter, kommuner, övriga organisationer och allmänt intresserade i Sverige.

Länsstyrelsen deltar i Region Jämtland Härjedalens regionala utvecklingsarbete om smart specialisering, område upplevelser samt i processen med att ta fram ny kulturplan 2023. En gemensam regional kulturarvsdag kommer att arrangeras för första gången 2022. En möjlighet i det regionala utvecklingsarbetet är att lyfta vikten av kvalitativ gestaltad livsmiljö för attraktivitet/identitet.

För att stärka det interna arbetet med gestaltad livsmiljö har workshops genomförts med utgångspunkt i Boverkets arkitekturpolicy och arkitekturprogram. Nästa steg blir att inspirera och föra dialog med kommunerna om arkitekturprogram anpassat för mindre orter och landsbygden. En första kontakt har också tagits med Länsstyrelsen Västernorrland för en gemensam seminariedag om gestaltad livsmiljö. Satsningen på utbildningen PBL³⁴ och kulturvärden fortsätter 2022.

Övrigt arbete inom kulturmiljö

Behov av nya inventeringar av forn- och kulturlämningar

Dagens kulturlandskap i Jämtlands län är främst hotat av storskaligt skogsbruk, vindbruk, vattenbruk och igenväxning. Det finns därför behov av uppdaterade kunskapsunderlag om kulturmiljöerna. Länsstyrelsen prioriterar varje år inventeringar av forn och kulturlämningar. Detta finansieras genom det statliga kulturmiljövårdsbidraget, men insatserna är kostnadskrävande.

Stora delar av Jämtlands län, cirka 75 procent, är inte andragångsinventerat efter forn- och kulturlämningar. Detta är en oroande kunskapslucka. Många okända forn- och kulturlämningar riskerar att skadas av bland annat skogsbruket. Ett uppdaterat kunskapsunderlag underlättar handläggning av arkeologiärenden, där Länsstyrelsen fattar beslut enligt 2 kap kulturmiljölagen (1988:950) om fornlämningar som berörs. I år och nästa år görs riktade inventeringar där det finns ett högt tryck från skogsbruket. Specialinventeringar sker också för att öka kunskapen om samiska forn- och kulturlämningar och kulturmiljöer vid sjöar och vattendrag.

Länsstyrelsens arbete med byggnadsminnen

Länsstyrelsens förmåga att utreda, byggnadsminnesförklara och stödja vård och underhåll av byggnadsmiljöer med synnerligt högt kulturhistoriskt värde begränsas kraftigt av nivån på det tilldelade kulturmiljövårdsbidraget, eftersom insatserna är kostnadskrävande. I det strategiska kulturmiljöarbetet ingår att verka för fler byggnadsminnen som skildrar kvinnors och barns historia och samiska miljöer, men insatsen har behövts prioriteras ned i verksamhetsplaneringen.

Under året har Länsstyrelsen arbetat med att göra några publika byggnadsminnen tillgängliga på Länsstyrelsens webb. Dessa kommer att publiceras under 2022.

Behov av översyn av riksintresseområden för kulturmiljö

Länsstyrelsen har arbetat med att uppdatera riksintresse Åredalen³⁵, då den nuvarande riksintressebeskrivningen för området har förändrats i och med den exploatering som sker i Åre. En uppdatering av beskrivningen och ny gränsdragning för riksintresseområdet är därför nödvändig. Projektet är fortfarande pågående i samarbete med Riksantikvarieämbetet.

³⁴ Plan- och bygglag (2010:900)

³⁵ riksintresse Åredalen [Z 32]

I uppdraget att se över kriterier för utpekande av riksintresseanspråk för kulturmiljövården enligt kap 3 Miljöbalken (1998:808), konstaterades att många riksintresseområden behöver ses över vad gäller motiv, beskrivningar och avgränsningar.

Tillgängliga kulturmiljöer

Länsstyrelsen har tack vare kulturmiljöbidraget bidragit till en stor restaurering av byggnadsminnet kägelbanan i Backe, som ägs av Fjällsjö hembygdsförening. Det har gett ett uppsving för hembygdsföreningen med fler medlemmar i föreningen och nya kunskaper till de boende i byn och dess närområde om deras kulturarv och värdet i att underhålla detta.

Byggnadsminnet Collegabostaden Frösön Hembygdsföreningen har fått bidrag till utställningen *Leka – Lära – Leva, Frösö trivialskola 1679-1847*, med ramp, serietidningsskrift, skyltar, förstärkning av ljus med mera. Utställningen riktar sig främst till barn och ungdomar och berättar om en tid i Sverige då enbart pojkar fick gå i skolan.

Ett annat exempel är Hembygdsföreningen i Ljungdalen som fått bidrag till att informera och restaurera en kåta vid hembygdsgården. Text på skyltarna är på sydsamiska och svenska. Hembygdsgårdarna är lämpliga platser att förmedla olika kulturers historia som existerat parallellt på samma platser. Det skapar möjlighet att bygga broar, istället för konflikter.

Några kulturmiljöer vid vatten presenteras som besöksmål i broschyren *Skvaltkvarnar i Jämtlands län*.

Intern samverkan kulturmiljöer vid vatten

Kulturmiljö har deltagit i Länsstyrelsens arbete med den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften, (NAP) vilket bland annat inneburit samverkan med berörda verksamhetsutövare och framtagande av en nulägesbeskrivning av Ljungan/Gimån inför kommande prövning.

Det interna samarbetet utvecklas, vilket bland annat har resulterat i framtagande av en app för registrering av flottningslämningar och andra lämningar som hittas under inventeringar som genomförs av vattenenheten. Något som kommer att underlätta för kulturmiljö när diskussioner förs kring de åtgärder som föreslås. Diskussioner förs även om gemensamt projekt av metodutveckling för att få bättre kunskapsunderlag avseende flottningslämningar. I takt med att vattenfrågorna får mer resurser till sin verksamhet ökar behovet av resurser för att möta upp kraven på samverkan och ta fram kunskapsunderlag.

Arbetets inverkan på utvecklingen av området kulturmiljö

Arbetet inom kulturmiljö

Länsstyrelsen ansvarar för att hålla kulturmiljöregistret uppdaterat vilket innefattar bland annat att korrigera felaktigheter i registret. Det finns en eftersläpning gällande uppdateringen av Kulturmiljöregistret vilket bland annat innebär osäkerheter för exploatörer och enskilda samt att fornlämningar kan skadas och försvinna. Detta arbete är angeläget för Länsstyrelsen, i syfte att förenkla och bidra till en mer rättssäker ärendehantering.

Tillsyn av kulturmiljöer

Den digitala ärendeinlämningsfunktionen för avverkningsärenden har förbättrats, men fortfarande återstår problem innan den effektiviserar handläggningen. Länsstyrelsen bedömer att detta riskerar ökade skador av skogsbruket och att behovet av tillsyn av fornminnen ökar.

Genomgång av de kyrkliga inventarierna, mindre möjlighet till platsbesök och rådgivning på grund av covid-19, gör att behovet av tillsyn ökar kommande år även för kyrkliga kulturminnen.

För att kunna bedriva tillsyn av byggnadsminnen har extra resurs satts in vilket har resulterat i att tillsynsplanen för byggnadsminnen har följts. Tillsynen har dock varit eftersatt under en längre tid vilket innebär att det finns ett stort behov av att arbeta förebyggande och proaktivt i betydligt större omfattning.

Kulturresevat

Under året har Åre kommun tagit ställning till att inte bilda kulturresevat av den av kommunen ägda kulturmiljön Fröå gruva. Frågan ligger nu hos Länsstyrelsen.

Konferensen Forum för klimatförändringar och kulturarv

Efter att den nationella konferensen skjutits upp på grund av covid-19 genomfördes den digitalt i september. Temat var klimatförändringar i fjällandskapet där deltagarna fick ta del av några kulturmiljöer ute i länet, aktuell forskning och intressanta projekt.

Arbetet inom kulturmiljö kopplat till miljö kvalitetsmålen och Agenda 2030

Arbetet inom kulturmiljöområdet bedöms bidra till miljö kvalitetsmålet Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö och Storslagen fjällmiljö samt Agenda 2030 mål 5. Jämställdhet, mål 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur, mål 10. Minskad ojämlikhet, mål 11. Hållbara städer och samhällen, mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald och mål 16. Fredliga och inkluderande samhällen.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att kulturmiljöarbetet har utvecklingsbehov och att resultatet delvis når upp till uppsatta mål. Dagens kulturmiljöarbete ställer allt högre krav på strategisk långsiktighet på den egna Länsstyrelsen och i samverkan mellan Länsstyrelserna. Behoven utifrån verksamhetens målsättningar är stora men arbetet behöver anpassas utifrån nivåerna på kulturmiljöbidraget. En positiv trend är att den regionala samverkan inom området kulturmiljö och kulturarv ökar.

Samhällsskydd och beredskap

Avsnittet innehåller redovisningar och återsrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p8 Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap	Länsstyrelseinstruktion
7§ Geografiskt områdesansvar enligt förordningen (2015:1052)	Länsstyrelseinstruktion
1B1 Civilt försvar och beredskapsplanering	Regleringsbrev
3E4 Kompetensinsats riskbaserat informationssäkerhetsarbete	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet omfattar skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Uppgifterna och uppdragen följer dels av lagar och förordningar, dels särskilda uppdrag från regeringen. De viktigaste uppgifterna och uppdragen är:

- Geografiskt områdesansvar för krisberedskapen på regional nivå. Det innebär att vi ska sammanställa regionala risk- och sårbarhetsanalyser, samordna planering inför fredstida kriser och samordna hantering under fredstida kriser, samt ansvara för samlade lägesbilder under fredstida kriser.
- Högsta civila totalförsvarsmyndighet i länet. Det innebär att vi ska verka för samordning av planering och för att det civila försvaret agerar samordnat under höjd beredskap.
- Ansvar för räddningstjänst och sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnteknisk anläggning.
- Vid behov överta ansvaret för kommunal räddningstjänst
- Ständigt ha en tjänsteman i beredskap och en förmåga att snabbt upprätta en krisledningsorganisation.
- Uppföljning av kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar.
- Beakta riskhänsyn i samhällsplaneringen.

Till följd av den pågående covid-19-pandemin har länsstyrelserna därutöver fått ytterligare ett antal särskilda regeringsuppdrag att hantera inom ramen för detta verksamhetsområde. Dessa uppdrag har redovisats fortlöpande. Länsstyrelsernas övergripande arbete med dessa uppdrag redovisas under rubriken Övrig redovisning nedan i årsredovisningen. I övrigt redovisas i detta verksamhetsområde information av väsentlig betydelse när det gäller dessa uppdrag.

De övergripande målen för samhällets säkerhet är att värna samhällets funktionalitet och att värna vår förmåga att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

Målet för *skydd mot olyckor* är att i hela landet ge människors liv, hälsa, egendom och miljö ett – med hänsyn till de lokala förhållandena – tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Målen för samhällets *krisberedskap* är att:

- minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet
- värna människors liv och hälsa och grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö då olyckor och krissituationer inträffar.

Mål för det *civila försvaret* är att ha förmåga att:

- värna civilbefolkningen
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- upprätthålla en nödvändig försörjning
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred
- med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

Mål för *Seveso-tillsyn*³⁶ är att:

- värna civilbefolkningen från allvarlig skada och dödsfall
- förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor
- säkerställa en nödvändig skyddsnivå ur miljö- och säkerhetssynpunkt
- uppmärksamma ledning och personer som ansvarar för säkerheten om vikten av att kontinuitetsplanera verksamheter
- säkerställa att anmälan och handlingsprogram (lägre kravnivå) respektive tillstånd och säkerhetsrapporter (högre kravnivå) upprättas samt att information till allmänheter finns tillgänglig via kommunens hemsida
- säkerställa att den kommunala räddningstjänsten har kunskap, bemanning och beredskap för Seveso-olyckor.

Sveriges nationella mål knyter an till flera av de globala målen i Agenda 2030. När Länsstyrelsen bidrar till att nationella mål får genomslag i länet bidrar vi också till genomförandet av Agenda 2030. Vilka mål den här verksamheten bidrar till beskrivs närmare nedan.

³⁶ Lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (SFS 1999:381), vanligen kallad "Sevesolagen".

Verksamhetens resultat

Nedan redovisas verksamhetens resultat med nyckeltal, resultatindikatorer och beskrivningar av våra prestationer och effekter.

Nyckeltal

Nyckeltal: Samhällsskydd och beredskap (45)	År 2021	År 2020	År 2019
Antal årsarbetskrafter totalt	10,6	14,7	10,9
Antal årsarbetskrafter kvinnor	6,6	7,4	5,0
Antal årsarbetskrafter män	4,0	7,2	5,9
Antal ärenden, inkomna och upprättade	150	184	234
Antal beslutade ärenden	150	170	222
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	4	3	1
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	13 680	16 230	13 865
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	293

Kommentar tabell

Antalet årsarbetskrafter ökade kraftigt under 2020, vilket kan förklaras av att hanteringen av covid-19 pandemin innebar ett omfattande stabsarbete.

Förändringar i ärendehandläggningen kan till stor del även den förklaras av pandemin som påverkat arbetet utifrån att arbetsuppgifter har pausats, flyttats fram eller uteblivit. Denna förändring och omprioritering har också omfattat Länsstyrelsens samverkanspartners. Angående lämnade bidrag för 2019 avser detta utbetalningar till Sveriges kommuner för ersättning av kostnader som uppstått i och med bränderna under sommaren 2018.

Resultatindikatorer

Länsstyrelserna har valt att inte ha några resultatindikatorer för verksamhetsområdet i årsredovisningen 2021.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med riskbaserat informationssäkerhetsarbete

Regleringsbrevsuppdrag 3E4

Syftet med uppdraget är att genomföra en särskild kompetenshöjande insats för att stödja varje länsstyrelse i arbetet med att leda ett riskbaserat systematiskt arbete med informationssäkerhetsarbete. Viktiga utgångspunkter är en gemensam policy för informationssäkerhet och ansvarsförhållandena i länsstyrelsernas gemensamma samverkan. Målgruppen är länsstyrelsernas högsta ledning och insatsen består av en teoretisk del och en praktisk övning som involverar respektive myndighets informationssäkerhetsorganisation. Arbetet startade efter regeringsbeslut under november och kommer att avslutas under 2022 i nära anslutning till att förslaget till en gemensam informationssäkerhetspolicy lyfts till landshövdingemötet i början av 2022.

Länsstyrelsernas organisation och system för säkerhets- och signalskydd

Länsstyrelserna har under de senaste åren arbetat intensivt såväl internt på de egna myndigheterna, som genom gemensamma insatser för att snabbt öka vår förmåga inom civilt försvar, signalskydd, och säkerhetsskydd. Inom ramen för totalförsvarsplaneringen har kravet på länsstyrelsernas förmåga att skydda säkerhetskänslig verksamhet ökat högst väsentligt. Länsstyrelserna har med anledning av detta skapat en stabil organisation och ett system för säkerhets- och signalskydd och en utvecklingsplan som sträcker sig mellan 2021-2025. Väsentliga utvecklingsaktiviteter av informationssystem för att skapa förmåga att hantera och skydda säkerhetsskyddsklassificerad information har dock inte kunnat prioriteras under 2021.

Prestationer och effekter

Regleringsbrevsuppdrag 3A5 Stöd till kommunernas kontinuitetsplanering

Enligt regleringsbrevsuppdrag 3A5 ska Länsstyrelserna utveckla ett stöd till kommunernas kontinuitetsplanering för att säkerställa dricksvattenförsörjningen under höjd beredskap samt utarbeta en plan för prioritering av nödvatten vid höjd beredskap. Länsstyrelsen Jämtlands län har i särskild ordning sammanställt efterfrågad samlad lägesbild³⁷ under samordning av Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Regleringsbrevsuppdrag 1B1 Civilt försvar och beredskapsplanering

Länsstyrelsen har genomfört fyra uppföljningar av utifrån kommunöverenskommelserna inom LEH³⁸ och Civilt Försvar (CF).

Under året har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att utveckla de strukturer som behövs i länet för att stärka vår gemensamma förmåga att hantera samhällsstörningar eller höjd beredskap. Arbetet har resulterat i nya riktlinjer, Regionala riktlinjer för samverkan inom krisberedskap och civilt försvar³⁹. Riktlinjerna syftar till att stärka det gemensamma ramverket i Jämtlands län för det planerande och hanterande arbetet före, under och efter samhällsstörningar i hela hotskalan.

Länsstyrelsen har under året initierat ett arbete med att ta fram en regional utbildnings- och övningsinriktning som stöd för egen och gemensam planering. Inriktningen vänder sig i första hand till kommunerna, räddningstjänsten, Polisområde Jämtland, Region Jämtland Härjedalen och Länsstyrelsen i Jämtlands län. Syftet med inriktningen är att skapa samsyn och ge stöd i planering av utbildning och övning för att utveckla beredskapsförmågan i Jämtlands län. Inriktningen innehåller gemensamma förmågor, planerade utbildningar och övningar samt en aktivitetsplan för åren 2022–2026.

Under året har ett större utvecklingsarbete påbörjats för internt risk- och sårbarhetsarbete (RSA). En strategisk plan beslutades, och ett tvärsektoriellt arbete påbörjades inom Länsstyrelsens verksamheter⁴⁰. Det har lett till att myndigheten nu har en dokumenterad RSA-process och strukturerad 4-årsplan, vilket väntas få goda effekter för såväl myndighetens säkerhetskultur såsom RSA som beslutsunderlag.

Under året har Länsstyrelsen tillsammans med Norra militärregionen (MR N) och länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län reviderat den gemensamma regionala grundsynen vilket resulterat i dokumentet Regional handlingskraft – Handlingsplan för en sammanhängande planering av totalförsvaret i de fyra nordliga länen⁴¹.

Gemensam planering för 2022 års arbete inom krisberedskap och totalförsvaret har skett tillsammans med länets kommuner, region och räddningstjänster samt med Polismyndigheten och Försvarsmakten, där länsgemensamma aktiviteter har tagits fram.

Länsstyrelsen genomförde en utökad satsning på årets krisberedskapsvecka med fysiska besök i flertalet av länets kommuner där informationsinsatser genomfördes på torg och allmänna platser.

Fortsatt utveckling av uppdraget för tjänsteman i beredskap (TIB) har skett genom att tillskapa nytt nätverk i länet i syfte att öka länets gemensamma förmåga och förbättra larmkedjan⁴². Länsstyrelsen har reviderat såväl de interna processerna som riktlinjer⁴³ och instruktion⁴⁴. I övrigt har Länsstyrelsen utvecklat en plan

³⁷ Länsstyrelsens diariennr 4698-2021

³⁸ Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

³⁹ Länsstyrelsens diariennr 5077-2021

⁴⁰ Länsstyrelsens diariennr 4036-2021

⁴¹ Länsstyrelsens diariennr 10146-2021

⁴² Länsstyrelsens diariennr 10027-2021 samt 10148-2021

⁴³ Länsstyrelsens diariennr 9098-2021

⁴⁴ Länsstyrelsens diariennr 9095-2021

för kärnteknisk olycka⁴⁵ och tagit fram en ny vägledning för riskhantering i länet med syfte att förbättra stödet till kommunerna i arbetet med samhällsplanering⁴⁶.

Det civila försvaret befinner sig i en intensiv uppbyggnadsfas där länsstyrelsernas kunskaper och erfarenheter ofta efterfrågas. Länsstyrelsen har genom ett omfattande remissarbete till nationella instanser bidragit till att utveckla analyserna av det civila försvarets behov utifrån regionala perspektiv inom bland annat försörjningsberedskap och struktur för ledning och samverkan.

Arbetets inverkan på utveckling av området Samhällsberedskap

Länsstyrelsens samordning av den gemensamma planeringen inom krisberedskap och totalförsvaret innebär att länets aktörer gemensamt kommit överens om en länsövergripande årsplanering med aktiviteter som är prioriterade för vårt län. Genom att utvecklingsarbetet på detta sätt bedrivs tillsammans skapas förutsättningar för resurseffektivisering och kvalitetshöjningar.

Underlaget från genomförda uppföljningar av kommuner, tillsammans med andra dialoger och behovsanalyser med länets aktörer, har bidragit till utvecklingen av ett behovsanpassat stöd till förmån för länet.

Under året har Länsstyrelsen roll tydliggjorts utifrån arbetet med att utveckla de strukturer och riktlinjer som behövs i länet för att stärka den gemensamma förmågan att hantera samhällsstörningar eller höjd beredskap.

Det fyrlänsgemensamma arbetet tillsammans med Försvarsmakten med en regional handlingsplan förväntas ge goda hemtagningseffekter i länets eget totalförsvarsarbete.

Genom det utvecklade TIB-uppdraget har förmågan till proaktivt agerande och omvärldsbevakning stärkts. TIB-uppdraget ökar länets gemensamma förmåga och förbättrar larmkedjan. Revideringen av de interna processerna, riktlinjer och instruktion, ger effekt på myndighetens interna förmåga.

Samordning av arbetet med covid -19

Förutom det länsstyrelsegemensamma arbetet har respektive länsstyrelse haft en sammanhållande och samordnande roll inom ramen för sitt geografiska områdesansvar. Länsstyrelsen i Jämtlands län har fått ett flertal nya uppdrag under pandemin. Bland annat att ge en samlad lägesbild i länet samt att samordna, stärka och utveckla kommunikationsinsatserna riktade till allmänheten. Ett viktigt uppdrag har varit att redovisa och vidareutveckla formerna för regional och lokal samverkan inför eventuella smittutbrott.

Pandemin har medfört en ökad regional samverkan mellan länets olika aktörer, då samtliga aktivt delgett och tagit del av de aktuella regionala lägesbilderna under året.

Arbetet har även bidragit till Agenda 2030 mål 3. Hälsa och välbefinnande, samt mål 5. Jämställdhet.

Se också redovisning om vårt tillsynsarbete under Övrig förvaltning och trafikföreskrifter och om det länsstyrelsegemensamma arbetet med covid-19 under avsnittet Information av väsentlig betydelse.

⁴⁵ Länsstyrelsens diariernr 3437-2020

⁴⁶ Länsstyrelsens diariernr 9722-2021

Seveso-tillsyn

Tillsynen enligt Seveso-lagstiftningen utgår från den tillsynsplan⁴⁷ som Länsstyrelsen årligen upprättar. I denna görs bland annat en bedömning av relevanta säkerhetsaspekter vid länets Sevesoanläggningar. Tillsynsplanen delges även kommunernas räddningstjänst. Samtliga 18 sevesoanläggningar i länet omfattas enbart av den lägre kravnivån enligt Sevesolagen.

Under 2021 har två tillsynsbesök⁴⁸ genomförts. I samband med tillsynsbesöken har även verksamheternas säkerhetsledningssystem granskats.

I samband med tillsynen har en felaktig bedömning avseende risk för allvarliga miljöeffekter identifierats vilket har medfört strängare krav på riskhantering avseende allvarliga kemikalieolyckor och krav på mer frekvent tillsyn. Inga Seveso-relaterade olyckor har skett under året.

Arbetet har koppling till Agenda 2030 och mål 3 Hälsa- och välbefinnande, mål 6 Rent vatten och sanitet samt mål 11 Hållbara städer och samhällen.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att arbetet med samhällsberedskap generellt fungerat väl och enligt plan och att resultatet utfallit med gott resultat.

Länsstyrelsen bedömer att arbetet med Sevesotillsynen fungerar väl och att resultatet av detta utfallit med gott resultat.

⁴⁷ Länsstyrelsens diariernr 3695-2021

⁴⁸ Länsstyrelsens diariernr 6801-2021 och 7784-2021

Naturvård och miljöskydd

Avsnittet innehåller redovisningar och återslagganden enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p9 Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd	Länsstyrelseinstruktion
6§ Verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling	Länsstyrelseinstruktion
19§ Fjäldelegation	Länsstyrelseinstruktion
1A4 Handlingsplan för grön infrastruktur	Regleringsbrev
1A6 Förorenade områden	Regleringsbrev
1A7 Cirkulär ekonomi	Regleringsbrev
1A8 Bevarandeplaner Natura 2000-områden	Regleringsbrev
1A9 Nationella planen för moderna miljö villkor	Regleringsbrev
1B3 Invasiva främmande arter	Regleringsbrev
1B4 Naturvård, artbevarande m.m.	Regleringsbrev
1D4 En hållbar rennärings och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Nedanstående punkter sammanfattar delar av uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet.

- Samordna det regionala miljömålsarbetet, utarbeta åtgärdsprogram samt följa upp och redovisa det regionala läget för miljömålen. Utarbeta miljöövervakningsprogram och genomföra miljöövervakning.
- Samordna och stimulera arbetet med de nationella friluftslivsmålen samt samordna, stimulera och lämna bidrag till lokala naturvårdssatsningar och vattenvårdsprojekt.
- Skydda områden och arter genom kunskapsuppbyggnad, informationsspridning, samverkan, bekämpning av invasiva främmande arter, beslut om områdesskydd samt utarbetande av förvaltningsplaner och åtgärdsprogram.
- Bevara och förvalta naturvärden i skyddade områden samt stimulera och underlätta för friluftslivets nyttjande genom information, anläggningar och leder.
- Besluta om tillstånd och dispenser avseende naturskydd, skydd för djur och växtarter, terrängkörning och vilthägn samt ansvara för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken. Ansvara för tillsyn av områdesskydd, 12:6-samråd, dispenser och tillstånd, skydd av djur, inklusive rovdjur, och växtarter, terrängkörning och vilthägn.
- Ansvara för prövning och tillsyn av vattenverksamhet och markavvattning, genomföra utredningar om allmänt fiskeintresse samt utarbeta regionala vattenförsörjningsplaner och medverka till beslut om vattenskyddsområden.
- Genom de fem vattenmyndigheterna samordna vattenförvaltningsarbetet samt utarbeta och besluta om förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljö kvalitetsnormer för vatten i respektive vattendistrikt.
- Ansvara för samråd, yttranden och tillstånd gällande mineralfyndigheter, miljöfarlig verksamhet, kemiska produkter och avfall.
- Planera och genomföra tillsyn, granska miljörapporter och besluta om miljö sanktionsavgifter och åtalansmälan avseende miljöfarlig verksamhet, kemiska produkter och avfall. Planera och genomföra tillsyn av gränsöverskridande avfallstransporter. Samordna, följa upp och utvärdera kommunernas tillsynsverksamhet inom miljö- och hälsoskydd.

- Kartlägga, undersöka, utreda och riskklassa förorenade områden. Regional samordning och tillsynsvägledning. Vidareförmedling av statliga bidrag för undersökning och sanering.
- Genomföra restaurering av försurade, näringsrika och värdefulla vatten.
- Ansvara för tillsynsvägledning inom naturvård, vattenverksamhet och miljöskydd.

Generationsmålet är det övergripande målet för *miljöpolitiken* och beskriver att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. De 16 miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till.

Utöver *miljömålen* och dess preciseringar är nedanstående nationella mål av väsentlig betydelse för länsstyrelsernas miljöarbete:

- Senast 2015 ska alla miljöfarliga verksamheter med äldre tillstånd enligt miljöskyddslagen vara omprövade enligt miljöbalken.
- Tillsyn ska ske i sådan omfattning att den bidrar till att regelefterlevnaden överlag är god och att alla inkommande ärenden handläggs med tillfredsställande kvalitet.
- En effektiv och enhetlig miljötillsyn är avgörande för att säkerställa att en hållbar utveckling främjas som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.
- Tillsynsvägledande myndigheter ska aktivt verka för samordning och samverkan i frågor om tillsynsvägledning. Länsstyrelserna ska ge tillsynsvägledning i länet.
- Det övergripande målet för friluftslivspolitikerna är att stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv med allemansrätten som grund.
- Samtliga omprövningar av vattenkraft ska genomföras under en 20-årsperiod räknat från 2022.

Sveriges nationella mål knyter an till flera av de globala målen i Agenda 2030. När Länsstyrelsen bidrar till att nationella mål får genomslag i länet bidrar vi också till genomförandet av Agenda 2030. Vilka mål den här verksamheten bidrar till beskrivs närmare nedan.

Verksamhetens resultat

Nedan redovisas verksamhetens resultat med nyckeltal, resultatindikatorer och beskrivningar av våra prestationer och effekter.

Nyckeltal

Nyckeltal: Naturvård och miljöskydd (50–58)	År 2021	År 2020	År 2019
Antal årsarbetskrafter totalt	100,8	92,0	77,4
Antal årsarbetskrafter kvinnor	42,5	35,5	30,3
Antal årsarbetskrafter män	58,3	56,4	47,0
Antal ärenden, inkomna och upprättade	2 772	2 494	2 564
Antal beslutade ärenden	2 750	2 294	2 683
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	84	103	116
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	127 461	107 035	96 180
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	40 505	38 748	33 136

Kommentar tabell

Antal årsarbetskrafter inom verksamhetsområdet har ökat med cirka 8,8 sedan föregående år, motsvarande cirka 9,6 procent. Detta beror bland annat på resursförstärkning för arbetet med friluftsmålet, förvaltning av skyddade områden, för arbetet med den nationella provningsplanen för vattenkraften (NAP) samt för arbetet med LIFE-projekt ”Ecostreams for LIFE”.

Antalet inkommande och beslutande ärenden har totalt ökat något jämfört med föregående år. Största ökningen har varit inom verksamhetsområde skydd av arter - förvaltning och skötsel av skyddade områden samt inom restaurering. Restriktionerna till följd av pandemin har medfört att aktivt tillsynsarbete har prioriterats ned vilket gett mer tid att handlägga inkomna och liggande övriga ärenden.

Under året har flera olika ekonomiska satsningar gjorts inom vissa verksamhetsområden. För arbete med förvaltning av skyddade områden har rejält höjda bidrag tillförts under 2021 vilket medfört ökat antal årsarbetskrafter och ökade verksamhetskostnader.

För arbetet med den nationella provningsplanen för vattenkraften (NAP) har 2,1 mnkr tillförts arbetet. Högre tilldelning av dricksvattenstödet inom dricksvattenförsörjning skedde efter omfördelning mellan länen, vilket gjorde att mer medel kunde beviljas till olika dricksvattenprojekt än tidigare år.

Under 2021 startade ett nytt LIFE-projekt upp, ”Ecostreams for LIFE,” vilket bidragit till de ökade verksamhetskostnaderna för restaurering. Länets arbete med och inventeringar inför restaurering av vattendrag har sommaren 2021 varit betydligt mer omfattande än tidigare då Länsstyrelsen nu driver ett flertal vattenvårdsprojekt. Detta speglar sig också i ett ökat antal årsarbetskrafter för verksamhetsområdet.

Resultatindikatorer

Länsstyrelserna har omfattande uppgifter och uppdrag inom verksamhetsområdet. Indikatorerna i tabellen nedan är framtagna för att i årsredovisningen följa upp relevanta nationella mål inom naturvård och miljöskydd. Indikatorerna i tabellen har tydliga kopplingar till länsstyrelsernas uppdrag och bidrar till att ge information av väsentlig betydelse till regeringen.

Resultat-indikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Mål-värde	År 2021	År 2020	År 2019
Antal miljöfarliga verksamheter där ursprungstillståndet är från Miljöskyddslagen, dvs tillståndet är äldre än 20 år	Senast 2015 ska alla miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt Miljöskyddslagen vara omprövade enligt Miljöbalken	Miljöprövning	NikITA ¹⁾	0	20	61 ⁵⁾	55 ⁵⁾
Areal strikt skyddad natur (ha nationalparker (NP), naturreservat (NR), naturvårdsavtal (NVA), biotopskyddsområden (BSO)) totalt i länet ⁶⁾	Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö, Ett rikt växt- och djurliv	Verka för att miljömålen nås (6 § länsstyrelseinstruktionen)	NVR (Naturvårdsregistret) ²⁾	- ⁴⁾	594 097 ha	592 684 ha	584 596 ha
Tillkommande areal skyddad natur för året:	Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö, Ett rikt växt- och djurliv	Verka för att miljömålen nås (6 § länsstyrelseinstruktionen)	NVR (Naturvårdsregistret) ²⁾	- ⁴⁾	1 413 ha ³⁾	8 088 ha	5 994 ha
- varav hav	Hav i balans och levande kust och skärgård, Ett rikt växt- och djurliv	Verka för att miljömålen nås (6 § länsstyrelseinstruktionen)	NVR (Naturvårdsregistret) ²⁾	-	-	-	-
- varav skog	Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv	Verka för att miljömålen nås (6 § länsstyrelseinstruktionen)	NVR (Naturvårdsregistret) ²⁾	- ⁴⁾	1 073 ha	5 238 ha	2 653 ha
- varav sjö och vattendrag	Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt växt- och djurliv	Verka för att miljömålen nås (6 § länsstyrelseinstruktionen)	NVR (Naturvårdsregistret) ²⁾	- ⁴⁾	73 ha	73 ha	283 ha
- varav våtmark/myr	Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv	Verka för att miljömålen nås (6 § länsstyrelseinstruktionen)	NVR (Naturvårdsregistret) ²⁾	- ⁴⁾	180 ha	1 045 ha	1 899 ha

1) Ärendesystem, Länsstyrelsen

2) Utdrag från Naturvårdsverkets ärendesystem

3) Ett beslut om 86 ha fattades under 2021 och vann laga kraft 2022-01-13.

4) Målvärde för skyddad natur saknas. De nationella etappmålen för områdesskydd löpte till 2020. I avvaktan på nya etappmål anges inte något målvärde.

5) Utfallet 2019 och 2020 beräknat på tillstånd äldre än 10 år

6) Länsstyrelsens diariernr 629-2022

Kommentar tabell

Tillstånd äldre än 20 år - Vad gäller gamla tillstånd enligt miljöskyddslagen är det främst inom verksamheter med avfallshantering (avfallsupplag, grov- och slamtippar med mera) samt några skjutbanor som har kvar de gamla tillstånden. För flera av avfallsanläggningarna pågår sluttäckning för deponi varvid de gamla tillstånden kommer att upphöra.

Areal skyddad natur och naturreservat - Avseende arealen skyddad natur och naturreservat så ger arealerna inom beslutade naturreservat en ganska dålig bild av takten i reservatsbildningen. Detta då förhandlingar med markägare och utbetalning av intrångsersättning eller av köpeskilling normalt sker flera år innan ett naturreservat formellt bildas. Istället visar det hur mycket som satsas på att just besluta om naturreservat på gamla ärenden, samt hur stora de gamla objekten som står på kö är. År 2019 fattade Länsstyrelsen till exempel beslut om naturreservat för några objekt, som ingått i stora centrala bytesaffärer kring 2010 och 2016, på statlig och storbolagsmark, Detta medför att arealerna blev så stora just 2019 och 2020.

Sedan 2012 har Länsstyrelsen inte något mål om hur stora arealer som ingår i de beslutade naturreservaten. I stället finns ett mål som utgår från hur stora arealer som staten betalar ut ekonomisk ersättning till markägarna för (intrångsersättning eller köp) i syfte att de ska bli naturreservat (eller annat formellt skydd). Denna statistik beskriver på ett mycket bättre sätt takten i reservatsarbetet. Korrelationen med tillkommande arealer i beslutade naturreservat är i princip obefintlig.

En annan stor skillnad mellan de olika räknesätten är att det nationellt satta målet för perioden 2012-2020 endast omfattar skog nedanför gränsen för fjällnära skog, eftersom det är denna skog som avses i miljömålet *Levande Skogar*. Skog och andra naturtyper som skyddas ovanför gränsen för fjällnära skog omfattas av miljömålet *Storslagna fjäll*, men där finns inga arealmål.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med miljömålen

Regional utveckling och samverkan i miljömålssystemet, RUS, är samverkansorgan för det regionala miljömålsarbetet. Utifrån visionen, att miljömålen är uppnådda genom samverkan och effektiva insatser som förverkligar Agenda 2030, bidrar RUS till en tydligare uppföljning av miljömålen och till att åtgärdsarbetet intensifieras och följs upp. Vidare förstärker och tydliggör RUS länkarna mellan nationell, regional och lokal nivå i miljömålsarbetet.

Exempel på väsentliga insatser under året är:

- Samordning och utveckling av miljömålsuppföljningen och insatser inom miljöinformationsförsörjning.
- Projekt inom olika sakområden, särskilt strategisk samhällsplanering, målkonflikter synergier skog, cirkulär ekonomi, länstransportplanering och hållbar konsumtion.
- Vägledning åtgärdsprogram, miljömålsintegrering och genomförande av förändringsledningskurser för olika verksamheter. Fortsatt implementering av uppföljningsverktyget Åtgärdswebb för miljömålen.
- Samordning av arbetet i Miljömålsrådet och med Agenda 2030.
- Kommunnätverk med vägledning och workshop om näringslivets miljömålsarbete.
- Medarrangör av digitala miljömålsdagar och två regionala miljömålskonferenser.

Flera av insatserna sker i samverkan med länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning (LEKS) och olika chefsnätverk. Bedömningen är att resultatet är gott och i allt väsentligt uppnår uppsatta mål för 2019-2021.

Länsstyrelsen i Jämtlands läns arbete med miljömålen beskrivs längre ned.

Prestationer och effekter

Fjälldelegationen

Fjälldelegationen är ett organ för samverkan i frågor som särskilt rör fjällområdet och en hållbar utveckling i landets fjällområden.

Ordförandeskapet är roterande mellan fjällänen och Jämtland lämnade över ordförandeskapet till Dalarna vid årsskiftet 2020/2021. Under året har två digitala möten med fjälldelegationen genomförts, plus ett antal chefsmöten, och delegationens fokus har legat på att genomföra den konferens som skulle ha genomförts fysiskt i Luleå 2020, men som flyttades till våren 2021 med anledning av pandemin. Konferensen *Hållbar utveckling i fjällen* genomfördes digitalt den 4 - 5 maj. Från Jämtlands län var ett 40-tal personer inbjudna, tjänstemän och politiker i de fem fjällkommunerna, företrädare för regionen som tjänstemän och politiker samt länets riksdagspolitiker.

Konferensens syfte var att diskutera utvecklingen av miljötillståndet i fjällen och vad som bör göras för att nå miljömålen, utifrån den fördjupade utvärderingen av miljömålet storslagen fjällmiljö. Landshövdingarna i fjällänen ansvarade för fyra programblock och landshövdingen i Jämtlands län ansvarade för blocket ”Leder och terrängkörning i fjällen”. Övriga block som behandlades var ”Miljötillståndet i fjällen”, ”Konsekvenser för näringar i fjällen, inte minst rennäringen”, samt ”Fysisk planering för fjällens utmaningar och möjligheter”.

Konferensens målsättningar definierades som kommunikationsmål, det vill säga målgruppens kunskap, attityder och handlingar. Kunskap om miljötillståndet och hur olika aktörer kan bidra var viktiga kunskapsmål och attitydmålen handlade om att skapa vilja, engagemang och intresse att göra skillnad. Mål för själva konferensen var att alla skulle vara aktiva och bidra, och att man efter konferensen skulle ta med sig ny kunskap och inspiration hem för att inom sina ansvarsområden och sin roll vidta åtgärder. Huruvida de mjuka mål som definierades uppnåtts är svårt att säga, men engagemanget och intresset var stort under konferensen och många uppgav att de fått ny kunskap och inspiration.

En konkret effekt i Jämtlands län är att Åre kommun, tillsammans med Bergs och Härjedalens kommuner, med inspiration från konferensen, initierat ett samarbete mellan olika aktörer och Länsstyrelsen. Syftet är att skapa forum för dialog kring olika fråge- och problemställningar som handlar om hållbart nyttjande av fjällen, vad gäller ledutveckling, planfrågor, turism med mera.

Arbetet inom fjälldelegationen handlar om flera olika mål inom Agenda 2030, men främst mål 11, Hållbara städer och samhällen, mål 13 Bekämpa klimatförändringen samt mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

Regleringsbrevsuppdrag 1A4 Handlingsplan för grön infrastruktur

Under året har arbetet med grön infrastruktur varit fokuserat på intern förankring och färdigställande av den regionala handlingsplanen. Arbetet med grön infrastruktur har inarbetats i Länsstyrelsens yttrande till Skogsutredningen och Artskyddsutredningen samt fortsätter att implementeras i kommunernas samhällsplanering. Länsstyrelsen har hållit möten med bland annat SCA, Skogsstyrelsen, länets golfklubbar och kommuner. Ett projekt med syfte att skapa grön infrastruktur för gräsmarker har genomförts i samarbete med Östersunds kommun. Ett planeringsunderlag i form av ett länstäckande dikesskikt har kvalitetssäkrats i fält och kommer publiceras externt. Interna workshops med fokus på skogslandskapets gröna infrastruktur har hållits och detta arbete behöver fortgå under 2022.

Arbetet har under året medfört att fler enheter och funktioner på Länsstyrelsen har involverats i arbetet med grön infrastruktur och börjar planera åtgärder i sina verksamhetsplaner för 2022. En annan effekt är att fler kommuner tar hänsyn till grön infrastruktur och ekosystemtjänster i sitt planarbete. Några av länets golfklubbar har påbörjat ett arbete med att inventera och utveckla biologisk mångfald på sina anläggningar. Östersunds kommun har utvecklat skötseln på tolv av sina gräsmarksytor för att öka den biologiska mångfalden, gynna pollinatörer och skapa en grön infrastruktur för gräsmarksarter.

Arbetet med att implementera grön infrastruktur som ett arbetssätt både internt på Länsstyrelsen och i samverkan med landskapets aktörer syftar till att uppnå Agenda 2030 och där mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald samt mål 11 Hållbara städer och samhällen.

Regleringsbrevsuppdrag 1A6 Förorenade områden⁴⁹

Tillsyns- och tillsynsvägledningsarbete

Länsstyrelsen har på grund av pandemin, stabsarbete och personalförändringar varit tvungen att göra prioriteringar i tillsynsarbetet. Tillsynen har fokuserat på områden med mycket hög risk för människors hälsa och för miljön⁵⁰. Även ärenden, pågående verksamheter, aktuella åtgärdsprojekt⁵¹ och objekt med påverkan på vatten och vattenförekomster har prioriterats. Detta ligger i linje med tillsynsmålen, som utgår från bedömda risker och åtgärdsbehov, samt myndighetens uppdrag.

Kommunerna har den övervägande delen av tillsynen över prioriterade förorenade områden. En av länets strategier för att åstadkomma privatfinansierade åtgärder är därför att genom tillsynsvägledning stödja kommunernas tillsynsarbete.

Tillsynsprojektet om strategipaketet har avslutats men vägledningsarbetet fortsätter. Ytterligare två kommuner har lämnat önskemål om nämndinformation och ännu en kommun har påbörjat framtagande av handlingsplan/strategi⁵².

Länsstyrelsen har samordnat digitala seminarier med flera kompetenser och aktörer för att ge bättre vägledning och möjlighet till ett bredare deltagande. Detta har kompletterats med samverkansmöten med kommunerna för att närmare diskutera tillsynsarbete och underlätta erfarenhetsutbyte.

Bidragsarbete

Länets huvudsakliga inriktning är att ha minst ett pågående bidragsfinansierat utredningsprojekt varje år. Kommunerna bör helst vara huvudman men i vissa fall är Länsstyrelsen huvudman. Det gäller särskilt enklare undersökningar som samordnas för flera objekt. Länsstyrelsen har haft enskilda möten och kontakter med kommunerna för att diskutera huvudmannaskap, utredningar och åtgärdsprojekt.

Under året har bidragsarbetet till stor del omfattat möten och yttranden angående förslag till ny bidragsförordning⁵³. Länsstyrelsen har bland annat deltagit i den nationella bidragssamordningsgruppen. Kommunerna har informerats löpande om troliga förändringar inför bidragsansökan.

För att minska beloppet oförbrukade bidrag från anslaget 1:4 har bidrag som ska användas för uppföljande kontroll år 2024 skickats tillbaka till Naturvårdsverket⁵⁴. Möten har hållits med projektens huvudmän och de har uppmanats att skicka in rekvisitioner för utfört arbete.

När det gäller åtgärdsprojektet ”Järpen” lämnas rekvisition av huvudmannen SGU i samband med kvartalsrapport⁵⁵. Länsstyrelsen bedömer att detta arbetssätt kan vara lämpligt för flera åtgärdsprojekt.

Exempel på insatser inom tillsyn, tillsynsvägledning och bidragsarbete

Tillsynsarbete har utförts vid oljeutsläpp⁵⁶, ombyggnationer⁵⁷ och avslutningsåtgärder vid pågående verksamheter. Ansvarsutredning har påbörjats vid en industribyggnad med olika tillsynsmyndigheter.

Vid ett tillsynsbesök noterades att förorenade anläggningsdelar plötsligt rivits och att blandade massor har anlagts inom området. Två bolag har förelagts angående avfalls- och masshantering⁵⁸. Parallellt med detta

⁴⁹ Länsstyrelsens diari nr 9425-2021

⁵⁰ Länsstyrelsens diari nr 1882-2020, 8266-2021, 6161-2021

⁵¹ Länsstyrelsens diari nr 5635-2021

⁵² Länsstyrelsens diari nr 3498-2019

⁵³ Länsstyrelsens diari nr 7641-2021

⁵⁴ Länsstyrelsens diari nr 8724-2018

⁵⁵ Länsstyrelsens diari nr 5408-2019

⁵⁶ Länsstyrelsens diari nr 2835-2021

⁵⁷ Länsstyrelsens diari nr 2289-2021, 8266-2021, 384-2019

⁵⁸ Länsstyrelsens diari nr 5877-2021, 6161-2021

pågår revidering av ansvarsutredningen och dialog med kommunen kring tillsynsansvar. Det finns flera småverksamheter och även intresse för nyetableringar.

Tre samverkansträffar och ett tillsynsvägledningsseminarium har anordnats. Ett pass om provtagningsstrategier och klassning av massor in situ finns inspelat inom norrlänens samordnade tillsynsvägledning.

Fyra åtgärdsprojekt⁵⁹ har pågått 2021. Slutredovisning av ett projekt inför bostadsbyggande har visat att åtgärderna blivit billigare än förväntat⁶⁰. Det har medfört frågor kring värdeökning enligt bidragsbeslut samt återbetalningskrav. Vid ett annat projekt har mark och sediment åtgärdats i samverkan mellan olika tillsynsmyndigheter och kontrollen har samordnats i ett kontrollprogram⁶¹.

Fyra bidragsfinansierade utredningar har varit aktuella⁶². Vid en kemtvätt har riskklassen ändrats till 1 samt visat behov av huvudstudie 2022⁶³.

Som effekt av att kommunerna ökat sitt tillsynsarbete har detta medfört att fler överklagningsärenden kommit in till Länsstyrelsen angående förorenade områden. Samverkansträffarna har medfört möjlighet till erfarenhetsutbyte och förbättringar.

PFAS

Per- och polyfluorerade alkylsubstanser (PFAS) har varit aktuellt i planärenden, ledningsarbeten inom 12:6 - samråd, yttranden, tillsyn, tillsynsvägledning, information och projekt. Yttranden har lämnats angående bland annat planärenden, tillståndsprövningar⁶⁴ och Försvarsmaktens provtagningar vid före detta flottiljomsområde⁶⁵. Enskilda möten har hållits angående planerade exploaterings- och grävningsarbeten inom potentiellt PFAS-förorenade områden. Länsstyrelsen har ställt krav på provtagningar⁶⁶.

Samordningen mellan miljöövervakning, tillsynsarbete och verksamhetsutövers egenkontroll har fortsatt med bland annat provtagning av PFAS i grundvatten vid avfallsanläggningar. Länsstyrelsen, Östersunds kommun och Livsmedelsverket har samordnat arbetet med att ta fram lokala kostrekommendationer för fisk samt information till media. Det stora intresset för PFAS har även medfört andra informationsinsatser.

Ytterligare en samordnad tillsynsvägledningsträff om PFAS har anordnats av Länsstyrelsen. Denna med fokus på PFAS-resultat från länet, kostrekommendationer, riskkommunikation, tillsynsarbete och åtgärdsbehov. Övrig tillsynsvägledning har bland annat omfattat provtagning av PFAS i betong samt pluggning av förorenad brunn. Länsstyrelsen har deltagit i projektgruppen för ”PFAS vid deponier” inom Miljösamverkan Sverige⁶⁷. Ett handläggarstöd tas fram för tillsynsarbete inom miljöskydd och förorenade områden.

Problem med PFAS och andra föroreningar har blivit tydliga i samband med planärenden samt vid tillsyn respektive samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Det har medfört mer intern samverkan, möten med externa parter och planer på samordnad vägledning.

Arbete med föroreningar och förorenade områden bidrar till att uppnå många av målen i Agenda 2030-målen; 1 Ingen fattigdom, 2 Ingen hunger, 3 Hälsa och välbefinnande, 6 Rent vatten och sanitet, 7 Hållbar energi för alla, 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, 11 Hållbara städer och samhällen, 12

⁵⁹ Länsstyrelsens diariernr 3652-2018, 5408-2019, 8724-2018, 4935-2018

⁶⁰ Länsstyrelsens diariernr 8724-2018

⁶¹ Länsstyrelsens diariernr 5481-2021

⁶² Länsstyrelsens diariernr 9416-2020, 4313-2020, 3077-2021, 3076-2021

⁶³ Länsstyrelsens diariernr 3076-2021

⁶⁴ Länsstyrelsens diariernr 6218-2021

⁶⁵ Länsstyrelsens diariernr 9023-2021

⁶⁶ Länsstyrelsens diariernr 6349-2020

⁶⁷ PFAS vid deponier, Miljösamverkan Sverige (miljosamverkansverige.se)

Hållbar konsumtion och produktion, 13 Bekämpa klimatförändringen, 14 Hav och marina resurser och 15 Ekosystem och biologisk mångfald. Arbetet har även koppling till uppgifterna i länsstyrelseinstruktionens 2 kap. punkt 2 att beakta barnperspektivet samt punkt 9 att verka för att behovet av bostäder tillgodoses.

Regleringsbrevsuppdrag 1A7 Cirkulär ekonomi

Länsstyrelsen arbetar med många olika miljöfrågor, både internt och externt, och där ingår i många fall beaktande av cirkulär ekonomi. Några exempel är bland annat regionala energi- och klimatstrategin 2020 - 2030⁶⁸ och dess åtgärder. Länsstyrelsen arbetar också med Miljö- och klimatrådet i Jämtlands län där temat cirkulär ekonomi behandlats vid ett antal kunskapshöjande seminarier och workshops under åren 2020 och 2021. Länsstyrelsen arbetar också med miljötillsyn, samråd och yttranden vid miljöprövning där bland annat resurshushållning, masshantering, bränslefrågor, vattenförbrukning, kemikalieutfasning, avfallshantering/-återvinning och energieffektivitet tas upp i arbetet.

Länsstyrelsen har också deltagit i att ta fram Interreg-programmet för 2021 - 2027 där ett prioriterat mål handlar om cirkulär ekonomi. Vidare har Länsstyrelsen aktivt försökt påverka arbetet med ny jordbrukspolitik CAP⁶⁹, och strategisk plan för 2023 - 2027 för att cirkulär ekonomi ska vara en del av jordbrukspolitikens styrmedel.

I Länsstyrelsens interna miljöledningsarbete har också cirkulär ekonomi beaktats, bland annat finns information om cirkulär ekonomi på vårt intranät. Vi ska också se över våra upphandlingar och utveckla våra kravställningar med krav kring cirkulär ekonomi. Vi uppfattar dock att gällande regelverk kring exempelvis inköp och avyttring av begagnad utrustning försvårar arbetet.

Vår bedömning är att arbetet har och på sikt kommer att leda till ökad kunskap hos vår myndighet, i länets kommuner, näringsliv och intresseorganisationer bland annat då frågor kring cirkulär ekonomi i högre grad ingår i kommande EU-program Interreg Sverige-Norge och i Landsbygdsprogrammet.

Regleringsbrevsuppdrag 1A8 Bevarandeplaner Natura 2000-områden

Revision av bevarandeplaner för Natura 2000

Under 2021 har Länsstyrelsen påbörjat revision av bevarandeplaner för Natura 2000 som berörs av vattenkraft. Bevarandeplanen för Aloppe – Henvålens Natura 2000-område⁷⁰ har reviderats. Bevarandemålen kommer att påverka utformningen av miljö kvalitetsnormerna för reglerade vatten och därmed arbetet med den nationella planen för omprövning av vattenkraftens miljö villkor och behöver därför förtydligas. Genom revideringen har bevarandeplanen och bevarandemålen förtydligats i enlighet med Havs- och vattenmyndighetens vägledning för ändamålet.

Inom Natura 2000-områden och naturreservat som främst syftar till att bevara limniska värden har undersökningar i form av vattenkemiprovtagning, bottenfaunaprovtagning, dykinventeringar, elfisken och flödesmätningar skett samt inventering av flodpärlmussla (se också avsnittet Åtgärdsprogram för hotade arter – ÅGP). Uppföljningen sker som ett led i arbetet för att bibehålla eller uppnå god ekologisk status och gynnsam bevarandestatus för ingående habitat och arter.

Genom arbetet har bevarandeplanerna förtydligats vilket bland annat kommer att underlätta avvägningen mot bevarandemålen vid kommande omprövning av vattenkraftens miljö villkor. En övergripande effekt är att det medverkar till att skydda livsmiljöer och arter och därigenom bidrar till att uppnå mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald i Agenda 2030.

⁶⁸ Länsstyrelsens diariernr 6990-2018

⁶⁹ CAP, Common agricultural policy

⁷⁰ Länsstyrelsens diariernr 519-2022

Regleringsbrevsuppdrag 1A9 Nationella planen för moderna miljövillkor

Under 2021 har arbetet med genomförande av den nationella prövningsplanen för moderna miljövillkor (NAP) fortsatt. Samverkansprocessen för de båda prövningsgrupperna Ljungan och Gimån har startats upp⁷¹, där Länsstyrelsen bland annat har sammanställt utkast till nulägesbeskrivning för de två vattendragen. Den kommer att utgöra underlag för den fortsatta samverkansprocessen. Länsstyrelsen har genomfört digitala möten med både verksamhetsutövare och övriga aktörer. Samverkan har även skett med övriga berörda norrlandslän samt den nationella NAP-gruppen. Under året har NAP-arbetet fortgått även internt för att garantera att alla berörda sakområden involveras i arbetet med NAP.

Länsstyrelsen har även under hösten deltagit vid samebyarnas ordförandemöte och informerat om kommande omprövningsarbete enligt den nationella prövningsplanen för vattenkraft (NAP) och om den samverkansprocess som föregår de kommande domstolsprövningarna och hur samebyarna kan komma att beröras.

Ett fortsatt arbete med anledning av NAP-anmälningarna har pågått för de enstaka anläggningar som inte har anmälts till NAP.

Under året har pilotprojekt Ljungan avslutats och redovisats. I projektet har kraftbranschen tillsammans med länsstyrelserna i Västernorrland och Jämtlands län arbetat med att ta fram förslag till nya moderna miljövillkor för vattenkraften i Ljungans vattensystem i enlighet med den nationella planen för vattenkraft.

Samverkansprocessen inför omprövningarna för moderna miljövillkor förväntas underlätta genomförandet av de kommande domstolsprövningarna så att den beslutade tidsplanen ska kunna hållas. Detta både genom att ta fram underlag och genom att belysa andra berörda sakområden så långt som möjligt innan prövningen. Genom samverkansprocessen får även andra parter insikt i kommande omprövningsarbete samtidigt som det görs tydligt vilka sakfrågor som behöver utredas vidare innan omprövningen inleds.

Det utkast till nulägesbeskrivning som Länsstyrelsen har sammanställt för prövningsgrupperna Ljungan och Gimån bidrar till att ge en bild av de förutsättningar och krav som finns för avrinningsområdet ur ett miljö- och vattenkraftsperspektiv. Det bidrar även till att visa på vilka underlag som saknas och vilka brister i övrigt som finns för avrinningsområdet inom ramen för NAP-arbetet.

Arbetet bidrar till att uppnå mål 7 Hållbar energi för alla, mål 8 Hållbar industri, innovationer och tillväxt, mål 10 Hållbara städer och samhällen, mål 12 Hållbar konsumtion och produktion, mål 13 Bekämpa klimatförändringar och mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald i Agenda 2030.

Regleringsbrevsuppdrag 1B3 Invasiva främmande arter

Under året har inventeringar av invasiva främmande arter genomförts som fortsättning på det arbete som utfördes 2020⁷². Inventering av de vanligare invasiva växterna har genomförts inom projektet ”Naturnära jobb”, i och nära naturreservat. Rapporter om EU-listade arter har verifierats och dokumenterats och invasiva vattenväxter har eftersökts i stora delar av länet. En konsult har anlitats för att kartlägga kända platser med signalkräftor i Storsjön. Vi har också drivit ett projekt där bisam har inventerats inom Ångermanälvens avrinningsområde genom att leta hyddor från helikopter. Projekt har utförts i samarbete med länsstyrelserna i Västerbottens och i Västernorrlands län samt med Svenska Jägareförbundet.

Bekämpning av invasiva arter bland annat inom Odensalakärrets naturreservat och på fjällägenheten Raukasjö har påbörjats. Uppföljande åtgärder kommer krävas under flera år innan bestånden är åtgärdade. Vi har också fortsatt vara delaktiga i fiske av kanadaröding i Ånnsjön samt bäckröding i samarbete med SLU. Vattenenheten har elfiskat på ett 70-tal lokaler under sommaren och cirka en tredjedel av lokalerna påvisade

⁷¹ Länsstyrelsens diari nr 2776-2021

⁷² Länsstyrelsens diari nr 6004-2020

bäckroding. Inom EU-projektet "Ecostreams for LIFE" har elprovfiske bland annat efter den invasiva arten bäckroding utförts kring Åreälven.

Länsstyrelsen har efter årets inventeringar skickat över 300 aktuella rapporter om invasiva främmande arter till Artportalen. Detta ger en mer aktuell bild av arternas spridning i länet.

För att mäta effekten av de informationsinsatser som gjorts under året har en uppföljning av registreringar i artportalen gjorts. Dessa siffror inkluderar inte Länsstyrelsens egna inrapporteringar. Uppföljningen visar en fortsatt ökning av allmänhetens rapportering av invasiva arter. Vi ser att rapporteringen av EU-listade arter har minskat något från förra året men det är ändå en dubbling jämfört med genomsnittet från 2016 - 2019. Rapporter om blomsterlupin ökar fortfarande, en dubbling mot 2020. Två ideella rapportörer i Strömsunds kommun står för en stor del av rapporterna. Inom släktet jättesliden (parkslide, jätteslide) har ytterligare rapporter inkommit under året. I länet finns nu kännedom om jätteslidearter i sex av länets åtta kommuner och 2019 fanns inga rapporter. Länsstyrelserna i Jämtlands och Västernorrlands län har tillsammans arrangerat ett parkslide- webinarium riktat till de privatpersoner och kommuner som berörs. Syftet var att öka kunskapen om hur jätteslideväxterna bör, och inte bör, bekämpas.

Inventeringen av signalkräfta i Storsjön visar att det finns föryngring men reproduktionen bedöms vara mycket sparsam troligen på grund av alltför kallt vatten. I länet råder förbud att fiska och hantera signalkräftor. Stora kräftor tyder på att det inte alls, eller i liten omfattning, bedrivs fiske på kräftorna i Storsjön. Ett hårt reduceringsfiske på de glesa bestånden under några år skulle med stor sannolikhet kunna eliminera beståndet.

En del nya platser med EU-listade växtarter har hittats vid inventering, dock inga fynd av smal vattenpest (*Elodea nuttallii*) som är en av våra "dörrknackar-arter". Spridningen av vattenpest, växten (*Elodea canadensis*) har däremot visat sig vara betydligt mer omfattande än vad vi tidigare känt till och den går på vissa platser högt upp i vattensystemen. Växten finns även i skyddade områden och på platser med hotade arter. Inventeringarna i och nära naturreservat har visat att det inte föreligger något omfattande problem med invasiva arter inom Länsstyrelsens skyddade områden. Det finns inga tecken på etablerad förekomst av bisam inom länets norra del, trots att djur skjutits i till exempel i Strömsund. Detta kan tolkas som att arten troligen inte har lyckats etablerat sig utan bara passerat.

Åtgärderna bidrar till att uppnå mål 13 Bekämpa klimatförändringar och mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald i Agenda 2030.

Regleringsbrevsuppdrag 1B4 Samordning och ledning av naturvård, artbevarande med mera.

Länsstyrelsen samordnar till viss del arbetet i länet genom de olika program och stödsystem som myndigheten administrerar. En särskilt utåtriktad samordning sker genom friluftslivsuppdraget där Länsstyrelsen under året fortsatt har haft flera aktiva nätverk igång med kommunerna för att dels samordna friluftslivets år, dels för att samordna sophantering vid välbesökta utflyktsmål samt vilken friluftskommunikation vi gemensamt ska sprida inför sommarens besöksäsong. Länsstyrelsen i Jämtlands län var också delaktig i att anordna avslutningskonferensen för friluftslivets år. Även inom ramen för åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) arbetar Länsstyrelsen i stort utsträckning genom att samordna åtgärder med olika aktörer. Länsstyrelsen samarbetar också med kraftbolag för åtgärder för hotade arter bland annat vid ledningsgator. "Naturnära jobb" är ett annat bra initiativ för att få igång samarbete mellan myndigheter och lokala föreningar. Särskilt kan det stora projektet i Ragunda kommun nämnas som handlar om att iordningställa besöksplatser vid geologiska sevärdheter. LONA – den lokala naturvårdssatsningen – ger möjlighet att stötta olika lokala initiativ och under 2021 var intresset för att starta olika projekt rekordstort med ett 20-tal ansökningar. Länsstyrelsens kunskap efterfrågas av olika aktörer och vi finns med och förmedlar kunskap i olika sammanhang inte minst i media.

Åtgärdsprogram för hotade arter – ÅGP

Samordning och ledning är en viktig del i genomförandet av åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP). I Jämtlands län berörs av 37 terrestra åtgärdsprogram och tre akvatiska. Under 2021 har någon form av åtgärder genomförts i 24 terrestra åtgärdsprogram. Samverkan har varit särskilt viktigt kopplat till minst 15 av dem. Samverkan sker både internt med olika verksamhetsområden, mellan enheter och externt med olika aktörer i landskapet.

Inventeringar och förebyggande arbete görs för att långsiktigt kunna skydda hotade arter i eller i anslutning till akvatiska miljöer. Inventering av flodpärlmussla har genomförts inom projektet ”Grip on LIFE⁷³” inom Gimåns och Näktens Natura 2000-områden, samt enligt ordinarie nationella och regionala miljöövervakningsprogram. Inom ÅGP Jämtlandsmaskros har utmärkning med snitslar längs vattendragen Lången och Hårkan utförts inför vattendragsrestaurering.

Nedan ges några exempel på resultat av samverkan initierad av ÅGP-verksamheten 2021;

- Bergs kommun har anpassat en detaljplan till förekomsten av violett guldvinge och dess värdväxt.
- Samverkan med skogsbolag och privat markägare för skydd och anpassad skötsel för trolldruvemätare har initierats på flera platser i länet under året.
- Avtal har upprättats för anpassad avverkning för smällvedel i Stugun.
- Rutiner vid utbyte av äldre ledkryss ses över efter fynd av hotade kulturvedslavar vid inventering i Södra Årefjällen i vintras.
- Dialogen med berörda skogsbolag har intensifierats rörande hänsyn och skydd av hotade lövvedsarter i skogar både norrut och österut i länet. Till exempel anordnade SCA skog en gemensam utbildning om lövberoende arter där personal från både Länsstyrelsen i Västernorrland och i Jämtland deltog. Flera skyddsvärda områden har hittats vid sommarens inventeringar vilket samverkas med områdesskyddsverksamheten och anpassad skötsel har planerats gemensamt med SCA i lövrik skog intill naturreservat.
- Förutom samverkan med reservatsförvaltning, markägare och brukare på flera gräsmarker i länet har två nya skötselavtal har upprättats där flera åtgärdsprogramarter ingår, bland annat brunkulla och violett guldvinge.
- Det regionala energibolaget Jämtkraft har anpassat skötseln i kraftledningsgator med violett guldvinge.
- Fjällrävar i Stekenjokk-området har åter drabbats av skabb och samverkan för att komma tillrätta med problemet sker mellan verksamheter i de båda berörda länen Västerbotten och Jämtland, men även med Norska institutet för naturforskning (NINA), Sveriges veterinärmedicinska anstalt (SVA), Naturhistoriska museet och Stockholms universitet. Ett samverkansmöte genomfördes i december.

ÅGP är ett av verktygen för att nå flera av miljökvalitetsmålen men främst målet ett rikt växt- och djurliv, att förbättra statusen för hotade arter i Sverige. Verksamheten bidrar främst till uppfyllelsen av mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald inom Agenda 2030.

⁷³ Länsstyrelsens diariernr 9484-2021

Den lokala naturvårdssatsningen - LONA

Den lokala naturvårdssatsningen (LONA) är ett bidrag som ska stimulera kommuners och ideella föreningars långsiktiga naturvårdssengagemang. Inom LONA finns tre bidragsområden – ordinarie LONA, LONA våtmark och år 2020–2022 även pollineringsprojekt inom LONA. Under året har det anordnats regelbundna möten och seminarium på initiativ av naturvårdsverket eller externa arrangörer såsom SGU, SLU och Kunskapscentrum som nu ställt upp som rådgivare för blivande LONA-projekt. Inom länet har Länsstyrelsen bjudit in kommuner till träffar och under hösten 2021 har Länsstyrelsen även anordnat en informationsträff för kommunerna angående LONA-bidraget. Nytt för i år är att Länsstyrelsen även arrangerat ett seminarium med LONA och fiskevårdsbidraget, riktat till allmänheten.

Att LONA-bidraget, LONA-våtmark och LONA-pollinering finns att söka har under 2021 annonserats på Länsstyrelsens hemsida, Länsstyrelsens Facebook-sida samt i kommunikation med kommunerna.

Det arbete med att förtydliga informationen på Länsstyrelsens hemsida som påbörjades under 2020 har fortsatt under 2021.

Under 2021 har Länsstyrelsen betalat ut drygt 3 mnkr av LONA-bidraget till länets kommuner för projekt inom ordinarie-LONA, våtmarks-LONA och pollinerings-LONA. Under 2021 genomfördes en extra ansökningsomgång inom LONA avseende alla formerna.

Bidragstyp	Samtliga projekt som fått utbetalning 2021	Utbetalt belopp (tkr)	Varav nya projekt som fått utbetalning 2021	Varav projekt som mottog slutligt bidrag under 2021
Ordinarie	16	1 154 tkr	10	1
Pollinering	3	2 104 tkr	1	1
Våtmark	3	102 tkr	3	

Samordning och information har bidragit till ett ökat intresse hos kommuner att ansöka om LONA-medel. Tidigare trend med stort fokus på friluftsliv och tillgänglighet är i år bruten och det råder nästan en jämvikt mellan projektens avseende syften mot ökad tillgänglighet, kunskapsspridning och naturvårdsåtgärdsarbete. I topp år 2021 ligger åtgärder av betydelse för miljö kvalitetsmålen myllrande våtmarker och storslagen fjällmiljö. Länsstyrelsens arbete bidrar till att främst mål 13 Bekämpa klimatförändringen och 15 Ekosystem och biologisk i Agenda 2030 kan nås.

Regleringsbrevsuppdrag 1D4 En hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur

Verksamhetens huvudsakliga processer omfattar samverkan, samordning och kunskapsfrämjande för utveckling och tillämpning av förvaltningsverktyget. Syftet är att öka förståelsen och intresset för användning av verktyget, vilket kan hjälpa Länsstyrelsen att skapa en bild av rennäringens faktiska förluster av renar till rovdjur och identifiera åtgärder för att minska dessa där de är höga. Under 2021 har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att utbilda nya handläggare inom hanteringen av verktyget samt arbetat med utvärdering av verktyget. Utvärderingen syftar till att identifiera förbättringsområden för att öka intresset för användning av förvaltningsverktyget bland länets samebyar. Samråd och samverkan sker med övriga länsstyrelser i renskötselområdet, Sametinget och Naturvårdsverket.

Arbetet med förvaltningsverktyget för rovdjur inom renskötselområdet ska underlätta för samebyar i länet att bedriva sin verksamhet. Det bidrar till att uppfylla mål 12 i Agenda 2030, hållbar konsumtion och produktion. Tillämpning av förvaltningsverktyget bidrar även till genomförande av mål 15 i Agenda 2030, Ekosystem och biologisk mångfald. Länsstyrelsen har idag endast tillgång till skadenivåer för två samebyar i Jämtlands län. Respektive sameby redovisar, för den senast tillgängliga säsongen, förluster på 14 respektive 30 procent. Uppgifter från förvaltningsverktyget har använts vid två bifall av ansökningar om förebyggande skyddsjakt efter järv. I samband med dessa ansökningar har samråd skett med samebyarna avseende skadenivåer, samråd har även skett med Sametinget i dessa frågor. Länsstyrelsen har också identifierat förbättringsområden i förvaltningsverktyget.

Övrig rapportering

Tillstånd och dispenser

Länsstyrelsen i Jämtlands län har under året handlagt cirka 200 ärenden rörande tillstånd och dispenser avseende naturskydd, skydd för djur och växtarter, terrängkörning. Länsstyrelsen har hanterat omkring 25 tillsynsärenden under året avseende artskydd, områdesskydd med mera, som resulterat i sju polisanmälningar. Uppföljande tillsyn av givna terrängkörningsdispenser har utförts med några stickprov. Tillsyn av artskydd är främst händelsestyrd men även förebyggande genom information till bland annat kommuner i samband med yttranden i planremisser, som resulterat i artskyddssamråd och dispensprövningar. En workshop har anordnats för länets kommuner om strandskydd vad gäller prövning och tillsyn. Länsstyrelsen har fortsatt samverkat med Skogsstyrelsen i gemensamma frågor som artskydd och bedömningar vid avverkningar intill Natura 2000-områden, genom en fältträff och årliga möten.

Information till och samråd med kommunerna kring artskydd har ökat deras medvetenhet om behovet av hänsyn till fridlysta arters livsmiljöer vid planarbeten och exploatering. Artskyddssamråd bidrar till ett hållbart byggande med avseende på bibehållande av ekologiska funktioner för djur och växter i landskapet. Workshopen om strandskydd syftade till att Länsstyrelsen och kommunerna ska göra likartade bedömningar vid dispensgivning samt motivera kommunerna att planera och genomföra prioriterad tillsyn. Samverkan med Skogsstyrelsen är viktig för att artskyddet ska hanteras efter gällande praxis, och skapa en gemensam bedömning av nödvändig hänsyn vid Natura 2000-områden. Samtliga nämnda åtgärder ger positiva effekter på mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald i Agenda 2030.

Tillsyn

Särskilda tillsynsinsatser under året har gjorts med avseende på terrängkörning i regleringsområden, skyddade områden och i fjällen. Länsstyrelsen har i samband med skötsel av skyddade områden och andra arbeten även utfört tillsyn av tillhörande föreskrifter.

Andra tillsynsåtgärder har varit en smånagarinventering i fjällen. Länsstyrelsen har haft en informationsinsats i kombination med tillsyn i fågelskyddsområdet i Stekenjokk under tiden det råder tillträdesförbud till området. Länsstyrelsen har också uppmärksammat behov av skydd av arter på andra ställen än i skyddade områden.

Tillsynen har bidragit till efterlevnaden av skoterregler och andra föreskrifter i regleringsområdena, i skyddade områden och i fjällen. Tillsynen har också medfört att vi har ett bättre underlag för skötsel och planering av kommande tillsynsåtgärder. Inventeringen har lett till att vi kan följa populationsutvecklingen av de arter vi inventerar och ge underlag till förvaltningen. Åtgärderna i Stekenjokk har medfört större medvetenhet bland allmänheten om fågelskyddet, även om samtidigt det förekommer en hel del mindre överträdelser. Arbetet bidrar till att uppfylla mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald i Agenda 2030.

Rovdjursinventering

Länsstyrelsen har under säsongen inventerat lodjur, varg, järv, fjällräv och kungsörn. Arbetet har till stor del utförts av Länsstyrelsens naturbevakare. Länsstyrelsen har även anställt ett tiotal timresurser för att snabbare hantera tips från allmänheten samt öka effektiviteten i inventeringarna. Därtill har Länsstyrelsen genomfört 1091 fältkontroller, samlat in 762 DNA-prover och registrerat 957 spårslingar.

Resultatet för lodjur visar att 26 lodjursföryngringar dokumenterats inom och i anslutning till länet. Efter omräkning av delade föryngringar med grannlän och Norge så blir slutresultatet 23,5 föryngringar. Gällande järv har Länsstyrelsen dokumenterat 51 järvföryngringar i länet. Gällande varg så har en familjegrupp, ett revirmarkande par och ytterligare 13 individbestämda vargar dokumenterats i länet. 117 kungsörnsrevir besöktes och 59 av dessa hade aktivitet. I fält konstaterades 37 häckande par varav 36 var lyckade häckningar. Arbetet bidrar till att uppfylla mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald i Agenda 2030.

Se mer om vilt och rovdjursförvaltning under redovisningen av Övrig förvaltning och trafikföreskrifter och där under Regleringsbrevsuppdrag 1B4 Regionalt arbete med vilt- och rovdjursförvaltning.

Länsstyrelsens samordning och uppföljning av miljömålsarbetet enligt länsstyrelseinstruktionen 6§

Länsstyrelsen har under året haft som målsättning att öka kvaliteten på miljömålsuppföljningen samt att bättre använda den i verksamhetsplaneringen. Under 2021 har Länsstyrelsen samverkat med kommunerna och med Region Jämtland Härjedalen kring miljömålsuppföljningen. Vidare har Länsstyrelsen använt uppföljningen för att identifiera de viktigaste nya eller förändrade styrmedlen eller åtgärderna som skulle behövas under 2022 för att nå målen. Förslagen, såväl nationella, regionala som lokala, finns redovisade i miljömålsuppföljningen. Uppföljningen redovisades dels i form av en rapport, dels i form av ett webinarium med cirka 100 deltagare från såväl företag, kommer och myndigheter.

Länsstyrelsens utveckling, samordning och genomförande av regionala åtgärdsprogram

Länsstyrelsen har under 2021 haft som målsättning att etablera ett externt miljö- och klimatråd för att på sikt få ökat genomslag för miljömålen. Under 2020 ombildades tidigare Klimatrådet till Miljö- och klimatråd för Jämtlands län, för att kunna samordna och genomföra miljömålsarbetet på ett effektivare sätt. Rådet samlar de regionala och lokala aktörer som är viktigast för genomförande och förankring av miljömålsarbetet. Under 2021 har miljömålsfrågor varit ett stående inslag vid styrgruppen möten och två externa webinarier har genomförts med fokus på målkonflikter och synergier mellan biologisk mångfald och klimat.

Under året har det tidigare miljömålsprogrammet utvärderats. Utvärderingen visade att det finns behov av ett reviderat miljömålsprogram som kan verka som paraplydokument för de olika regionala åtgärdsplaner och strategier som finns för olika miljömål. En revideringsprocess har planerats och förankrats med Region Jämtland Härjedalen och med Miljö- och klimatrådet.

Länsstyrelsen har vidare haft som målsättning att synliggöra insatser av betydelse för måluppfyllelse. Länsstyrelsens bidrar i sitt ordinarie arbete exempelvis inom miljötillsyn, rådgivning till lantbrukare, arbete med förorenade områden, med flera verksamhetsområden i många delar positivt till miljömålen. Utöver detta lyftes ett antal insatser som skulle göra stor effekt på måluppfyllelse för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen fram i en handlingsplan för 2021. Dessa insatser har sedan genomförts och redovisas under respektive uppdrag i årsredovisningen.

Länsstyrelsens stöd till kommunerna och regionen med generationsmålet och miljökvalitetsmålen i det regionala tillväxtarbetet.

Årets målsättning var att nya strategier har miljömålen och den regionala energi- och klimatstrategin tydligt integrerade, till exempel som ram för tillväxtmedel. De viktigaste insatserna under 2021 har varit att medverka i Region Jämtland Härjedalens processer för att ta fram nya strategiska utvecklingsprogram såsom regional utvecklingsstrategi och strategi för smart specialisering för att på så sätt integrera miljömålsfrågorna i det regionala tillväxtarbetet.

Effekten på sikt kan bli att den regionala utvecklingen blir mer hållbar, utifrån att ekosystemfrågor får en tyngre roll i planering och medelstilleddning. En målsättning för det nya regionala miljömålsprogrammet som tidigare nämnts är att det ska kunna tjäna som underlag i den regionala och lokala samhällsomställningen.

Effekten av samordningsinsatserna kan bli ökad medvetenhet om miljömålen, att miljöfrågorna beaktas mer i olika verksamheter och på sikt att verksamheten tydligare styrs för att nå miljömålen och även Agenda 2030-målen 13 Bekämpa klimatförändringar samt 15 Ekosystem och biologisk mångfald. Att nå miljökvalitetsmålen kräver dock framförallt effektiva nationella styrmedel eller ändrad tidshorisont då gapet för att nå många av målen är fortsatt stort, även målkonflikter och synergier mellan biologisk mångfald och klimat behöver lyftas.

Arbetet har även koppling till 2 och 6 §§ Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion.

Miljöövervakning

De utökade provtagningar och analyser av miljögifter och övergödande ämnen som möjliggjorts genom de extramedel som tillförts den akvatiska miljöövervakningen via Havs- och vattenmyndigheten⁷⁴, har genererat värdefulla underlag för både vattenförvaltningsarbetet och miljömålsuppföljningen. Insatserna har också ökat möjligheten att möta efterfrågan hos allmänheten om tillståndet i länets vatten. Extra fokus har legat på att öka kunskapen om PFAS i länets vatten, inklusive grundvatten som nyttjas för dricksvattenförsörjningen. Den utvärdering av analysresultatet av PFAS i fisk som gjorts, har legat till grund för de kostrekommendationer för fisk fångad i Storsjön och Lillsjön som tagits fram tillsammans med Livsmedelsverket och Östersunds kommun. För att lyfta PFAS-problematiken och öka kunskapen hos länets kommuner har Länsstyrelsen anordnat tillsynsvägläsningssträffar inom ämnesområdet. De extramedel som tillförts den akvatiska miljöövervakningen har vidare resulterat i ytterligare sjödjupdata för att förbättra typningen av sjöar, något som är stor vikt för både miljöövervakningen och vattenförvaltningen av våra sjöar.

Ett projekt som belyser övergödningssproblematiken vid Trättgärdesbäcken, samt syftade till dialog och samverkan kring åtgärder, är slutfört och en slutrapport har tagits fram⁷⁵.

Dricksvattenförsörjning

Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med att revidera den regionala vattenförsörjningsplanen⁷⁶. Dialog med kommunerna har förts för att ta del av deras synpunkter så att den reviderade planen kan möta de behov som finns på kommunal nivå. Effekten blir att medvetenheten om vattenförsörjningsplanen ökar, att denna blir ett uppdaterat och aktuellt planeringsunderlag utifrån de hotbilder och risker som finns idag på vattenförsörjningen, till exempel klimateffekter, antagonistiska hot med flera och att dessa risker och hot kan komma att beaktas mer i olika verksamheter.

Länsstyrelsen har beviljat bidrag till sju projekt som bedömts leda till en bättre vattenhushållning, ökad robusthet och bättre tillgång till dricksvatten. Detta var möjligt efter en omfördelning av medel där Havs- och vattenmyndigheten omfördelade oförbrukade medel till länsstyrelser som tidigare fått en låg tilldelning och där behov av mer medel fanns. Länsstyrelsen har beviljat stöd till kommuner, en samfällighet och ett företag. Projekten omfattar åtgärder kring modernisering av barriärer och styr- och övervakningssystem, nödvattenmaterial, borrning av brunnar och framtagande av skydd för vattentäcker.

Åtgärderna som möjliggjorts genom förmedling av dricksvattenstödet bedöms när de är färdigställda leda till en bättre vattenhushållning, en ökad robusthet av vattenförsörjningen och en bättre tillgång till dricksvatten. En ökad tilldelning av medel till länet har möjliggjort att de ansökta projekten nu kan genomföras i större omfattning än vad ursprunglig tilldelning av medel tillät.

Åtgärderna har mer eller mindre bäring på flera av målen i Agenda 2030, bland annat mål 3 Hälsa och välbefinnande, mål 6 Rent vatten och sanitet, mål 11 Hållbara städer och samhällen och mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Vattenförvaltning

Det stödjande arbetet till Vattenmyndigheten i Bottenhavets vattendistrikt genom beredningssektariatet har huvudsakligen omfattat underlag för miljö kvalitetsnormer inklusive mindre strängt krav och utpekande av kraftigt modifierade vatten samt kvalitetssäkring av påverkan, status och åtgärder för länets vattenkraftspåverkade vattenförekomster som kommer att omprövas 2022–2024. En översyn av indelning i de drygt 4 000 vattenförekomster för fjärde förvaltningscykeln har påbörjats utifrån nationella riktlinjer, där

⁷⁴ Länsstyrelsens diariernr 8721-2020

⁷⁵ Länsstyrelsens diariernr 583-9149-2019

⁷⁶ Länsstyrelsens diariernr 6355-2013

vattenkraftspåverkan och skyddade områden prioriterades. Länsstyrelsen var också ett stöd under samrådsprocessen och till remisshanteringen och har arbetat med gränsöverskridande samverkan för gränsvatten.

Förutom stöd till Vattenmyndigheten har under 2021 merparten av vattenförvaltningsarbetet fokuserat på kunskapsunderlag och samverkan, bland annat inom samverkansprocessen inför omprövningarna för Ljungan och Gimån inom ramen av den nationella prövningsplanen för vattenkraft (NAP) inklusive pilotprojektet ”Ljungan” som avslutades under första halvåret där samverkansmodeller testades. Stort fokus har även varit på tillämpning av vattenförvaltningens miljökvalitetsnormer och åtgärdsbehov i hantering av olika typer av prövningsärenden, bland annat inom samhällsplanering, vattenskydd och vattenuttag, fiskodling, skogsbruk, näringsämnen och miljögifter. Ett arbete med att förbättra datalagringen och datahanteringen av Länsstyrelsens vattenrelaterade data och underlag pågår för att effektivisera och kvalitetssäkra vårt arbete. Vidare har samverkan och aktivt deltagande skett i nationella kompetensnätverk och nationella projekt som till exempel ”Full koll på våra vatten”, samt dialog med kommunerna. Vi har även aktivt bidragit med vår expertkompetens i regeringsuppdraget om bättre kunskap för hantering av förorenade sediment (RUFs).

De underlag och data som genereras i arbetet med miljöövervakning och vattenförvaltning bidrar till ett förbättrat kunskaps- och planeringsunderlag om våra land- och vattenmiljöer. Dessa underlag används i exempelvis i miljömålsuppföljningen, tillsyn och prövningsärenden, planprocessen, åtgärdsplanering och andra verksamheter som förutsätter att vi har kunskap om miljötillståndet och påverkanstryck.

Skydd och skötsel av områden och arter

Vattenskyddsområden

Under året har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med skyddet av länets vattentäkter genom beslut om vattenskyddsområden och dispens från skyddsföreskrifter⁷⁷.

Förutom att fastställande av skyddsområde med tillhörande föreskrifter inneburit att dricksvattentäkterna har fått ett aktuellt skydd enligt miljöbalken har det även inneburit en ökad kunskap och medvetenhet hos både allmänhet, fastighetsägare, verksamhetsutövare samt huvudman. Arbetet bidrar till att uppfylla Agenda 2030 och mål 3 Hälsa och välbefinnande och mål 6 Rent vatten och sanitet.

Limniskt naturreservat

Ett nytt limniskt naturreservat Sölvbacka strömmar har beslutats⁷⁸ under året. Arbetet med reservatsbildning är en bidragande del till flera av de svenska miljömålen, till de globala miljömålen i Agenda 2030, samt till att nå vattenförvaltningens miljökvalitetsnormer.

Den skötsel som genomförts inom limniska skyddade områden utgörs främst av vattendrags-restaurering, eliminering av vandringshinder som vägtrummor och mindre funktionslösa dammar samt utläggning av lekgrus i vattendrag och sjöar. Dessa skötselåtgärder ger bättre förutsättningar för arter att fortleva då habitatens status förbättras och tillsammans ger det mer motståndskraftiga ekosystem.

Skydd av värdefull natur samt skötsel av skyddade områden

Omfattande arbete har under året skett för skydd av värdefull natur samt skötsel av skyddade områden. Denna verksamhet har särredovisats⁷⁹ till Naturvårdsverket.

⁷⁷ Länsstyrelsens diariernr 2582-2017, 7479-2020, 7445-2020

⁷⁸ Länsstyrelsens diariernr 367-2021

⁷⁹ Länsstyrelsens diariernr 1333-2022

Det arbete som görs med förvaltning, skötselåtgärder, uppföljning och bildande av skyddade områden bidrar till att bibehålla eller uppnå miljö kvalitetsnormerna god ekologisk status och gynnsam bevarandestatus för ingående habitat och arter. Förutsättningar för arter att fortleva förbättras då habitatens status blir bättre och tillsammans ger det mer motståndskraftiga ekosystem. Arbetet bidrar till att uppfylla Agenda 2030 och mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

Övrig prövning avseende naturskydd

Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

Länsstyrelsen har under första halvåret lagt ett stort arbete med att försöka förenkla och effektivisera hanteringen av 12:6 samråd. Bland annat har företagare informerats om när åtgärder inte behöver samråd enligt 12:6, information på hemsidan har uppdaterats och flera förtydliganden har gjorts om när samråd inte behöver genomföras med Länsstyrelsen. Interna rutiner och bedömningsstöd har setts över.

Arbetet med att se över och förenkla hanteringen av anmälningar för 12:6-samråd har även koppling till 5 § punkt 6 förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, bland annat då utförda insatser bör underlätta bedömningen för företag när sådan anmälan fordras samt även minska kostnaden för dessa, genom att hanteringen går fortare och då bolagen i mindre omfattning behöver anlita externa konsulter för att anmäla 12:6-samråd, vilket exempelvis bör kunna snabba på utbygganden av fibernätet.

Arbetet bidrar till att uppfylla mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur och mål 12 Hållbar konsumtion och produktion i Agenda 2030.

Prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken (inkl. samråd)

Samverkan miljöprövningsdelegationen

Under året har Länsstyrelsen haft ett möte med miljöprövningsdelegationen i Västernorrlands län i syfte att effektivisera samrådsprocesserna där bland annat frågor om rutiner, avvägningar och bedömningar har diskuterats. Detta med syfte att klargöra kritiska moment och flaskhalsar. Särskilt har en checklista för genomförande av samråd med samebyar granskats.

Arbetet med att effektivisera samrådsprocesserna har bäring på bland annat uppdragen i länsstyrelseinstruktionens 2 § punkterna 2 och 4, 3 § punkterna 3 och 9, 5 § punkterna 5 och 7 samt 6 §. Arbetet bidrar även till att uppfylla Agenda 2030 och mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur, mål 12 Hållbar konsumtion och produktion och mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

Energitorvtäkter

Eftersom energiomställning och klimatmål driver på frågan om avveckling av fossila bränslen börjar företag inom energitorvbranschen i Jämtlands län se över och avveckla sina energitorvtäkter innan tillstånden löper ut. Flera samråd om efterbehandling av täckerna har därför startat under året och även flera besiktningar inför godkännande av utförda efterbehandlingar har skett. I de här ärendena har stor vikt lagts på att efterbehandling ska utföras så att läckage av växthusgaser minimeras.

Utvecklingen mot att avveckla energitorvtäkter i förtid ligger i linje med energiomställningen i stort där behovet av fossila bränslen minskar. Genom den förtida avvecklingen kan utsläppen av växthusgaser minska, men detta är även beroende på vald efterbehandlingsmetod.

Arbetet bidrar till att uppfylla Agenda 2030 och mål 7 Hållbar energi för alla, mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur, mål 12 Hållbar konsumtion och produktion, mål 13 Bekämpa klimatförändringen och mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

Restaurering av vatten

Restaurering av länets vattendrag

Tillsammans och i samverkan med mark- och fiskerättsägare, intresseorganisationer, kommuner samt andra myndigheter har Länsstyrelsen arbetat med att återställa vattenmiljöer i Jämtlands län påverkade främst av historiskt skogsbruk i form av timmerflottnings.

Under verksamhetsåret 2021 har flera restaurerings- och fiskevårdsprojekt, med stöd av fiskevårdsbidrag, LOVA, EU-medel från Havs- och fiskerifonden samt åtgärdsmedel⁸⁰ från Havs- och vattenmyndigheten, genomförts i syfte att uppnå miljö kvalitetsnormer, miljömål, gynnsam bevarandestatus, ekosystemtjänster och en förbättrad situation för hotade arter.

Under året har restaureringsinsatser genomförts i 15 vattendrag till en sammanlagd sträcka av cirka 14 kilometer i syfte att återskapa morfologi och förutsättningar för naturliga processer. På så vis gynnas även fauna och flora i vattenområdet och åtgärderna leder dessutom till ökad ekologisk resiliens. Förbättrad konnektivitet⁸¹ har uppnåtts genom avlägsnande av två dammrester.

Ett 10-tal vattendrag har åtgärdsinventerats där underlaget ligger till grund för statusbedömning och det långsiktiga åtgärdsarbetet.

Länsstyrelsens omfattande arbete med restaurering av länets vattendrag och kalkning av våra försurade vatten bidrar till att flora och fauna i vattenrådet gynnas, en ökad biologisk mångfald och en ökad ekologisk resiliens. Verksamheten bidrar till att uppnå ett flertal av målen i Agenda 2030 samt mål 6 Rent vatten och sanitet och mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

EU LIFE-projekt

Länsstyrelsen har nu tre pågående EU LIFE-projekt⁸² som bidrar till att uppfylla de uppdrag Länsstyrelsen har om att åtgärda, bevara och förvalta våra vattenmiljöer. Två av dessa, "Rivers of Life" samt "Ecostream for LIFE", har tonvikt på restaurering och konnektivitet i vattendrag.

"Ecostreams for LIFE" har genomfört sitt första verksamhetsår. Inventeringar har genomförts för planering av vattendragsrestaureringar som startar 2022 inom Natura 2000-områdena Åreälven med biflöden, Ammerån och Rörströmsälven.

"Rivers of Life" har genomfört sitt andra verksamhetsår. Vattendragsrestaurering har skett i en handfull vattendrag inom Natura 2000-området Gimån, även uppföljning av restaureringarna är påbörjad. Ytterligare inventeringar för planering av vattendragsrestaureringar har genomförts där de inte genomfördes 2021 inom Natura 2000-områdena Gimån och Ljusnan. Förarbete gällande förvaltningsplanerna för fisk/fiske har påbörjats

Se också under verksamhetsområde Areella näringar och där avsnittet om Fiske.

Inom Grip on Life har planerade uppföljningsinventeringar och provtagningar genomförts i form av elfisken, bottenfauna, lekbotteninventeringar, kiselalger. Vidare har drönarfotografering och flödesmätningar inom Gimåns Natura 2000-område genomförts. Vattenkemiprovtagning, fågelinventering, drönarfotografering, vegetationsinventering och grundvattennivåmätningar inom Brötarna, Öjsjömyrarna och Tysjöarnas Natura 2000-områden. Mätningar av växthusgasflöden på våtmark inom Natura 2000 Ånnsjön har pågått under året. Ett webinarium om eDNA anordnades också för att öka kunskapen om dessa metoder och olika användningsområden.

⁸⁰ Anslag 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö.

⁸¹ Kvalitetsfaktorn konnektivitet beskriver möjligheten till spridning och fria passager för djur, växter, sediment och organiskt material i uppströms och nedströms riktning, samt från vattenförekomsten till omgivande landområden.

⁸² Länsstyrelsens diarienumr 5353-2021 Ecostreams for LIFE

Stöd till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA)

För att öka åtgärdstakten för länets vattenmiljöer har Länsstyrelsen inom LOVA i år beviljat sju nya projekt. Bland de projekt som beviljats och som fortfarande pågår är det fler trumbyten som kommer att genomföras för att åtgärda vandringsvägar, dagvattenstrategi samt utredning av igenväxningsproblematik i Börtnanssjön och övergödningsproblematik i Lofssjön. Sju projekt har slutredovisats och bland de projekten har två vägpassager med trummor som tidigare varit vandringshinder bytts ut mot valvbågar. En skyfallskartering har tagits fram för Östersund samt utredning av dagvattenåtgärder.

Nationellt sakstöd inom restaurering och områdesskydd

Länsstyrelsen i Jämtlands län har bistått Havs- och vattenmyndigheten, (HaV) som expertstöd för limniskt skydd och restaurering. I uppdraget har ingått att bistå HaV med bland annat att stödja uppbyggnaden av ett limniskt restaureringsnätverk inom Länsstyrelserna, medverka vid arbetet med en nationell plan för restaurering, vara behjälpliga med expertstöd avseende akvatiskt områdesskydd inklusive Natura 2000. Inom uppdraget har också en manual för fysisk restaurering av akvatiska miljöer publicerats.

Kalkning av försurade sjöar och vattendrag

För att motverka den antropogena försurningens negativa påverkan på ekosystemen och den biologiska mångfalden utbetalas statsbidrag för kalkningsåtgärder. Under 2021 har kommunerna i Berg, Härjedalen, Ragunda och Krokom beviljats statsbidrag för kalkning. På grund av skillnaden mellan behov och tilldelning av medel, kunde dock endast statsbidrag beviljas för kalkning i 24 av länets 60 försurade åtgärdsområden.

Det finns stora ekonomiska och praktiska utmaningar med provtagningen i de försurningsskadade fjällområdena, men under 2021 fortsatte arbetet med att placera ut mätutrustning i fjällvatten för kontinuerlig mätning av vattenkemin. Samtidigt har den biologiska provtagningen i fjällen utökats under 2021 med både bottenfaunaprovtagningar och elfisken.

Resultatbedömning**Regleringsbrevsuppdrag 1A4 Handlingsplan för grön infrastruktur**

Arbetet med grön infrastruktur syftar till att skynda på måluppfyllelsen för de landskapsanknutna miljömålen. Viktigt arbete har utförts, bland annat används gräsmarksvärdetrakter som underlag vid samhällsplanering och vid åtgärder som rör arter knutna till odlingslandskapet. Dialogen internt kring de nationella friluftsmålen har fördjupats under året, även om det finns stor utvecklingspotential.

Skogsfrågorna är viktiga i länet. Under 2021 har Länsstyrelsen påbörjat ett internt strategiskt arbete med syfte att inarbeta grön infrastruktur i frågor som rör både skydd och förvaltning av skog och de åtgärdsprogram för hotade arter som rör skogslandskapet. Arbetet behöver fortsätta under kommande år och successivt kommuniceras och samverkas med externa aktörer. De skogliga värdetrakter som togs fram under 2017/2018 behöver revideras eftersom stora inventeringar, särskilt i de fjällnära områdena, har utförts sedan dess. Värdetrakterna är planeringsunderlag som ska underlätta för landskapets aktörer att själva jobba med grön infrastruktur och som ska se till att statens pengar för olika naturvårdsinsatser används på ett effektivt sätt. Arbetet med grön infrastruktur i skogen och skogliga värdetrakter är inget hot mot äganderätten eftersom ägandet är skyddat enligt grundlag.

Arbetet med att förankra grön infrastruktur internt har gått långsammare än planerat och den regionala handlingsplanen är fortfarande inte publicerad. Även om handlingsplanen inte är på plats genomförs dialog- och samverkansmöten både internt och externt och en del åtgärder som syftar till att uppnå en grön infrastruktur i Jämtlands län genomförs. För att komma vidare i arbetet behövs fortsatt riktade medel för samordning av arbetet och framtagande och uppdatering av kunskapsunderlag. Arbetet är långsiktigt och vi är långt ifrån att nå målet. Sammanfattningsvis bedöms resultatet ha ett utvecklingsbehov.

Regleringsbrevsuppdrag 1A6 Förorenade områden

Länsstyrelsen bedömer att arbetet med förorenade områden med tillsyn, tillsynsvägledning och bidragsförmedling i all väsentlighet uppnår de uppsatta målen. Resultatet får därför bedömas som gott.

Regleringsbrevsuppdrag 1A7 Cirkulär ekonomi

Länsstyrelsens arbete med miljörelaterade frågor, som också omfattar cirkulär ekonomi, är omfattande. För uppdraget 2021 om cirkulär ekonomi bedöms resultatet som gott utifrån de förutsättningar som funnits för arbetet.

Regleringsbrevsuppdrag 1A8 Bevarandeplaner Natura 2000-områden

Resultatet av arbetet med Natura 2000 och bevarandeplanerna bedöms som gott.

Regleringsbrevsuppdrag 1A9 Nationella planen för moderna miljövillkor

Arbetet med den nationella planen är enbart i sin linda och har påbörjats med nulägesbeskrivning och inledande samverkansprocess. Då arbetet aldrig tidigare gjorts i denna omfattning är det viktigt att det initialt får ta tid så att det blir som korrekt som möjligt, så att fakta- och provningsunderlag hinner tas fram, och att samverkansprocessen når de som kommer att beröras. Inte minst då det är ett arbete som präglas av många motstående intressen och målkonflikter.

Sammantaget bedöms arbetet som gott. Länsstyrelsen konstaterar att arbetet med tillsyn och kommande provningar enligt NAP är ett stort och omfattande arbete för Länsstyrelsen och övriga berörda aktörer som kommer att pågå under lång tid.

Regleringsbrevsuppdrag 1B3 Invasiva främmande arter

Arbetet med att förebygga spridning av invasiva arter har under året haft en positiv utveckling, särskilt vad gäller allmänhetens kunskap och engagemang. Det interna arbetet har också blivit effektivare och invasiva arter beaktas i de flesta typer av ärenden som innebär någon form av markarbeten. Detta styrks genom fler rapporter i artportalen, internyttranden och villkor i beslut.

Då antalet rapporter om invasiva främmande arter ökar i artportalen kan det se ut som att spridningen av arterna har ökat. Troligen är de nya rapporterna huvudsakligen redan etablerade lokaler och ökningen bör tolkas som att kunskapen i länet ökar. Spridningen av invasiva arter i länet bedöms i dagsläget vara måttlig, de största problemen är i vägkanter och kring bostäder. Samverkan med Trafikverket och kommunerna har inletts men behöver fortsatt utvecklas under kommande år. Resultaten uppnår i all väsentlighet de uppsatta målen och bedöms som gott.

Regleringsbrevsuppdrag 1B4 Samordning och ledning av naturvård, artbevarande med mera.

Åtgärdsprogram för hotade arter – ÅGP

Samverkan med aktörer som opererar där hotade arter finns är avgörande för att komma framåt i det arbetet. Resultatet för året bedöms som gott. Under året har samverkat skett med flertalet aktörer, till exempel skogsbolag, ideella föreningar, Trafikverket, kraftbolag och kommuner förutom privata markägare och brukare av marker med hotade arter. Samverkan inom åtgärdsprogrammen bedöms ha lett till förbättrade förutsättningar för flertalet arter och naturtyper. Inte enbart för de arter som ingår i de cirka 15 åtgärdsprogram där samverkan varit avgörande för arbetet utan även för ytterligare arter i samma livsmiljö med liknande behov.

Den lokala naturvårdssatsningen - LONA

Länsstyrelsen gör bedömningen att resultatet av årets arbete med LONA är gott. Intresset hos kommunerna för att starta upp naturvårdsprojekt och ansöka om LONA-medel har ökat. Huvuddelen av länets tilldelade medel har kunnat betalas ut till nya eller pågående lokala naturvårdsprojekt. Vad som exakt har föranlett ökningen av ansökningar just för 2021 och speciellt inom våtmarks LONA är svårt att dra slutsatser om. Länsstyrelsens arbete med att förtydliga hemsidor, informera via sociala medier och hålla möten med kommunerna sannolikt har bidragit till det ökade intresset. Länsstyrelsen anser att det goda resultatet är en effekt av både länsstyrelsernas, kommunernas och allmänhetens engagemang och en allmänt ökad medvetenhet om till exempel våtmarkers betydelse för den biologiska mångfalden och anpassningen till ett förändrat klimat.

Regleringsbrevsuppdrag 1D4 En hållbar rennärning och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur

Arbetet med förvaltningsverktyget har ett utvecklingsbehov vilket dels består i fortsatt utbildning och kompetensutveckling för handläggare hos Länsstyrelsen, dels i fortsatt arbete med utvärdering av verktyget för att fortsatt arbeta med de förbättringsområden som identifierats. Länsstyrelsen har bland annat identifierat behov av klargörande runt de olika involverade myndigheternas samt samebyarnas ansvar och roller i arbetet med toleransnivåuppdraget som helhet.

Övrigt arbete av väsentlig betydelse***Tillstånd och dispenser***

Länsstyrelsen bedömer att resultaten över lag är goda vad gäller handläggning och tillsyn av ärenden inom detta område. Det finns en trend mot en större medvetenhet hos kommuner och hos verksamhetsutövare (genom miljökonsulter) om aktuell miljölagstiftning, vilket vi ser bland annat genom att fler artskyddssamråd genomförs inför exploatering.

Bedömningen av tillsynsvägledning av strandskyddet är att den har genomförts med gott resultat. Vi har dock sett en svårighet kring prövning av artskyddsärenden då praxis ändras i samband med nya domar, som ibland säger emot varandra. Här hoppas vi på en tydligare vägledning efter kommande lagändringar.

Ökad sjukfrånvaro och VAB på grund av fortsatta restriktioner för Covid-19 har förlängt handläggningstiderna något. En del planerad tillsyn har också prioriterats ner av samma skäl. Händelsestyrd artskyddstillsyn har fått gå före planerad strandskyddstillsyn, då den förra bedömdes som mer prioriterad.

Tillsyn

Det finns utvecklingsbehov av tillsynsverksamheten. Områdena för skotertillsyn är stora och svåröverbakade. Vi behöver arbeta mer med vår tillsynsplan. Vi behöver också se över förordnanden för våra naturvårdsvakter så de kan utöva tillsyn i hela länet. Vi har dock en effektiv inventeringsverksamhet och vi har bedrivit omfattande tillsyn i fågelskyddsområdet Stekenjokk men inte i andra fågelskyddsområden.

Rovdjursinventering

Länsstyrelsen bedömer att resultatet är gott då det trots otillfredsställande väderförhållanden under stora delar av inventeringssäsongen har varit möjligt att genomföra rovdjursinventeringarna så att resultaten har en hög tillförlitlighet. En bidragande orsak till det goda resultatet är Länsstyrelsens arbete med att minska väderkänslighet och klimatanpassning vid inventering.

Miljömål

Länsstyrelsens bedömning är att uppdrag inom området miljömål fullföljts och har utgått ifrån länets förutsättningar och uppsatta mål för verksamheten. Resultatet bedöms vara gott då uppdraget brutits ned och anpassats till regionala förutsättningar och de målsättningar som fanns inför året. Utvecklingen bedöms vara oförändrad.

Miljöövervakning

Miljöövervakningen av luft, vatten- och landmiljöer av har fullföljts utifrån länets förutsättningar och uppsatta mål för verksamheten varför resultatet bedöms vara gott. Resultatet av den akvatiska miljöövervakningen visar på komplexiteten i dessa frågor och behov av fortsatt samverkan, dialog och utredningar innan genomförande av åtgärder kan bli aktuellt för att förbättra vattenmiljön. Den akvatiska miljöövervakningen behöver också utvecklas för att närmare kunna nå de behov av övervakning som finns inom vattenförvaltningen. I takt med att klimateffekterna fortskrider är det viktigt att förändringen följs, särskilt i våra fjällmiljöer. Det finns därför ett behov av att utveckla den regionala miljöövervakningen och att resurser för detta tillförs så att miljötillståndet och utvecklingen i länet kan följas.

Dricksvattenförsörjning

För 2021 års åtgärder bedöms resultatet vara gott då mer medel än tidigare har kunnat fördelas ut inom dricksvattenstödet och revideringen av den regionala vattenförsörjningsplanen fortgått som planerat.

Vattenförvaltning

Generellt bedöms resultatet av arbetet med vattenförvaltningen som gott, trots viss påverkan från coronapandemin. Resultaten har i all väsentlighet uppnått de uppsatta målen. Samtidigt har det bedömts finnas ett utvecklingsbehov för uppdraget om vattenförekomstindelning för fjärde förvaltningscykeln där brister i översynen kan leda till ett sämre underlag som behöver korrigeras i efterhand.

Skydd och skötsel av områden och arter

Vattenskyddsområden

I och med fastställande av skyddsområde och skyddsföreskrifter har skyddet för berörda dricksvattentäkter stärkts, vilket i det avseendet får betecknas som gott, men samtidigt finns det utvecklingsbehov då det återstår många vattentäkter där vattenskyddsområden med föreskrifter behöver fastställas eller uppdateras.

Limniskt naturreservat

Reservatet och de genomförda skötselåtgärderna ger bättre förutsättningar för arter att fortleva då habitatens status förbättras och tillsammans ger det mer motståndskraftiga ekosystem. Resultatet får bedömas som gott.

Restaurering av vatten

Sammantaget för 2021 års kalkningsåtgärder bedöms resultatet till att det finns utvecklingsbehov, främst utgående från att det krävs mer medel till kalkningsåtgärder för att stävja försurningen i länets samtliga åtgärdsområden och nå de uppsatta målen. Historiskt sur nederbörd har urlakat markens baskatjoner⁸³ vilket har kraftigt minskat områdenas förmåga att stå emot naturligt försurande processer, men även skogsbrukets försurande processer har sannolikt bidragit till en minskad måluppfyllelse och den negativa trenden med ökande försurningsskador inom länets åtgärdsområden. Den biologiska provtagningen indikerar att trenden är negativ för den biologiska mångfalden inom åtgärdsområdena för kalkning. Länsstyrelsen bedömer att försurningssituationen fortfarande är kritisk och fortsatta satsningar på kalkning för att motverka försurningen behöver göras under längre tid framöver.

För annan verksamhet inom restaurering bedöms resultatet vara utmärkt då alla projekt genomförts som planerat och ytterligare medel har även erhållits så att åtgärdstakten kunnat ökas ytterligare.

Resultat från andra delar inom verksamhetsområdet bedöms, trots viss påverkan från corona-pandemin, generellt vara gott då resultaten i all väsentlighet har uppnått de uppsatta målen.

⁸³ Till baskatjonerna räknas oftast katjoner av kalcium, magnesium och kalium. Ibland inkluderas även natrium. En hög andel baskatjoner i förhållande till surt verkande katjoner bidrar till att hålla uppe pH-värdet till en hög nivå i mark.

Areella näringar

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p10 Lantbruk och landsbygd	Länsstyrelseinstruktion
3§ p11 Fiske	Länsstyrelseinstruktion
4§ p1 Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7§ ärvdabalken	Länsstyrelseinstruktion
16§ Delegation för rennäringsfrågor	Länsstyrelseinstruktion
1A2 Regionalt livsmedelsstrategiarbete	Regleringsbrev
1A3 Målsättningar för hantering av EU-stöd	Regleringsbrev
1A10 EU:s gemensamma jordbrukspolitik	Regleringsbrev
1A11 Landsbygdsprogrammet samt Havs- och fiskeriprogrammet	Regleringsbrev
1D3 Markärenden på renbetesfjäll	Regleringsbrev
1D5 Hållbar rennäring	Regleringsbrev
1D6 Ersättning för skada på fisk och fiskeredskap	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Nedanstående punkter sammanfattar delar av uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet.

- Jordbrukarstöd till jordbruksföretagare som direktstöd (gårdsstöd, förgröningsstöd, nötkreaturstöd, stöd till unga).
- Jordbrukarstöd till jordbruksföretagare inom landsbygdsprogrammet (kompensationsstöd, ersättning för ekologisk produktion eller till omställning, miljöersättning till betesmarker och slåtterängar, skötsel av våtmark).
- Kontrollera alla ovanstående stödformer i fält samt även vissa andra stödformer till jordbrukare som Jordbruksverket handlägger, till exempel stöd för djuromsorg.
- Handläggning av olika landsbygdsstöd: miljöinvesteringar inom jordbruk; investeringar inom jordbruk eller trädgård; jordbruks- och affärsutveckling; service, infrastruktur och attraktiv landsbygd.
- Inom ramen för landsbygdsprogrammet: arbeta med samarbetsprojekt kopplat till livsmedelsstrategin för att skapa nya jobb inom livsmedelskedjan; erbjuda kompetensutveckling, information och rådgivning till lantbrukare och företagare på landsbygden.
- Ängs- och betesmarksinventering.
- Behörighetsutbildningar för att yrkesmässigt använda växtskyddsmedel utomhus i till exempel jordbruk, trädgård eller i växthus.
- Tillsyn av flyghavre och vissa skadegörare.
- Jordförvärvsärenden vid köp av jord- och skogsbruksfastigheter.
- Ansvara regionalt för genomförandet av de fiskeripolitiska målen inkluderande yrkesfiske och vattenbruk samt hållbar förvaltning och skydd av fiskbestånd.
- Förordna fisketillsynspersoner och ansvarar för olika fiskevårdsåtgärder.
- Dela ut fiskevårdsbidrag för till exempel biotopvård i rinnande vatten med mänsklig påverkan, utsättning av fisk, fiskevårdsplaner och fiskvägar.

- Hantera ersättning för sälskador på fisk och fiskeredskap samt investeringsstöd till fiskerinäringen för bland annat yrkesfiske.
- Handläggning av stöd inom Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF).

Målet för areella näringar, landsbygd och livsmedel är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart.

Riksdagen har även beslutat om ett övergripande mål för *livsmedelskedjan* samt mål för tre strategiska områden – Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och Innovation.

- *En konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.*

Det övergripande målet för *fiskepolitiken* är att bidra till livskraftiga fisk- och skaldjursbestånd, ett hållbart fiske och hälsosamma ekosystem samt att stärka måluppfyllnaden i Maritima strategin och Livsmedelsstrategin.

Sveriges nationella mål knyter an till flera av de globala målen i Agenda 2030. När Länsstyrelsen bidrar till att nationella mål får genomslag i länet bidrar vi också till genomförandet av Agenda 2030. Vilka mål den här verksamheten bidrar till beskrivs närmare nedan.

Regionala uppgifter, uppdrag och mål

Det övergripande målet för rennäringspolitiken är en socialt, kulturellt, ekologiskt och ekonomisk hållbar rennäring som bedrivs så att renbetesmarkernas långsiktiga produktionsförmåga säkerställs.

Länsstyrelsen ansvarar för att förvalta nyttjanderätter för mark, fiske och jakt på statens mark på renbetesfjällen. Länsstyrelsen kontrollerar även samebyarnas renräkning, beslutar om högsta renantal samt främjar rennäringens utveckling genom att bland annat stödja utvecklingsprojekt. Länsstyrelsen bevakar också rennäringens intressen i samhällsplanering och tillståndsprövning.

I Jämtlands län inkluderar ansvaret för genomförandet av de fiskeripolitiska målen även förvaltning av fiskbestånden i statens vatten på renbetesfjäll och upplåtelse av dessa vatten.

Verksamhetens resultat

Nedan redovisas verksamhetens resultat med nyckeltal, resultatindikatorer och beskrivningar av våra prestationer och effekter.

Nyckeltal

Nyckeltal: Areella näringar (60–62)	År 2021	År 2020	År 2019
Antal årsarbetskrafter totalt	51,3	53,2	53,4
Antal årsarbetskrafter kvinnor	31,3	32,3	32,1
Antal årsarbetskrafter män	20,0	20,9	21,3
Antal ärenden, inkomna och upprättade	6 285	6 157	6 397
Antal beslutade ärenden	7 091	6 404	7 187
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	502	1 012	967
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	56 760	54 538	59 967
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	6 306	6 800	6 995

Kommentar tabell

Eldrimner - Nationellt resurscentrum för mathantverk - har av ovanstående cirka 21,0 årsarbetskrafter och en total kostnadsmassa om cirka 22,7 mnkr år 2021.

En stor del av verksamheten är handläggning och kontroll av jordbrukarstöd som tillsammans med projekt- och företagsstöd i Landsbygdsprogrammet har komplicerade stödsystem och ibland ej helt utvecklade digitala handläggningsstöd.

Lantbruk Landsbygd

En ökad komplexitet i stödsystemet samt behovet av hårda prioriteringar i Jordbruksverkets utveckling av IT-systemen har under innevarande programperiod inneburit en ökad resursåtgång i Länsstyrelsens handläggnings- och kontrollarbete. IT-systemet för handläggning har under 2021 utvecklats ytterligare vilket gjort att fler ärenden har kunnat handläggas klart. Emellertid kvarstår vissa moment som vi tvingats hantera manuellt utanför IT-systemet, vilket varit resurskrävande och ökat risken för fel.

Länsstyrelsen Jämtlands län tog 2021 emot 1 212 SAM-ansökningar. En SAM-ansökan består vanligtvis av en ansökan om flera olika stödformer och betalas ut i flera omgångar. Det medför att en enskild SAM-ansökan genererar flera beslut. Inför 2021 kvarstod delar av handläggningen från 2015-2020 års jordbrukarstödsansökningar vilket inneburit ökade kostnader. Under 2021 har Länsstyrelsen fattat 5 374 utbetalningsbeslut för stödår 2015-2021.

Regeringen beslutade den 24 september 2020 om att ställa Jordbruksverkets godkännande som utbetalande organ för utgifter från Europeiska garantifonden för jordbruket och Europeiska jordbruksfonden under prövning. Anledningen var att EU-kommissionen och Ekonomistyrningsverket hade konstaterat brister hos Jordbruksverket när det gäller resultat av kontroller på plats. Kontrollresultat har efter kontroll på plats inte överförts till utbetalningarna via IT-systemet utan det har krävts manuellt hanterade avdragsmallar. Avdragsmallarna har konstaterats vara bristfälliga vilket bland annat berott på brister i indata och handläggningsrutiner. En annan konstaterad brist som lett till prövningen är att återkrav från och med stödår 2015 ännu inte hade kunnat hanteras.

Länsstyrelsen har under 2021 lagt resurser på att förbättra kvaliteten på avdragsmallarna. Detta arbete har skett i samarbete med Jordbruksverket. Under senare delen av 2020 öppnade Jordbruksverket upp funktionalitet i IT-systemet för att göra återkrav på tidigare felaktiga utbetalningar. Länsstyrelsen har lagt stora resurser på att klara målet om att 100 procent av uppkomna återkrav för stödåren 2015-2019 ska vara beslutade senast den 5 september 2021 vilket var en förutsättning för att klara prövningen av Jordbruksverkets godkännande som utbetalande organ. Länsstyrelsen har under 2021 beslutat om återkrav för 303 ärenden och beslutat om nedsättning av återkrav för 78 ärenden. Måluppfyllelsen för andelen klara återkrav för Länsstyrelsen är 99 procent.

Genom ett gott samarbete mellan Jordbruksverket och länsstyrelserna har prövningen lyfts. Den 23 september 2021 avslutades prövningen för återkraven och den 25 november 2021 avslutades prövningen för avdragsmallarna.

Resultatindikatorer

De indikatorer som är framtagna för att mäta de nationella målen inom verksamhetsområdet har tydliga kopplingar till länsstyrelsernas verksamhet. Relevanta indikatorer listas nedan.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Mål-värde	År 2021	År 2020	År 2019
Andel ekologisk brukad jordbruksmark	En konkurrenskraftig livsmedelskedja	Jordbrukarstöd Miljöersättningar Kompetensutveckling och rådgivning	Jordbruksverket ¹⁾	7)	5)	39%	38%
Areal betesmarker och slåtterängar	Miljömål Ett rikt odlingslandskap	Jordbrukarstöd Miljöersättningar Kompetensutveckling och rådgivning	Jordbruksverket ²⁾	7)	13 510	13 265	13 405
Sammanlagda antalet renar i vinterjord i förhållande till sammanlagda antalet högsta tillåtna ⁶⁾	En hållbar rennäring i balans med betesmarkernas produktionsförmåga	Rennäring	Samebyarnas årliga renlängder och fastställda högsta renantal ³⁾	≤100%	107%	103%	100%
Antal vattenbruk/fiskodlingar	Bidra med ökad produktionen av odlad fisk inom ramen för Livsmedelsstrategin	Tillstånd för och stöd till vattenbruk/fiskodling	Centrala vattenbruksregistret ⁴⁾	7)	19	19	19

1) Jordbruksverkets statistikdatabas.

2) Jordbruksverkets statistikdatabas.

3) Länsstyrelsens register.

4) Jordbruksverkets register.

5) Det finns ingen färdig statistik för 2021 när det gäller ekologiskt brukad mark.

6) Redovisas endast av Norrbotten, Västerbotten och Jämtland.

7) Mål saknas.

Kommentar tabell

Jämtlands län kvarstår med stor andel ekologisk andel inom växtodlingen/arealen medan en minskning syns inom animalieproduktionen orsakad av minskad efterfrågan på ekologiska produkter. I arealen betesmark ingår även fäbodsbeten och skogsbeten.

Prestationer och effekter

Lantbruk och landsbygd

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för frågor som gäller lantbruk och landsbygd. I detta uppdrag följer vi utvecklingen i länet, Det sker bland annat genom lägesbildsmöten med jordbrukets företrädare och tjänstemän på Länsstyrelsen som med viss regelbundenhet delar lägesbilder med varandra utifrån olika aspekter. Detta arbetssätt har pågått sedan 2018 då det var en vår och sommar med torka i länet som senare övergick till stora bränder. Det har visat sig vara ett bra verktyg för att tidigt uppmärksamma, sprida och följa upp iakttagelser inom jordbrukssektorn. Under 2021 genomfördes fem lägesbilder.

Den samlade bilden av situationen i lantbruket och landsbygden, kunskaper om lantbrukets och landsbygdens struktur används inom Länsstyrelsen för internremisser inom andra sakområden och diskussioner kring länets utveckling och möjligheter inom Länsstyrelsen men också till exempel i det regionala utvecklingsarbetet tillsammans med andra myndigheter och organisationer.

Under verksamhetsområdet Lantbruk och Landsbygd redovisas även Eldrimner – Nationellt resurscentrum för mathantverk som dels styrs utifrån ett regeringsuppdrag⁸⁴ och dels genom projekt inom Landsbygdsprogrammet. Eldrimners verksamhet ingår också som en del i det nationella livsmedelsstrategiarbetet.

Regleringsbrevsuppdrag 1A3 Målsättningar för att hantera EU-stöd

Länsstyrelsens mål är en snabb och effektiv ärendehantering, där de beslutade medlen till länets lantbrukare och andra företag på landsbygden så snabbt som möjligt betalas ut.

En fortsatt svag minskning av antalet SAM-ansökningar, från 1 230 ansökningar 2020 till 1 212 ansökningar 2021, indikerar ett minskat antal lantbrukare som bidrar till landets livsmedelsförsörjning och service till landsbygdernas boende. Det indikerar också påverkan på lantbrukets infrastruktur i norra Sverige. Det indikerar däremot inte minskad handläggning inom Länsstyrelsens uppdrag om handläggning och utbetalning av stöd. SAM-ansökningarna som visserligen har minskat innehåller samtidigt en ökad mängd ärenden under samma tidsperiod, från 5 688 ärenden 2020 till 5 705 ärenden 2021.

Länsstyrelsen arbetar för att minska kostnaderna i hanteringen av EU-stöd. Detta redovisas årligen till Jordbruksverket som sammanställer ”Myndigheters kostnader och åtgärder vid hantering av EU-stöd”. På grund av coronapandemin har just kostnader och personalresurser varit extra utmanande då Länsstyrelsens utökade uppdrag inneburit mobilisering som krävt prioriteringar och omprioriteringar i all verksamhet, även EU-stödhanteringen.

Länsstyrelsen arbetar aktivt för att förenkla och underlätta för företag och myndigheter inom området Lantbruk och landsbygd. Under året har framförallt fokus varit på företagens likviditet där tidiga utbetalningar av jordbrukarstöd och stöd till företagsinvesteringar varit högt prioriterat och uppnått. Detta arbete redovisas under rubriken Om Länsstyrelsen och där Förenkla för företag

För att minska andel fel i stödhanteringen följer Länsstyrelsen Jordbruksverkets föreskrift GAR i sitt arbete med jordbrukarstöden och projekt- och företagsstöd samt de kontrollinstruktioner och rutinbeskrivningarna som upprättas av Jordbruksverket i handläggarstödet. Länsstyrelsen har genomfört det antal kontroller som motsvarar den kontrollfrekvens som beslutats av Jordbruksverket och följer de av Jordbruksverket beslutade riskanalyserna för registerkontroller och kontroll av jordbrukarstöd. Den manuella handläggning av vissa stöd som fäbodstödet och restaureringsstödet kräver både mer resurser i handläggning och ökar risken för att fel ska uppstå. För att minska den risken följs anvisningarna.

Året präglades av att Jordbruksverkets ackreditering var satt under prövning. Arbetet med prövningsåret omfattade återkrav för åren 2015–2019, ett visst antal återkravsärenden för år 2020, samt hantering av manuell handläggning i systemet Plantan. Utmaningen har varit att samtliga länsstyrelser måste klara dessa handläggningar inom utsatt tid. Länsstyrelsen Jämtlands län har bidragit till samverkan mellan norrlandslänen i syfte att hålla följa utvecklingen i länens arbete och tidigt upptäcka om arbetet inte följde tidsplanen. Flera handläggare har dessutom genomfört flera dagars handläggning på uppdrag av Västernorrlands län, för att bidra till att vi kollektivt nått i mål med länsstyrelsernas del i prövningen. Arbetet med återkraven gav möjlighet att arbeta i team på ett tydligare sätt och har lett till utveckling av arbetssätten även i ordinarie handläggning.

Länsstyrelsen deltar aktivt i Jordbruksverkets utbildningar och frågestunder gällande kontroll och handläggning för jordbrukarstöd och i den mån det förekommer inom projekt- och företagsstöd. Länsstyrelsen har två erfarna medarbetare som ingår som experter i arbetsgrupper med Jordbruksverket, inom rutiner för handläggningen av jordbrukarstöden, SUSS⁸⁵-arbetsgrupp och i kravgruppen för systemen

⁸⁴ Regeringens diarienummer N2021/00170

⁸⁵ Styrnings- och uppföljningssystem, (SUSS)

Atlas och Falken. Inom projekt- och företag ingår en medarbetare i kompetensgrupp och en medarbetare i reformarbetet, inom länsstyrelsernas reformorganisation.

*Regleringsbrevsuppdrag 1A11 Landsbygdsprogrammet samt Havs- och fiskeriprogrammet
Projekt- och företagsstöd*

De två programändringarna som skett under året har medfört att budget tillförts till projekt och företagsstöd i Landsbygdsprogrammet avseende förlängningsåren 2021-2022. Redan vid beslutet om ny budget hade dock Länsstyrelsen ansökningar i företagsstöd för ökad konkurrenskraft som översteg den tillgängliga budgeten för åtgärden. Vid årsskiftet 2020/2021 drogs resterande budget för projektstöd till bredbandsutbyggnaden in och inga fler stöd har kunnat beviljats. Handläggningstiderna har ökat för de ansökningar som på grund av medelsbrist väntat på budget för förlängningsåren. För att underlätta för företagares likviditet särskilt under coronapandemin har ansökningar om utbetalningar prioriterats. Handläggningstiden för dessa ärenden är därför kortade. På grund av coronapandemin har besiktningar skjutits på framtiden och kommer att göras i efterhand.

Genom samverkan med handläggare av klimatinvesteringsstödet inom Klimatklivet har jordbrukare med investeringar som kan investera enligt detta stöd fått information och möjlighet att söka och få beslut där istället för i Landsbygdsprogrammet. Det har lett till att budgeten för investeringar i Landsbygdsprogrammet frigjorts till andra investeringar.

Länsstyrelsen har löpande uppföljningar av pågående bredbandsprojekt och deltar i samverkande möten med länets bredbandskoordinator och Tillväxtverket utöver möten mellan länsstyrelsernas bredbandshandläggare och Jordbruksverket.

Inom ramen för SOT-projektet, ”Service- och trygghetspunkter i Jämtlands län”, har arbetet inneburit att totalt åtta ansökningar inkommit till Landsbygdsprogrammet för investeringar kopplat till processen med projektet.

Handlingsplanen för Landsbygdsprogrammet 2014-2022 för Jämtlands län har reviderats under året.

Handläggning av ansökningar till Havs- och fiskeriprogrammet från Jämtlands län sker hos Länsstyrelsen i Gävleborgs län. Därför redovisas inga ärenden i Jämtlands län för detta program.

En uppföljning av investeringsstöd för konkurrenskraft har gjorts under året för att visa på effekten av det högre stödtak i åtgärden som Jämtlands län haft under programperioden. Uppföljningen gjordes halvårsskiftet 2021. Orsaken till det högre stödtaket ligger i de prioriteringar som visade sig i den SWOT⁸⁶ som låg till grund för genomförandet av Landsbygdsprogrammet 2007-2013 och som uppdaterades i länets handlingsplan för genomförande av Landsbygdsprogrammet 2014-2020 och som nu gäller även övergångsåren 2021-2022. Denna analys visar på att mjölk- och köttproduktion i länet är högt prioriterad.

Med given stödprocent visade det sig att stödtaket fick en stor begränsande faktor för vissa investeringar. Skillnader i kostnader för nybyggnationer av djurstallar för mjölkproduktion med mjölkkningsrobotar och köttproduktion gör att stödtakets höjd påverkar vilken produktion som premieras i stöd. Med ett stödtak omkring 3 mnkr kr, som föreslogs, skulle vårt län ge mjölkproducenterna lägre faktiskt stödprocent än en ny köttproduktionslagård som inte har samma totalkostnad. För att verkligen prioritera både mjölk- och köttproduktion ansåg Länsstyrelsen och Landsbygdsprogrammets regionala partnerskap att taket skulle vara högre och det blev satt till 7 mnkr efter olika uträkningar. För detta beslut har Länsstyrelsen fått både ris och ros. Effekterna av beslutet kan vi se i denna deluppföljning:

- Merparten av alla investeringar når långt ifrån stödtaket. Men vid halvårsskiftet 2021 hade fem investeringar gjorts med beviljat stöd över 4 mnkr upp till 7 mnkr. Dessa hade investeringsbudgetar mellan 8 och 23 mnkr. Fyra av dessa var investeringar i mjölkproduktionsanläggningar och en med

⁸⁶ Analys av styrkor, svagheter, möjligheter, hot.

köttproduktion med lantbrukare i 30-40 års åldern eller i generationsskiftet. Investeringen inom köttproduktion ingår också i Europeiska Innovations Partnerskapet (EIP). I flera fall hade villkor i bankernas lånelöften att lån beviljats enbart om stödet från Landsbygdsprogrammet beviljades fullt ut.

- Det högre stödtaket har alltså bidragit till att stimulera nybyggnation inom mjölkproduktion för några yngre lantbruksföretag som haft förutsättningar att investera även om stödprocenten i vissa fall blivit lägre, det vill säga även det högre stödtaket har varit begränsande. Samtidigt har andra investeringar som haft godkända kostnader kunnat beslutats för den stödprocent som angetts i åtgärden. Det är med andra ord inte många investeringar som stimuleras med högre stödtak, men det är just de investeringar som länet prioriterat för en fortsatt utveckling och ökning av livsmedelsproduktion i länet. Länsstyrelsen är därför stärkt i att anpassning av stödtak där stödprocent är given, är ett medel för att styra mot målen och att detta sker samtidigt som andra investeringar också kan ske.

Jordbrukarstöd

Samtliga ansökningar om åtagande för miljöersättning för särskild skötsel av betesmark och slätterängar samt ansökningar om åtagande för fäbod 2021 är handlagda och kommunicerade. Totalt kommunicerades två upprättade åtagandepplaner för särskild skötsel av betesmark och slätteräng, samt 14 fäbodplaner under året. Det fanns inga ansökningar från tidigare år kvar att hantera.

Den 15 november togs de första besluten om slututbetalning för direktstöd, miljöersättning och ersättning för ekologisk produktion.

Av Jordbruksverkets uppföljningssystem Blis framgår följande för Jämtlands län 2021.

Stödår 2021 – stödform	Antal sökande	Antal ansökningar	Antal ansökningar beslutade eller handläggning klar	Procent antal ansökningar beslutade eller handläggning klar	Stödbelopp SEK	Stödbelopp SEK beslutade eller handläggning klar	Procent stödbelopp SEK beslutade eller handläggning klar
Direktstöd ¹⁾	1 208	2 926	2 914	100 %	102 629 407	102 629 407	100 %
Ekologisk produktion	153	153	149	97 %	12 420 133	12 831 304	100 %
Kompensationsstöd	1 094	1 094	1091	100 %	117 614 481	116 483 340	99 %
Miljöersättningar	395	395	378	96 %	7 454 734	6 216 893	83 %
Summa Jämtlands län	1 208	4 568	4 532	99 %	240 118 756	237 710 945	99 %

¹⁾ Direkt stöd kan innehålla flera ansökningar.

Kommentar tabell

I tabellen ses antal ansökningar som var beslutade eller i handläggning klar 2021, i genomsnitt 99 procent av antal ärenden och 99 procent av totala stödbeloppet. Att miljöersättningar, som i vårt län är stöd till bete, är lägre beror på att kontrollgårdar 2021 med arealavvikelse inte kan handläggas klart förrän ansökan 2022 inkommit. Detta beror på hur Jordbruksverkets handläggningssystem Jorden är uppbyggt.

Styrning och uppföljning via SUSS-planer

Länsstyrelsen följer SUSS-planerna för jordbrukarstöd och projekt- och företagsstöd, SUSS-JBR och SUSS-LB, som upprättas av Jordbruksverket och länsstyrelserna och använder dessa som grund i arbetsplaneringen. Länsstyrelsen har för jordbrukarstöden uppnått de mål som fanns uppsatta i SUSS-JBR för 2021. Det finns ingen särskild mätning av handläggningstider gällande jordbrukarstöden utan det som mäts är uppnådda resultat vid avstämningar i tidplanen SUSS-JBR.

För projekt- och företagsstöd mäts handläggningstiderna kontinuerligt för så väl projekt- som företagsstöd. Under en rad år har vi arbetat med att korta handläggningstiderna för ansökan om stöd som var betungande i början av programperioden då ansökningar öppnade innan budget beslutats. Handläggningstiderna för ansökan om företagsstöd och ansökan om projektstöd har dock under 2021 ökat markant. Orsaken till det är medelsbrist samtidigt som förlängningsår beslutats. I väntan på att budget skulle fördelas till länen har ansökningar varit vilande med den följd att handläggningstiderna ökade mycket. Det syns väl i handläggningstid i medeltal och det syns även i andelen ärenden som handlagts inom antal dagar enligt målen.

För ansökan om utbetalning är läget annorlunda. Länsstyrelsen har prioriterat utbetalningar av företagsstöd för att skapa bättre likviditet för investerande företag framför allt under coronapandemin. Alla ansökningar för utbetalning av företagsstöd har skett inom den målsatta tiden och handläggningstiden i medeltal är låg. Även ansökan om utbetalning av projektstöd sker snabbt om än lite långsammare än företagsstöden. Inom ansökan om utbetalning av projektstöd är det två projektgrupper som är stora och omfattande. Det är dels bredbandsprojekten som är krävande att granska, dels kompetensutveckling med omfattande antal projekt. De allra flesta ansökningar handläggs inom den tid målet anger och antal handläggningsdagar i medeltal är hälften av den målsatta tiden. Handläggningstider för projekt och företagsstöd redovisas och kommenteras under Tabell I – Handläggningstider.

Kompetensutveckling till företagare i länets landsbygder

Projekten inom Landsbygdsprogrammet för kompetensutveckling riktad till lantbrukare inom miljöområdet och till företagare på landsbygden för nya jobb arbetar enligt plan. Projekten resulterar i att enskilda har möjligheter att bolla problemställningar med rådgivare både enskilt och i grupp med andra företagare. Anpassning till coronapandemins smittspridning har gjort att aktiviteter både har ställts in, ställts om och i övrigt anpassats till rådande förhållanden. Under sommaren och hösten genomfördes några enstaka fysiska aktiviteter inomhus, men i övrigt har mycket av verksamheten skett ute i fält eller med digitala verktyg. Nationellt har många digitala kurser arrangerats, och vår bedömning är att suget efter lokala sådana kurser inte har varit så stor. Däremot är det ett bra komplement med träffar på distans, vilket vi kommer fortsätta utveckla arbetsformerna för. En indirekt följd av coronapandemin är ett ökat intresse för naturturism, som även avspeglats i stort intresse för utbildning för att bli naturguide.

Under 2021 har det inte gått att söka miljöersättning för restaurering av betesmarker, och det går inte heller att söka 2022. Rådgivning har däremot resulterat i att lantbrukare istället har sökt miljöinvesteringen engångsröjning i vårt län. Även lantbrukare som har valt att inte söka detta stöd har efter rådgivning gjort restaureringssåtgärder, där möjligheten till stöd innebar ”startgas” och en ingång till rådgivning.

Budgetförändringar för att klara övergångsåren mellan två landsbygdsprogram har utöver handläggningsarbete även krävt engagemang i projekten. Projekten har anpassat sig till nya förutsättningar och planerar fortsatt verksamheten i ytterligare två år.

Det är utmanande att driva denna typ av projekt i pandemitider. Dels för att verksamheten behöver anpassas rent fysiskt/digitalt dels för att efterfrågan både är stor och liten. Stor för att det finns behov av utbyten och möten mellan kollegor och liten för att minska risken till smittspridning. Bedömningen är trots allt att verksamheten har kunnat genomföras relativt bra.

Länsstyrelsen har ansvar för samordning och gemensam upphandling för norrlandslänen inom Greppa Näringen. Ett gemensamt dynamiskt upphandlingssystem för kompetensutveckling av lantbrukare inom

miljöområdet började gälla under 2019 och har visat sig vara framgångsrikt. Det används därför fortsatt och har introducerats även hos andra aktörer.

Regleringsbrevsuppdrag 1A10 EU:s gemensamma jordbrukspolitik

Gruppen arbetar i samverkan med Jordbruksverket och Näringsdepartementet. Arbetet har fortlöpt planenligt om än med korta planeringshorisonter. En del av arbetet har varit att tillsätta resurser till Jordbruksverkets uppdrag, men också att förankra förslag och sammanställa synpunkter knutet till övergångsåren och till förberedelsearbetet inför CAP⁸⁷ 2023. Arbetsgruppen har informerat om det löpande arbetet, tillhandahållit informationsmaterial, samt producerat åtta interna nyhetsbrev som länsstyrelsemedarbetare kan prenumerera på. Länsstyrelsen har varit aktiv i utformningen av organisation för införandet av den gemensamma europeiska jordbrukspolitiken. När organisationen kommit på plats ingår Länsstyrelsen i vissa grupper och följer i övrigt arbetet via länsstyrelsernas chefsnätverk LD21.

Från och med augusti har länsstyrelserna ingått i Jordbruksverkets nya reformorganisation med medarbetare i arbetsgrupper, tvärfunktionella stödgrupper samt i en strategisk beredningsgrupp på chefsnivå. Under våren och sommaren har länsstyrelserna arbetat med att ta fram en egen ny organisation för sitt gemensamma arbete med införandet av den gemensamma jordbrukspolitiken. Genom det arbetet har länsstyrelserna gemensamt tillsatt en reformledare från och med slutet av oktober för att hålla ihop länsstyrelsernas arbete, samt tillsatt sju medarbetare till de tvärfunktionella stödgrupperna. I och med uppstarten av denna nya organisation har den tidigare länsstyrelsegemensamma och sektorsövergripande arbetsgruppen avslutat sitt arbete och lagts ned.

Under hösten har länsstyrelserna resurssatt 25 uppdrag på Jordbruksverket som ska vara aktiva under 2022 för arbetet med införandet. Under 2021 har länsstyrelserna varit aktiva i 36 uppdrag på Jordbruksverket. Länsstyrelsen i Jämtlands län bidrar med tre medarbetare i denna organisation.

Regleringsbrevsuppdrag 1A2 Livsmedelsstrategin

För arbetet med att förankra och genomföra den nationella livsmedelsstrategin på regional nivå finns sedan ett antal år ett partnerskap som leds av Länsstyrelsen och Region Jämtland-Härjedalen. Partnerskapet består utöver dessa två av representanter för branschorganisationer och andra intressenter för mat och livsmedelsproduktion i länet.

Under 2021 är Länsstyrelsen med och delfinansierar ett projekt som drivs av Lantbrukarnas riksförbund, LRF, med titeln "Från Strategi till handling-regional mat-och livsmedelsstrategi i samverkan" Styrgrupp för projektet utgörs av representanter för Region Jämtland-Härjedalen och LRF. Löpande dialog och återkoppling sker även till partnerskapet där LRF ingår som representant.

Under året har projektet genomfört en rad aktiviteter och dialogen i länets kommuner och lyckades i ett tidsfönster där restriktionerna lättades upp, att genomföra en kombinerad fysik och digital framtidskonferens i oktober 2021.

Handlingsplan och kommunikation har varit fokus under året och, den mat- och livsmedelsstrategi, som Region Jämtland-Härjedalen och Länsstyrelsen gemensamt undertecknade 2018, har uppdaterats. Länsstyrelsens har sedan tidigare en plan för kompetenshöjning för medarbetare, politiker och tjänstepersoner på Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner kring hur livsmedel produceras i länet och hur deltagarnas verksamheter kan påverka utvecklingen av livsmedelsproduktion i länet. Denna aktivitet har även 2021 fått senareläggas på grund av coronapandemin då det handlar om fysiska möte på gårdar med livsmedelsproduktion.

Utöver detta har Länsstyrelsen med representanter från flera enheter deltagit i de digitala kunskapsseminarier som ordnats av Tillväxtverket.

⁸⁷ Common Agricultural Policy, CAP.

Eldrimner – Nationellt resurscentrum

Länsstyrelsen är sedan cirka 20 år huvudman för Eldrimner - Nationellt resurscentrum för mathantverk. Arbetet sker dels utifrån ett regeringsuppdrag⁸⁸, vilket redovisas i annan ordning, dels genom projekt inom främst landsbygdsprogrammet.

Eldrimner arbetar inom ramen för livsmedelsstrategin för att uppnå dess övergripande mål om en ökad livsmedelsproduktion som är hållbar och konkurrenskraftig. Arbetet syftar till att utveckla och bevara kunskapen om mathantverk samt att främja småskaligt livsmedelsföretagande och småskalig livsmedelsproduktion.

Huvudområdena i verksamheten är att samla in, bevara och förmedla kunskap kring mathantverk, driva metodutveckling inom området samt att möjliggöra ett aktivt utbyte av kunskap och erfarenheter med berörda aktörer i hela Sverige. Mathantverket som kulturarv ska bevaras och utvecklas samt skapa förutsättningar för fler växande företag och andra verksamheter inom mathantverk som kan bidra till sysselsättning i hela landet.

Utöver branschriktad utbildning och rådgivning inom mathantverksbranscherna har ett genomgående tema för året varit resiliens och återkoppling av erfarenheter av detta relaterat till Coronapandemin. Företagen har fått möjlighet att dela med sig och ta del av råd för omställning och anpassning genom föreläsningar, träffar och information digitalt och fysiskt.

Sammantaget har cirka 900 personer deltagit i Eldrimners olika aktiviteter 2021 varav knappt 400 inom utbildning, inräknat Yrkehögskoleutbildningen i Mathantverk, Starta eget mathantverksföretag samt branschspecifika kurser.

Till följd av Coronapandemin har många aktiviteter ställts om till digitala eller flyttas fram i tid, trots detta har deltagandet på utbildningarna i stort varit i nivå med ett normalt år.

Utöver utbildningar har många mathantverkare nåtts genom nätverksträffar, rådgivning, tävlingen SM i mathantverk, kunskapsforumet Særimner, tidningen Mathantverk och Eldrimners aktiva arbete på sina webbplatser, i sociala och traditionella medier. Genom dessa kanaler har information och kunskap om mathantverk kommunicerats brett till alla län i Sverige och synliggjort såväl unika företag som näringen i stort. Eldrimners verksamhet har även genererat många artiklar i nationell och lokal press under året vilket gett en god spridning av budskapet om mathantverkets värde över hela landet.

En viktig del i Eldrimners arbete är därtill att verka för att undanröja hinder och underlätta mathantverksföretagandet i stort. Träffar med beslutsfattare, yttranden i remisser kopplat till livsmedelsproduktion och förädling har därför varit ett genomgående arbete under året.

Fastighetsfrågor

Länsstyrelsen har under året handlagt 336 ärenden om jordförvärvstillstånd för lantbruksfastigheter. Av dessa har Länsstyrelsen fattat beslut om 320 och lämnat yttrande till Jordbruksverket i fem fall. Övriga har avvisats, avskrivits eller lämnats utan åtgärd.

Det stora flertalet dödsbon avvecklar sitt fastighetsinnehav inom fastlagd tid. Påminnelser och förelägganden ger i vissa fall upphov till ansökningar om anstånd eller att dödsboet skiftas, medan det i några fall per år tar lång tid innan fastighetsinnehavet är avvecklat. Länsstyrelsen har under året arbetat med bland annat 2018 års inkomna 177 dödsboärenden.

⁸⁸ Regeringens diariernr N2021/00170

En samlad bedömning av Länsstyrelsens genomförande av årets verksamhet inom **lantbruk och landsbygd** är att det är gott och med mycket goda effekter. Nedan följer några exempel på effekter:

- Länsstyrelsen har under året administrerat och utbetalat 2021 års jordbrukarstöd, så långt det varit tekniskt möjligt. Arbete med återstående utbetalningar från 2015 har genomförts, samtidigt som beslut om avslag och avvísningar av ärenden har genomförts. Funktionalitet för att hantera alla typer av ärenden fullt ut finns inte ännu, vilket gör att arbetet kommer fortsätta under 2022.
- Vid uppföljning av återkravsläget 5 september, vilket var sluttid för återkraven, så var 99 procent av ärendena avseende 2015-2019 klara. Jämtlands län placerade sig därmed på andra plats av länen. Dessutom har Länsstyrelsen bidragit med samverkan och handläggning med Länsstyrelsen Västernorrland för att det gemensamma betinget för länsstyrelserna i återkravsarbetet skulle nås.
- Handläggningen av projekt och företagsstöd håller handläggningstider där vi har rådighet att göra det. För ansökningar om utbetalning har vi nått målen till 100 procent för företagsstöd och till 90 procent för projektstöd. Att handläggningstiderna för ansökan om stöd ökat har Länsstyrelsen inte kunnat påverka då dessa ökat på grund av väntan på beslut som inte Länsstyrelsen äger.
- Kompetenshöjande insatser till lantbruksföretagare och företagare på landsbygden har genomförts trots de utmaningar som coronapandemin medfört. Flexibilitet och andra sätt att kommunicera på distans har varit lösningen. Totalt har 22 träffar, digitala och fysiska, med lantbrukare och andra företagare på landsbygden genomförts och 143 rådgivningar till samma målgrupp utförts. Utöver det har 18 digitala nyhetsbrev producerats.
- En effekt utöver det vanliga, är att inom rådgivningsprojektet Skötsel och samverkan, har ett historiskt material från Trollåsens avelscentra för fjällkor och kunskapen om mjölkornas och jordbrukets roll i länet räddats till eftervärlden. Detta material har blivit utställningar på tre av länets museer. Dessutom har givaren instiftat ett stipendium om 2 mnkr, som kommer att delas ut varje år i minst 25 år till en kunnig lantbrukare med fjällkor. Genom projektets rådgivare kunde samordning mellan Länsstyrelsen, Hushållningssällskapet och länets museer ordnas så att materialet kunde räddas och hanteras så att material och kunskap blev tillgängligt för en bredare grupp människor. Media rapporterade flitigt så väl lokalt som på riksnivå och bidrog till många besökare på de tre museerna.
- Investeringarna kopplat till SOT-projektet har inneburit att en fysiskt SOT-punkt finns i dagsläget, men under det kommande året ytterligare tre till fyra. Investeringarna har försenats med anledning av pandemin. Flertalet aktörer inom Sverige, men även från bland annat Åland, har visat intresse för dessa SOT-punkter.
- Mathantverkarna har stärkts genom den utbildning, rådgivning, information och de diskussionsmöjligheter de erbjudits. Forumen har visat på att branschen i stort har en god förmåga att anpassa sig efter ändrade förutsättningar.
- Genom Eldrimners utbildningar har deltagarna har fått fördjupade teoretiska och praktiska kunskaper för utveckling av produkter och företag inom mathantverkets olika branscher, från mejeri och charkuteri till bageri och förädling av fisk, bär och grönt.
- De synpunkter Eldrimner fört fram vid så kallade ”krängelträffar” samt i remisser har lett till att en större förståelse och anpassning för mathantverksproduktionen finns vid myndigheter och hos beslutsfattare.
- Den rapportering som sker i media bidrar till att synliggöra värdet av mathantverket, såväl för beslutsfattare, konsumenter och livsmedelsbranschen i stort.
- Över 300 jordbruksfastigheter har bytt ägare under året och därför också sökt och fått beslutat jordförvärvstillstånd av Länsstyrelsen. Ett antal dödsbon som äger lantbruksfastigheter har fått påminnelser om avveckling i lagstadgad tid.

Rennäring och fjällförvaltning

Rennäringsdelegationen

Rennäringsdelegationen i Jämtlands län består, utöver ordföranden, av sex ledamöter varav tre ledamöter är rennäringsutövare. Rennäringsdelegationen är beslutande i policyfrågor som rör upplåtelse av mark och jakt på renbetesfjällen. Delegationen är också ett samrådsforum för flera övriga frågor som rör fjällförvaltningen i länet.

Under 2021 har rennäringsdelegationen haft tre ordinarie möten och ett extramöte. Under året har delegationen beslutat om Policy för utfärdande av jaktgästbevis på renbetesfjäll i Jämtlands län, Policy för avlysningar under småviltjakt på renbetesfjäll i Jämtlands län samt Policy om elcykling inom renbetesfjällen i Jämtland län. Länsstyrelsen har under året även haft samråd med delegationen inför beslut och åtgärder avseende förvaltning av mark, fiske och jakt på renbetesfjäll.

Regleringsbrevsuppdrag 1D3 Markärenden på renbetesfjäll

Länsstyrelsen beslutar i enlighet med rennäringslagen (1971:437) om upplåtelse av mark på renbetesfjällen. Länsstyrelsen förvaltar även länets kvarvarande fjällägenheter.

Under år 2021 inkom 44 nya ärenden avseende markupplåtelse och 50 avgjordes. Under år 2021 har fem remisser över ansökan om friköp inkommit från Statens Fastighetsverk (SFV). Av dessa har fem 5 handlagts.

Länsstyrelsen har även genomfört följande större insatser:

- Vår instruktion avseende avgifter för markupplåtelser⁸⁹ har uppdaterats. Instruktionen har både utökats med nya avgifter samtidigt som befintliga avgifter har uppdaterats.
- Länsstyrelsen har gjort en ny bedömning av vilka aktiviteter som kräver markupplåtelse med hänsyn till allemansrätten.
- Hemsidan har uppdaterats med ny information och instruktioner hur arrendeavtal överläts och hur ett arrende sägs upp. Hemsidan har även uppdaterats med nya kartor för att ytterligare tydliggöra vad som hör till renbetesfjällen.

Den nya bedömningen av vilka aktiviteter som kräver markupplåtelse med hänsyn till allemansrätten har gjort att färre aktiviteter kräver en markupplåtelse. Hemsidans uppdateringar har bidragit till ökad tydlighet vilket även underlättat kontakten med allmänheten i dessa frågor.

Regleringsbrevsuppdrag 1D5 Hållbar rennäring

Högsta renantal

Länsstyrelsen kontrollerar årligen renräkningen i två eller maximalt tre samebyar. Syftet med kontrollen är att fastställa hur det faktiska renantalet i vinterhjord förhåller sig till högsta tillåtna renantal. På grund av den pågående coronapandemin ställdes den planerade kontrollen av renräkningen in i januari och februari 2021. Under oktober genomförde personal från Länsstyrelsen kontroller vid flera tillfällen på olika platser vid renräkning för Jovnevaerie sameby. Länsstyrelsen fattade i december beslut om att en kompletterande renräkning ska genomföras för Jovnevaerie sameby då Länsstyrelsen har dokumenterat att en betydande andel av samebyns renar inte varit märkta efter renräkning.

Utökade tillsyn inom rennäringen

Under 2021 har Länsstyrelsen fortsatt det arbetet som inleddes under föregående med utökad tillsyn av Jovnevaerie samebys renskötsel med syfte att dokumentera och följa upp klagomål om att samebyns renar finns kvar på vinterbetesområdet mellan maj och september. Länsstyrelsen har genom arbetet fått en tydligare bild av problemen, dess orsaker och omfattning. Länsstyrelsen har dokumenterat och anställt fältassistenter för att följa upp klagomål från markägare och jakträttsinnehavare om skador och olägenheter

⁸⁹ Länsstyrelsens diariernr 7885-2021

som renarna orsakar. Dialog har förts mellan samebyn och Länsstyrelsen om åtgärder. Länsstyrelsen har även informerat markägare och jakträttsinnehavare om bland annat möjligheten att anmäla skada eller olägenhet enligt Rennäringslagen.

Resultatet av årets arbete är att Länsstyrelsen har fått en betydligt bättre bild av problematiken, samebyn har löpande fått information om klagomål och har vidtagit åtgärder för att förebygga och ersätta skador och olägenhet som renarna orsakar, boende och jakträttsinnehavare har känt sig lyssnade på och fått besök av vår fältpersonal. Förekomst av renar på vinterbetesområdet under sommaren har även under 2021 varit omfattande och återkommande inom vissa områden. Skador på egendom och störning av älgjakt har förekommit. Länsstyrelsen har genomfört kontroll av renräkning i samebyn i oktober och i angränsande samebyar där renar från Jovnevaerie sameby har skiljts ut och räknats. I samband med räkningen har även flygning med helikopter genomförts inom vinterbetesområdet för att dokumentera omärkta renar som inte blivit räknade. Länsstyrelsen anser att det för Jovnevaerie, i likhet med övriga samebyar i länet, finns behov av att genomföra en ny betesinventering för att kunna ta ställning till hur många renar som åretruntmarker och vinterbetesområdet kan föda. Behov finns även av att fortsatt främja ökad dialog mellan samebyn, markägare/lokalboende och jakträttsinnehavare.

Betesresurser

Beslut om högsta renantal för samebyarna bygger bland annat på tillgången på renbete. Till viss del finns aktuella underlag framtagna i samebyarnas och Sametingets arbete med Renbruksplaner. De är i många fall framtagna i samarbete med Statens Lantbruksuniversitet, SLU, som i sammanhanget även har ett pågående arbete med kartering av lavförekomster där flera samebyar deltagit. Underlagen är avsedda för samebyarnas egna interna bruk och Länsstyrelsen har i dagsläget begränsad tillgång till dessa. Om Länsstyrelsen ska ta fram egna, i viss utsträckning parallella, underlag är det kopplat till avsevärda kostnader för Länsstyrelsen. Länsstyrelsen avser undersöka möjligheten till samverkan med övriga aktörer kring nyttjande av redan framtagna aktuella underlag.

Under året har Länsstyrelsen genomfört insatser inom olika områden som berör frågan om betesresurser för rennäringen. Klimat och sårbarhetsanalyser för renbete har tagits fram för tre samebyar i samband med länets arbete inom energi- och klimatomställning. Länsstyrelsen arbetar även med en kartläggning av miljötillståndet i fjällen utifrån miljömålet Storslagen fjällmiljö där data sammanställs i syfte att kartlägga påverkan av mark- och vattenanvändning. Under året har också en regional strategi för genomförande av skogsprogrammet antagits. I strategin finns delmål om hur man ska förbättra förutsättningarna för en livskraftig renskötsel i länet bland annat genom att öka förståelsen mellan renskötseln och skogsbruket samt att berörda myndigheter ska ha god kunskap om renskötsel och dess villkor.

Gränsöverskridande renskötsel

Under året har Länsstyrelsen haft kontakt med Statsförvaltningen i Norge angående problem med gränstängslet mellan Feren reinbeitedistrikt och Kalls sameby. Ren korsar årligen gränsen vilket bland annat innebär problem för markägare vid jakt. Ansvar för det aktuella stängslet åligger Norge. Resultat av dialogen hittills är att Statsförvalternen avser försöka få fram medel att riva det befintliga, otjänliga, stängslet under 2022 men att man har svårigheter att hitta finansiering för att uppföra ett nytt stängsel för att ersätta det gamla. Länsstyrelsen avser ha fortsatt kontakt med Statsförvalternen i ärendet under 2022.

Härjedalsavtalen om renbete

Då det enligt en civilrättslig dom inte finns sedvanerätt för vinterbete i Härjedalen så har markägare och berörda samebyar avtalat om renbetesrätt på privata marker under delar av året. Genom avtalen har det skapats en samverkansgrupp där markägarrepresentanter och samebyrepresentanter möts för att diskutera avtalen och frågor som uppkommit inom avtalens ramar. Samverkansgruppen är avgörande för att avtalen följs upp och att eventuella problem kan hanteras på ett tidigt stadium. I samverkansgruppen hanteras frågor av allehanda slag som annars skulle hamna på Länsstyrelsens bord.

Under 2021 har, på grund av coronapandemin, endast två möten hållits – ett digitalt och ett fysiskt möte där Länsstyrelsen har varit ordförande.

Under året har ett ärende hanterats av Länsstyrelsen gällande åkermarksskada. Resultatet av gjord inventering och handläggning av ärendet var att skada inte kunde anses bero uteslutande på renförekomst. Parterna, samebyn och markägaren, delade på besiktningskostnaden.

Under 2021 har antalet avtal uppgått till cirka 2 500, varav fem avtal har tillkommit under året och inget har sagts upp. Skogsstyrelsen administrerar avtalen och sköter utbetalningar till markägare. Länsstyrelsen har i sin tur under 2021 fakturerat de berörda samebyarna 50 procent av beloppet för berörd sameby och resterande 50 procent från Samefonden, via Kammarkollegiet, i enlighet med regeringsbeslut⁹⁰.

Länsstyrelsen har en dialog med samebyarna rörande det cirka sex mil långa stängsel som uppförts över Särvfjället. I nuläget har Mittådalens sameby huvudansvaret för underhållet och Länsstyrelsen för en löpande dialog med samebyn om vilka åtgärder som behöver genomföras liksom vad dessa får kosta.

Arbetet inom samverkansgruppen är avgörande för bibehållandet av avtalen och bibehållandet av de goda relationerna mellan parterna. Arbetet med Härjedalsförhandlingarna och avtalen om renbete är ett lysande exempel på när myndigheterna på uppdrag av regeringen och tillsammans med representanter för lokalsamhället har lyckats vända en problematisk trend med långvariga och ökande konflikter till en välfungerande samexistens. Verksamheten bidrar till att följande Agenda 2030-mål kan nås; mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Medlingsuppdraget Ruvhten Sijte

Regeringen gav under året i uppdrag åt Länsstyrelsen i Jämtlands län att bistå den medlare som enligt regeringen beslut ska verka för avtal mellan samebyn Ruvhten Sijte och privata markägare om renbete på åretruntmarker i västra Härjedalen. Enligt uppdraget ska Länsstyrelsen bistå medlaren med information, underlag, rekvisition av medel för finansiering av arrendena och enklare administrativt stöd, som exempelvis mötesbokningar. Medlarens uppdrag förlängdes i september till att gälla året ut. Då inga förhandlingar har kommit tillstånd under året men Länsstyrelsen har bistått medlaren med information och även medverkat vid ett möte mellan parterna i Östersund i december.

Medel till rennäring

Samefonden

Länsstyrelsen administrerar samefondsmedel för de anläggningar som fonden tidigare åtagit sig att underhålla. Anläggningar som kan få medel är byavskiljande stängsel och vägar. Behovet av underhåll av anläggningarna är stort och samefondsmedlen är begränsade. Medlen räcker endast till en delmängd av det löpande underhåll som det finns behov av. Nytt stängsel för längre sträckor eller broar efter vägar kan inte täckas av samefonden. Under 2021 har Länsstyrelsen äskat cirka 418 tkr från Samefonden vilket är 2 procent av anskaffningsvärdet samt fördelat erhållet belopp på 250 tkr till berörda samebyar efter rekvisition och redovisningar.

Bygdemedel

Länsstyrelsen administrerar löpande samebyarnas bygdemedel. Administrationen innebär att yttra sig över samebyarnas ansökningar till Sametinget som är beslutande instans. Länsstyrelsen kontrollerar därefter revisioner och redovisningar samt administrerar utbetalningar till samebyarna.

Under 2021 har Länsstyrelsen tilldelats cirka 2,5 mnkr till rennäringens bygdemedel. Under 2021 har Länsstyrelsen lämnat tre yttranden till sametinget och utbetalat cirka 2,5 mnkr till olika av sametinget beslutade projekt.

Småviltsjakt på renbetesfjäll

Länsstyrelsen i Jämtlands län ska enligt 3 § rennäringsförordningen (1993:384) upplåta småviltjakten på renbetesfjäll, om någon olägenhet av betydelse inte uppkommer för rennäringen. Upplåtelsen är även reglerad i 32 § rennärlagslag (1971:437) där det framgår att på renbetesfjällen får nyttjanderätt upplåtas

⁹⁰ 2008-12-11. Jo2008/2170 och Jo2008/3888

endast om upplåtelsen kan ske utan avsevärd olägenhet för renskötseln och om upplåtelsen kan ske utan ett besvärande intrång i rätten till jakt. Jämtlands län har elva samebyar med olika förutsättningar att upplåta en så störningsfri småviltsjakt som möjligt för rennäringen. Upplåtelsen och förvaltningen av småviltsjakten sker i samverkan mellan myndigheter, rennäring, forskning och jaktliga intresseorganisationer för att tillsammans skapa en hållbar förvaltning och jakt. Då hösten 2020 var en konfliktfylld jaktsäsong med många ansökningar om avlysningar från samebyarna har Länsstyrelsen under året bedrivit ett utvecklingsarbete med syfte att öka transparens, minska konflikter samt öka förutsägbarhet och skapa flexibilitet. Ett ledord i arbetet har varit samexistens. Exempel på aktiviteter är Rennäringsdelegationens beslut om policy för avlysningar under småviltjakt på renbetesfjäll i Jämtlands län⁹¹ vars syfte är att enas om huvudsakliga principer för dialog och handläggning av avlysningsärenden. Den webbplattform som finns på natureit.se och som används för att hantera bokning av småviltsjakten har försetts med så kallade älgjaktraster för att möjliggöra avlysning av delar av ett jaktområde för samebymedlemmars egen älgjakt, samtidigt som småviltjakt kan pågå i den del av jaktområdet som inte är avlyst. Informationen har intensifierats, webbinformationen med sidan ”Jakt i fjällen” som nav, har utvecklats och förbättrats, bland annat finns många frågor och svar och nyheter har publicerats för att sprida information. Länsstyrelsen har också arbetat med att på olika sätt effektivisera internt arbete och minska sårbarhet, ett arbete som fortsätter 2022. Nya avtalsvillkor för genomförande av hundprovsverksamhet har tagits fram och implementerats.

Inom ramen för uppdraget förvaltar Länsstyrelsen ripstammen. Ripinventering genomförs årligen enligt en modell som delas med de två övriga fjällänen. Med hänsyn till inventeringsresultatet kan Länsstyrelsen göra anpassningar av jakttrycket. Efter rekordåret 2018 minskade rippopulationen under två år för att därefter vända uppåt till samma nivåer som tidigare toppår. Inventeringen 2021 i Jämtlands län visade en uppgång av populationen som främst beror på bra föring där antalet kycklingar per par låg över medel. De sista fyra åren har Jämtlands län haft de högsta tätheterna av ripa sedan inventeringen startade 1996.

Under 2021 har 42 ansökningar från samebyar om avlysning av småviltsjakt handlagts och beslutats med hänsyn till renskötseln och samebyarnas älgjakt.

Antalet jaktdagar för 2021 är 16 697 aktiverade jaktmandagar, vilket är en liten ökning mot tidigare år. Avskjutningsstatistiken för ripa har under de senaste åren inte haft någon avsevärd avvikande trend och jakten på ripa är den dominerande jaktformen inom småviltjakten.

Könsfördelningen av sålda jakttillstånd via natureit.se är minst 18 procent kvinnor. Dock har 20 procent inte uppgett kön vid köp av jakttillstånd så potentiellt kan antalet kvinnliga småviltsjägare vara större. Det statliga jaktkortet i Jämtlands län via Naturvårdsverket köptes av 14 procent kvinnor under 2021. I Sverige är det 8 procent kvinnor som löser det statliga jaktkortet vilket tyder på att antalet kvinnliga småviltsjägare i Jämtlands län är större än på nationell nivå.

Under 2021 har tillsyn och jaktbevakning på renbetesfjäll intensifierats med huvudsyfte att informera och synliggöra problematik med olovlig jakt och hundträning. En viktig del i tillsynsarbetet är just information, och att förmedla kunskap och förståelse kring problematiken mellan olika näringar och fritidsintressen. Antalet tillsynstimmar har mer än fördubblats jämfört med 2020 och jämfört med 2019 har antalet timmar fördubblats.

Det utvecklingsarbete som bedrivits har gett vissa positiva effekter, medan andra, oväntade, negativa effekter uppstått. Exempel på positiva effekter är att införandet av älgjaktraster i natureit.se som har skapat förutsättningar för att småviltsjakt kan bedrivas parallellt med älgjakten i de aktuella jaktområdena under september och oktober då jakttrycket för älg och småvilt är som störst. Policyn har inte gett de effekter som avsågs, och sina stycken har snarare vissa överenskomna principer motverkat sitt syfte och den behöver därför omarbetas. Trots intensifierat informationsarbete har antalet frågor ökat dramatiskt under hösten 2021

⁹¹ Länsstyrelsens diariernr 5225-2021

och det har varit svårt, periodvis omöjligt, att hantera alla inkommande frågor trots ett effektivare arbetssätt. En konsekvens av uppdragets komplexitet och utsatthet är också arbetsmiljöproblem i arbetsgruppen. Tillsynen har medfört en medvetenhet om att tillsyn kan förekomma och det bidrar till regelefterlevnad. Tillsynen har också bidragit till möjlighet till dialog med jägarna om avlysningsbeslut.

Övrig om området rennärning

Gemensamma möten med samebyordförandena, Sametinget och SSR har genomförts vid två tillfällen under året. Länsstyrelsen har även haft tre möten med länets Rennäringsdelegation där man bland annat beslutat om policy om avlysning av områden för småviltsjakt samt elcykling i fjällen.

Länsstyrelsen har under året tagit emot ett stort antal samtal om renar som vistas på mark där de under perioden 1 maj - 31 oktober inte har rätt att vara. De allra flesta av dessa leder inte till något ärende utan stannar vid ett samtal. Länsstyrelsen har under år 2021 handlagt 5 ärenden om vitesföreläggande enligt 71 § rennäringslagen (1971:437) för renar som befinner sig på mark där de inte får vistas.

För att förstärka samordningen av frågor som berör rennärning inom myndigheten har Länsstyrelsen under året tillsatt en särskild samordnare med uppdrag att utveckla arbets- och samverkansformer samt stödja kompetensutveckling inom området.

Fjällfiske

Inom fjällfisket har statens vatten på renbetesfjäll förvaltats och upplåtits via försäljning av fiskekort genom allmänna tillstånd, underupplåtelser, särskilda tillstånd och långtidsupplåtelser.

Samverkan har skett med Umeå universitet och länsstyrelserna i Västerbotten och Norrbotten i ett fyraårigt projekt i syfte att öka kunskaperna om fiskets och klimatförändringars effekt på primär- och fiskproduktionen i fjällvatten. Samverkan har vidare skett med berörda samebyar kring de allmänna fiskeupplåtelseerna, samebyarnas husbehovsfiske samt kring biologisk provtagning. Vi deltar även i utredningen om revidering av rennäringslagstiftningen.

Information och kunskap kring fisket på statens vatten sprids brett bland fiskeintresserade i länet genom den årliga Fjällfiskeguiden.

Länsstyrelsen har samordnat insatser för att förhindra vidare spridning i av gädda i Damman/Storåns vattensystem. Spridningen av gädda där den tidigare inte funnits utgör en stor risk för permanenta förändringar av ekosystemet.

Fiske

Rådgivning och samverkan

Rådgivning till allmänhet, fisketurismföretag och fiskeförvaltande organisationer har pågått på en acceptabel nivå men på grund av stundtals hög arbetsbelastning har tiden för detta minskat. Länsstyrelsens roll som rådgivande inom fiske har heller inte kunnat genomföras i lika stor omfattning under året på grund av coronapandemin. Alla fysiska möten har ställts in förutom några årsmöten inom fiskevårdsområden som trots pandemin kunde genomföras på ett säkert sätt. Alla övriga planerade seminarier och möten har fått ske digitalt vilket resulterat i att många möten med personer som inte har tillgång till eller kunskap om den digitala tekniken inte kunnat tillhandahålla information på normalt sätt.

Länsstyrelsen har under 2021 påbörjat arbetet med att starta upp vattensystemvisa referensgrupper i åtta av länets vattensystem. Inbjudna är fiskevårdsområden, kommuner, sportfiskarna samt fiskeintresserad allmänhet med lokalkännedom. En målsättning med referensgrupperna är att de ska vara en grund i arbetet med att tillsammans med fiskvårdsområden ta fram vattensystemvisa förvaltningsplaner under kommande år.

Samverkan med andra myndigheter och vattenkraftföretag i ett pilotprojekt för Ljungans vattensystem har resulterat i en överblick av vilka samverkansmodeller som fungerar och gett en bra erfarenhet inför kommande omprövningsprocesser för att miljöanpassa vattenkraften enligt den nationella planen (NAP).

Verksamheten har också tagit fram information gällande fiskstatus som underlag och för att uppfylla de krav som finns inom vattenförvaltningen.

Ett samverkansprojekt med SLU i Umeå och fiskevårdsorganisationer i Storsjön med biflöden i syfte att skapa en ekosystembaserad förvaltningsplan för Storsjön har fortsatt under året men begränsats av pandemin.

Fiskevårdsbidrag

Beslut om ekonomiskt stöd till fiskevårdsorganisationer för fiskevårdande åtgärder har bidragit till att insatser för att restaurera vattenmiljöer efter flottningen, byta felaktigt nedlagda vägtrummor, samt inventering av fiskbestånd i sjöar och vattendrag, har genomförts av fiskeförvaltande organisationer.

En intern samverkan inom Länsstyrelsen har inletts, där flera bidragstyper som delvis har gemensamma användningsområden har sammanförts till ett informationsmaterial som delgivits kommuner och personal på Länsstyrelsen för att underlätta handläggning och ge bättre stöd till sökanden.

Sjöprovfisken och förvaltningsplaner

För att följa klimatförändringens effekter på fiskfaunan i länets sjöar har en serie sjöprovfisken i utvalda sjöar genomförts där analyser av materialet kommer att ske under 2022.

Länsstyrelsen driver eller medverkar i fem större egeninitierade restaureringsprojekt som finansierats av EU:s miljö- och fiskefond. Ett av huvudsyftena med dessa projekt är att genom återställda ekosystem och anpassad förvaltning skapa förutsättningar för ett bibehållet och utvecklat fiske i länet. Planeringen av arbetet med framtagning av förvaltningsplaner har startat under året men kontakter med berörda fiskeområden har försvarats av pandemin. Information om att planeringen inletts har givits vid olika informationsmöten och via utskick. Dessa projekt beskrivs närmare under avsnitt om verksamhetsområde Naturvård och miljöskydd.

Strömfiskelyftet

I projektet ”Strömfiskelyftet”, som bedrivs med stöd av Europeiska Havs- och fiskerifonden via Jordbruksverket, ingår att i samverkan med ingående fiskevårdsområdesföreningar utveckla moderna adaptiva fiskeförvaltningsplaner för vart och ett av de tre vattendragen Härkan, Lången och Dammån. Planerna tas fram för att skapa en modern förvaltning och ett fiskeregelverk som fiskevårdsområdena sedan ska kunna arbeta efter.

En viktig del i att ta fram förvaltningsplanerna för fisket har varit att genomföra enkätstudier riktade till fiskare i de tre vattensystemen Härkan, Lången och Dammån och intervjuer med en del av dessa. Enkäter har gått ut i pappersform och digitalt både 2020 och 2021 och enkätsvaren kommer att analyseras noggrannare i vinter. Intervjuer på plats har varit svårt att ordna i det rådande läget.

På grund av pandemin har projektet fortfarande ett stort underskott av förankrande möten ute i projektområdet med sakägare och intressenter. En hel del kommunikation har ändå kunnat skötas via telefon, e-post och små sammankomster utomhus. Dessa möten omfattar både förvaltningsplanerna för fiskevårdsområdena samt i viss mån de restaureringsåtgärder som planeras genomföras i vattendragen.

De planerade omfattande driftdykningsinventeringarna och elfiskena för att uppskatta fiskbestånden i de olika vattendragen kunde genomföras som planerat. Dessa gav en stor mängd data över fiskarternas förekomst i vattnen som ska analyseras under vintern för både 2021 och 2020. Resultatet kommer att ingå som underlag i det fortsatta arbetet med förvaltningsplanerna.

I projektet ingår även genomförande av prioriterade restaureringsinsatser. Insatserna i form av arbete med större grävmaskin för att lägga tillbaka upprepade stenmassor i älvarna var i år planerade till ett antal sträckor i Lången och ett antal sträckor i Härkan har delvis genomförts och resterande del flyttas till 2022.

Storsjöenkät

En omfattande enkätundersökning har genomförts där 3 000 individer mellan 18 - 80 år boende i valdistrikt som angränsar till Storsjön fått svara på frågor om fiske, miljö och nyttjande av Storsjön. Enkäten är till stora

delar en upprepning av tidigare enkäter ifrån 1981 och 1994. Resultat och jämförelser kommer under 2022. Ett av syftena är att följa allmänhetens fiskevanor som sedan kan ge stöd i förvaltningen av fisket i Storsjön med biflöden. Ett annat syfte är att få en bild av hur allmänheten uppfattar olika typer av miljöförändringar i och kring Storsjön, bland annat kopplat till klimatförändringarna men också hur Storsjön nyttjas för exempelvis båttrafik och övrigt friluftsliv.

Vattenbruk

En ny digital blankett för ansökan om fiskodlingstillstånd enligt fiskelagstiftningen har i samverkan mellan Länsstyrelsen och Tillväxtverket arbetats fram och kommer att lanseras under 2022.

Turistfiske

Antalet fiskande besökare till länet har ännu inte räknats samman men har preliminärt bedömts ligga på samma nivå som under 2020.

Fortsatt utveckling av det länsstyrelsegemensamma verktyget Fiskekartan.se, med information om samtliga fiskevårdsområden i landet, har genomförts i samverkan med Länsstyrelsen i Jönköping.

Länsstyrelsen har också samverkat med länets kommuner i olika typer av turistfiskeprojekt. Som exempel kan nämnas projektet ”Fiska i Berg” inom Bergs kommun där man arbetat med att öka tillgängligheten för rörelsehindrade personer att nå fiskevatten. Länsstyrelsen har medverkat i en referensgrupp till projektet.

Regleringsbrevsuppdrag 1D6 Ersättning för skada på fisk och fiskeredskap

Länsstyrelsen har också uppdraget att lämna ersättning för skada på fisk och fiskeredskap men då det inte finns någon yrkesfiskare i länet finns ingen möjlig mottagare av sådant stöd.

Areella näringars bidrag till målen i Agenda 2030:

- Mål 1 Ingen hunger genom att verka för och stimulera hållbara system för livsmedelsproduktion som ökar produktiviteten och produktionen som i förlängningen bidrar till att upprätthålla ekosystem och stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar. Verksamheten bidrar också till kompetenshöjning inom de areella näringarna men också i näringar som kombineras med de areella och på det sättet skapa bredare bas för ökad produktion av livsmedel.
- Mål 6 Rent vatten och Mål 7 Hållbar energi för alla genom att öka andelen förnybar energi i den globala energimixen och samtidigt bevara ekosystem och rent vatten.
- Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt genom att stödja produktiv verksamhet, nya jobb och uppmuntra mikro företag och små och medelstora företag att växa.
- Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion genom att ge stöd och råd i frågor som verkar för effektivt nyttjande av naturresurser och minska utsläpp från produktionen och hur areella näringar kan samverka med till exempel hållbar turism via lokal kultur och lokal produktion.
- Mål 13 Bekämpa klimatförändringen genom stödåtgärder och rådgivning för att integrera klimatåtgärder i livsmedelsproduktion.
- Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald genom att genom stödinsatser och rådgivning främja hållbar nyttjande av naturresurser på land och i vatten för produktion av livsmedel.

Resultatbedömning

Lantbruk och landsbygd

Den samlade bedömningen att årets resultat är gott och till största delen enligt plan och i vissa fall utmärkt. Arbetet med återkraven, som under året varit ett stort, arbetskrävande och oroande uppdrag, har genomförts i länet så att vi nått mer än uppsatta mål samtidigt som ordinarie handläggning och kontroller nått mycket höga mål så väl inom jordbrukarstöd som inom projekt- och företagsstöd. Vi konstaterar dock att

arbetsinsatsen kostat mer än de bedömningarna som gjordes för tidsåtgången innan uppdraget påbörjades. Dessutom har arbetet skett under en tid då coronapandemin gett Länsstyrelsen nya uppdrag och behovt gemensamma resurser och att restriktioner krävt nya arbetsrutiner.

Regeringsuppdraget med grundfinansiering 2021–2023 till Länsstyrelsen för att driva Eldrimner ger goda förutsättningar att kunna stärka mathantverket som näring. Uppdraget gör att Eldrimner fortsatt kan bidra till en positiv landsbygdsutveckling genom diversifiering av jordbruksföretag, tillväxt genom ökad omsättning och möjlighet för företag att anställa fler samt överlag en stärkt hållbar livsmedelsproduktion för hela landet. Genom de aktiviteter som erbjudits mathantverkare under året har förutsättningarna stärkts för minskad sårbarhet i livsmedelskedjan.

Rennäring och fjällförvaltning

Mot bakgrund av ovan redovisade genomförd verksamhet med rennärringsfrågor och dess effekter i förhållande till verksamhetens mål och uppdrag bedömer Länsstyrelsen att det fortsatt finns utvecklingsbehov inom området. Bedömningen grundar sig på att det ökade trycket från olika intressen som ska samexistera inom renskötselområdet skapar behov av utvecklade former och verktyg för samverkan. Länsstyrelsen ser tecken på en ökande polarisering inom rennärringsfrågan. En ny lag om konsultationsordning⁹² i frågor som berör det samiska folket träder i kraft 1 mars 2022 och innebär att Länsstyrelsen tillsammans med Sametinget och samebyarna behöver hitta nya former för konsultationer och samråd.

Länsstyrelsens bedömning är att uppdraget inom markärenden på renbetesfjällen fullföljts väl med hänsyn till att vi i huvudsak avgör lika många ärenden som kommer in. Resultatet bedöms som gott.

Bedömningen av arbetet med Härjedalsavtalen om renbete är att resultatet under året har varit gott men att ett visst utvecklingsbehov finns. Avtalen utgör en förutsättning för renskötseln i Härjedalen då det saknas sedvanerätt för renbete. Arbetet behöver utvecklas genom slutande av avtal för ytterligare områden som ägs av skogsbolag. Under 2022 ska delar av avtalen utvärderas innan beslut om förlängning kan fattas för den kommande femårsperioden.

Totalt sett bedöms resultatet av det utvecklingsarbete inom jakt på renbetesfjäll som genomförs som gott i vissa avseenden och som otillfredsställande i andra. Det finns utvecklingsbehov när det gäller tillsyn av jakt renbetesfjällen, både när det gäller planering och genomförande. Det finns sammantaget ett fortsatt stort utvecklingsbehov och detta arbete fortsätter inför småviltjaksäsongen 2022.

Fiske

Den samlade bedömningen är att Länsstyrelsen genomfört årets verksamhet inom fiske och fjällfiske med ett gott resultat. Ärendehandläggningen har under året skett enligt uppsatta mål med avseende på handläggningstider, vilka i huvudsak har hållits. Administrationen av fjällfisket går enligt uppsatta mål och hanteras inom ramen för den finansiering som Länsstyrelsen har för ändamålet.

Alla kontakter med fiskeförvaltande organisationer har under året på grund av pandemin fått skötas via mejl och telefon samt brevutskick vilket är otillfredsställande och hämmar utvecklingen samt äventyrar målen om det fortsätter under en längre tid på samma sätt. Bristen på fysiska möten har även haft en negativ påverkan på arbetet med fiskeförvaltningsplaner, projektet ”Strömfiskelyftet” och samverkan om ekosystembaserad fiskförvaltning.

Länsstyrelsens arbete med fisketurism ligger jämfört med tidigare år på en låg nivå och utgörs främst av medverkan i olika referensgrupper där kommuner och andra aktörer driver arbetet. Inom detta område finns ett tydligt utvecklingsbehov.

⁹² Regeringens proposition 2021/22:19. En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket.

Folkhälsa, jämställdhet, integration med mera

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p12 Folkhälsa	Länsstyrelseinstruktion
3§ p13 Jämställdhet	Länsstyrelseinstruktion
3§ p14 Integration	Länsstyrelseinstruktion
1A12 Mänskliga rättigheter och icke-diskriminering	Regleringsbrev
3B22 Anvisningsmodell för ensamkommande barn och anvisning av nyanlända	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Uppgifter och uppdrag inom verksamhetsområdet omfattar områdena folkhälsa, jämställdhet, mänskliga rättigheter och integration. Nedanstående punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen.

- Övergripande inom de ovan nämnda områdena stärka samverkan mellan myndigheter, kommuner, regioner, civilsamhällets organisationer och andra aktörer.
- Samordna och utveckla det förebyggande arbetet mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS) i länet. Vi har också ett regionalt tillsynsansvar inom alkohol och tobak.
- Samarbete och samverkan med kommuner, regioner och andra aktörer i arbetet med att utveckla föräldraskapsstöd.
- Samordning och stöd inom jämställdhetsområdet genom att kartlägga och följa utvecklingen av jämställdhet i länet, skapa kunskapsunderlag (som till exempel könsuppdelad statistik) samt stödja kommuner, myndigheter, föreningar och andra organisationer i deras jämställdhetsarbete.
- Ansvar för att den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor får genomslag i länen.
- Samverkan och samordning om mänskliga rättigheter inklusive stöd till andra aktörer som arbetar med mänskliga rättigheter inom områdena barnets rättigheter och barnkonventionen, funktionshinder, nationella minoriteter och minoritetsspråk samt rasism i arbetslivet.
- Samordning och samverkan när det gäller att driva och delta i planering, organisering, genomförande och uppföljning av integrationsinsatser, vilket omfattar insatser för ensamkommande barn, mottagande och etablering av nyanlända, samhällsorientering för nyanlända, tidiga insatser för asylsökande, bidrag för att utveckla kapacitet och beredskap i mottagandet av nyanlända samt bidrag för flyktingguider och familjekontakter.
- Bevilja statsbidrag till kommuner för personligt ombud.
- Ansvar för att utveckla det brottsförebyggande arbetet på regional nivå.
- Nedanstående punkter sammanfattar målen inom verksamhetsområdet.
- Det övergripande målet för *folkhälsopolitiken* är att skapa samhällseliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.
- Målet för *alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT)* är ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk. Den nationella ANDT-strategin är vägledande i detta arbete.

- Målet för *jämställdhetspolitiken* är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det finns också sex jämställdhetspolitiska delmål.
- Målet för politiken för *mänskliga rättigheter* är att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter.
- Det nationella målet för *funktionshinderspolitiken* är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.
- Målet för *politik mot diskriminering* är ett samhälle fritt från diskriminering.
- Det övergripande målet för *integrationspolitiken* är lika rättigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.
- Målet för samhällets insatser mot *spelberoende* är att minska skadeverkningarna av överdrivet spelande.
- Målet för *kriminalpolitiken* är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet och verksamheten omfattar även brottsförebyggande arbete.

Sveriges nationella mål knyter an till flera av de globala målen i Agenda 2030. När Länsstyrelsen bidrar till att nationella mål får genomslag i länet bidrar vi också till genomförandet av Agenda 2030. Vilka mål den här verksamheten bidrar till beskrivs närmare nedan.

Verksamhetens resultat

Nedan redovisas verksamhetens resultat med nyckeltal, resultatindikatorer och beskrivningar av våra prestationer och effekter.

Nyckeltal

Nyckeltal: Folkhälsa, Jämställdhet, integration m.m. (70, 80–85)	År 2021	År 2020	År 2019
Antal årsarbetskrafter totalt	8,3	10,1	10,7
Antal årsarbetskrafter kvinnor	8,1	9,5	9,3
Antal årsarbetskrafter män	0,2	0,6	1,4
Antal ärenden, inkomna och upprättade	91	97	95
Antal beslutade ärenden	80	78	84
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	6	0	1
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	10 451	11 062	12 234
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	2 724	3 253	3 200

Kommentar tabell

Under 2021 har en minskning av årsarbetskrafter skett vilken kan förklaras av en kombination av andra prioriteringar och sjukdom.

Området Tillsyn och rådgivning inom alkohol- och tobak är ärendetungt på grund av så kallade samlingsärenden för att lagra kommunernas inskickade beslut, vilka används i den löpande granskningen. Här kan också viss eftersläpning förekomma med ärenden äldre än två år då tillsyn av kommunerna sker vartannat år.

Resultatindikatorer

Länsstyrelserna har valt att inte ha några resultatindikatorer för verksamhetsområdet i årsredovisningen 2021.

Prestationer och effekter

Folkhälsa

Ett utvecklingsarbete har påbörjats under 2021 med fokus att i högre utsträckning samordna arbetet inom området social hållbarhet. Arbetet har under senare delen av året ingått i en pilotverksamhet initierad av den Nationella samordnaren för Agenda 2030. Det övergripande syftet med piloten är att påskynda omställningen till hållbar utveckling med målsättningen är att förstärka det främjande arbetet gentemot barn och unga genom att utveckla styrning och organisering av statliga myndigheters arbete.

Under året har arbetet med att ta fram en ny regional ANDTS⁹³-strategi påbörjats. Länsstyrelsen har samordnat arbetet och initierat flertal dialoger med aktörer såsom Region Jämtland Härjedalen, Polis, civilsamhälle samt olika verksamhetsområden i kommunerna. Arbetet syftar till att utveckla det förebyggande arbetet och utifrån en gemensam lägesbild formulera och arbeta efter gemensamma målsättningar och inriktning samt fördjupa samverkan.

Länsstyrelsens uppdrag att kontrollera kommunernas tillsyn av alkohol och tobak inrymmer även att verka för att kommunerna har en god kunskap inom området. Detta ökar i sin tur incitamentet för att kommunerna kan genomföra en kvalitativt god tillsyn. Kunskapsfrämjande insatser har genomförts under året genom dialog vid nätverksträffar samt olika föreläsningar. Insatserna har utgått från de brister som framkommit vid Länsstyrelsens tillsyn.

I arbetet med att ta fram ny regional ANDTS-strategi har samverkan mellan länets olika aktörer fördjupats och formaliserats med effekten att det förebyggande arbetet utgår från en gemensam målbild för fler aktörer i länet. Utbildningsinsatser till kommunernas tillsyns- och handläggningsverksamheter bidrar till att kvaliteten på handläggning och tillsyn ökar.

Föräldraskapsstöd

Arbetet med att stärka föräldraskapsstödet i länet utgår till stor del från det nätverk som sedan flera år är etablerat i länet. Nätverket har en bra representation från länets alla åtta kommuner och med samordnare från Region Jämtland Härjedalens enheter för barn och utbildning, barnhälsovård och folkhälsa. Även representation från civilsamhället initierades under året. Länsstyrelsen är sammankallande och arbetet genomförs i nära samverkan med samordnare från regionens folkhälsoenhet. Under året har flera träffar genomförts med fokus på kunskapshöjande insatser och erfarenhetsutbyte. Arbetet har utgått från en tidigare genomförd kartläggning där det framkom behov av att utveckla det organisatoriska stödet, vilket har lyfts under året.

Arbetet med att genomföra återkommande nätverksträffar, avstämningar och erfarenhetsutbyten med koppling till den nationella strategin har bidragit till en kontinuitet i arbetet. Det har också bidragit till ett engagemang kring föräldraskap och frågan uppmärksammas nu på ett tydligare sätt jämfört med tidigare.

Jämställdhet

Regleringsbrevsuppdrag 3C7 Länsstrategier för jämställdhetsintegrering och 3C8 förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor med mera

Länsstyrelsens arbete under året har utgått från Jämställdhetsstrategin för Jämtlands län 2018–2020. På grund av förlängning av uppdraget samt ännu ett år med pandemi har fokus legat på att fördjupa kunskaperna

⁹³ Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel, ANDTS.

om de nationella jämställdhetsdelmålen, att finna jämställdhetsproblem samt lämpliga åtgärder. Arbetet utgör en viktig grund för att ta fram lägesbilder inför kommande uppdrag om strategi för jämställdhet i länet.

Det finns ett engagemang och en vilja hos de samhällsaktörer som deltar i länsnätverket - Jämställdhet i Jämtlands län. Genom arbetet i länsnätverket har Länsstyrelsen fått flera förfrågningar om fördjupat stöd kopplat till aktörers egen verksamhet. Utmaningar i arbetet är att öka antalet aktörer i länsnätverket och att ännu fler är aktiva under de träffar och seminarier vi erbjuder. Idag deltar fem av åtta kommuner, sex myndigheter, Region Jämtland Härjedalen, ESF samt företrädare för tillverkningsindustri.

Under pandemin har det våldsförebyggande arbetet med genusansats avstannat något i länets skolor, men intresset för frågorna hos aktörerna börjar öka igen. Detta är dock ett långsiktigt arbete. Under året har stödmaterial till aktörerna tagits fram och förbättringar i vårt arbetssätt och vår interna samverkan gjorts inför kommande år. Vi har även uppmärksammat ett behov av förskolan som aktör och arena i det förebyggande arbetet, tillsammans med föräldraskapsstöd under de tidiga åren.

I arbetet med att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor har följande prioriterats:

- Samordning mellan aktörer för att igångsätta samverkan i enskilda ärenden avseende vuxna, kallad operation norrsken. Kommunernas centrumbildning, centrum mot våld samordnar det praktiska arbetet med samråd mellan polisen, länets åtta kommuners socialtjänst samt hälso- och sjukvården för att på ett bättre sätt ge rätt stöd i rätt tid till utsatta. Länsstyrelsen samordnar styrgrupp för verksamheten och står för kompetens och metodstöd till aktörerna. I arbetet med Barnahus Jämtland samordnar Länsstyrelsen verksamhetens styrgrupp och ger kompetens och metodstöd till de medverkande parterna.
- En rapport som belyser barn och ungas utsatthet i sex mot ersättning har tagits fram. Rapporten har tillsammans med lägesbild från polis och Barnahus drivit på utvecklingen för att personal ska ställa frågor om sexuella övergrepp, våld och erfarenhet av sex mot ersättning i större omfattning och i tidigare åldrar. Personal inom bland annat elevhälsa, hälso- och sjukvården samt ungdomsmottagningen har fått utbildning i att ställa frågor med hjälp av metoden ”sexit”.
- Insatser för att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck med utgångspunkt att nå ut till en bred målgrupp, har resulterat i en större efterfrågan på fler insatser kring metodstöd, såsom riskbedömningsverktyg och initiativ till handlingsplaner för lokal samverkan. Arbetet har även tydliggjort ett behov av statistik inom hälso- och sjukvården gällande kvinnlig könsstympning. Polismyndighetens kriminaltekniker i norrlänen har också efterfrågat grundkunskap på området, kopplat till vad de möter på en brottsplats.

I arbetet med jämställdhetsintegrering har kunskapen om de nationella jämställdhetsmålen ökat, samt förmågan att finna vilka jämställdhetsproblem aktörer kan lösa. På detta vis nås genomslag av arbetet med målen i den nationella jämställdhetspolitiken.

När det gäller arbetet mot mäns våld mot kvinnor har samverkan mellan myndigheter stärkts ytterligare. Kunskaper bland aktörer har ökat i stor utsträckning, stöd och skydd har förbättrats och brottsbekämpning har avseende barn och vuxna har stärkts.

Mänskliga rättigheter

Inom uppdraget ryms barn- kvinno- och funktionsrättskonventionerna samt lagen om nationella minoriteter.

Barnkonventionen

Sveriges kommuners och regioners (SKR) fyra-dagars utbildning om barnkonventionen har genomförts i länet. Huvuddelen av deltagarna kom från kommuner men även Region Jämtland Härjedalen var representerad liksom Polismyndigheten, Barnahus Jämtland och Rädda barnen. Ett av momenten var att arbeta fram handlingsplaner för att öka tillämpningen av konventionen. Utvärderingen visade att deltagande

kommuner har planer att förverkliga de handlingsplaner som togs fram i samband med utbildningen. Detta arbete kommer att följas upp som ett led i att hålla arbetet uppdaterat och aktuellt. Länsstyrelsen har i dialog med en referensgrupp med Region Jämtland Härjedalen och Rädda Barnen även arbetat fram en struktur för barnrättsarbetet i Jämtlands län. Målsättningen är att öka tillämpningen av barnkonventionen genom att bygga upp ett kontaktpersons nätverk från kommunerna och starta ett större forum för barnrätt.

Länsstyrelsen har genomfört ett webinarium om bostadsförsörjning och barnets bästa. Syftet med dagen var att förmedla kunskap om bostadsförsörjning och vräkningsförebyggande arbete samt stöd för att pröva barnets bästa enligt FN:s barnkonvention, artikel 3. Målgrupp var förtroendevalda och tjänstepersoner i kommuner och bostadsbolag.

Länsstyrelsen har i det våldsförebyggande arbetet samverkat med UF-företaget⁹⁴ ”Helt Ärligt Podden” för att i korta filmer belysa barn och ungas syn på frågor såsom sexuella trakasserier, våld samt skolans sex- och samlevnadsundervisning. Filmerna kommer främst att användas i kontakt med beslutsfattare.

Genom Länsstyrelsens arbete med utbildningsdagar och kunskapshöjande webinarium har samverkan mellan lokal, regional och nationell nivå stärkts. Det finns dock ett fortsatt utvecklingsbehov för att öka tillämpning av barnkonventionen i kommunerna.

Funktionsrättsarbetet lyfts inom flera sakområden och har i stor utsträckning kopplats till barnkonventionen för att dra nytta av de satsningar som gjorts från Länsstyrelsen och i länet. Det är fler aktörer som deltar i arbetet vilket har bidragit till att arbetet fått en djupare dimension. Det finns dock behov av att fler aktivt deltar.

Länsstyrelsen ser stora utvecklingsbehov gällande barn med uppmärksamhets- och samspelssvårigheter inom grundskolan. Det finns mycket att göra inom området och bedömningen är att det kommer att ta tid innan långsiktiga och goda resultat uppnås så att skolan blir tillgänglig för alla barn så som står i skollagen och FN-konventionerna om barnrätt och funktionsrätt.

Funktionshinderspolitiken Delrapport av funktionshindersuppdrag 3B16 regleringsbrev 2020

Länsstyrelsens arbete under året, enligt regleringsbrevet, är att betrakta som en naturlig fortsättning på det slutrapporterade uppdraget som genomfördes 2018 – 2020. Det nationella målet för funktionshinderspolitiken och FN:s funktionsrättskonvention är en grund för arbetet.

Det regionala och lokala arbetet har stärkts genom att kommunnätverket som startades 2019 har fortlevt och fördjupats. Hälften av representanterna är desamma och nya intresserade har tillkommit, sju av åtta kommuner deltar. Frågeställningar och arbetssätt i vissa av kommunerna har antagit en djupare dimension.

Nationella minoriteter

Uppdraget om att motverka Mäns våld mot kvinnor har löpande haft dialog med Sametinget i frågan hur Länsstyrelsen på bästa sätt kan bidra till att personal som möter våldsutsatta samiska kvinnor får ökad kunskap om vad det innebär att vara utsatt för mäns våld i en samisk kontext.

Vi har i ett samarbetsprojekt verkat för att stärka den samiska näringen i takt med att klimatförändringarna ökar. Samarbetet har skett mellan Länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Dalarna och Sametinget. Projektet ger stöd för framställning av klimatsårbarhetsanalyser för samebyar inom renskötselområdet. Ett resultat av projektet är ett ökat behov av kunskap om utmaningar kopplat till ett förändrat klimat. Exempel på utmaningar är brist på bete eller låst bete vintertid, ökat intrång och störningar för renarna när besöksnäringen i Jämtlandsfjällen ökar samt risk att renarna drabbas av nya parasiter och sjukdomar vid högre temperaturer.

⁹⁴ Unga företagare, (UF)

Exempel på andra satsningar handlar om bland annat om att genom bidrag stödja kulturmiljöinventeringen om samernas tidiga historia i länet och till den av regeringen tillsatta sanningskommissionen.

Brottsförebyggande arbete

För att bedriva ett kvalitativt kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete krävs en god samverkan. Vi ser att huvudaktörerna, kommun och polis, samarbetar med varierad intensitet i länet. I princip har alla kommuner en samverkansöverenskommelse med Polisen, men samarbete och arbetsmetoder behöver utvecklas ännu mer för att hitta ett strukturerat långsiktigt effektivt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Efter insatser prioriterar man alltför sällan uppföljning eller utvärderingsarbetet. Vi ser ett fortsatt behov av att öka kunskapen om brottsförebyggande arbete hos beslutsfattare och en ökad prioritering av det brottsförebyggande arbetet på lokal nivå. Länsstyrelsen har därför under året erbjudit och genomfört utbildningar i brottsförebyggande arbete till beslutsfattare inom kommunal verksamhet.

Inom det brottsförebyggande området deltar en klar majoritet av länets kommuner i det stöd som Länsstyrelsen erbjuder dem. Utvärderingar visar att kommunala samordnare och kommunpoliser anser att stödet uppfyller de behov som finns. Det finns ett behov av att utöka och fördjupa samverkan med fler aktörer i länet.

Integration

Under 2021 har verksamheten i stor utsträckning präglats av de begränsningar som covid-19 pandemin inneburit och insatser har därför genomförts via digitala kanaler.

Länsstyrelsen har under året fortsatt driva nätverk för länets aktörer både inom mottagandet av nyanlända och inom mottagandet av ensamkommande barn. Även Migrationsverket, Arbetsförmedlingen samt Region Jämtland Härjedalen deltar i dessa nätverk. Verksamheten har under året präglats av det låga antalet nya mottagna vilket inneburit omorganisering, nya strukturer och konsekvenser för verksamheternas finansiering. Under året har Länsstyrelsen fördelat medel till projekt för att stärka insatser för nyanlända. Länsstyrelsen och aktörerna har under året prioriterat språkstödande och insatser som främjat arbetsmarknadsetablering. Länsstyrelsen har också fördelat medel för att genomföra tidiga insatser till asylsökande, framför allt med samhällsorienterande inriktning. Det minskade antalet asylsökande i länet har inneburit att spridningen av projekt över länet samt antal pågående projekt har minskat under året. Antalet projektansökningar och ansökta medel överstiger tillgängliga medel med ungefär det dubbla vilket visar på både intresse för och behov av utvecklingsinsatser i verksamheten. Att de ekonomiska grundförutsättningarna för mottagandet i kommunerna har minskat samtidigt som Arbetsförmedlingen och Migrationsverket omorganiserar sina verksamheter innebär att möjligheten att ta del av Länsstyrelsens utvecklingsmedel är mycket viktig för genomförande av utvecklingsinsatser.

Länsstyrelsen har genomfört ett antal kompetenshöjande insatser för länets aktörer som utbildning inom området föräldrastöd, ensamkommande barn som riskerar utsättas för människohandel och exploatering samt en dag med information om återsök av medel från Migrationsverket.

Under året har Länsstyrelsen även utvecklat samverkan med civilsamhällets organisationer genom att delta i civilsamhällets eget nätverk, CIVUM, och andra forum för civilsamhällets stöd till målgruppen.

Ett resultat av Länsstyrelsens regionala dialoger, uppföljningar och verksamhetsstöd är att det finns en gemensam lägesbild över vilka insatser som behöver prioriteras för att upprätthålla mottagningskapacitet i länet. Den lägesbilden används bland annat i inriktning och prioritering i aktörernas verksamhetsplanering och av de projekt som genomförs med de statliga utvecklingsmedel som fördelas av Länsstyrelsen inom integrationsområdet.

De kompetenshöjande insatser som erbjudits till länets aktörer har bidragit till att fånga upp aktuella frågor och utmaningar samt att dela information och lägesbilder som förväntas leda till effektivare insatser för målgruppen.

Arbetet med *folkhälsa, jämställdhet, integration* med mera är brett och påverkar hälsa, välmående och samhällsutveckling på många olika sätt. Det innebär att ett effektivt arbete med goda resultat påverkar flertalet målområden inom Agenda 2030 i positiv riktning. Länsstyrelsen bedömer att arbetet framförallt bidragit till mål 1 Ingen fattigdom, 3 Hälsa och välbefinnande, 4 God utbildning för alla, 5 Jämställdhet, 6 Rent vatten och sanitet, 7 Hållbar energi för alla, 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, 10 Minskad ojämlikhet, 13 Bekämpa klimatförändringen, 15 Ekosystem och biologisk mångfald inom Agenda 2030.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att arbetet inom jämställdhet, mäns våld mot kvinnor, brottsförebyggande arbete, integration, folkhälsa, mänskliga rättigheter, barnkonventionen och funktionshinderpolitiken sammantaget har varit gott. Arbetet har utvecklats i positiv riktning under året med bland annat fler aktivt deltagande aktörer samt att effekterna av det arbete som Länsstyrelsen genomfört bedöms i stor utsträckning ha bidragit till måluppfyllelse kopplat till identifierade behov.

Samtidigt kvarstår betydande utvecklingsbehov inom flertalet av områdena utifrån ett regionalt och nationellt perspektiv. Det är otillfredsställande att medborgare, trots bindande FN-konventioner och lagstiftning fortfarande diskrimineras inom en rad områden.

Övrig redovisning

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3E1 Systematisk användning och analys av data och statistik	Regleringsbrev
2 kap. 4§ förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
3 kap. 2§ förordning om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Avsnittet innehåller information som Länsstyrelsen bedömer är av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning enligt 2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt uppgifter enligt 3 kap. 2§ i samma förordning.

Länsstyrelsernas arbete med systematisk användning och analys av data och statistik

Syftet med uppdraget under 2021 har varit att utöka antalet medverkande länsstyrelser och etablera en mer systematisk användning och analys av data och statistik som kan användas i verksamhetsutveckling och uppföljning, för att bidra till högre effektivitet i myndigheterna.

Genom att skapa förutsättningar för en gemensam förståelse av läget ökas förmågan att fatta mer välgrundade beslut och vidta samordnade åtgärder för att på ett effektivt sätt bedöma verksamhetens riktning framåt. Under året har utvecklingsarbetet fokuserat på att anpassa datalager och applikationer för visualisering av lägesbilder och verksamhetsstatistik kopplat till indikatorer och nyckeltal för deltagande län. Därutöver var målet också en anpassning av infrastrukturen som uppfyller kraven för IT-standarder och dataskydd för alla länsstyrelser.

Bedömningen är att de målen som satts upp för 2021 är uppfyllda och grunden för ett mottagande av ytterligare länsstyrelser data är etablerad. Förutsättningar för synergier med andra centrala utvecklingsuppdrag där användning och analys av data och statistik är central för uppdragen har skapats. Därtill har förmågan till jämförbarhet mellan länen geografiska lägesbilder och indikatorer ökat. Måluppfyllelse bedöms därför vara god.

Information av väsentlig betydelse

Länsstyrelsegemensamt arbete med covid-19

År 2020 etablerade länsstyrelserna, efter beslut från landshövdingarna, gemensamt ett samordningskansli med syfte att möjliggöra länsövergripande samordning och en effektiv samverkan med myndigheter på nationell nivå under hanteringen av pandemin.

Den gemensamma hanteringen genom samordningskansliet har resulterat i en effektiv fördelning och samordning av information och uppdrag mellan de 21 länsstyrelserna och mellan den regionala nivån och andra centrala aktörer i pandemihanteringen. Regeringens uppdrag till länsstyrelserna under pandemin har bland annat omfattat att:

- Löpande upprätta samlade lägesbilder med anledning av covid-19
- Bistå Socialstyrelsen i arbetet med att samordna tillgången till skyddsutrustning och annat sjukvårdsmaterial
- Bistå regionerna i att säkerställa flöden för storskalig testning för covid-19
- Bistå regionerna med genomförandet av vaccinationen mot covid-19 inom sina respektive geografiska områden
- Följa efterlevnaden av rekommendationer, råd och riktlinjer som utfärdats för att minska smittspridning av det virus som orsakar sjukdomen covid-19
- Samordna, stärka och utveckla kommunikationsinsatserna till allmänheten med anledning av coronapandemin
- Ge stöd och råd till kommunerna gällande tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen
- Ta fram förslag på insatser vid olika smittspridningsscenarier av det virus som orsakar sjukdomen covid-19
- Tillsyn enligt nya tillfälliga pandemilagen covid-19
- Uppdrag att redovisa och vidareutveckla formerna för regional och lokal samverkan inför eventuella smittutbrott av covid-19
- Uppdrag till länsstyrelserna att i samarbete med regionerna bistå i arbetet att nå en högre vaccinationstäckning mot covid-19

Länsstyrelserna initierade under våren 2020 en följeforskning för att belysa och tillvarata erfarenheterna från länsstyrelsernas gemensamma hantering av pandemin och Lunds universitet har under hösten lämnat sin slutrapport⁹⁵. Bedömningen är att resultatet är gott och studien visar att länsstyrelserna har spelat en betydande roll för hur samhället har lyckats i hanteringen av pandemin.

⁹⁵ Lund: LTH, Avdelningen för Riskhantering och Samhällssäkerhet, 2021-09-16, Diarienummer: F 2021/1603.

Länsstyrelsernas arbete med tillsyn enligt den tillfälliga covid-19-lagen

Från den 10 januari 2021 gäller en tillfällig covid-19-lag i Sverige. Enligt lagen kan regeringen och myndigheter besluta om begränsningar och åtgärder för att förhindra smittspridning. Länsstyrelserna är utsedda till tillsynsmyndigheter och har i uppdrag att kontrollera att lagen och tillhörande föreskrifter följs. Tillsyn bedrivs genom information, rådgivning och tillsynsbesök. Verksamheter som omfattats av länsstyrelsernas tillsyn är allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, platser för fritids- och kulturverksamhet, handelsplatser, kollektivtrafik och platser för privata sammankomster. Tillsynen bedrivs där den bedöms minska smittspridningen i störst omfattning. I första hand strävar länsstyrelserna efter att verksamheter ska rätta till eventuella brister frivilligt men om de inte genomför de åtgärder som krävs kan länsstyrelserna fatta beslut om vitesföreläggande. Länsstyrelsen i Dalarnas län har i uppdrag att samordna länsstyrelsernas tillsynsarbete. Varje länsstyrelse rapporterar regelbundet hur tillsynsarbetet fortskrider i länet och utifrån länens återkoppling tar Länsstyrelsen i Dalarnas län fram en gemensam nationell rapport som lämnas till Regeringskansliet.

Sedan lagens ikraftträdande den 10 januari 2021 har tillhörande föreskrifter förändrats utifrån aktuellt smittläge, ofta och med kort varsel. På grund av den snabbt föränderliga lagstiftningen har länsstyrelsernas inriktning varit att först möta verksamhetsutövarnas informationsbehov och bistå med rådgivning och sedan vid behov följa upp med övriga tillsynsåtgärder så som platstillsyn. Den 29 september 2021 upphävdes Folkhälsomyndighetens föreskrifter vilket innebar att länsstyrelserna sattes i beredskapsläge med bibehållen kapacitet för att återigen bedriva tillsyn om smittläget försämrades och föreskrifter meddelades. Den 1 december 2021 återinfördes föreskrifter vilket innebar att länsstyrelserna åter började bedriva tillsynsarbete i större skala.

Av länsstyrelsernas regelbundna redovisning till Regeringskansliet har det framgått hur länsstyrelserna anpassat tillsynsarbetet efter smittspridningens utveckling och de områden där länsstyrelserna identifierat störst brist på efterlevnad. Länsstyrelsen har även redogjort för vilka eventuella tillämpningsproblem som har identifierats i tillsynsarbetet och vid behov lämnat förslag på hur de identifierade problemen skulle kunna lösas. Länsstyrelserna har i stor utsträckning informerat verksamhetsutövare om gällande regler och bistått med rådgivning, vilket har gett god effekt för efterlevnaden. Vid påtalade brister har de flesta verksamhetsutövare valt att åtgärda bristerna redan vid tillsynsbesöket och i övriga fall har länsstyrelserna kunnat kräva att smittskyddsåtgärder vidtas genom föreläggande.

Se mer om Länsstyrelsen arbete under redovisningarna av verksamhetsområdena Övrig förvaltning och trafikföreskrifter samt under Samhällsskydd och beredskap.

Sammanställning av väsentliga uppgifter

Sammanställningarna är gjorda enligt 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr.

Sammanställning väsentliga övriga uppgifter	År 2021	År 2020	År 2019	År 2018	År 2017
Beviljad Låneram i Riksgälden	13 800	13 800	11 800	9 800	9 000
Utnyttjad Låneram i Riksgälden	9 722	11 345	9 883	6 399	5 520
Beviljad Räntekontokredit i Riksgälden	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000
Utnyttjad Räntekontokredit i Riksgälden	0	0	0	0	0
Ränteintäkter Räntekonto	0	0	17	29	32
Räntekostnader Räntekonto	0	-2	-154	-247	-176
Budget Avgiftsintäkter som disponeras	-	-	-	-	-
Utfall mot budget Avgiftsintäkter som disponeras	10 415	9 723	8 352	7 744	7 161
Utfall enligt resultaträkning Avgiftsintäkter som disponeras	19 036	17 099	17 780	20 301	17 740
Budget Avgiftsintäkter som inte disponeras	-	-	-	-	-
Utfall Avgiftsintäkter som inte disponeras	6 303	6 000	6 470	5 864	17 237
Antal årsarbetskrafter ¹⁾	254	248	226	228	229
Medeltal anställda ²⁾	274	252	250	248	245
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 054	961	1 036	1 039	975
Årets kapitalförändring	-117	1 041	-676	4 392	-5 930
Balanserad kapitalförändring	16 343	15 303	15 979	11 587	17 517

¹⁾ Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar.

²⁾ Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden. Källa Hypergene/LISA

Kommentar tabell

Av beviljad låneram i Riksgälden har 187 tkr ianspråktagits för anläggningstillgångar som inte var lånefinansierade per den 31 december 2021.

Sammanställning väsentliga uppgifter anslagskredit	År 2021	År 2020	År 2019	År 2018	År 2017
Beviljad Anslagskredit: Utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 000 Länsstyrelserna m.m.	3 508	3 247	3 249	3 213	4 002
Utnyttjad Anslagskredit: Utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 000 Länsstyrelserna m.m.	0	0	0	0	487
Beviljad Anslagskredit: Utgiftsområde 19 Regionala tillväxtåtgärder 19 01 001 000	216	256	599	599	599
Utnyttjad Anslagskredit: Utgiftsområde 19 Regionala tillväxtåtgärder 19 01 001 000	0	0	0	0	0

Sammanställning väsentliga uppgifter anslagssparande/intecknade åtaganden	År 2021	År 2020	År 2019	År 2018	År 2017
Summa anslagssparande: Utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 000 Länsstyrelserna m.m.	3 136	4 090	3 318	2 781	0
Summa anslagssparande: Utgiftsområde 06 Försvar och samhällets krisberedskap 06 02 004 004	0	0	35 017	35 310	0
Summa anslagssparande: Utgiftsområde 19 Regionala tillväxtåtgärder 19 01 001 000	1 277	670	597	2 736	3 269

Kommentar tabell

Länsstyrelsen i Jämtlands län fick under 2018 i uppdrag av regeringen om utbetalning av medel till kommuner med anledning av sommarens skogsbränder. I samband med uppdraget gavs dispositionsrätt på anslaget 2:4 Krisberedskap under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap för 2018 och 2019, anslagspost Ersättning för skogsbränder.

Sammanställning väsentliga uppgifter tilldelade bemyndigande/åtaganden inom bemyndigade	År 2021	År 2020	År 2019	År 2018	År 2017
Tilldelade bemyndiganden	2 500	9 000	11 000	11 000	10 000
Åtaganden inom bemyndiganden	2 888	5 686	10 087	10 267	7 457

Kommentar tabell

Tilldelad bemyndiganderam för 2021 har överskridits med 388 tkr i utestående åtaganden. Detta beror på att förlängning av projekt har medgivits samt att projekt haft svårigheter att upparbeta kostnader i förväntad takt under pandemin.

Avgiftsbelagd verksamhet

Avgiftsbelagd verksamhet redovisas i enlighet med 3 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Tabellerna i avsnittet visar intäkter, kostnader och utfall för Länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelningen för åiterrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet

Avgifter – Offentligrättsliga avgifter

Verksamhet Belopp angivna i tkr.	År 2019: Ack. utfall	År 2020: Utfall intäkter	År 2020: Utfall kostnader	År 2020: Netto utfall	År 2021: Budget intäkter	År 2021: Utfall intäkter	År 2021: Budget kostnader	År 2021: Utfall kostnader	År 2021: Netto budget	År 2021: Netto utfall	År 2021: Ack. utfall
Registreringsavgift för jaktområden	19	28	0	28	30	69	0	0	30	69	116
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	-51	104	221	-117	100	117	200	122	-100	-5	-173
Delgivning	-33	33	-19	52	20	13	100	140	-80	-127	-108
Övrig offentlig-rättslig verksamhet	4 119	1 742	1 049	693	1 750	1 712	1 500	1 541	250	171	4 983
Summa offentlig-rättsliga avgifter	4 054	1 907	1 251	656	1 900	1 911	1 800	1 803	100	108	4 818

Avgifter – Uppdragsverksamhet

Verksamhet Belopp angivna i tkr.	År 2019: Ack. utfall	År 2020: Utfall intäkter	År 2020: Utfall kostnader	År 2020: Netto utfall	År 2021: Budget intäkter	År 2021: Utfall intäkter	År 2021: Budget kostnader	År 2021: Utfall kostnader	År 2021: Netto budget	År 2021: Netto utfall	År 2021: Ack. utfall
Resurs-samordning	297	5 616	5 293	323	6 000	6 236	5 800	5 873	200	363	984
Övrig uppdrags-verksamhet	12	26	-453	479	0	0	0	0	0	0	491
Fjällförvaltning	2 294	2 174	2 059	115	2 200	2 268	2 500	3 060	-300	-792	1 617
Summa avgift uppdrags-verksamhet	2 603	7 816	6 899	917	8 200	8 504	8 300	8 933	-100	-429	3 092

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall av Länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet i jämförelse mot budget. Uppställningen utgår från indelningen av avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras enligt punkt 6.1 i länsstyrelsernas regleringsbrev.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Kommentar till tabeller avgiftsbelagd verksamhet

Kommentarer avgiftsbelagd verksamhet:

Kostnaderna för verksamheten Djur och lantbruk är högre än intäkterna. Detta är orsakat av:

- 1) Vid vissa kontroller behövs två kontrollanter av arbetsmiljöskäl, men regelverket tillåter bara debitering motsvarande en person.
- 2) När vi hanterar ärenden där djur saknar ägare finns ingen part att debitera.
- 3) Vissa djurägare har svårt att betala sin kontrollavgift vilket genererar kundförluster.
- 4) Kontroller efter anmälan ska ske utan förvarning vilket innebär att många gånger finns inte djurägaren på plats, så kallade "bomkörningar".

I årets tabell har posterna Övrig offentlig-rättslig verksamhet samt Övrig uppdragsverksamhet förändrats jämförts med föregående år i kolumnen som avser ackumulerat utfall 2019. Detta beror på en rättelse av ackumulerat utfall avseende dammsäkerhet som missats i årsredovisningen för 2020.

Året i siffror

Avsnittet innehåller redovisningar och återsrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
3 kap. 2§ förordning om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
2 kap. 4§ förordning om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
2.1 ÅR i enhetlig struktur, redovisning av statistik enligt VÄS m.m.	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Tabell A – Verksamhetskostnader 2019–2021

Verksamhetsområde (Belopp angivna i tkr.)	År 2021	År 2020	År 2019
20-21 (exkl. 201) Övrig förvaltning ¹⁾	10 573	6 322	6 112
201 Allmänna val	268	31	689
25 Trafikföreskrifter	797	651	465
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	8 303	8 624	7 394
30 Regional tillväxt	7 634	6 736	9 284
34 Infrastrukturplanering	538	316	462
40 Hållbar samhällsplanering och boende	4 835	4 108	3 716
41 Stöd till boende och energiåtgärder	1 492	1 526	1 198
42 Energi och klimat	2 750	2 239	3 788
43 Kulturmiljö	4 672	4 307	4 306
45 Samhällsskydd och beredskap	10 365	11 952	10 532
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	13 711	13 668	14 256
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	57 030	44 601	40 372
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3 441	3 045	2 784
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	9 516	8 746	4 991
54 Mineralfyndigheter	14	12	107
55 Miljöfarlig verksamhet	4 647	4 155	3 719
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	105	102	114
57 Förorenade områden, efterbehandling	1 482	1 004	1 094
58 Restaurering	10 134	7 615	6 745
60 Lantbruk och landsbygd	35 040	33 570	38 071
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	5 864	5 647	5 804
62 Fiske	2 539	2 377	1 973
70 Folkhälsa	2 342	2 127	2 547
80 Jämställdhet	2 982	2 772	2 166
81 Nationella minoriteter	266	22	32
82 Mänskliga rättigheter	838	1 238	1 159
85 Integration	1 472	2 033	3 147
10 Myndighetsövergripande verksamhet	17 453	14 619	15 374
11 Administration och intern service	44 372	42 544	40 334
99 Resurssamverkan ²⁾	6 197	5 430	4 425
20-85 Summa produktion	203 650	179 546	177 028
10-85 Summa verksamhetskostnad exkl. resurssamverkan	265 475	236 709	232 736
10-99 Total verksamhetskostnad ³⁾	271 672	242 139	237 161

1) Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20–21) fr o m 2018.

2) Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

3) Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP.

Kommentar till Tabell A – Verksamhetskostnader 2019–2021

Summa Produktion 2020 har 71 tkr för hög summa fördelade över Väskod 20-85. Väskod 11 Administration och service har motsvarande för låg summa. Detta beror på ej justerad OH-fördelning på grund av sent upptäckt saldo i SPV-avsättning. Eventuella kommentarer kring förändringar över år i respektive verksamhetskostnad finns under Redovisning av verksamhetsområden och där under tabellen nyckeltal.

Tabell B1, B2 - Verksamhetskostnader och myndighetsgemensam verksamhet

Tabell B1 – Verksamhetskostnader 2021

Verksamhetsområde (Belopp angivna i tkr.)	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH-kostnad (tkr)	OH-kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
20-21 (exkl. 201) Övrig förvaltning ¹⁾	10 573	3,98%	3 684	6,09%	14 257	5,40%
201 Allmänna val	268	0,10%	99	0,16%	366	0,14%
25 Trafikföreskrifter	797	0,30%	308	0,51%	1 105	0,42%
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	8 303	3,13%	2 921	4,82%	11 224	4,25%
30 Regional tillväxt	7 634	2,88%	2 312	3,82%	9 946	3,76%
34 Infrastrukturplanering	538	0,20%	194	0,32%	732	0,28%
40 Hållbar samhällsplanering och boende	4 835	1,82%	1 732	2,86%	6 567	2,49%
41 Stöd till boende och energiåtgärder	1 492	0,56%	540	0,89%	2 033	0,77%
42 Energi och klimat	2 750	1,04%	641	1,06%	3 391	1,28%
43 Kulturmiljö	4 672	1,76%	1 540	2,54%	6 212	2,35%
45 Samhällsskydd och beredskap	10 365	3,90%	3 315	5,48%	13 680	5,18%
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	13 711	5,16%	4 422	7,30%	18 132	6,86%
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	57 030	21,48%	13 875	22,92%	70 905	26,84%
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3 441	1,30%	1 319	2,18%	4 760	1,80%
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	9 516	3,58%	3 200	5,29%	12 716	4,81%
54 Mineralfyndigheter	14	0,01%	5	0,01%	19	0,01%
55 Miljöfarlig verksamhet	4 647	1,75%	1 721	2,84%	6 368	2,41%
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	105	0,04%	41	0,07%	146	0,06%
57 Förorenade områden, efterbehandling	1 482	0,56%	559	0,92%	2 041	0,77%
58 Restaurering	10 134	3,82%	2 240	3,70%	12 374	4,68%
60 Lantbruk och landsbygd	35 040	13,20%	11 285	18,64%	46 325	17,54%
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	5 864	2,21%	1 363	2,25%	7 227	2,74%
62 Fiske	2 539	0,96%	669	1,11%	3 208	1,21%
70 Folkhälsa	2 342	0,88%	742	1,23%	3 084	1,17%
80 Jämställdhet	2 982	1,12%	883	1,46%	3 865	1,46%
81 Nationella minoriteter	266	0,10%	103	0,17%	370	0,14%
82 Mänskliga rättigheter	838	0,32%	286	0,47%	1 125	0,43%
85 Integration	1 472	0,55%	537	0,89%	2 009	0,76%
10 Myndighetsövergripande verksamhet	17 453	6,57%				
11 Administration och intern service	44 372	16,71%				
99 Resurssamverkan ²⁾	6 197		1 289		7 486	
20-85 Summa produktion	203 650	76,71%	60 536	100,00%	264 186	100,00%
20-85 varav personalkostnad kontoklass 4	156 532					
10-85 Summa verksamhetskostnad exkl. resurssamverkan	265 475	100,00%			264 186	100,00%
10-99 Total verksamhetskostnad ³⁾	271 672				271 672	

1) Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20–21).

2) Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

3) Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Tabell B2 – Myndighetsgemensam verksamhet 2021

Myndighetsgemensam verksamhet	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)
113-115 Samkostnad nivå 1 - Utrustning och gem service, lokaler och IT-verksamhet ¹⁾	30 220	19,31%
110-112, 116-119 Samkostnad nivå 2 - Ekonomi- och personaladministration ¹⁾	14 152	9,04%
100-109 Samkostnad nivå 3 - Myndighetsövergripande verksamhet/ledningsfunktion ¹⁾	17 453	11,15%

1) Summan på nivå 1–3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service.

Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2–8 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Kommentar till Tabell B1, B2 - Verksamhetskostnader 2020 och myndighetsgemensam verksamhet 2020

-

Tabell C – Årsarbetskrafter (ÅA) 2019–2021

Verksamhetsområde	2021 ÅA totalt	2021 ÅA kvinnor	2021 ÅA män	2020 ÅA totalt	2019 ÅA totalt
20-21 (exkl. 201) Övrig förvaltning ¹⁾	12,3	7,4	4,9	7,5	7,3
201 Allmänna val	0,3	0,3	0,0	0,0	1,0
25 Trafikföreskrifter	1,4	0,4	0,9	1,1	0,7
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	8,7	8,1	0,6	9,6	8,0
30 Regional tillväxt	8,5	7,4	1,0	8,9	9,9
34 Infrastrukturplanering	0,7	0,2	0,4	0,4	0,5
40 Hållbar samhällsplanering och boende	6,3	4,4	1,9	5,4	4,9
41 Stöd till boende och energiåtgärder	2,1	2,1	0,0	2,3	1,7
42 Energi och klimat	2,1	0,7	1,3	2,2	3,0
43 Kulturmiljö	5,8	2,7	3,1	5,1	5,6
45 Samhällsskydd och beredskap	10,6	6,6	4,0	14,7	10,9
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	14,1	7,1	7,1	15,1	14,7
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	53,5	17,3	36,3	48,4	41,7
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	5,0	4,3	0,7	4,3	4,0
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	11,3	5,3	6,0	10,7	5,6
54 Mineralfyndigheter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
55 Miljöfarlig verksamhet	5,8	4,3	1,5	5,3	4,7
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
57 Förorenade områden, efterbehandling	2,0	2,0	0,0	1,3	1,0
58 Restaurering	8,9	2,2	6,7	6,7	5,4
60 Lantbruk och landsbygd	44,1	29,5	14,6	46,0	46,8
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	5,1	1,5	3,6	4,6	4,3
62 Fiske	2,2	0,4	1,8	2,6	2,2
70 Folkhälsa	2,5	2,4	0,1	2,7	3,0
80 Jämställdhet	2,8	2,8	0,0	2,9	2,2
81 Nationella minoriteter	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0
82 Mänskliga rättigheter	1,1	1,0	0,0	1,6	1,3
85 Integration	1,6	1,5	0,1	2,8	4,1
10 Myndighetsövergripande verksamhet	13,1	8,9	4,2	12,6	10,7
11 Administration och intern service	19,6	13,5	6,1	20,7	18,8
99 Resurssamverkan	2,5	0,3	2,2	2,2	1,2
20-85 Summa årsarbetskrafter produktion	219,1	122,3	96,8	212,6	195,0
10-85 Summa årsarbetskrafter exkl. resurssamverkan	251,8	144,7	107,1	245,9	224,5
10-99 Summa årsarbetskrafter totalt	254,4	145,1	109,3	248,1	225,7

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20-21).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Kommentar till Tabell C – Årsarbetskrafter (ÅA) 2019–2021

Eventuella kommentarer kring årsarbetskrafter finns under redovisningen av respektive sakområde under tabellen Nyckeltal.

Tabell D – Representation

Nyckeltal	År 2021 totalt (tkr)	År 2021 per ÅA (kr)	År 2020 totalt (tkr)	År 2020 per ÅA (kr)	År 2019 totalt (tkr)	År 2019 per ÅA (kr)
Intern representation	92	362	7	30	142	629
Extern representation	182	717	159	639	529	2 345

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Kommentar till Tabell D – Representation

Representationen avseende år 2021 ligger fortfarande på en låg nivå vilket förklaras av den rådande pandemin.

Tabell E – Lokaler

Nyckeltal ¹⁾	Lokal	År 2021	År 2020	År 2019
Lokalkostnader (tkr), VÅS 103 ²⁾	Residens	1 255	1 229	1 186
Lokalyta (m ²)	Residens	858	858	858
Lokalkostnad per m ² (kr)	Residens	1 463	1 432	1 383
Lokalkostnader (tkr), VÅS 113 ³⁾	Lokaler, övriga ³⁾	8 992	8 371	7 551
Lokalyta (m ²)	Lokaler, övriga	6298	6 298	6 298
Lokalkostnad per m ² (kr)	Lokaler, övriga	1 428	1 329	1 199
Lokalkostnader per årsarbetskraft (tkr)	Lokaler, övriga	35	34	33
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	Lokaler, övriga	25	25	28
Kontorslokalyta (m ²) ⁴⁾	Kontorslokaler	5 358	5 358	5 358
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	Kontorslokaler	21	22	24
Lokalkostnader (tkr)	Lokaler totalt	10 247	9 600	8 738

1) Urvalen för lokalkostnaderna som redovisas i denna tabell är inte desamma som de urval som görs för de lokalkostnader som redovisas i resultaträkningen. Dessa tabeller har inte samma definition.

2) Residensets lokalkostnader redovisas under VÅS 103 Servicestöd till ledningen.

3) Med lokaler, övriga avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m. Dessa kostnader redovisas under VÅS 113 Lokaler.

4) Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Kommentar till Tabell E – Lokaler

I tabellen ingår Residens och Länsstyrelsens lokaler på Residensgränd 7 samt delar av Eldrimners lokaler.

Utöver dom hyrs lokaler om 1 553 kvadratmeter. Detta rör lokaler för exempelvis delar av Eldrimner i Ås, Vattenlaboratorium i Östersund, kontor i Ragunda samt förråd och garage ute i länet.

Lokalförändringar under 2021 har varit den fortsatta renovering och verksamhetsanpassning av lokalerna som påbörjades 2018 och som avslutats under hösten 2021. Lokalkostnaderna har i likhet med föregående år påverkats av ökade avskrivningskostnader på grund av den genomförda renoveringen.

Tabell F – Redovisning av ärenden 2021

Verksamhetsområde (samtliga ärenden oavsett databas)	Ingående balans	Antal inkomna ärenden	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
10-11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	74	180	541	704	91	3
20-21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	410	1 399	1 252	2 603	458	2
201 Allmänna val	4	71	3	75	3	0
25 Trafikföreskrifter	42	134	25	162	39	0
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	59	677	391	1 044	83	2
30 Regional tillväxt	43	37	21	44	57	7
34 Infrastrukturplanering	5	24	3	21	11	3
40 Hållbar samhällsplanering och boende	60	803	13	794	82	0
41 Stöd till boende och energiåtgärder	219	35	0	236	18	0
42 Energi och klimat	5	44	10	50	9	0
43 Kulturmiljö	161	468	41	535	135	2
45 Samhällsskydd och beredskap	67	118	32	150	67	4
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	163	319	15	390	107	6
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	226	336	200	430	332	63
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	132	727	82	834	107	2
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	89	210	70	282	87	4
54 Mineralfyndigheter	0	7	15	22	0	0
55 Miljöfarlig verksamhet	167	508	76	594	157	1
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	3	96	2	101	0	0
57 Förorenade områden, efterbehandling	21	29	9	40	19	2
58 Restaurering	24	27	44	57	38	6
60 Lantbruk och landsbygd ¹⁾	1 875	5 441	37	6 195	1 158	494
61 Rennäring och fjällförvaltning	110	277	70	379	78	8
62 Fiske	154	453	7	517	97	0
70 Folkhälsa	58	11	37	36	70	3
80 Jämställdhet	1	8	3	7	5	1
81 Nationella minoriteter	0	1	0	1	0	0
82 Mänskliga rättigheter	5	4	2	4	7	1
85 Integration	15	25	0	32	8	1
10-85 Totalt antal ärenden	4 192	12 469	3 001	16 339	3 323	615
varav Vattenmyndighetens ärenden	-	-	-	-	-	-
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	0	1	0	1	0	0

1) Under 2021 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är till största delen färdigbyggda men rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) är inte möjliga att hämta ut i sin helhet. För området jordbrukarstöd omfattar ärendestatistiken direktstöden och ansökan om utbetalning av kompensationsstöd, ekologisk produktion och miljöersättningarna för betesmarker och slätterängar, vallodling, minskat kväveläckage samt skyddszoner. Statistik för ansökan om åtaganden och övriga stödformer ingår ej. För landsbygdsstöden (602) redovisas för 2021 komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar. Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från Länsstyrelsens ärendehandläggningssystem Platina summerat med ärenden beträffande jordbrukarstöd (direktstöd, betesstöd och kompensationsstöd) och landsbygdsstöd från Jordbruksverkets IT system, BLIS.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

Kommentar till Tabell F – Redovisning av ärenden

Ingående balans för 2021 är justerad jämfört med utgående balans för 2020 med totalt -265 ärenden. Detta beror på att händelser hörande till år 2020 har registrerats under år 2021 det vill säga efter det att underlaget till årsredovisningen 2020 togs fram. Medarbetarna informeras årligen om att registrera alla ärendehändelser i direkt anslutning till händelsen och att det inte får göras året efter.

För ärenden äldre än två år för är drygt hälften att hänföra till ärenden som hanteras i Jordbruksverkets system inom Lantbruk och landsbygd (60). Handläggningen av ärendegruppen beskrivs närmare under Redovisningen av verksamhetsområden och där Areella näringar (60-62).

Tabell G – Överklagade beslut

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut ¹⁾	Antal beslut ²⁾	Andel överklagade beslut ³⁾ (%)
10-11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	1	704	0,1
20-21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	37	2 603	1,4
201 Allmänna val	0	75	0,0
25 Trafikföreskrifter	2	162	1,2
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6	1 044	0,6
30 Regional tillväxt	0	44	0,0
34 Infrastrukturplanering	0	21	0,0
40 Hållbar samhällsplanering och boende	26	794	3,3
41 Stöd till boende och energiåtgärder	9	236	3,8
42 Energi och klimat	0	50	0,0
43 Kulturmiljö	0	535	0,0
45 Samhällsskydd och beredskap	0	150	0,0
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	20	390	5,1
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	3	430	0,7
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	17	834	2,0
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	2	282	0,7
54 Mineralfyndigheter	0	22	0,0
55 Miljöfarlig verksamhet	1	594	0,2
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	0	101	0,0
57 Förorenade områden, efterbehandling	0	40	0,0
58 Restaurering	0	57	0,0
60 Lantbruk och landsbygd	15	6 195	0,2
61 Rennäring och fjällförvaltning	10	379	2,6
62 Fiske	0	517	0,0
70 Folkhälsa	0	36	0,0
80 Jämställdhet	0	7	0,0
81 Nationella minoriteter	0	1	0,0
82 Mänskliga rättigheter	0	4	0,0
85 Integration	0	32	0,0
10-85 Totalt antal ärenden	149	16 339	0,9
varav Vattenmyndighetens ärenden	-	-	-
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	0	1	0,0

1) Avser beslut som överklagats till högre instans år 2021, oavsett vilket år som beslutet är fattat.

2) Avser beslut som fattats av Länsstyrelsen under år 2021.

3) Avser antalet överklagade beslut under år 2021 dividerat med antalet beslut under år 2021.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverkets.

Kommentar till Tabell G – Överklagade beslut

Andelen överklagade beslut ligger på cirka en procent liksom föregående år.

Tabell H – Överklagade beslut som ändrats i högre instans

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut med dom i högre instans ¹⁾	varav antal ändrade beslut i högre instans ²⁾	Andel ändrade beslut (%) ³⁾
10-11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	1	0	0,0
20-21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	22	4	18,2
201 Allmänna val	-	-	-
25 Trafikföreskrifter	2	1	50,0
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5	0	0,0
30 Regional tillväxt	-	-	-
34 Infrastrukturplanering	-	-	-
40 Hållbar samhällsplanering och boende	23	5	21,7
41 Stöd till boende och energiåtgärder	4	0	0,0
42 Energi och klimat	-	-	-
43 Kulturmiljö	-	-	-
45 Samhällsskydd och beredskap	2	0	0,0
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	14	3	21,4
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	2	0	0,0
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	13	1	7,7
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	2	0	0,0
54 Mineralfyndigheter	-	-	-
55 Miljöfarlig verksamhet	2	1	50,0
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	-	-	-
57 Förorenade områden, efterbehandling	-	-	-
58 Restaurering	-	-	-
60 Lantbruk och landsbygd	3	0	0,0
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	3	0	0,0
62 Fiske	5	2	40,0
70 Folkhälsa	-	-	-
80 Jämställdhet	-	-	-
81 Nationella minoriteter	-	-	-
82 Mänskliga rättigheter	-	-	-
85 Integration	-	-	-
10-85 Totalt antal ärenden	103	17	16,5
varav Vattenmyndighetens ärenden	-	-	-
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	-	-	-

¹⁾ Avser antalet beslut som överklagats i högre instans vars domar/beslut inkommit till Länsstyrelsen under 2021.

²⁾ Avser beslut som ändrats under 2021 på grund av domar/beslut i högre instans.

³⁾ Antal ändrade beslut i högre instans under år 2021 dividerat med antal beslut som överklagats till högre instans med dom/beslut under år 2021.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina

Kommentar till Tabell H – Överklagade beslut som ändrats i högre instans

Att jämföra antalet överklagade beslut med dom i högre instans med tidigare år är inte relevant då den siffran mäter kapacitet hos de överprövande. Andelen ändrade beslut 2021 har jämfört med 2020 minskat från 24 till 17 procent.

Tabell I – Handläggningstider

VÄS och ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2019–2021	Utfall (%) 2021	Utfall (%) 2020	Utfall (%) 2019	Medel-antal dagar 2021	Medel-antal dagar 2020	Medel-antal dagar 2019
202 Anmälan om svenskt medborgarskap ¹⁾	45						
204 Begravningsfrågor ¹⁾	45						
212 Auktorisation av bevakningsföretag ¹⁾	180						
282 Ansökan om tillstånd enligt 6 kap 4§ djurskyddslagen ²⁾	90	100	96	92	8	20	23
282 Ansökan om förprovning djurstall ²⁾	56	100	100	95	5	5	9
282 Anmälningsärenden djurskydd	90	97	98	98	21	18	20
403 Överklagade av lov, förhandsbesked	150	35	29	43	200	253	181
403 Överklagande av bygglov för bostäder, dock ej fritidsbostäder	120	_8a)	57	_9a)	_8a)	120	_9a)
403 Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	180	63	56	14	242	199	306
505 Överklagade kommunala beslut Miljöbalken m.fl. författn	180	20	22	59	294	357	200
525 Samråd enligt 12 kap. 6§ Miljöbalken	42	45	71	72	61	41	42
526 Granskning av kommunal strandskyddsdispens ³⁾	21	91	93	97	11	10	9
551 Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken - Ansökan om tillstånd (konc) ^{2, 4)}	180						
555 Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	75	_8b	_8c	_9c)	_8b	_8c	_9c)
562 Prövning av avfall och producentansvar	40	97	100	100	14	10	8
566 Tillsyn av avfall och producentansvar	30	98	100	98	12	9	8
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – Företagsstöd ^{5, 6)}	180	30	54	51	270	176	194
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – Projektstöd ^{5, 6)}	180	56	73	65	238	130	162
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – Miljöinvesteringar ^{5, 6)}	180	_10)	_10)	_10)	_10)	_10)	_10)
622 Ansökan om stöd från Fiskerifonden - Företagsstöd ^{5, 6)}	180	_10)	_10)	_10)	_10)	_10)	_10)
622 Ansökan om stöd från Fiskerifonden - Projektstöd ^{5, 6)}	180	_10)	_10)	_10)	_10)	_10)	_10)
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder- Företagsstöd ^{6, 7)}	120	100	100	86	42	39	68
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – Projektstöd ^{6, 7)}	120	90	80	71	59	89	112

VÄS och ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2019–2021	Utfall (%) 2021	Utfall (%) 2020	Utfall (%) 2019	Medel-antal dagar 2021	Medel-antal dagar 2020	Medel-antal dagar 2019
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklings-åtgärder – Miljöinvesteringar ^{6, 7)}	120	_ 10)	_ 10)	_ 10)	_ 10)	_ 10)	_ 10)
622 Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden – Företagsstöd ^{6, 7)}	120	_ 10)	_ 10)	_ 10)	_ 10)	_ 10)	_ 10)
622 Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden – Projektstöd ^{6, 7)}	120	_ 10)	_ 10)	_ 10)	_ 10)	_ 10)	_ 10)
623 Ansökan tillstånd flyttning och utplantering av fisk	30	85	96	99	23	9	7
623 Ansökan om förordnande som fisketillsynsman	40	23	55	96	54	22	23

¹⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Västernorrlands och Norrbottens län.

²⁾ Målet är satt från komplett ansökan.

³⁾ Enligt 19 kap 3 b § Miljöbalken.

⁴⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

⁵⁾ Handläggningstid, ansökan om stöd: Mätning från att ansökan kom in till Länsstyrelsen fram till att Länsstyrelsen har fattat beslut om stöd. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om stöd ska vara beslutade inom 6 månader.

⁶⁾ Målet enligt SUSS PoF (Styr- och Uppföljningssystem i Samverkan för LB/Fiskestöden) Hämtas från Jordbruksverkets uppföljningsverktyg BLIS.

⁷⁾ Handläggningstid, ansökan om utbetalning: Mätning från att ansökan om utbetalning kom in till Länsstyrelsen fram till beslut. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om utbetalning ska vara beslutade inom 4 månader.

^{8a)} Utfallet 57 procent och medelvärdet 127 dagar grundas på sju ärenden.

^{8b)} Utfallet 67 procent och medelvärdet 28 dagar grundas på tre ärenden.

^{8c)} Utfallet 50 procent och medelvärdet 64 dagar grundas på två ärenden.

^{9a)} Utfallet 56 procent och medelvärdet 116 dagar grundas på nio ärenden.

^{9b)} Utfallet 0 procent och medelvärdet 210 dagar grundas på två ärenden.

^{9c)} Utfallet 67 procent och medelvärdet 46 dagar grundas på tre ärenden.

¹⁰⁾ Då det är färre än tio ärenden lämnas inga uppgifter.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket

Kommentar till Tabell I – Handläggningstider

403 Överklaganden - Under 2021 så har Länsstyrelsen avgjort många äldre ärenden vilket i statistiken visar sig som långa handläggningstider. För att närma oss inriktningsmålen har vi köpt in handläggarkapacitet från annan länsstyrelse samt rekryterat en vakans. Även arbetssätt har setts över för att prioritera handläggning av äldre ärenden och under året har arbetet fortsatt varit att prioritera de äldsta ärendena för att komma i fas.

602 Ansökan om stöd - Länsstyrelserna har under 2020 och fram till mars 2021 då programändring 7 i landsbygdsprogrammet skedde haft medelsbrist för ansökningar i nära nog samtliga delbudgetar. Vid programändring 7 tillfördes landsbygdsprogrammet ytterligare medel i flera stöd och ytterligare medel och nya satsningar tillfördes i programändring 8 under hösten. Under 2020 och början av 2021 har således ärendebalanser ackumulerats i väntan på besked om nya budgetar för övergångsåren 2021-2022 och det har fått negativa effekter på målen för handläggningstid. Utvidgade obligatoriska handlägningsrutiner kommer att visa sig i längre handläggningstider även framöver. Osäkerheten om delbudgetarna orsakade också brist på tidig information till stödsökanden vilket har genererat mer tid till samtal som följd.

622 Ansökan om utbetalning - Länsstyrelserna har kunnat fokusera på handläggning av utbetalningar eftersom färre ansökningar om stöd kunde handläggas i början av året på grund av budgetbrist. Handläggningstiderna har generellt god måluppfyllnad men nya mera omfattande handlägningsrutiner som beslutades under hösten 2021 riskerar att öka handläggningstiderna 2022, jämfört med föregående år. Inom projektstöd är det två projektgrupper som är stora och omfattande. Det är dels bredbandsprojekten som är krävande att granska, dels kompetensutveckling med omfattande antal projekt. Effekten efter att ha prioriterat utbetalningar av stöd till företagare under coronapandemin före andra ärenden syns tydligt.

Finansiell redovisning

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
7 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Resultaträkning (Tkr)

		2021-01-01-- 2021-12-31	2020-01-01-- 2020-12-31
Verksamhetens intäkter	Not		
Intäkter av anslag	1	113 045	106 918
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	19 036	17 099
Intäkter av bidrag	3	139 448	119 457
Finansiella intäkter	4	26	6
= <i>Summa intäkter</i>		271 555	243 479
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	- 186 894	- 169 764
Kostnader för lokaler		- 11 639	- 10 968
Övriga driftskostnader		- 69 466	- 57 616
Finansiella kostnader	6	- 61	- 10
Avskrivningar och nedskrivningar		- 3 611	- 3 781
= <i>Summa kostnader</i>		- 271 672	- 242 139
Verksamhetsutfall		- 117	1 341
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter och andra intäkter som inte disponeras	7	6 303	6 000
Skatteintäkter m.m.		0	0
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet	8	- 6 303	- 6 000
= <i>Saldo</i>		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	9	7 402	8 722
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	10	55 244	46 925
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	11	90 869	110 143
Finansiella intäkter		0	0
Finansiella kostnader	12	0	- 3
Avsättningar till/upplösning av fonder m.m.för transfereringsändamål	13	- 2 748	- 382
Lämnade bidrag	14	- 150 768	- 165 705
= <i>Saldo</i>		0	- 300
Årets kapitalförändring	15	- 117	1 041

Balansräkning

Tillgångar (Tkr)

		2021-12-31	2020-12-31
Immateriella anläggningstillgångar	Not		
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		0	0
<i>Summa immateriella anläggningstillgångar</i>	16	0	0
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet		4 229	5 721
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		5 858	5 913
<i>Summa materiella anläggningstillgångar</i>	17	10 087	11 633
Utlåning			
Utlåning		39	39
<i>Summa utlåning</i>	18	39	39
Varulager m.m.			
Fastigheter		0	0
<i>Summa varulager</i>	19	0	0
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		4 768	3 654
Fordringar hos andra myndigheter		6 605	4 953
Övriga kortfristiga fordringar	20	281	4 085
<i>Summa fordringar</i>		11 655	12 692
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader		2 843	2 520
Upplupna bidragsintäkter		15 801	12 895
Övriga upplupna intäkter		773	559
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>	21	19 417	15 975
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket		1 071	- 1 147
<i>Summa avräkning med statsverket</i>	22	1 071	- 1 147
Likvida medel			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	23,30	109 350	65 925
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	24	130	51
Bank	25	92 689	84 653
<i>Summa Likvida medel</i>		202 169	150 628
Summa Tillgångar		244 438	189 821

Balansräkning

Kapital och skulder (Tkr)

		2021-12-31	2020-12-31
Myndighetskapital	Not		
Statskapital		43	43
Balanserad kapitalförändring		16 343	15 303
Kapitalförändring enligt resultaträkning		- 117	1 041
<i>Summa myndighetskapital</i>	26	16 270	16 386
Fonder			
Fonder		77 291	74 544
<i>Summa fonder</i>		77 291	74 544
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	27	1 473	68
Övriga avsättningar	28	2 693	2 323
<i>Summa avsättningar</i>		4 166	2 391
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	29	9 722	11 345
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		7 530	7 394
Leverantörsskulder		10 288	5 991
Övriga kortfristiga skulder	31	3 436	2 862
Depositioner	32	130	51
<i>Summa skulder</i>		31 106	27 642
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader		21 417	20 593
Oförbrukade bidrag		94 187	48 265
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>	33	115 605	68 858
<i>Summa skulder och kapital</i>		244 438	189 821

Anslagsredovisning (Tkr)		Ingående överförings belopp	Arets tilldelning enl regl. brev	Omdisponere- rade anslags- belopp	Nyttjande av medgivet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överförings belopp
Anslag									
1 5:1 19									
Länsstyrelserna m.m. förvaltningskostnader									
Länsstyrelsen i Jämtlands län		4 090	117 406	-83	0	-728	120 685	-117 549	3 136
19 1:1 19									
Regionala tillväxtåtgärder		670	4 175	0	0	-670	4 175	-2 898	1 277
Länsstyrelsen i Jämtlands län									
Summa:		4 760	121 581	-83	0	-1 398	124 860	-120 447	4 413

Finansiella villkor**Belopp i tkr****Villkor
tkr****Utfall
tkr****1 5:1 19 Länsstyrelserna m.m. (förvaltningskostnader)**

Länsstyrelsen i Jämtlands län disponerar under budgetåret en låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten.

13 800

9 722

Länsstyrelsen i Jämtlands län har tillgång till en kredit på räntekontot i Riksgäldskontoret.

7 000

0

Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit.

3 508

0

Länsstyrelsen i Jämtlands län ska finansiera samverkansorganet i länet

5 234

5 234

Länsstyrelsen i Jämtlands län ska svara för den svenska offentliga medfinansieringen av tekniskt stöd i det territoriella programmet Sverige-Norge.

5 295

3 391

19 1:1 19 Regionala tillväxtåtgärder

Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit.

216

0

Länsstyrelsen i Jämtlands län har rätt att nyttja del av anslaget för uppföljning och utvärdering

500

481

**Redovisning av beställningsbemyndigande
Belopp i tkr**

Anslag	Tilldelad bemyndi- ganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år			
				2021	2022	2023	2024
19 1:1 19 Regionala tillväxtåtgärder Länsstyrelsen i Jämtlands län	2 500	5 686	2 888	2 798	2 231	657	0
Summa	2 500	5 686	2 888	2 798	2 231	657	0

Kommentar:

Tilldelad bemyndiganderam har överskridits med 388 tkr i utestående åtaganden. Detta beror på att förlängning av projekt har medgivits samt att projekt haft svårigheter att uppbeta kostnader i förväntad takt under pandemin.

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr

Inkomsttitel		Beräknat belopp	Utfall 2021-01-01-- 2021-12-31
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	1 500	1 785
2537	Miljöskyddsavgifter	4 500	3 884
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter	90	115
2714	Sanktionsavgifter m m	800	519
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	0	0
Summa		6 890	6 303

Tilläggsupplysningar och noter

Allmänt

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat ej anges. De flesta belopp i resultatredovisning och de finansiella delarna är framtagna med hjälp av ett länsstyrelsegemensamt rapportpaket i Excel. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser.

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring. Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 5 januari 2022.

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar. Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100 procent. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Avvikelser från generella ekonomiadministrativa regler

I regleringsbrevet 2021 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

- ”Bestämmelsen i 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska omfatta antalet och styckkostnaden för handläggningen av ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden, ska inte tillämpas på länsstyrelserna.”
- ”Med undantag från vad som gäller enligt 3 kap. 1 § tredje stycket och 3 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur efter närmare anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.”
- ”Länsstyrelserna undantas enligt 6 kap 1 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag från att redovisa kostnaderna för avgiftsbelagd verksamhet i vilken intäkterna inte får disponeras.”

Redovisnings- och värderingsprinciper

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor till och med brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 20 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader såsom hyror med mera för att kostnaden ska belasta rätt period. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och värder regleras i samband med bokslut.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter. Förskottsinbetalningar från ERUF 2014-2020 program Sverige-Norge, redovisas i enlighet med ESV:s rekommendationer, som oförbrukade bidrag.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd nyttjandeperiod om minst 3 år och ett anskaffningsvärde på minst 20 tkr redovisas som anläggningstillgångar.

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen och prisnivån samt för bärbara datorer då de utsätts för extra stort slitage.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis.

Tillgångstyp	Avskrivningsplan
Immateriella anläggningstillgångar	5 år
Förbättringsutgift på annans fastighet	Högst 5 år
Maskiner	5 år
IT-teknisk utrustning	3 år
Bilar och transportmedel	5 år
Konst	Ingen avskrivning
Övriga inventarier	5 år

Räntestöd

Räntestöden har upptagits till de belopp som väntas bli betalda.

Lånefordringar

Länsstyrelsen gör bedömning av nedskrivningsbehov inför årsbokslut.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs. Skulder har upptagits till nominellt belopp.

Stora genomslag i den finansiella redovisningen

Renovering av Länsstyrelsens lokaler

Länsstyrelsen i Jämtlands län har under 2021 avslutat det renoverings- och underhållsarbete som påbörjades 2018. Arbetet har genomförts etappvis enligt en fastställd plan.

Avsättningar

Länsstyrelsen i Jämtlands län har i ett flertal år varit inblandad i en juridisk process kring den av staten ägda fjällägenheten Raukasjö 1:1 som brann ner år 2009. Arrendatorn har med försäkringspengar byggt ett nytt bostadshus. Arrendatorn har till Arrendenämnden dels yrkat att jordägaren (staten) haft byggnadsskyldighet att ersätta bostadshuset med ett nytt och dels att Arrendenämnden ska fastställa kostnaden för arbete som arrendatorn har utfört avseende uppförande av ersättningsbostad till 3 mnkr. Eventuellt ersättningsanspråk har i tidigare årsredovisningar redovisats som en ansvarsförbindelse med 3 mnkr. Länsstyrelsen i Jämtlands län och arrendatorn förlikades i ärendet till ett belopp på 1 mnkr samt avflyttningskostnad på 300 tkr att utbetalas 15 augusti 2022. Förlikningsbeloppet redovisades som en kostnad 2018 medan avflyttningskostnaden redovisades under posten avsättningar och finns 2021 som ingående balans.

Noter

Ersättning till ledamöter i Insynsrådet och ledande befattningshavare 2021

Skattepliktig ersättning och andra förmåner.

	Ersättning	Förmån	Totalt
Landshövding			
Marita Ljung	976	195	1 171
Länsråd			
Susanna Löfgren	1 099	0	1 099
Insynsrådets ledamöter			
Anna Olofsson	3	0	3
Bosse Svensson	2	0	2
Erik Bakkman	2	0	2
Jeanette Kråk	2	0	2
Kalle Olsson	3	0	3
Marie Simonsson	3	0	3
Lars Ahlin	8	0	8
Saila Quicklund	3	0	3

Ledande befattningshavares styrelseuppdrag i aktiebolag och statliga myndigheter

Marita Ljung, landshövding

Inga uppdrag

Susanna Löfgren, länsråd

Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU, styrelseledamot

Insynsrådets ledamöters och suppleanters styrelseuppdrag i aktiebolag och statliga myndigheter.

Anna Olofsson

Inga uppdrag

Bosse Svensson

Östersunds Rådhus AB, ordförande
Östersunds Arena och Event AB, ordförande
Joysome AB, styrelsesuppleant

Erik Bakkman

Inga uppdrag

Jeanette Kråk

Inga uppdrag

Kalle Olsson

Inga uppdrag

Marie Simonsson

Torsta AB, ordförande
M Simonsson AB, ordförande

Lars Ahlin

Ahlin Consulting AB, styrelseledamot
Swedish Clear Water Technology AB, styrelseledamot

Saila Quicklund

Inga uppdrag

Not 1 Intäkter av anslag		2021	2020
1 5:1 19	Länsstyrelserna m.m. förvaltningskostnader	112 315	106 024
19 1:1 19	Regionala tillväxtåtgärder	730	894
	Summa intäkter av anslag	113 045	106 918

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar		2021	2020
Intäkter av avgifter enligt 4§ Avgiftsförordningen			
Intäkter av utbildning och konferenser		1 975	1 275
Intäkter av konsultuppdrag		8 135	7 611
Försäljning av publikationer		171	197
Intäkter av övriga avgifter enligt 4§ Avgiftsförordningen		536	123
		10 818	9 207

Offentligrättsliga avgifter som disponeras av myndigheten			
Avgifter jaktområden		69	28
Arrendeavgifter		3 252	2 556
Övrigt		1 994	1 844
		5 315	4 427

Övriga intäkter i verksamheten			
Reavinster		137	518
Fällavgifter älgar		1 856	1 833
Övrigt		910	1 114
		2 903	3 465

Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	19 036	17 099
--	---------------	---------------

Intäkter och kostnader avseende jaktområden		2021	2020
Avgifter jaktområden		69	28
Kostnader jaktområden, inkl. OH		- 28	- 287
		41	- 259

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not, då noten innehåller allt som bokförts på konto 31*-3499 och tabell "Avgiftsbelagd verksamhet" enbart baseras på 9*-projekt.

Ökning i Intäkter av avgifter avseende 4§ Avgiftsförordningen beror till största del av ökat antal utbildningstillfällen för enheten Eldrimner jmf med 2020, digitala föreläsningar har ökat.

Not 3 Intäkter av bidrag		2021	2020
Intäkter från statliga myndigheter			
Naturvårdsverket		54 248	46 203
Länsstyrelsen i Örebro län		23 463	17 339
Statens jordbruksverk		18 171	15 081
Havs- och vattenmyndigheten		16 994	13 784
Kammarkollegiet		10 018	10 035
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap		3 892	3 782
Länsstyrelsen i Gävleborgs län		1 866	1 354
Arbetsförmedlingen		1 719	786
Skogsstyrelsen		1 573	405
Länsstyrelsen i Västerbottens län		1 397	0
Riksantikvarieämbetet		815	1 318
Länsstyrelsen i Dalarnas län		730	409
Tillväxtverket		247	0
Post- och telestyrelsen		232	416
Trafikverket		27	465
Sveriges lantbruksuniversitet		25	255
Socialstyrelsen		0	168
Statens veterinärmedicinska anstalt		0	138
Länsstyrelsen i Västmanlands län		- 1 541	380
Övriga myndigheter		728	1 032 *
		134 605	113 351

LÄNSSTYRELSEN JÄMTLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2021

Intäkter från övriga

EU-kommissionen, Lifeprogram för miljö- och klimatpolitik	0	287
ERUF 2014-2020 program Sverige-Norge	3 483	3 120
Övriga	1 360	2 699
	4 843	6 106

Summa intäkter av bidrag

139 448 119 457

Ökningen i intäkter från statliga myndigheter består till största delen av ökade dispositionsrätter från Länsstyrelsen i Örebro, inbetalning av projektfinansiering från Statens Jordbruksverk och ökat bidrag från Naturvårdsverket avseende 1:3-anslaget och från Havs- och vattenmyndigheten för kalkning, fiskevård och LOVA.

Den negativa posten mot Länsstyrelsen i Västmanlands län avser återbetalning av oförbrukat bidrag avseende stöd till Lifeprojekt.

* Föregående års jämförelsetal har justerats jämfört med årsredovisningen för 2020. Övriga myndigheter har minskat då fler bidrag har lyfts ut och specificerats.

Not 4 Finansiella intäkter

2021 2020

Ränteintäkter på lån hos Riksgäldskontoret	0	0
Övriga finansiella intäkter	26	5
	26	6

Not 5 Kostnader för personal

2021 2020

Lönekostnader	- 123 858	- 114 361
varav Lönekostnader för insynsråd och ej anställd personal (uppdragstagare)	- 402	- 528
Övriga kostnader för personal	- 63 036	- 55 403
	- 186 894	- 169 764

Ökning av personalkostnaderna beror på ökat antal anställda och reviderat löneavtal.

Not 6 Finansiella kostnader

2021 2020

Räntekostnader på räntekonto hos Riksgäldskontoret	0	- 3
Övriga finansiella kostnader	- 61	- 7
	- 61	- 10

Not 7 Intäkter av avgifter och ersättningar som inte disponeras

	2019	2020	2021	2021
	Utfall intäkter	Utfall intäkter	Budget intäkter	Utfall intäkter
Avgifter med bestämt ekonomiskt mål				
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	1 289	1 656	1 500	1 785
2528 Avgifter vid Bergsstaten	0	0	0	0
2537 Miljöskyddsavgift	4 244	4 108	4 500	3 884
2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	88	85	90	115
4137 Återbetalning av övriga näringslån, Kammarkollegiet	0	0	0	0
varav				
Avgifter enligt avfallsförordningen	88	85	90	115
Övriga intäkter som inte disponeras och inte har bestämt ekonomiska mål				
2714 Sanktionsavgifter mm	849	148	800	519
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet	0	2	0	0
6313 09 Sverige - Norge	0	0	0	0
Summa	6 470	6 000	6 890	6 303

Sanktionsavgifternas storlek beror på Arbetsmiljöverkets ansökningar till Förvaltningsrätten och kan skilja mycket mellan åren. Länsstyrelsen fakturerar utifrån Förvaltningsrättens domar.

Not 8 Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	2021	2020
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	- 6 303	- 6 000
	- 6 303	- 6 000

Not 9 Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2021	2020
01 05 001 019 Länsstyrelserna m.m. förvaltningskostnader	5 234	5 149
19 01 001 019 Regionala tillväxtåtgärder	2 168	3 573
	7 402	8 722

Not 10 Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2021	2020
Naturvårdsverket	27 025	19 653
Havs- och vattenmyndigheten	12 602	13 541
Riksantikvarieämbetet	7 677	7 725
Socialstyrelsen	2 809	2 436
Länsstyrelsen i Västerbottens län	2 358	812
Verket för innovationssystem	1 133	0
Statens jordbruksverk	762	1 450
Länsstyrelsen i Örebro län	597	925
Post- och telestyrelsen	212	281
Övriga myndigheter	69	103
Summa	55 244	46 925

Ökningen från föregående år består till största del av bidrag från Naturvårdsverket avseende sanering av industriområde, bidrag från Länsstyrelsen i Västerbottens län för Naturnära jobb och ett nytt projekt finansierat av Verket för innovationssystem.

Not 11 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2021	2020
ERUF 2014-2020 program Sverige-Norge	49 837	65 452
Bygdemedel	35 216	35 157
Samefonden	4 733	4 627
Älgvårdsfonden	738	765
Region Jämtland Härjedalen	249	0
Life - program för miljö- och klimatpolitik	98	2 999
Företag	0	1 143
Summa	90 869	110 143

Minskningen av Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag består till största del av en minskad utbetalningstakt inom ERUF 2014-2020 program Sverige-Norge då programperioden är på väg att avslutas. Ett stort projekt finansierat från Life - program för miljö- och klimatpolitik har avslutats och under 2020 gjordes slututbetalningar till partners i projektet. Under 2020 betalades medel in från företag för finansiering av sanering, inga motsvarande medel har erhållits under 2021.

Not 12 Finansiella kostnader i transfereringsavsnittet	2021	2020
Räntekostnader, Bygdemedel	0	- 3
	0	- 3

Not 13 Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringsändamål	2021	2020
Ingående balans	74 544	74 162
Årets förändring	2 748	382
Utgående balans	77 291	74 544

<i>Varav</i>		
Älgvårdsfonden		
Ingående balans	3 112	2 569
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	738	765
Lämnade bidrag	- 935	- 222
Utgående balans	2 914	3 112

Byggedemedel

Ingående balans	71 432	71 593
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	758	812
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	35 216	35 157
Finansiella kostnader	0	- 3
Lämnade bidrag	- 33 028	- 36 127
Utgående balans	74 377	71 432

Not 14 Lämnade bidrag	2021	2020
Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	- 83 729	- 92 828
Lämnade bidrag till övriga, samt vissa förluster och periodiseringar	- 67 039	- 72 877
Summa Lämnade bidrag	- 150 768	- 165 705

Inom verksamhetsområden

Regional tillväxt	- 52 217	- 67 243
Naturvård och miljöskydd	- 40 505	- 38 748
Övrig förvaltning	- 34 126	- 36 687
Samhällsplanering och boende	- 8 523	- 7 825
Myndighetsövergripande verksamhet	- 6 367	- 5 149
Lantbruk och landsbygd	- 6 306	- 6 800
Folkhälsa	- 2 427	- 140
Jämställdhet	- 296	- 3 113
	- 150 768	- 165 705

Varav finansiering genom EU-fonder

ERUF 2014-2020 program Sverige-Norge	- 49 837	- 65 452
Life - program för miljö- och klimatpolitik	- 98	- 2 999

Minskningen mellan åren består till största delen av en minskad utbetalningstakt inom ERUF 2014-2020 program Sverige-Norge då programperioden är på väg att avslutas.

Not 15 Årets kapitalförändring	2021	2020
Verksamhetsutfall		
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	305	1 573 *
Övriga periodiserade kostnader RTA	- 188	- 167 *
Summa verksamhetsutfall	117	1 406
Uppbörd		
Övriga periodiserade kostnader SCR	0	- 65
Transfereringar	0	- 300
Summa Transfereringar	0	- 300
Summa årets kapitalförändring	117	1 041

Saldo Transfereringar för 2020 avser utbetalning av bidrag från kapitalförändringen. Saldot uppstår då medlen inte kommit in som en bidragintäkt.

* Jämförelsetalen för Verksamhetsutfallet är justerade då de blivit omkastade 2020.

Not 16 Immateriella anläggningstillgångar	2021	2020
Balanserade utgifter för utveckling		
IB anskaffningsvärde	85	85
Årets anskaffningar	0	0
Årets fsg/utrangeringar, minskning av anskaffningsvärde	0	0
Summa ack.anskaffningar	85	85
IB ack.avskrivningar	- 85	- 85
Årets avskrivningar	0	0
Årets fsg/utrangeringar, minskning av ack avskrivning	0	0
Summa ack. Avskrivningar	- 85	- 85

Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar

IB anskaffningsvärde	20	20
Årets anskaffningar	0	0
Årets fsg/utrangeringar, minskning av anskaffningsvärde	0	0
Summa ack.anskaffningar	20	20
IB ack.avskrivningar	- 20	- 20
Årets avskrivningar	0	0
Årets fsg/utrangeringar, minskning av ack avskrivning	0	0
Summa ack. Avskrivningar	- 20	- 20
UB Bokfört värde	0	0
Bokfört värde immateriella anläggningstillgångar	0	0

Not 17 Materiella anläggningstillgångar**2021 2020****Förbättringsutgifter på annans fastighet**

IB anskaffningsvärde	8 283	6 820
Årets anskaffningar	0	3 075
Årets fsg/utrangeringar, minskning av anskaffningsvärde	0	- 1 612
Summa ack.anskaffningar	8 283	8 283
IB ack.avskrivningar	- 2 563	- 2 954
Årets avskrivningar	- 1 492	- 1 221
Årets fsg/utrangeringar, minskning av ack avskrivning	0	1 612
Summa ack. Avskrivningar	- 4 054	- 2 563
UB Bokfört värde	4 229	5 721

Maskiner, inventarier, installationer m.m.

IB anskaffningsvärde	26 332	26 889
Årets anskaffningar	2 064	2 521
Årets fsg/utrangeringar, minskning av anskaffningsvärde	- 283	- 3 077
Summa ack.anskaffningar	28 113	26 332
IB ack.avskrivningar	- 20 420	- 20 692
Årets avskrivningar	- 2 119	- 2 563
Årets fsg/utrangeringar, minskning av ack avskrivning	283	2 835
Summa ack. Avskrivningar	- 22 256	- 20 420
UB Bokfört värde	5 858	5 913
Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	10 087	11 633

Den totala reavinsten för året är 136 tkr, ingen reaförlust.

Not 18 Utlåning*Lånefordringar med villkorad återbetalningsskyldighet*

	Låne- fordringar IB	Amortering	Avskrivning	Låne- fordringar UB	Reservering låneförlust IB	Årets förändring	Reservering låneförluster UB	Låne- fordringar efter reservering UB
Räntestöd	39	0	0	39	0	0	0	39
Summa utlåning	39	0	0	39	0	0	0	39
<i>Amortering avräknas mot inkomsttitel</i>								
Summa amortering								

Not 19 Fastigheter	2021	2020
Jordfondens fastigheter	0	0
	0	0
Fastigheterna är sålda under 2020, Statens Jordbruksverk har nu återtagit Länsstyrelsen i Jämtlands läns Jordfondsram.		
Not 20 Övriga kortfristiga fordringar	2021	2020
Uppbördsfordringar	256	4 022
Diverse övriga utomstatliga fordringar	0	0
Övrigt	25	64
	281	4 085
Skillnaden i uppbördsfordringar beror på senare fakturering av mark-/täktavgifterna 2020.		
Not 21 Periodavgränsningsposter	2021	2020
Förutbetalda hyror	2 321	2 255
Övriga förutbetalda kostnader	522	266
Summa förutbetalda kostnader	2 843	2 520
Upplupna bidragsintäkter		
Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter	15 102	12 159
Varav		
Statens jordbruksverk	14 481	10 115
Tillväxtverket	247	0
Havs- och vattenmyndigheten	192	377
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	126	0
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	0	1 400
Övriga statliga myndigheter	56	268 *
Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	699	737
varav finansiering genom EU-fonder		
Life- program för miljö- och klimatpolitik	0	0
	0	0
Totala upplupna bidragsintäkter	15 801	12 895
Övriga upplupna intäkter		
Övriga upplupna intäkter	773	559
	773	559
Summa periodavgränsningsposter	19 417	15 975

Ökningen av upplupna bidragsintäkter beror till största delen på upparbetade kostnader i projekt mot Statens Jordbruksverk där utbetalning av finansiering sker i efterskott. Samtidigt har upplupna intäkter mot Länsstyrelsen i Gävleborgs län minskat då bidragsinbetalning avseende ett stort projekt har erhållits.

* Föregående års jämförelsetal har justerats jämfört med årsredovisningen för 2020.

Bidrag har lyfts ur eller lagts till summeringen Övriga statliga myndigheter beroende på storleken på årets upplupna bidrag per myndighet.

Not 22 Avräkning med statsverket	2021	2020
Uppbörd		
Ingående balans	- 4 026	- 554
Redovisat mot inkomsttitel	- 6 303	- 6 000
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	10 073	2 528
Medel från räntekonto som tillförts inkomsttitel	0	0
Skulder avseende uppbörd	- 255	- 4 026

Skillnaden av uppbördsmedel som betalats till SCR beror på senare fakturering 2020 av mark-/täckavgifterna pga implementering av nytt system, Nikita.

Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	0	0
Redovisat mot anslag	2 898	4 467
Medel hänförliga till transf. m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	- 2 898	- 4 467
Fordringar/Skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	0

Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	- 4 090	- 3 318
Redovisat mot anslag	117 549	111 173
Anslagsmedel som tillförts räntekontot	- 117 323	- 112 077
Återbetalning av anslagsmedel	728	132
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	- 3 136	- 4 090

Fordran avseende semesterlöneskuld ej redovisad mot anslag		
Ingående balans	0	0
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	0	0
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	0	0

Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
Ingående balans	6 968	18 545
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	170 496	136 174
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	- 165 827	- 149 689
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	- 7 175	1 938
Saldo	4 462	6 968

Summa avräkning med statsverket	1 071	- 1 147
--	--------------	----------------

Not 23 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2021	2020
Anslagsmedel	3 136	4 090 *
Avgifter	8 773	7 200
Bidrag	66 580	30 603
Övriga fordringar/skulder	30 861	24 032 *
	109 350	65 925

Varav kortsiktigt likviditetsbehov: 8 000 tkr

* Anslagsmedel och Övriga fordringar/skulder är justerade för 2020, totala summan är oförändrad.

Not 24 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2021	2020
Tillgodohavande på konto för depositioner	130	51
	130	51

Not 25 Likvida medel	2021	2020
Bank, bygdemedel	72 291	71 513
Valutakonto	20 398	13 140
	92 689	84 653

Skillnaden mellan åren avseende Valutakonto beror på mängden projektutbetalningar och när utgifterna är deklarerade mot EU kommissionen för ERUF 2014-2020 program Sverige-Norge.

LÄNSSTYRELSEN JÄMTLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2021

Not 26 Förändring av myndighetskapitalet

	Stats- kapital	Balanserad kapital- förändring, avgiftsbelagd verksamhet	Balanserad kapital- förändring, bidrags- finansierad verksamhet	Balanserad kapital- förändring uppbörds- verksamhet	Kapital- förändring enl resultat- räkningen	Summa
Utgående balans 2020	43	9 145	6 158	0	1 041	16 386
Rättelser		- 1 945	1 945			
<i>varav</i>						
<i>Ej avskrivningsbara tillgångar</i>	43	0	0	0	0	43
<i>Övriga periodiserade kostnader RTA, Verksamhetsavsnittet</i>	0	0	7 200	0	- 167	7 033
<i>Övriga periodiserade kostnader RTA, Transfereringsavsnittet</i>	0	0	0	0	- 300	- 300
<i>Övriga periodiserade kostnader SCR, Uppbördsavsnittet</i>	0	0	0	65	- 65	0
<i>Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan, Verksamhetsavsnittet</i>	0	8 038	0	0	1 573	9 611
Ingående balans 2021	43	8 038	7 200	65	1 041	16 386
Föregående års kapitalförändring	0	- 167	1 273	- 65	- 1 041	0
Årets kapitalförändring						
<i>varav</i>						
<i>Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan</i>	0	0	0	0	- 305	- 305
<i>Övriga periodiserade kostnader RTA, Verksamhetsavsnittet</i>	0	0	0	0	188	188
Summa årets förändring	0	0	0	0	- 117	- 117
Utgående balans 2021	43	7 871	8 473	0	- 117	16 270

Rättelse gjord då kolumnerna för Avgiftsbelag- och bidragsfinansierad verksamhet har kastats om tidigare år.
Utgående balans 2020 är justerad då noten inte var korrekt, rättelser gjorda 2020 var inte inräknade.

Not 27 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

	2021	2020
Ingående avsättning	68	232
Årets pensionskostnader	1 623	- 11
Årets pensionsutbetalningar	- 218	- 152
Utgående avsättning	1 473	68

Förändringen mellan åren beror på nya beslut avseende delpensioner.

Not 28 Övriga avsättningar

	2021	2020
Lokalt omställningsarbete		
Årets förändring	370	334
Utgående balans	2 393	2 023
Omstruktureringsåtgärder		
Årets förändring	0	0
Utgående balans	0	0
Avflyttningsersättning Raukasjö		
Ingående balans	300	300
Årets förändring	0	0
Utgående balans	300	300
Summa övriga avsättningar	2 693	2 323

Det finns ännu inga in-tecknade eller beslutade kompetensväxlingsåtgärder för 2022.
Avflyttningsersättning Raukasjö kommer att regleras under 2022.

Not 29 Lån i Riksgäldskontoret	2021	2020
Låneskuld Riksgäldskontoret IB	11 345	9 883
Under året nyupptagna lån	1 987	5 244
Under året gjorda amorteringar	- 3 609	- 3 782
Utgående skuld	<u>9 722</u>	<u>11 345</u>
Beviljad låneram enligt regleringsbrev uppgår till 13 800 tkr.		
Not 30 Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	2021	2020
Beviljad kreditram	7 000	7 000
Not 31 Övriga kortfristiga skulder	2021	2020
Personalens källskatt	2 986	2 715
Övriga kortfristiga skulder	449	146
Övriga kortfristiga skulder bestående av		
Transfereringar under utbetalning	421	130
Övrigt	<u>28</u>	<u>16</u>
Summa	<u>3 436</u>	<u>2 862</u>
Not 32 Depositioner	2021	2020
Deponerade medel hos Riksgäldskontoret	131	51
Ränta	<u>- 1</u>	<u>- 1</u>
	<u>130</u>	<u>51</u>
Not 33 Periodavgränsningsposter	2021	2020
Upplupna kostnader		
Upplupna löner inkl. sociala avgifter	1 604	1 600
Upplupna semesterlöner inkl. sociala avgifter	13 428	13 571
Övriga upplupna kostnader	<u>6 385</u>	<u>5 422</u>
	21 417	20 593
Oförbrukade bidrag		
Oförbrukade bidrag från annan myndighet	70 233	32 916
varav		
Naturvårdsverket	25 162	10 948
Länsstyrelsen i Örebro län	14 064	6 523
Länsstyrelsen i Västerbottens län	9 442	0
Havs- och vattenmyndigheten	8 739	3 700
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	2 906	0
Riksantikvarieämbetet	2 779	2 307
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 432	2 378
Länsstyrelsen i Östergötlands län	1 035	0
Skogsstyrelsen	728	1 258
Länsstyrelsen i Jönköpings län	714	610
Statens jordbruksverk	645	413
Boverket	617	645
Länsstyrelsen i Dalarnas län	322	613
Länsstyrelsen i Västmanlands län	158	1 651
Arbetsförmedlingen	0	792
Övriga statliga myndigheter	<u>1 491</u>	<u>1 078</u> *
	<u>70 233</u>	<u>32 916</u>
De inomstatliga bidragen förväntas tas i anspråk inom följande tidsintervall:		
-inom tre månader	5 500	11 000
-mer än tre månader till ett år	47 500	12 200
-mellan ett till tre år	17 000	9 800
-mer än tre år	<u>0</u>	<u>0</u>
	<u>70 000</u>	<u>33 000</u>

Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	23 954	15 349
<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		
<i>Life - program för miljö- och klimatpolitik</i>	0	98
<i>ERUF 2014-2020 program Sverige-Norge</i>	19 163	12 297
Summa oförbrukade bidrag	94 187	48 265
Övriga förutbetalda intäkter	0	0
Summa förutbetalda intäkter	0	0
Summa periodavgränsningsposter	115 605	68 858

Ökningen av Oförbrukade bidrag består till största delen av ökade bidragsintäkter från Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och dispositionsrätter från Länsstyrelsen i Örebro län samtidigt som nyttjandet av medlen inte ökat i samma utsträckning. Tre Life-projekt, med inbetalningar från projektkoordinatorerna Länsstyrelserna i Västerbottens, Gävleborgs och Östergötlands län, står också för en betydande del av ökningen.

Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer har ökat. Detta beror på hur snabbt ansökningar om utbetalning från kommissionen handläggs och hur mycket projektutbetalningar som görs.

* Föregående års jämförelsetal har justerats jämfört med årsredovisningen för 2020.

Bidrag har lyfts ur eller lagts till summeringen Övriga statliga myndigheter beroende på storleken på årets oförbrukade bidrag per myndighet.

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen

Årsredovisningen är beslutad den 17 februari 2022.

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Östersund den 17 februari 2022

Marita Ljung
Landshövding

Bilagor

Bilaga A. Paragrafer i Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, som redovisas i årsredovisningen

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning
2§ p1	Verka för att nationella mål får genomslag	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030
2§ p2	Arbeta sektorsövergripande och samordna olika samhällsintressen och statliga insatser	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030
2§ p3	Följa tillståndet i länet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030
2§ p4	Främja samverkan	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030
2§ p5	Ansvara för angivna tillsynsuppgifter	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030
3§ p1	De allmänna valen	Övrig förvaltnings och trafikföreskrifter
3§ p2	Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor
3§ p3	Regional tillväxt	Regional tillväxt och infrastrukturplanering
3§ p4	Infrastrukturplanering	Regional tillväxt och infrastrukturplanering
3§ p5	Hållbar samhällsplanering och boende	Hållbar samhällsplanering och boende
3§ p6	Energi och klimat	Energi och klimat
3§ p7	Kulturmiljö	Kulturmiljö
3§ p8	Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap	Samhällsskydd och beredskap
3§ p9	Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd	Naturvård och miljöskydd
3§ p10	Lantbruk och landsbygd	Areella näringar
3§ p11	Fiske	Areella näringar
3§ p12	Folkhälsa	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.
3§ p13	Jämställdhet	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.
3§ p14	Integration	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.
4§ p1	Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7§ ärvdabalken	Areella näringar
4§ p4	I utpekade län vara förvaltande och attesterande myndighet för vissa program inom EU:s strukturfonder	Regional tillväxt och infrastrukturplanering
4§ p5	I utpekade län vara behörig myndighet för kontroller och inspektioner på plats av program inom Europeiskt territoriellt samarbete.	Regional tillväxt och infrastrukturplanering
4§ p6	I utpekade län vara ansvarig för kontroller av program inom Europeiskt territoriellt samarbete.	Regional tillväxt och infrastrukturplanering
5§ p1	Integrering av jämställdhetsperspektiv	Integrering av sektorsövergripande områden
5§ p2	Individbaserad statistik med kön som fördelningsgrund	Integrering av sektorsövergripande områden
5§ p3	Vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn, analysera konsekvenserna och ta särskild hänsyn till barns bästa	Integrering av sektorsövergripande områden
5§ p4	Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning	Integrering av sektorsövergripande områden
5§ p5	Integrera mänskliga rättigheter genom att belysa, analysera och beakta dem, särskilt skyddet mot diskriminering	Integrering av sektorsövergripande områden
5§ p6	Beakta folkhälsomålet i arbetet med bl a regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak	Integrering av sektorsövergripande områden
5§ p7	Verka för att förenkla för företag	Integrering av sektorsövergripande områden
5§ p8	Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat	Energi och klimat

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning
5§ p9	Verka för att behovet av bostäder tillgodoses	Hållbar samhällsplanering och boende
6§	Verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling	Naturvård och miljöskydd
7§	Geografiskt områdesansvar enligt förordningen (2015:1052)	Samhällsskydd och beredskap
16§	Delegation för rennäringsfrågor	Areella näringar
18§	Viltförvaltningsdelegation enligt förordning (2009:1474)	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter
19§	Fjälldelegation	Naturvård och miljöskydd

Bilaga B. Regleringsbrevsuppdrag som redovisas i årsredovisningen

Bilagan innehåller återsrapporteringar och uppdrag som redovisas i årsredovisningen och som framgår i länsstyrelsernas regleringsbrev 2021.

Uppdrag i regleringsbrev 2021	Område	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1A1 Främja arbetet med Agenda 2030	1 Mål och återsrapporteringskrav / A. Nationella mål	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
1A2 Regionalt livsmedelsstrategiarbete	1 Mål och återsrapporteringskrav / A. Nationella mål	Areella näringar	Alla län
1A3 Målsättningar för hantering av EU-stöd	1 Mål och återsrapporteringskrav / A. Nationella mål	Areella näringar	Alla län
1A4 Handlingsplan för grön infrastruktur	1 Mål och återsrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A5 Nationella målen för kulturmiljöarbetet	1 Mål och återsrapporteringskrav / A. Nationella mål	Kulturmiljö	Alla län
1A6 Föreordnade områden	Mål och återsrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A7 Cirkulär ekonomi	Mål och återsrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A8 Bevarandeplaner Natura 2000-områden	Mål och återsrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Berörda län
1A9 Nationella planen för moderna miljövillkor	Mål och återsrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A10 EU:s gemensamma jordbrukspolitik	Mål och återsrapporteringskrav / A. Nationella mål	Areella näringar	Alla län
1A11 Landsbygdsprogrammet samt Havs- och fiskeriprogrammet	Mål och återsrapporteringskrav / A. Nationella mål	Areella näringar	Alla län
1A12 Mänskliga rättigheter och icke-diskriminering	Mål och återsrapporteringskrav / A. Nationella mål	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
1B1 Civilt försvar och beredskapsplanering	Mål och återsrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
1B3 Invasiva främmande arter	Mål och återsrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1B4 Naturvård, artbevarande m.m.	Mål och återsrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter/ Naturvård, artbevarande m.m.	Alla län
1C1 Regionalt tillväxtarbete och samverkan med regionerna	Mål och återsrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
1C2 Mål i regionala utvecklingsstrategin	Mål och återsrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
1C3 Förenkla för företag	Mål och återsrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Integrering av sektorsövergripande områden	Alla län
1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan	Mål och återsrapporteringskrav / D. Tillsyn	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla

Uppdrag i regleringsbrev 2021	Område	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1D2 Kontroll av livsmedel och foder i primärproduktionen	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla
1D3 Markärenden på renbetesfjäll	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
1D4 En hållbar rennäring och en gynnsambevarandestatus för stora rovdjur	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Naturvård och miljöskydd	Dalarna, Västernorrland, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
1D5 Hållbar rennäring	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Berörda län
1D6 Ersättning för skada på fisk och fiskeredskap	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Alla län
1D7 ersättning för skada av vilt på annat än renar, fisk och fiskeredskap	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Alla län
1E1 Struktur för återrapportering enligt 2 § förordningen med länsstyrelseinstruktion	Mål och återrapporteringskrav / E. Övrigt	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2.1 ÅR i enhetlig struktur, redovisning av statistik enligt VÅS m.m.	Organisationsstyrning	Året i siffror	Alla län
3B5 Samverkansråd vid Statens kulturråd	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	Kulturmiljö	Halland
3B22 Anvisningsmodell för ensamkommande barn och anvisning av nyanlända	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
3C7 Länsstrategier för jämställdhetsintegrering ¹⁾	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
3C8 Förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor med mera ¹⁾	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
3E1 Systematisk användning och analys av data och statistik	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	Övrig redovisning	Södermanland
3E4 Kompetensinsats riskbaserat informations-säkerhetsarbete	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	Samhällsskydd och beredskap	Alla län

Kommentar tabell

¹⁾ Se också bilaga D. Regleringsbrevsuppdrag som redovisas i särskild ordning

Bilaga C. Övriga uppdrag, förordningar m.m. som redovisas i årsredovisningen

Bilagan innehåller regeringsuppdrag och hänvisningar till paragrafer i förordningar i vilka det uttryckligen framgår att åiterrapportering/redovisning ska ske i årsredovisningen.

Uppdrag/Förordning	Område	Avsnitt i årsredovisning
2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Förhållanden av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning av verksamheten	Övrig redovisning
3 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Avgiftsfinansierad verksamhet	Övrig redovisning
3 kap. 3§ förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Kompetensförsörjning	Arbetsmiljö och medarbetare
7 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Skattepliktig ersättning till ledamöter i styrelse, råd utsett av regeringen och myndighetens ledande befattningshavare	Finansiell redovisning
7 kap. 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Frånvaro på grund av sjukdom	Arbetsmiljö och medarbetare
Uppdrag att bistå Rådet för hållbara städer i dess arbete (M2017/03235/Mm), 2017-12-18	Utveckling av hållbara städer	Hållbar samhällsplanering och boende

Bilaga D. Regleringsbrevsuppdrag som redovisas i särskild ordning

Bilagan innehåller regleringsbrevsuppdrag i länsstyrelsernas regleringsbrev 2021 som redovisas i särskild ordning.

Uppdrag i regleringsbrev 2021	Område	Rapporterings-datum	Rapporterat till
2.2 Underlag till tabeller i årsredovisningen	Organisationsstyrning	2022-02-22	Lst Örebro
2.3 Redovisa antalet årsarbetskrafter	Organisationsstyrning	2021-03-15	Miljödepartementet
3A1 Minskat och förenklat uppgiftslämnande	3 Uppdrag / A. Nationella mål	2022-02-25	Näringsdepartementet
3A2 Naturnära jobb	3 Uppdrag / A. Nationella mål	2022-02-15	Näringsdepartementet
3A3 Energi- och klimatpolitiska målen	3 Uppdrag / A. Nationella mål	2022-02-25	Lst Dalarna redovisar till Miljödepartementet (kopia till Infrastrukturdepartementet)
3A5 Stöd till kommunernas kontinuitetsplanering	3 Uppdrag / A. Nationella mål	2021-04-30 2021-09-30	Lst Jönköping redovisar till Näringsdepartementet
3A6 Resultat och effekter av arbetet med att skydda dricksvatten	3 Uppdrag / A. Nationella mål	2021-04-15 2021-09-30 2022-02-28 2023-02-22	Dricksvatten Lst Jönköping redovisar till Näringsdepartementet Avloppsrening Lst Västernorrland redovisar till Miljödepartementet
3A7 Kostnader för hantering av EU-stöden	3 Uppdrag / A. Nationella mål	2021-02-01	Näringsdepartementet
3A8 Föregående års fisketillsyn	3 Uppdrag / A. Nationella mål	2022-02-01	Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Näringsdepartementet)
3B1 Aktiviteter på demokratiområdet	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2022-03-15	Lst Jönköping redovisar till Kulturdepartementet
3B2 Inriktningsmål för överklagade kommunala beslut om lov	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2022-02-25	Boverket (kopia till Finansdepartementet)
3B3 Stödja kommunerna i deras arbete med att motverka vräkningar	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2021-06-15	Boverket i enlighet med förordningen (2011:1160) om regionala bostadsmarknadsanalyser och kommunernas bostadsförsörjningsansvar
3B4 Planeringsunderlag för kulturmiljöer inom havsplanering	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-01-31	Lst Västra Götaland redovisar till Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Miljödepartementet)
3B6 Civilt försvar och krisberedskap	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2021-10-31	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (kopia till Justitiedepartementet)
3B7 Restaurering och anläggning av våtmarker	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2022-02-15	Lst Gotland redovisar till Miljödepartementet
3B8 Regionala arbetet med friluftspolitiken	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2022-02-15	Naturvårdsverket (kopia till Miljödepartementet)
3B9 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2022-02-15	Lst Västernorrland redovisar till Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Miljödepartementet)
3B10 Naturvård m.m.	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2022-02-15	Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Miljödepartementet)
3B11 Förutsättningar för vilda pollinatörer i landskapet	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2022-02-15	Naturvårdsverket (kopia till Miljödepartementet)
3B12 Skydd av tätortsnära natur	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-09-30	Lst Stockholm, Skåne och Västra Götaland redovisar till Miljödepartementet

Uppdrag i regleringsbrev 2021	Område	Rapporterings-datum	Rapporterat till
3B13 Förslag på Natura 2000-områden för gråsäl	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2021-09-30	Havs- och vattenmyndigheten
3B14 Minska spridning av granbarkborrar från skyddade områden	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2021-12-01	Lst Kronoberg redovisar till Näringsdepartementet
3B15 Statlig närvaro och service i länet	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	-	Lst Örebro redovisar till Finansdepartementet
3B16 Funktionshinderpolitiska strategier och planer	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2021-12-14 2022-12-13 2024-03-01	Socialdepartementet
3B17 Tillämpningen av barns rättigheter	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2021-03-01 2022-03-01 2023-03-31	Lst Dalarna redovisar till Arbetsmarknadsdepartementet
3B18 Tillämpning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2021-11-12	Lst Stockholm och Sametinget (kopia till Kulturdepartementet)
3B19 Verka för minoritetspolitikens fastställda mål	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2022-04-06	Lst Stockholm redovisar till Kulturdepartementet
3B20 Utveckla utbildningsmaterialet inom samhällsorienteringen	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2021-06-30	Lst Västra Götaland redovisar till Arbetsmarknadsdepartementet
3B21 Lägesbilder om mottagandet av nyanlända och asylsökande	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2022-02-25	Lst Värmland redovisar till Arbetsmarknadsdepartementet
3B23 Kommuners beredskap och mottagningskapacitet för mottagandet av vissa nyanlända invandrare	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2022-02-25	Lst Värmland redovisar till Arbetsmarknadsdepartementet
3B24 Kommuners beredskap och mottagningskapacitet för ensamkommande barn och unga	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2022-02-25	Lst Värmland redovisar till Arbetsmarknadsdepartementet
3B25 Insatser för asylsökande m.fl.	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2022-02-25	Lst Värmland redovisar till Arbetsmarknadsdepartementet
3B26 Redogöra för vilka insatser som ersättning lämnats enligt 37 och 37 a §§	3 Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2022-02-25	Lst Värmland redovisar till Arbetsmarknadsdepartementet
3B27 Redovisning om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2022-02-25	Lst Värmland redovisar till Arbetsmarknadsdepartementet
3B28 Redovisning om portalen informationsverige.se	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2022-02-25	Lst Västra Götaland redovisar till Arbetsmarknadsdepartementet
3B29 goda exempel på uppsökande och motiverande arbete för att nå utrikes födda kvinnor	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2022-02-25	Lst Värmland redovisar till Arbetsmarknadsdepartementet
3C1 redovisa den svenska beslutade och utbetalda medfinansieringen av territoriella program	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2021-03-31	Lst Jämtland, Norrbotten och Västerbotten redovisar till Näringsdepartementet
3C2 redovisa beslutade och utbetalade EU-medel för territoriella program	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2021-03-31	Lst Jämtland, Norrbotten och Västerbotten redovisar till Näringsdepartementet
3C3 Lämna utgiftsprognoser m.m.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	-	Tillväxtverket
3C4 Bredbandsutbyggnad	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2022-01-31	Post- och telestyrelsen (kopia till Infrastrukturdepartementet)

Uppdrag i regleringsbrev 2021	Område	Rapporteringsdatum	Rapporterat till
3C5 Grundläggande betaltjänster	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2021-12-01	Lst Dalarna redovisar till Infrastrukturdepartementet
3C6 Plan för det fortsatta arbetet med omarrondering av mark	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2021-04-01	Lst Dalarna redovisar till Näringsdepartementet
3C7 Länsstrategier för jämställdhetsintegrering	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2022-02-22	Arbetsmarknadsdepartementet
3C8 Förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor m.m.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2022-03-11	Arbetsmarknadsdepartementet
3D1 Byggnadsnämndernas tillsynsarbete	Uppdrag / D. Tillsyn	2022-01-31	Boverket (kopia till Finansdepartementet)
3D2 Tillsynsutveckling enligt miljöbalken	Uppdrag / D. Tillsyn	2022-02-15	Naturvårdsverket
3D3 Förberedelse för uppgiftslämnande till Naturvårdsverket	Uppdrag / D. Tillsyn	2021-11-30	Lst Skåne redovisar till Miljödepartementet
3D4 Prövning enligt miljöbalken	Uppdrag / D. Tillsyn	2022-03-31	Lst Västernorrland redovisar till Miljödepartementet
3D5 Beslut om upphävande av och dispens från strandskyddet	Uppdrag / D. Tillsyn	2022-02-15	Naturvårdsverket (kopia till Miljödepartementet)
3D6 Effektiv och rättssäker tillsyn	Uppdrag / D. Tillsyn	2021-10-01	Lst Västernorrland redovisar till Finansdepartementet
3D7 Effektivisera prövningsverksamheten	Uppdrag / D. Tillsyn	2022-10-03	Lst Blekinge redovisar till Finansdepartementet
3E2 Indelning av hur länsstyrelserna ska redovisa avgiftsbelagd verksamhet	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2021-09-30	Lst Örebro redovisar till Finansdepartementet
3E3 Redovisa prognoser	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2021-02-05 2021-04-29 2021-06-30 2021-10-25	Hermes

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Telefon: 010-225 30 00
jamtland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jamtland

TILLSAMMANS FÖR EN HÅLLBAR FRAMTID